

**DEZVOLTĂM
ROMÂNIA**

**PROGRAM
DE GUVERNARE** 2021-2024

dezvoltam-romania.ro

PNL

PROGRAM DE GUVERNARE

2021-2024

CUPRINS

Perspective economice de dezvoltare

Partea I

Dezvoltare și creștere economică

- A. Finanțe publice și buget
- B. Fonduri europene
- C. Economie și mediu de afaceri
- D. Securitatea energetică
- E. Infrastructură
- F. Dezvoltare locală
- G. Agricultură și industrie alimentară
- H. Mediu și schimbări climatice

Partea a II-a

Reforma marilor sisteme publice și modernizarea statului

- A. Administrație publică

- B. Digitalizare accelerată
- C. Piața muncii, pensii și asigurări sociale
- D. Sănătate
- E. Educație și cercetare
- F. Tineret și sport
- G. Cultură, culte și patrimoniu

Partea a III-a

Justiție, siguranța cetățeanului, apărare națională și afaceri externe

- A. Justiție, reformă constituțională, legislativă și instituțională
- B. Siguranța cetățeanului
- C. Apărare națională
- D. Politică externă

PERSPECTIVE ECONOMICE DE DEZVOLTARE

Criza Covid-19 a readus în prim plan vulnerabilități economice, instituționale și administrative ale României din ultimii ani, evidențiind necesitatea aplicării unui nou model de guvernare publică și de dezvoltare economică și socială. În acest context, Partidul Național Liberal propune un Program de guvernare care îmbină măsurile de ieșire din criză cu politicile de dezvoltare pe termen lung pentru a construi „România normală” la care aspiră fiecare român.

Noul model de dezvoltare economică și socială propus de Partidul Național Liberal are în prim plan investițiile, ca motor al dezvoltării economice care să genereze cea mai mare creștere economică din Uniunea Europeană în intervalul 2021 – 2024.

În Programul de guvernare al Partidului Național Liberal, susținerea procesului investițional este dublată de un amplu proces de reforme structurale, care să asigure consolidarea creșterii economice durabile, fiind necesară o calibrare a mixului de politici macroeconomice sustenabile.

Obiectivul modelului liberal de dezvoltare este asigurarea convergenței cu economiile europene, astfel încât PIB-ul pe locuitor la paritatea de cumpărare standard să se apropie de 85% din media UE27 la finalul anului 2024. În același timp, se vor diminua disparitățile intra-regionale și urban-rural.

Cererea și oferta agregată vor fi impulsionate prin programe ample de dezvoltare a investițiilor, având ca sursă principală de finanțare fondurile europene, la care se va adăuga o componentă importantă din resursele bugetare naționale, concomitent cu stimularea investițiilor private. Atingerea unui grad cât mai ridicat de absorbție a fondurilor europene va stimula cererea agregată, contribuind în același timp la ajustarea deficitelor balanței de plăți pe termen mediu. Se asigură, astfel, încadrarea economiei românești pe o traiectorie ascendentă, cu efecte pozitive asupra

reducerii decalajelor față de economiile dezvoltate din Uniunea Europeană și asupra creșterii competitivității capitalurilor autohtone.

Punerea în aplicare a acestui model de dezvoltare durabilă pentru România are în vedere creșterea PIB-ului potențial prin utilizarea eficientă a factorilor de producție (capitalul și forța de muncă), dar și maximizarea efectului productivității totale a factorilor. Modelul economic liberal de dezvoltare al României promovează dimensiunea calitativă a competitivității și productivității, prin reforme structurale care să susțină PIB-ul potențial și factorii săi de creștere.

Evoluția pozitivă la nivel potențial asigură o creștere economică sustenabilă pe termen lung, fără efecte adverse de natura șomajului sau a inflației, care se poate obține numai printr-o restructurare echilibrată a economiei, bazându-se pe întărirea efortului investițional, pe accesarea mai bună a fondurilor europene, cât și pe o colectare mai eficientă a surselor bugetare.

În acest sens, viziunea liberală are la bază următoarele direcții de dezvoltare:

- Creșterea sustenabilă a PIB-ului potențial prin utilizarea eficientă a factorilor de producție (capitalul și forța de muncă);
- Îmbinarea mai eficientă între investițiile publice (infrastructură) și cele private (cu efect multiplicator) în vederea maximizării efectului productivității totale a factorilor (PTF – progresul tehnic) asupra creșterii

economice pe termen mediu;

- Dezvoltarea spiritului antreprenorial autohton și atragerea investitorilor străini (mai ales pe cei aflați în faza de relocare a unor companii din alte zone), condiții necesare pentru creșterea PTF pe termen mediu;
- Dezvoltarea resursei umane prin investiții în educație, sănătate, incluziune socială;
- Capitalizarea companiilor de stat strategice și îmbunătățirea managementului prin atragerea de acționariat extern;
- Dezvoltarea pieței de capital ca alternativă la finanțarea bancară, concomitent cu creșterea intermedierei financiar-bancare.

Alte direcții strategice care vor maximiza contribuția Productivității Totale a Factorilor (PTF) la creșterea PIB și vor adapta economia românească la noua viziune mondială a dezvoltării inteligente:

- Transferul de know-how (programe pentru dezvoltare, inovare, calificarea personalului);
- Dezvoltarea tehnologiilor aplicate și a domeniului IT;
- Stimularea finanțării publice și private pentru inovare care va ajuta economia să se orienteze către activități cu valoare

Investițiile sunt adevăratul motor al creșterii economice durabile în următorii ani

adăugată ridicată și să devină competitivă pe piețele externe;

- Transformarea digitală în administrație și în sectorul privat prin programe europene care să schimbe procesele, operațiunile și interacțiunea cu cetățenii în furnizarea serviciilor publice și private;
- Pregătirea economiei pentru revoluția tehnologică 4.0 în domeniul industrial și al agriculturii prin transformarea digitală a industriei, întărirea competitivității și utilizarea noilor tehnologii în agricultură;
- Revizuirea politicilor de protecție a resurselor naturale și a biodiversității, prin elaborarea unui plan de acțiune privind economia circulară, ținându-se cont de reperele European Green Deal.

Direcțiile de dezvoltare prezentate sunt în concordanță și susțin dezideratul european de tranziție către un model economic sustenabil și incluziv care să se bazeze pe patru dimensiuni: sustenabilitatea mediului, productivitatea, echitatea și stabilitatea macroeconomică.

Reforme și investițiile care sprijină tranziția verde pot contribui la atingerea obiectivului european de neutralitate climatică până în

anul 2050 și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră până în anul 2030. Investițiile în transportul public și în infrastructură pot sprijini tranziția către asigurarea unei mobilități inteligente și sustenabile.

Pandemia și consecințele acesteia asupra vieții cetățenilor și a societății în ansamblul ei a adus în prim plan importanța digitalizării în toate zonele economiei. Lipsa noilor tehnologii îngreunează activitatea întreprinderilor și serviciilor, afectează fluxul comercial, îngreunează procesul de învățământ al copiilor și munca de la distanță. Astfel, modernizarea societății depinde de fructificarea șansei unice de stimulare a transformării digitale a sectoarelor economice, inclusiv a serviciilor publice. În vederea dezvoltării abilităților și tehnologiilor digitale și revigorării pieței muncii sunt necesare reforme în educație și programe de învățare pe tot parcursul vieții. În vederea îmbunătățirii proceselor administrative și facilitării interacțiunii cu cetățenii și mediul de afaceri este necesară transformarea administrației publice, folosind noile generații de instrumente digitale.

În prezent, încetinirea economică înregistrată atât la nivel mondial, cât și în rândul statelor membre UE, ca urmare a pandemiei Covid-19, găsește economia românească într-o situație cu un potențial important de redresare pe termen mediu. Pentru a tempera declinul economic, Guvernul a intervenit în acest an cu un mix de politici pe latura cererii și ofertei agregate. Aplicarea acestor politici a limitat constrângerile de

lichiditate la nivelul firmelor, disponibilizarea forței de muncă pe scară largă și scăderea accentuată a veniturilor.

Abordarea economiei în perioada post-criză trebuie să țină seama de faptul că ritmul de evoluție al economiilor dezvoltate cere ca obiectivul „*reducerii decalajelor*” sau al „*ajungerii din urmă*” să fie completat cu cel al „*saltului tehnologic*”. În această din urmă paradigmă, formularea politicilor publice are nevoie de o triplă stratificare: consolidarea relației dintre resursele naturale regenerabile și neregenerabile și lanțurile de valoare, întărirea proceselor inovative bazate pe tehnologiile noi și asumarea de riscuri, accentuând dezvoltarea tehnologiilor inovative și disruptive.

România are astăzi o oportunitate istorică de a-și accelera drumul către o nouă economie și către refacerea marilor sisteme publice. Politicile de dezvoltare vor beneficia în perioada 2021-2027 de o finanțare fără precedent din fonduri europene nerambursabile, cu un vârf al influxurilor financiare în prima parte a intervalului (2021-2023), **din trei surse principale.**

În primul rând, finalul exercițiului financiar aferent perioadei de programare 2014-2020 va genera un nivel maxim al decontării cheltuielilor în perioada 2021-2023 ca urmare a aplicării regulii n+3 privind absorbția fondurilor UE.

În al doilea rând, Mecanismul European de Redresare și Reziliență „*Next Generation*”

este eșalonat astfel încât 55% din suma totală de peste 33 de miliarde de euro destinată României să fie absorbită în economie în perioada 2021-2023. De menționat este și faptul că numai în acest caz fondurile europene suplimentare aferente Planului Național de Relansare și Reziliență (PNRR) vor accelera creșterea PIB în medie cu 0,8 puncte procentuale anual în perioada 2021-2027, impactul fiind mai pronunțat în primii ani, ca urmare a efectului de bază și a unei implementări mai rapide.

Pe partea ofertei, valoarea adăugată brută din construcții va beneficia, ca medie anuală, de o accelerare a dinamicii cu peste 2,5 puncte procentuale, urmată de cea a serviciilor. Impactul asupra sectorului industrial va fi pozitiv, dar mai redus în primii ani și se va accentua pe termen mediu și lung prin creșterea productivității și a competitivității externe, ca urmare a investițiilor efectuate, în paralel cu majorarea ponderii produselor cu valoare adăugată brută ridicată.

Pe partea cererii, cel mai semnificativ impact al atragerii fondurilor europene aferente PNRR se regăsește la formarea brută de capital fix a cărei rată de creștere se va majora cu peste 2 puncte procentuale peste nivelul dinamicii consumului privat, în medie în prima jumătate a perioadei de implementare.

De asemenea, cadrul financiar multianual 2021-2027, oferă posibilitatea utilizării prefinanțării începând cu anul 2021, facilitate care contribuie la îmbunătățirea lichidității

statelor membre și facilitează implementarea mai rapidă a proiectelor.

Cei trei piloni de finanțare vor asigura atingerea unui vârf al creșterii PIB superior nivelului de 6%, în ceea ce privește componenta valorii adăugate brute fără agricultură. Activitatea agricolă are în general o contribuție fluctuantă la dinamica PIB-ului și un grad de fiscalizare scăzut, însă poate să producă fluctuații ale creșterii economice anuale cu până la 1 punct procentual, influențate de condițiile climatice.

De asemenea, așa cum s-a estimat în studiul Comisiei Europene „*The Covid-19-Pandemic in the EU: Macroeconomic Transmission and Economic Policy Response*”, la nivel european, măsurile guvernamentale de sprijin pentru angajați (șomajul tehnic) și cele de facilitare a accesului la finanțare (schemele de garanții) au redus cu circa o pătrime efectul negativ analizat al pandemiei de Covid-19, ceea ce îmbunătățește perspectivele de reluare a creșterii economice ridicate, începând din anul 2021.

Investițiile în infrastructură, în modernizarea industriei, și cele care consolidează măsurile

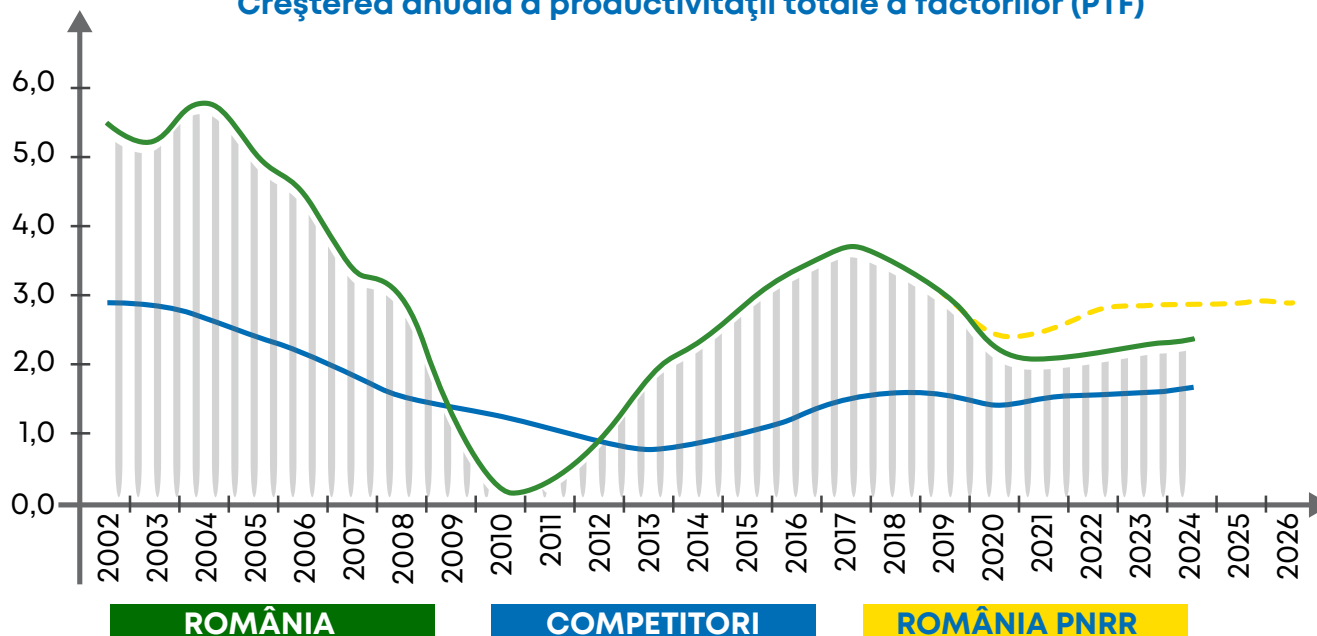
guvernamentale pentru inovare, modernizare, digitalizare, vor conduce la redresarea productivității totale a factorilor (PTF), care devine principalul motor al creșterii pe termen lung.

O condiție esențială pentru îmbunătățirea PTF este dezvoltarea spiritului antreprenorial autohton și atragerea investitorilor străini, în situația în care contextul internațional oferă oportunități de relocalizare a unor activități industriale și de valorificare a unor avantaje competitive, pe care România le are. De altfel, mediul de afaceri reprezintă motorul creșterii economice și de performanța acestuia depinde competitivitatea întregii economii. O altă direcție de dezvoltare

o reprezintă resursa umană, pentru care sunt necesare investiții consistente în sănătate, educație și incluziune socială dar și măsuri pentru creșterea ratei de ocupare în rândul tinerilor și reducerea tensiunilor pe piața forței de muncă.

Aportul suplimentar al PTF la potențialul de dezvoltare a economiei românești se va reflecta în accelerarea procesului de convergență reală a României către media UE. Astfel, diferențialul de creștere a productivității factorilor, favorabil, dintre România și principalii competitori (Bulgaria, Cehia, Ungaria, Polonia) se va menține în vecinătatea unui punct procentual.

Creșterea anuală a productivității totale a factorilor (PTF)

Sursa: Prognoza PNL

Criza economică din 2009-2010 declanșată de criza datoriilor suverane din Europa a redus rata de creștere a PIB-ului potențial în România de la o medie anuală de 5,5% în perioada 2002-2008, la 1,5% în perioada 2009-2013, urmând apoi o redresare la o dinamică medie de circa 4,5% în 2018-2019 și de peste 5% pe orizontul de prognoză.

În acest fel, din punct de vedere al convergenței cu UE, exprimată în ponderea PIB pe locuitor la paritatea puterii de cumpărare standard, este posibil ca România să se apropie la 85% din media UE27 în următorii 4 ani, după ce a depășit nivelul de 70% în anul 2020.

Programul de guvernare al Partidului Național Liberal va susține o creșterea economică cu un ritm mediu anual de 5,6% în perioada 2021-2024 și cu o dinamică în accelerare peste 6,0% la finalul intervalului de prognoză, perioadă în care se va realiza o absorbție consistentă a fondurilor europene. În primul an al guvernării liberale s-a luat în considerare continuarea măsurilor de sprijin pentru mediul de afaceri, piața muncii, creșterea încrederii populației, precum și intervențiile în

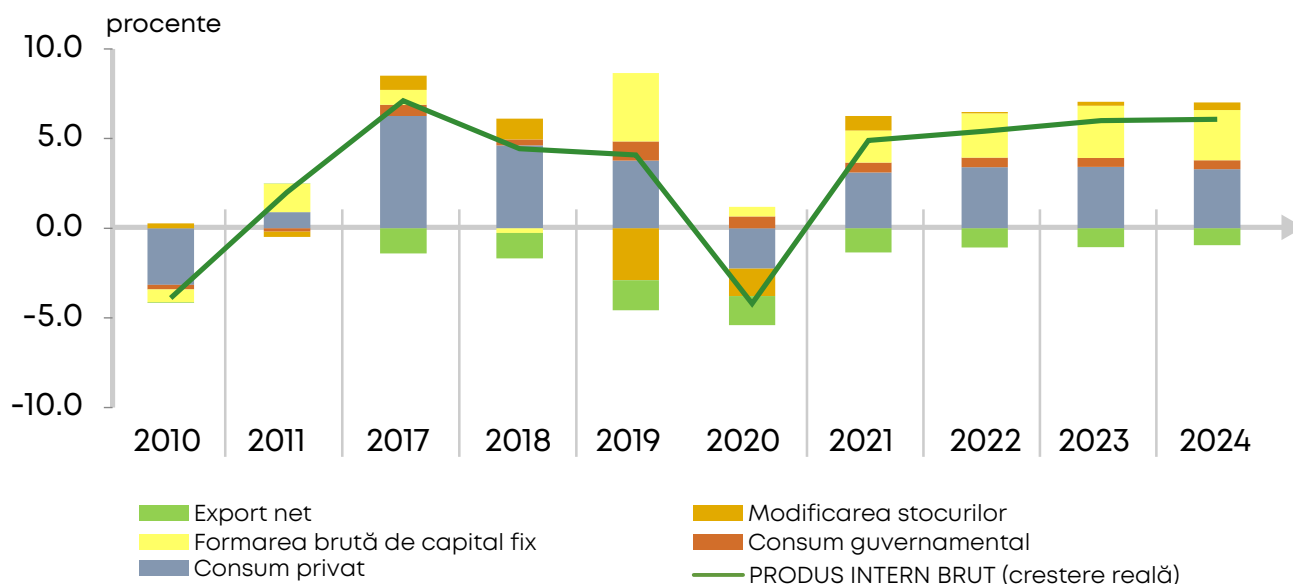
CREȘTERE ECONOMICĂ PROGNOZATĂ

ritm mediu anual de 5,6% în perioada 2021-2024 și peste 6% la finalul intervalului

domeniul medical, care să atenueze prelungirea efectelor pandemiei Covid-19. Dacă anul 2021 este marcat practic de recuperarea contracției economice cauzată de măsurile de lockdown aplicate la începutul pandemiei pentru asigurarea sănătății populației, fiind favorizat și de un efect de bază, începând cu anul următor, România va cunoaște o revigoare autentică, urmând o creștere susținută pe termen mediu.

Pe partea cererii, formarea brută de capital fix va reprezenta motorul creșterii economice, în acord cu modelul liberal de dezvoltare. Dinamica formării brute de capital fix va fi superioară nivelului mediu anual de 9,5%, fiind așteptat un comportament investițional de anvergură din partea mediului privat. Contribuții importante sunt anticipate și din partea consumului privat, care va fi susținut atât de creșterile veniturilor salariale, cât și de înclinația populației spre consum.

Evoluția PIB și contribuția componentelor la creșterea economică

Sursa: Prognoza PNL

Exportul net va continua să aibă o contribuție negativă în perioada 2021-2024, dar efectul de frânare a creșterii economice va fi mult diminuat. În evoluție, dinamica relațiilor comerciale se vor apropia, astfel încât deficitul comercial ca pondere în PIB se va reduce la orizontul celor 4 ani de guvernare liberală. Acest lucru este posibil, pe de o parte, prin diminuarea în special a importurilor de bunuri de consum și creșterea ofertei de produse autohtone. Un rol important îl va juca și încrederea populației în produsele românești, în special a bunurilor alimentare, dar și cele ale industriei ușoare. În același

timp, preocuparea liberală se îndreaptă spre creșterea competitivității produselor românești pe piețele externe și a cotelor de piață a exporturilor, atât prin majorarea competitivității prin costuri, creșterile salariale fiind corelate cu productivitatea, dar și prin îmbunătățirea infrastructurii, a creșterii capacității de inovare și reducerea birocrăției cu care mediul de afaceri se confruntă.

Scenariul macroeconomic – Indicatori de sinteză

Scenariul include impactul fondurilor europene alocate prin programul PNRR

(33 mld. euro în perioada 2021-2026), într-o distribuție anuală echilibrată (55% în primii 3 ani), pe lângă cele alocate prin cele două componente ale cadrului financiar multi-anual.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SCENARIUL ACCELERAT	pret crt.					
	mld. Lei					
PRODUSUL INTERN BRUT	1.059,8	1.050,5	1.142,1	1.250,2	1.377,6	1.516,2
Creștere reală, %	4,1	-4,2	4,9	5,4	6,0	6,1
	modificări procentuale, volum					
Formare						
Industrie	230,8	-9,6	6,4	5,5	6,0	6,0
Construcții	67,6	8,6	7,1	10,8	12,2	11,4
Servicii	616,4	-2,2	4,0	4,9	5,4	5,6
Utilizare						
Consum privat	674,0	-3,6	4,9	5,6	6,0	6,1
Consum guvernamental	183,7	3,8	3,0	2,9	2,8	2,8
Formare brută de capital fix	250,5	2,8	7,2	9,9	11,3	10,6
Export net (contribuție)	-1,7%	-1,6%	-1,2%	-1,1%	-1,0%	-0,9%
Export de bunuri și servicii	427,6	-10,7	8,5	6,9	7,5	6,4
Import de bunuri și servicii	468,5	-6,1	10,6	8,8	9,2	7,9
Soldul contului curent (% în PIB)	-4,7	-4,3	-4,2	-4,1	-3,8	-3,6
VENITURI (cash) Buget general consolidat (% în PIB)		32,2	32,6	34,0	34,5	35,0
CHELTUIELI (cash) Buget general consolidat (% în PIB)		41,3	39,3	38,6	37,9	37,9
SOLD (cash) Buget general consolidat (% în PIB)		-9,1	-6,7	-4,6	-3,4	-2,9

Sursa: Prognoza PNL

În aceste condiții, este posibilă reducerea deficitului de cont curent până la valori de sub 4% din PIB începând din anul 2023, concomitent cu reducerea deficitului bugetar și consolidarea echilibrelor macroeconomice pe termen lung.

Pe partea ofertei, dinamicile cele mai importante sunt așteptate a fi înregistrate în sectorul construcțiilor, în concordanță cu dezvoltarea investițiilor în infrastructura de transport. Concomitent, sectorul terțiar se va situa pe un trend ascendent, ca și

sectorul industrial, stimulat de competitivitatea în creștere a produselor autohtone pe piața externă.

O altă investiție majoră în guvernarea liberală este cea în capitalul uman. Evoluțiile pozitive pe piața forței de muncă vor fi susținute de creșterea economică bazată

pe fundamente solide. Dinamica pieței forței de muncă va fi una pozitivă, rata șomajului reducându-se sub valoarea înregistrată în 2019 cu circa 1 punct procentual, până la 2,8% în 2024. Aceasta înseamnă o creștere a ratei de activitate, în special în rândul tinerilor, femeilor, dar și al persoanelor vârstnice.

Scenariul macroeconomic – Indicatori sociali

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2020	2024/2019
Numărul mediu de salariați	5.164	5.090	5.190	5.330	5.485	5.652	+562 mii	
- %	1,9	-1,4	2,0	2,7	2,9	3,0		
Rata șomajului BIM %	3,9	5,1	4,5	3,8	3,2	2,8		
Câștigul salarial mediu brut, Lei	4.853	5.164	5.568	6.120	6.850	7.725	+2.561 Lei	
- %	11,4	6,4	7,8	9,9	11,9	12,8	+49,6	
Câștigul salarial mediu net, Lei	2.986	3.190	3.442	3.786	4.250	4.800	+1.610 Lei	
Puterea de cumpărare, modificare reală %	8,9	4,1	5,2	7,2	9,5	10,5	+36,4	
Valoarea punctului de pensie*, Lei	1.265	1.442	1.559	1.633	1.724	1.841	+400 Lei	+576 Lei
Coeficient de indexare %		14,0	8,1	4,8	5,6	6,8	+27,7%	45,5%
Pensia de ASS - medie anuală, Lei	1.247	1.450	1.643	1.766	1.863	1.986	+536 Lei	+739 Lei
- %		16,3	13,3	7,5	5,5	6,6	+37,0	+59,2
Rata inflației (medie anuală)	3,8	2,7	2,5	2,6	2,5	2,2		

Sursa: Prognoza PNL

*Aplicarea unui procent de 58,5% la creșterea reală a câștigului salarial mediu brut

Numărul mediu al salariaților (medie anuală conform Anchetei structurale S3) se așteaptă să crească cu circa 560 mii de persoane, cumulată în perioada 2021-2024, până la 5.652 mii persoane în anul 2024. În acest sens, politicile active în domeniul ocupării vor juca un rol important, în special în ceea ce privește furnizarea de servicii personalizate grupurilor vulnerabile, cum ar

fi persoanele cu un nivel scăzut de calificare, lucrătorii în vârstă și persoanele cu dizabilități. Totodată, serviciile publice de ocupare a forței de muncă vor fi adaptate în mod eficient la nevoile individuale, fiind necesară o concordanță între cererea și oferta de competențe.

Partenerii sociali vor fi implicați activ în reformele privind provocările de pe piața

VALOAREA PROGNOZATĂ A SALARIULUI MEDIU NET ÎN 2024

4.800 Lei

cu 1.610 lei mai mult decât în anul 2020

forței de muncă și în elaborarea politicilor din domeniu.

Creșterea nivelului de trai va fi asigurată de majorarea veniturilor salariale nominale nete cu un ritm mediu anual de circa 10,7% în perioada 2021-2024, ceea ce înseamnă că salariului mediu net pe economie va ajunge în 2024 la circa 4.800 Lei, în concordanță cu o creștere a câștigului salarial mediu brut la 7.725 Lei. În același timp, politicile economice de dezvoltare aplicate vor asigura o inflație în scădere temperată spre 2% la finalul anului 2024, apropiată de ținta BNR, ceea ce va duce la evitarea erodării puterii de cumpărare prin majorări de prețuri.

Salariul minim va fi majorat anual prin negocieri cu partenerii sociali, luând în calcul atât rata inflației cât și creșterea productivității pentru anul anterior. Negocierile cu partenerii sociali vor necesita estimarea unui coeficient de corecție adăugat la rata de indexare, în funcție de anumiți factori exogeni și de evoluția așteptărilor asupra creșterii PIB.

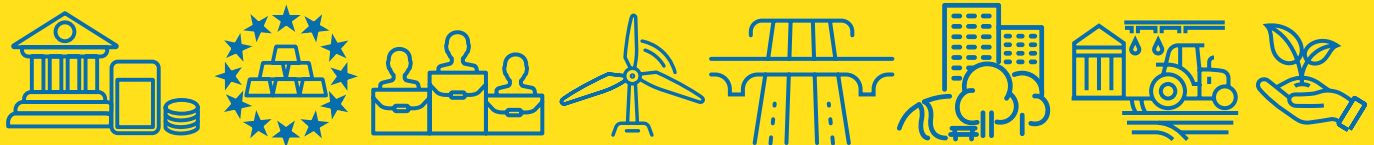
Modelul liberal al creșterii economice va asigura totodată majorarea sustenabilă a punctului de pensie în fiecare an, în funcție de rata medie a inflației și cu un procent de 58,5% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, publicate de INS pentru perioada anterioară. Considerăm necesară aplicarea unui coeficient de corecție de 58,5% pentru a acoperi rata de creștere a câștigului brut excluzând costul fiscal al salariatului.

Astfel, vom asigura, în condiții de sustenabilitate economică, majorarea valorii punctului de pensie cu circa 46% la finalul anului 2024 față de nivelul de 1.265 Lei cât a fost în primele 9 luni ale anului curent, inclusiv prin majorarea operată deja cu 14% în septembrie și cu încă o diferență de circa 30 de procente în perioada 2021-2024.

Creșterea economică accelerată ca umare al efectului multiplicator al investițiilor publice și private va genera venituri salariale în economie și va lărgi corespunzător bazele de impozitare ale impozitului pe venit și contribuțiilor sociale. Pe de altă parte, digitalizarea și îmbunătățirea gradului de colectare vor contribui în plus la încasarea acestor venituri bugetare cu o dinamică peste dinamica PIB-ului nominal, cu implicații directe asupra reducerii deficitului bugetar. O altă componentă a creșterii economice, consumul privat, va conduce la încasări suplimentare de venituri din TVA și accize, cu o reducere corespunzătoare a ponderii economiei ascunse, fenomen care are un efect mai puternic în momentul accelerării creșterii economice. Consolidarea fiscală va fi posibilă în aceste condiții iar deficitul bugetului general consolidat (cash) se va reduce ca pondere în PIB sub nivelul de 3% la orizontul anului 2024.

PARTEA I.

DEZVOLTARE ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ

Obiectivul modelului liberal de dezvoltare este asigurarea convergenței cu economiile europene, astfel încât PIB-ul pe locuitor la paritatea de cumpărare standard să se apropie de 85% din media UE27 la finalul anului 2024.

A FINANTE PUBLICE ȘI BUGET

Guvernul liberal a schimbat paradigma economică a României, oprind măsurile pro-ciclice care stimulau creșterea economică bazată exclusiv pe consum. A fost inițiat un nou model de dezvoltare sustenabilă, axat pe investiții, stimularea și dezvoltarea capitalului, creșterea competitivității companiilor românești și transformarea digitală a economiei și administrației.

Pandemia de Covid-19 a reprezentat cea mai mare provocare pentru buget din ultimii 30 de ani, în condițiile în care, la momentul investiției noului executiv, România avea cele mai mari deficite - bugetar și de cont curent - din Uniunea Europeană. Intrarea în starea de urgență a survenit în contextul lipsei de stocuri de urgență medicală și a banilor în fondul de urgență. Astfel, Guvernul a trebuit pe de o parte să se concentreze pe măsuri de combatere a efectelor pandemiei, iar pe de altă parte să vină în sprijinul cetățenilor și companiilor afectate din punct de vedere economic. În ciuda acestor dificultăți, prin creșterea fără precedent a investițiilor publice, îndeosebi în sfera infrastructurii, Guvernul a reușit să transforme criza într-o șansă de a demara un amplu proces de modernizare a României.

În primele nouă luni ale anului 2020, cheltuielile pentru investiții au însumat 29,8 miliarde Lei – cel mai mare volum din ultimii 10 ani (raportat la primele nouă luni din an) și depășind chiar alocările aferente pe întreg anul în 2016 și 2017. Prin investițiile majore în infrastructură a fost creat un fundament

stabil și sustenabil nu doar pentru creșterea economică, ci și pentru accelerarea coeziunii economice cu statele mai avansate din Uniunea Europeană și pentru pregătirea tranziției către o economie durabilă, în acord cu Pactul Ecologic European.

Viziune pe termen mediu

În următorii patru ani vor continua acțiunile în vederea reducerii decalajelor față de economiile statelor din Europa de Vest, prin stimularea capitalului românesc, investiții strategice în infrastructură, inovare și digitalizare. Vor continua măsurile de stimulare a cererii, de sprijinire a reluării activităților economice afectate de pandemie și a angajărilor, precum și de protejare a veniturilor românilor. Va fi susținută oferta prin granturi pentru sectoarele cele mai grav afectate, precum și prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții pentru credite, urmărindu-se inclusiv reintegrarea pe piața muncii a angajaților din sectoarele afectate de pandemia de Covid-19.

Noua paradigmă economică a României va asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. În acest sens va avea loc și o reformă a marilor sisteme de servicii publice și corespunzător de cheltuieli publice. Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor. Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor.

Procesul de transformare a economiei românești va fi susținut și prin intermediul unor instituții noi, precum un Fond Român de Investiții și o Bancă Națională de Dezvoltare, care vor permite statului să gestioneze într-o manieră profesionistă procesul de revitalizare economică, prin instrumente financiare inovatoare, gestionarea de tip private equity a companiilor cu probleme sau cu potențial și prin rezolvarea disfuncționalităților pieței financiare legate de cerere și ofertă.

Vor fi o prioritate digitalizarea și simplificarea interacțiunii dintre instituțiile subordonate Ministerului Finanțelor Publice și contribuabili prin continuarea și extinderea proiectelor de debirocratizare la toate nivelurile.

România se află în fața unei oportunități istorice. În perioada 2021-2027, Cadrul Financiar Multianual al UE și programul Next Generation EU vor aduce țării noastre aproape 80 de miliarde de Euro, care vor fi utilizate pentru investiții în infrastructură, educație, sănătate, agricultură, mediu sau energie, precum și pentru modernizarea marilor sisteme publice. Aceste fonduri vor sprijini relansarea și transformarea economică a României. Astfel, politica bugetară se va baza și pe atragerea masivă de fonduri europene, sprijinind mărirea potențialului de creștere al economiei și urmărindu-se revenirea graduală a deficitului bugetar sub 3 procente la orizontul anului 2024.

I. Reformă bugetară-economică

Obiective generale

Sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică, prin:

- Consolidarea fiscală, creșterea transparenței bugetare și eficientizarea cheltuielilor publice;
- Mărirea flexibilității și eficienței bugetului prin perfecționarea întregului proces bugetar;
- Întărirea responsabilității fiscal-bugetare prin actualizarea legilor privind finanțele publice și responsabilitatea fiscal-bugetară;
- Ținerea sub control și reducerea deficitului bugetar pe termen mediu, contribuind, în acest fel, la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;
- Introducerea bugetării participative, bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării ecologice pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către obiectivele de schimbări climatice și mediu în conformitate cu Reglementările adoptate la nivel european.

România beneficiază și în anul 2021 de „clauza generală derogatorie” de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere

TREI MĂSURI PENTRU MODERNIZAREA BUGETULUI

simplificarea arhitecturii, maximizarea coerenței, o perspectivă strategică

(PSC), ceea ce presupune că impactul bugetar aferent măsurilor adoptate pentru combaterea pandemiei Covid-19 și a efectelor sale negative (sociale și economice) nu va fi luat în considerare la evaluările Comisiei privind atingerea țintei de deficit în cadrul procedurii de deficit excesiv.

Obiective specifice

i) **creșterea eficienței finanțelor publice** și îmbunătățirea perspectivelor de atingere a obiectivelor bugetare pe termen mediu prin:

- Evaluarea cadrului legislativ și instituțional actual al transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale: sistemul de echilibrare, sume defalcate cu destinație specifică, subvenții din bugetele unor instituții din administrația publică centrală;
- Crearea infrastructurii de date statistice pentru analiza impactului transferurilor financiare asupra bugetelor locale și serviciilor publice locale;
- Elaborarea unor propuneri de reformă a sistemului transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale, inclusiv analize de impact și propuneri de modificări legislative.

ii) **modernizarea bugetului prin:**

- Simplificarea arhitecturii bugetului, care va fi bazat pe indicatori de performanță prin introducerea unui sistem clar de evaluare a politicilor publice care să ofere în timp un raport calitate/preț care să conducă la optimizarea eficienței și eficacității politicilor propuse;
- Maximizarea coerenței între politicile de bază ale guvernului și sistemele de planificare bugetară. Se va pune accentul pe bugetarea performanței care să ofere un cadru bugetar adecvat pentru dezvoltarea planurilor strategice sectoriale;
- Un sistem de planificare și programare care să ofere o perspectivă strategică cuprinzătoare, națională, pe termen lung. Un set mai clar de obiective și priorități ale politicii sectoriale și de nevoile bugetare corespunzătoare care să ducă la alocarea resurselor disponibile între cheltuielile discreționare și nediscreționare și între investițiile și cheltuielile curente pe termen mediu, susținut de indicatori de rezultat sau de indicatori fiabili.

iii) **întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora prin:**

- ▶ Îmbunătățirea performanței companiilor de stat prin aplicarea prevederilor Legii 111/2016 privind guvernarea corporativă, listarea pe piața de capital a unui pachet de acțiuni la companiile unde statul este acționar (Hidroelectrica, Aeroporturi București).
- ▶ Dezvoltarea ghidului privind aplicarea legislației guvernării corporative a întreprinderilor de stat, prin preluarea celor mai bune practici la nivel european, în vederea aderării României la Ghidul OECD privind guvernarea corporativă a întreprinderilor de stat.

iv) creșterea competitivității agenților economici prin îmbunătățirea cadrului în care aceștia operează, prin reforme structurale ample și susținute, care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană.

II. Datorie publică

Obiective generale

Reformarea sistemului fiscal-bugetar este o etapă esențială, pentru a atinge un cadru favorabil creșterii economice și consolidării fiscale. Pe termen mediu însă, Guvernul României depune eforturi substanțiale pentru evitarea de downgrading a ratingului de țară. Implicațiile imediate ar fi descurajarea investițiilor și creșterea costului fi-

nanțării suverane. De asemenea, Guvernul României va fi nevoit să susțină eforturile financiare necesare modernizării infrastructurii în următorii ani. În acest sens este asumată o creștere a datoriei publice, însă vor fi luate măsurile necesare pentru a evita spirala îndatorării.

Obiective specifice

i) în ceea ce privește menținerea ratingului de țară:

măsurile avute în vedere de MFP sunt: i) introducerea operațiunilor de buy-back/exchanges cu titluri de stat, ii) introducerea operațiunilor cu instrumente financiare derivate, iii) apelarea la finanțări de tipul plasamentelor private – funcție de oportunități, iv) dezvoltarea pieței titlurilor de stat pentru populație – automatizare proces subscriere și rambursare dobânzi/principal și analiza posibilității efectuării subscrierilor online.

ii) pe termen mediu, datoria publică să nu depășească pragul de 60% din PIB (indicator de convergență nominală pentru trecerea la euro).

Pentru a nu depăși acest prag se impune utilizarea PPP ca mecanism alternativ de finanțare, dat fiind raportul optim cost – beneficiu ce rezultă într-o valoare sporită raportată la investiția întreprinsă prin utilizarea abilităților sectorului privat de a furniza infrastructură necesară la un preț rezonabil și, pe măsură ce sectorul public plătește pentru aceste servicii pe perioada

de viață a proiectului, evitarea investiției inițiale majore și efectuarea plăților pentru serviciile furnizate de sectorul privat doar atunci când și dacă serviciul este furnizat la standardele impuse.

Măsuri care să asigure un cadru prielnic implementării de proiecte în regim de PPP:

- Aprobarea la nivelul Guvernului a unei strategii la nivel național pentru implementarea de proiecte prioritare în regim PPP;
- Clarificarea cadrului instituțional, cu preluarea de către MFP a competenței de reglementarea domeniului PPP;
- Amendarea cadrului legal aplicabil pentru clarificarea/remediarea unor aspecte care la acest moment sunt necorelate cu buna practică internațională și care nu asigură premisele unei bune pregătiri a proiectelor de PPP;
- Configurarea unui proces de control al calității asupra ciclului de viață al proiectului, care să fie operaționalizat la nivelul MFP și la ministerele de linie (domeniile transporturi, sănătate, justiție și educație, etc.) pentru a spori capacitatea de a pregăti, atribui și gestiona cu succes proiecte PPP, acest proces urmând să fie proiectat special pentru a funcționa în contextul pieței din România;
- Aderarea României la Principiile pentru guvernare publică a parteneriatelor public-private ale Organizației pentru

cooperare și dezvoltare economică (OECD) și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare a României până în anul 2022.

III. Finanțe publice și fiscalitate

Obiective generale

România are una dintre cele mai reduse ponderi ale veniturilor fiscale în PIB din Uniunea Europeană. Cu toate acestea, PNL nu va majora sau introduce noi impozite și taxe. În etapa actuală, principalul efort va fi făcut pentru îmbunătățirea colectării veniturilor, prin: i) eliminarea distorsiunilor și lacunelor ce permit minimizarea poverii fiscale, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem; ii) simplificarea regulilor și debirocratizare, pentru a facilita conformarea voluntară și administrarea fiscală, iii) implementarea unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, ce va sprijini activitățile economice. Se vor avea în vedere:

- Corectarea într-un ritm adecvat a dezechilibrelor economice interne și externe la nivele sustenabile, în conformitate cu prevederile guvernantei europene pentru asigurarea rezilienței economiei la eventuale noi șocuri;
- Menținerea caracterului contraciclic al politicii fiscale și de venituri, reducerea riscurilor fiscale și ancorarea de durată a

așteptărilor inflaționiste la niveluri apropiate cu cele din zona euro;

- Implementarea sistemului de transmitere electronică a datelor financiar-contabile pentru verificarea operativă și cu costuri reduse a conformării voluntare. Întărirea analizei de risc a contribuabililor pentru inspecția fiscală;
- Creșterea colectării veniturilor din accize, TVA și taxe vamale prin monitorizarea importurilor mărfurilor cu risc fiscal ridicat și modernizarea punctelor de trecere a frontierei în scopul diminuării evaziunii cu mărfurile de contrabandă. Eficientizarea controlului antifraudă în domeniul comerțului electronic;
- Implementarea accelerată a bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și adecvarea resurselor mobilizate la nivelul calității serviciilor publice oferite, creșterea responsabilității și a eficienței utilizării fondurilor publice prin asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse a fi finanțate și susținerea performanței;
- Consolidarea schemelor de ajutor de stat și a stimulentele pentru domeniile prioritare, afectate negativ de migrația forței de muncă cu o calificare superioară, prin

susținerea parcurilor tehnologice și industriale; stimularea înființării de parteneriate cercetare-învățământ și mediul de afaceri. Dezvoltarea de politici și mecanisme de finanțare pentru implementarea parteneriatelor public-privat cu partajarea adecvată a costurilor, riscului și recompenselor între guvern și sectorul privat în sectoarele cu o dinamică ridicată a creșterii economice, dar deficitară în competențe disponibile pe piața forței de muncă;

- Sprijinirea financiară a activităților generatoare de externalizări pozitive (cercetarea - dezvoltarea, eficiența energetică) și taxarea activităților care conduc la externalități negative (activitățile poluante);
- Întărirea disciplinei financiare și reducerea vulnerabilităților sectorului real al economiei și implicit a sistemului financiar prin monitorizarea activă de către ANAF a îndeplinirii nivelului minim de capitalizare de către companii - interzicerea împrumuturilor intra-firmă și a distribuirii de dividende până la atingerea pragului minim reglementat de capital, permiterea mai facilă a conversiei datoriilor companiilor de la acționari/asociați în acțiuni;
- Maximizarea randamentelor economice în companiile cu capital de stat prin asigurarea unui management profesionist independent de ministerele coordonatoare, separarea între funcțiile de reglementare și cele operaționale. Asigurarea

neutralității competitive între companiile de stat și sectorul privat, deschiderea concurenței în sectoarele dominate de companii de stat. Implementarea generalizată a contractelor de performanță în instituțiile publice și companiile de stat;

- Consolidarea statutului de piață emergentă a Bursei de Valori București și dezvoltarea acesteia prin sprijinirea activă a listării de noi companii (pachete minoritare-majoritare la companii de stat), stimularea pieței obligațiunilor inclusiv prin facilități fiscale, pentru creșterea transparenței, accesului la finanțare și performanțelor guvernantei corporative, simultan cu deschiderea unor noi oportunități de investiții și economisire pentru populație;
- Mentținerea capitalizării adecvate a băncilor de stat concomitent cu listarea lor la Bursa de Valori București, pentru îmbunătățirea transparenței și guvernantei corporative a băncilor de stat;
- Susținerea revenirii creditării în special către sectorul companiilor nefinanciare prin continuarea programelor de garanții guvernamentale în sectoarele economice prioritare.

Pe termen mediu și lung guvernul are în vedere transformarea ANAF într-o instituție inovativă și capabilă să răspundă provocărilor mediului extern, care să ofere servicii noi și adaptate diferitelor categorii de contribuabili.

Obiective specifice

Reforma ANAF și schimbarea paradigmei relația stat-contribuabili vor fi obiectivul principal. Va fi accelerată digitalizarea ANAF și va fi finalizată procedura de conectare a aparatelor de marcat cu jurnal electronic la sistemul informatic național de monitorizare al ANAF și implementarea sistemului de facturare electronică care permite transmiterea în timp real a facturilor emise către ANAF.

Astfel va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală.

Vor fi implementate o serie de proiecte de digitalizare care se vor finanța din fonduri nerambursabile:

- modernizarea soluției de arhivare electronică a MFP, ii) obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF, iii) proiect pentru asigurarea serviciilor fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni, iv) moder-

nizarea soluției de arhivare electronică a MFP (toate prin contracte de finanțare POCA, proiecte aflate în derulare), v) proiectul Big Data, ce vizează dezvoltarea unei Platforme de Big Data destinate integrării și valorificării operaționale și analitice a volumelor de date de interes pentru MFP/ ANAF, cu orizont de implementare de minim 36 de luni.

De asemenea, vor fi implementate o serie de proiecte de digitalizare cu finanțare de la bugetul de stat:

i) asigurarea funcționării și disponibilității sistemului informatic, ii) creșterea performanței specialiștilor IT, iii) retehnologizarea și extinderea platformelor hardware și software pentru interfața cu cetățenii (pregătire documentație achiziție și estimări bugetare), iv) asigurarea funcționării, continuității și disponibilității sistemului integrat vamal, ce înseamnă operaționalizarea conceptului de vamă electronică până la sfârșitul anului 2023, v) verificarea TVA cu ajutorul informatizării documentelor interne utilizate de către inspecția fiscală.

Proiectele au ca scop atingerea următoarelor obiective:

(i) **crearea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate**, prin:

dezvoltarea și extinderea de servicii simple și accesibile pentru contribuabili;

simplificarea procedurilor de administrare fiscală pentru susținerea conformării voluntare la declararea obligațiilor fiscale prin:

- reducerea și simplificarea numărului de formulare și declarații;
- introducerea formularelor pre-completate;
- depunerea electronică a tuturor formularelor și declarațiilor;
- evaluarea permanentă a calității serviciilor fiscale din perspectiva contribuabililor;
- acordarea de asistență din inițiativa organelor fiscale pe teme ce decurg din constatările organelor de control din cadrul ANAF.

sprijinirea conformării voluntare la plata obligațiilor fiscale prin:

- acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru bunii plătitori;
- mediatizarea celor mai buni plătitori de impozite și taxe prin elaborarea „listei albe” ce cuprinde contribuabili care și-au declarat și achitat la scadență obligațiile fiscale de plată;

- 📌 transformarea executării silite în proces investigativ;
 - 📌 consolidarea activității de asistență reciprocă la recuperare în materia creanțelor fiscale;
 - 📌 extinderea mecanismului de aprobare a rambursării TVA cu control ulterior ce vizează reducerea semnificativă a perioadei de soluționare a deconturilor cu sume negative de TVA cu opțiune la rambursare, scopul fiind de introducere rapidă a sumelor în circuitul economic.
- 📌 asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor, și anume, aplicarea graduală a unor măsuri specifice de către organele fiscale:
- 📌 notificarea contribuabililor cu privire la posibilele iregularități care ar putea conduce la stabilirea de diferențe de impozite și taxe;
 - 📌 medierea;
 - 📌 controlul inopinat;
 - 📌 inspecția fiscală parțială;
 - 📌 inspecția fiscală generală.
- ii) **transformarea ANAF** în o instituție performantă și inteligentă cu soluții digitale

integrate, care utilizează la maxim datele și informațiile disponibile, prin:

- 📌 accelerarea procesului de digitalizare al ANAF, efectuarea de investiții în tehnologie și în dezvoltarea aplicațiilor utilizate;
- 📌 utilizarea eficientă a datelor și informațiilor și dezvoltarea de noi aplicații care să proceseze informația în timp real, inclusiv utilizarea analizelor de date și dezvoltarea de platforme adaptate, de tip Big Data, pentru eficientizarea activităților de management de risc automatizat, verificări și acțiuni automate;
- 📌 introducerea de soluții tehnologice având drept scop creșterea valorii adăugate a muncii angajaților, mai ales în zona de analiză, sinteză și raportare; informatizarea activităților de back office.

Accelerarea informatizării ANAF, pentru a crește gradul de colectare, va fi realizată prin:

- 📌 extinderea facilităților pentru plata impozitelor și a taxelor prin platforma Ghișeul.ro;
- 📌 asigurarea de la distanță a serviciului de asistență a contribuabililor și dezvoltarea Call-center-ului prin introducerea unui număr unic de telefon la nivel național;
- 📌 implementarea mecanismului electronic de instituire și ridicare a popriilor;
- 📌 implementarea facturii electronice;

- interconectarea aparatelor de marcat electronice fiscale;
 - implementarea proiectului SAF-T - o structură standardizată a informațiilor relevante pentru controalele fiscale;
 - implementarea proiectului TRAFIC Control, pentru monitorizarea în timp real a transporturilor privind achizițiile și livrările intracomunitare de bunuri, precum și a celor aflate în tranzit;
 - implementarea proiectului OSS (One Stop Shop), în scopul facilitării comerțului transfrontalier și combaterii fraudei TVA;
 - extinderea funcționalității și a accesului mult mai facil la Spațiul Privat Virtual, ce are ca obiectiv optimizarea și simplificarea serviciilor aferente obligațiilor fiscale și nefiscale și plății taxelor;
 - modernizarea site-ului/portalului ANAF;
 - implementarea proiectului SFERA ce vizează migrarea pe baza centrală a bazelor de date locale și interconectarea acestei baze unice cu sistemele informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat;
 - implementarea procedurilor de vămuire simplificată prin introducerea conceptului de vamă electronică;
 - dotarea punctelor vamale de la granița UE cu echipamente de control non-destructiv;
 - dezvoltarea proiectelor pentru stimularea conformării voluntare pentru marii contribuabili și persoanele fizice;
 - dezvoltarea proiectului privind infrastructura vamală ce vizează reabilitarea și modernizarea punctelor vamale de la granița externă a Uniunii Europene;
 - extinderea implementării procedurilor vamale simplificate în vederea alinierii la media europeană de utilizare într-un procent de 65%;
 - accelerarea gradului de absorbție a fondurilor europene.
- iii) **prevenirea și combaterea fraudei fiscale**, ANAF devenind o instituție ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil, prin:
- dezvoltarea de proiecte pilot de conformare voluntară pe sectoarele și categoriile de risc fiscal;
 - implementarea desk-audit prin dezvoltarea activității de verificare documentară realizată de către structurile cu atribuții de control fiscal. Scopul introducerii acestui mecanism vizează susținerea acțiunilor de prevenire și identificare timpurie a riscului de neconformare;
 - combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a fraudei fiscale prin

TRANSFORMAREA ANAF

demararea acțiunilor complexe, țintite, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat. Scopul acestor acțiuni îl reprezintă asigurarea unui mediu fiscal echitabil pentru toți contribuabilii și descurajarea concurenței neloiale;

- utilizarea unui nou model de estimare al decalajului fiscal privind TVA, dezvoltat pe sectoarele economice de activitate, de tip TOP-DOWN, pentru a asigura realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii, în aceste sectoare.

iv) **eficientizarea și transparentizarea instituției**, transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere, prin:

- dematerializarea fluxurilor de activitate curentă și tranziția spre un mediu de lucru predominant digital care să includă corespondența electronică, generalizarea utilizării semnăturii electronice și accesul de la distanță a bazelor de date;
- consolidarea colaborării și comunicării cu alte administrații fiscale, precum și cu organisme internaționale, pe ariile de interes și prioritățile comune existente la nivel internațional;
- întinerirea personalului ANAF și dezvoltarea competențelor angajaților prin participarea la cursuri de pregătire profesională;

Într-o instituție performantă și inovativă cu soluții digitale integrate

- administrarea tuturor persoanelor fizice nerezidente la nivelul administrației fiscale pentru contribuabili nerezidenți;
- redefinirea pachetelor de contribuabili, ca urmare a reevaluării criteriilor de selecție;
- simplificarea procesului decizional în interiorul agenției în scopul debirocratizării;
- optimizarea procesului de alocare și utilizare a resurselor în concordanță cu prioritățile strategice ale agenției;
- consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale.

IV. Managementul activelor statului în sectorul financiar-bancar

Guvernul României își asumă profesionalizarea băncilor de stat prin atragerea în schema de acționariat a IFC și BERD în cazul CEC Bank.

Guvernul României are în vedere realizarea de investiții majore în legătură cu proiectele Inițiativei celor Trei Mări: Rail-2-Sea și Via

Carpatia ce se vor realiza în regim PPP. Aceste proiecte vor oferi actorilor locali obiect de lucru și vor cataliza realizarea altor proiecte conexe. Instrumentul pentru realizarea acestor ambiții regionale va fi Banca Națională de Dezvoltare.

FRI – Fondul Român de Investiții va contribui la obiectivul de diversificare și dezvoltare a pieței de capital din România.

Participațiile la capital (private equity) și investiții de risc (venture capital) sunt o ramură embrionară a pieței financiare românești, subdezvoltată în raport cu PIB și prin comparație cu alte state. FRI va reprezenta un partener pentru investitori instituționali publici (BERD, BEI, Banca Mondială) și fonduri de investiții private. Totodată, crearea unui fond național de investiții este o măsură de stimulare a economiei, în direcția creșterii apetitului pentru investiții și a sprijinirii proiectelor inovatoare, de natură să aducă beneficii însemnate întregii societăți. FRI va utiliza o gamă variată de instrumente pentru finanțarea proiectelor selectate:

- 📄 garanții de credite,
- 📄 garanții de portofoliu,
- 📄 măsuri de partajare a riscului cu creditorii (risk sharing loans),
- 📄 finanțări de tip mezzanine,
- 📄 participații la capital, în funcție de nevoile specifice ale pieței.

FRI va participa în proporție de maxim 50% la capitalul necesar unui proiect de investiții, diferența de finanțare fiind acoperită din fonduri proprii ale companiei, de către investitori instituționali sau instituții financiare. Viziunea FRI este aceea de a folosi banii publici într-un mod inteligent, care să producă o creștere economică bazată pe investiții. Prin FRI se va urmări atragerea de contribuții financiare private substanțiale din partea investitorilor care în prezent nu participă la capitalul de risc din România din cauza cadrului instituțional deficitar. FRI va fi un fond evergreen, cu durată de viață nedeterminată, care se va finanța din randamentul investițiilor realizate și din atragerea de resurse financiare publice și private.

V. Piața financiar-bancară și piața de capital

Obiective generale

Guvernul liberal va aborda dezvoltarea piețelor financiare prin măsuri unitare care vin în întâmpinarea mediului de afaceri, prin:

- 📄 Modernizarea piețelor financiare ale României și adaptarea lor la cerințele unei societăți dezvoltate;
- 📄 Investiția statului în educația financiară a cetățenilor României, inclusiv educația specializată a antreprenorilor și coordo-

narea cu toate organizațiile publice și private direct interesate;

- Creșterea activității economice în piețele financiare și reducerea poverii viitoare asupra bugetului de stat prin creșterea semnificativă a veniturilor la buget și reducerea costurilor suportate de acesta în mod direct și indirect;
- Creșterea eficienței piețelor financiare prin accelerarea digitalizării, debirocratizării și reducerea semnificativă a reglementărilor asupra piețelor financiare și a companiilor din domeniu.

MFP lucrează activ la dezvoltarea pieței de capital în colaborare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF). Pregătirea și demararea acestui proiect va beneficia de asistența tehnică acordată de OECD, în următoarea perioadă. În cadrul proiectului se are în vedere elaborarea unei strategii naționale a pieței de capital care să includă un set de măsuri de reglementare pentru stabilirea unui cadru coerent pentru dezvoltarea pieței de capital și acces la finanțare, prin îmbunătățiri/modificări legislative menite să simplifice regulile existente și să reducă incertitudinile juridice. Planul de acțiune rezultat va include recomandări pentru autorități (inclusiv în domeniul fiscal) pentru a elimina barierele identificate în calea dezvoltării pieței de capital și creșterea gradului de participare la piață a emitenților, investitorilor și intermediarilor.

Obiective specifice

a) Obiective trans-sectoriale:

Guvernul va urmări o abordare trans-sectorială a măsurilor ce se impun a fi luate pentru revitalizarea pieței financiar-bancare. Sectoarele avute în vedere sunt: i) bănci, instituții de plăți și de creditare, ii) piețe publice de capital, iii) management de pensii și active financiare, iv) asigurări.

Obiectivele trans-sectoriale urmărite de actuala guvernare sunt:

- Extinderea strategiei și a protocolului național de educație financiară prin includerea APAPR, BVB, SEEPEA, a Asociației Brokerilor și a altor actori din societatea civilă din domeniu și asigurarea finanțării pe termen lung a acestui demers;
- Constituirea în strânsă legătură cu educația financiară a unui portal de tip supermarket de produse investiționale, de pensii, asigurări și credite – inclusiv a unor centre de consiliere în format PPP în marile orașe;
- Agrearea unor parteneriate public-privat pentru digitalizarea și debirocratizarea accelerată a reglementărilor piețelor financiare românești;
- Flexibilizarea reglementărilor pentru finanțările pe termen lung în vederea creșterii ofertei de finanțare de acest tip;
- Dezvoltarea și flexibilizarea mecanismului de securizare;

- Introducerea legislației pentru fondurile de tip REAL ESTATE INVESTMENT TRUST care există deja în 15 țări europene;
- Adoptarea de politici care să alinieze România cu practica internațională privind adaptarea piețelor financiare la măsurile împotriva schimbărilor climatice și a criteriilor ESG (Environmental, Social and Governance);
- Crearea unor instrumente financiare cu finanțare europeană pentru finanțarea capitalului propriu al companiilor private mici și mijlocii cu o capitalizare minimă de 300 milioane de euro, inclusiv cu participarea ulterioară a investitorilor privați și a fondurilor de pensii;
- Modificarea legii adoptate în august 2020 care împiedică listarea companiilor de stat și adoptarea unui calendar activ de listări pe bursă pe 4 ani. Listarea la bursă a companiilor românești asigură accesul la finanțare pentru acestea, implementarea principiilor de guvernanță corporativă și transparentizează activitatea companiilor de stat;
- Modificarea procedurilor de privatizare pentru a permite vânzarea de acțiuni pentru companii în cadrul unui Accelerated book building (ABB). Realizarea unui astfel de registru este procesul prin care un investitor încearcă să stabilească prețul la care va fi oferită o ofertă publică inițială (IPO). Un investitor, în mod normal o bancă de investiții, realizează un

registru, invitând investitorii instituționali, cum ar fi administratorii de fonduri și alții, să depună oferte pentru numărul de acțiuni și prețul (prețurile) pe care ar fi dispuși să le plătească pentru ele. Prin realizarea registrului se va stabili prețul la care va fi oferită o ofertă publică inițială (IPO) și implică generarea și înregistrarea cererii investitorilor pentru acțiuni înainte de a ajunge la un preț de emisiune. Practic devine mecanismul de facto prin care companiile își lansează IPO-urile și este foarte recomandat de toate marile burse ca fiind cel mai eficient mod de preț al valorilor mobiliare.

- Adoptarea de către ASF a unui mediu de testare (regulatory sandbox) similar cu cel de la BNR pentru testarea diverselor produse pe piețele reglementate;
- Relaxarea reglementărilor ASF pentru investițiile făcute de asiguratori în private equity;

Guvernul va depune în continuare eforturi susținute pentru dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat, urmărind crearea unei curbe de randament lichide și stabile a titlurilor de stat. În anul 2020, a fost relansat pe piața de capital programul de titluri de stat Fidelis, program care va fi derulat pe perioada 2020-2021 cu o frecvență trimestrială.

b) Obiectivele pentru sectorul bănci, instituții de plăți și de creditare:

- Simplificarea legislației insolvenței;

- Adoptarea/implementarea cu celeritate a setului de reguli europene adoptate de Parlamentul European pentru platformele de crowdfunding;
- Simplificarea și dezvoltarea reglementărilor pentru extinderea acceptării de către bănci a micro-factoringului (deductibilitatea discountului și clarificarea reglementării pentru analiza debitorului vs. compania care emite factura) și produselor de tip mezzanine (finanțarea de tip mezanin, este necesară pe piața din România și descrie un credit acordat de un fond de investiții unei companii, cu posibilitatea convertirii datoriei în acțiuni, în cazul în care împrumutul nu este restituit integral și la scadență) și preferred equity, atât ca produse de creditare cât și ca garanții.
- Măsurile de debirocratizare care să includă:
 - Recunoașterea efectului juridic al semnăturii digitale;
 - Modificarea codului de procedură fiscală, astfel încât consimțământul clienților să poată fi exprimat online.
- Reglementarea în România a piețelor pentru împrumuturi tip peer2peer (împrumuturi solicitate prin intermediul platformelor prin care cei cu nevoie de finanțare solicită o finanțare, iar ulterior aprobării unei cereri, aceștia așteaptă finanțare din partea investitorilor care pot fi atât persoane fizice, cât și instituții financiare);

- Extinderea și dezvoltarea reglementărilor privind instrumentele de tip commercial paper (efecte de comerț).

c) Obiectivele pentru piețele publice de capital:

- Elaborarea strategiei naționale pentru piața de capital. Strategia va fi fundamentată pe analiza situației actuale a pieței de capital din România și identificarea principalelor probleme structurale ce reies din analiza cadrului de reglementare (legislația aplicabilă valorilor mobiliare, legislația în domeniul fiscal, legislația aplicabilă societăților comerciale etc) și va propune principiile și un set specific de măsuri care trebuie puse în aplicare de toate părțile implicate, inclusiv inițiativele de reglementare, instituționale și de reformă fiscală. Prin implementarea acestei strategii se va urmări o creștere a participării companiilor, precum și a investitorilor interni și interna-

ționali pe piața de capital din România, inclusiv pe piețele publice și private. Un nivel crescut al activității pieței de capital în România va îmbunătăți capacitatea sistemului financiar de a oferi întreprinderilor diferite surse de finanțare pe termen lung care pot completa împrumuțurile bancare și resursele proprii;

- Adoptarea unei strategii pentru promovarea finanțării companiilor de stat prin intermediul pieței de capital. Strategia va include o analiză a companiilor de stat care ar îndeplini cerințele pentru listarea pe piața reglementată, a beneficiilor și dezavantajelor pentru fiecare companie analizată și a unei liste de priorități și a unui calendar privind listarea acestor companii;
- Pregătirea și susținerea pieței bursiere de la București pentru agregarea cu alte piețe mai mici din regiune;
- Creșterea atractivității pieței de capital din România pentru investitori străini și emitenți și finanțarea economiei prin:
 - continuarea emiterii titlurilor de stat dedicate clienților de retail și tranzacționarea acestora pe piața secundară administrată de Bursa de Valori București;
 - acoperirea necesarului de finanțare a companiilor cu capital de stat prin intermediul pieței de capital, respectiv prin majorarea capitalului/vânzarea unor pachete de acțiuni sau emiterea

de obligațiuni corporative și tranzacționarea acestora la Bursa de Valori București;

- vânzarea pachetelor minoritare de participații ale statului prin intermediul Bursei de Valori;
- Consolidarea cadrului juridic privind organizarea și funcționarea schemelor de compensare prin finalizarea procesului legislativ pentru aprobarea proiectului de Lege privind Fondul de Compensare a Investitorilor; proiectul de lege care are ca scop principal aplicarea unitară a cerințelor privind guvernanta schemelor de compensare-garantare care deservește piețele financiare din România, prin reglementarea administrării schemei de compensare pentru investitorii pe piața de capital de către o persoană juridică de drept public, similar modului de organizare și funcționare al schemelor de garantare pentru piața asigurărilor (FGA - Fondul de Garantare a Asiguraților), piața pensiilor private (FGDSPP - Fondul de Garantare a Drepturilor din Sistemul de Pensii Private).

d) Obiectivele pe management de fonduri:

- Adaptarea legislației pentru a putea domicilia fondurile de investiții în private equity în România;
- Modificarea legii Business Angels pe baza sugestiilor investitorilor pentru a deveni implementabilă.

e) **Obiectivele pe asigurări și reasigurări:**

- Dezvoltarea unor politici publice de externalizare prin asigurare a riscurilor în domeniul infrastructurilor critice, producție și transport energie, infrastructură de transport, etc;
- Introducerea conceptului de bonus-malus fiscal pentru anumite categorii de asigurări pentru persoane juridice în vederea încurajării folosirii acestora;
- Extinderea răspunderii civile față de terți treptat pentru diverse activități comerciale neasigurate;
- Introducerea legislației de răspundere a poluatorului;
- Crearea cadrului legal prin care spitalele de stat să poată factura costurile de spitalizare și tratament în cazul pacienților tratați ca urmare a vătămărilor suferite în accidente rutiere pe polița RCA;
- Reglementarea, flexibilizarea și dezvoltarea reglementării pentru asigurarea creditului comercial;
- Susținerea dezvoltării mai multor segmente de piață: asigurări agricole, asigurări de garanții;
- Creșterea gradului de cuprindere a asigurărilor obligatorii de locuințe prin:
 - Informarea personalului unităților administrativ-teritoriale despre PAD,

- Analizarea implementării unor măsuri de încurajare a celor care sunt asigurați;
 - Măsuri de educare suplimentară a cetățenilor pentru conștientizarea necesității de asigurare în general.
- Dezvoltarea pieței asigurărilor de sănătate prin:
 - Susținerea complementarității dintre sectorul public și cel privat;
 - Posibila aplicare a unor deductibilități fiscale;
 - Posibila extindere a asigurărilor private către unitățile sanitare publice.

VI. Aderarea la zona Euro

Obiective generale

Obiectivul principal al României îl reprezintă creșterea convergenței reale cu economiile europene, prin atingerea unui PIB pe cap de locuitor la paritatea de cumpărare standard de **85%** din media UE 27, la orizontul anului **2024**.

Obiective specifice

Convergența reală se poate atinge în final prin adoptarea de către România a monedei Euro. Un prim pas îl reprezintă aderarea la ERM II ce ar reduce variabilitatea cursului

de schimb, contribuind la stabilitatea monetară a României.

VII. Elemente de referință privind politica de concurență, în contextul elaborării programului de guvernare

Prioritatea Guvernului României este de a asigura o creștere economică sustenabilă, iar concurența liberă și corectă este un ingredient important în atingerea unui astfel de obiectiv. Protejarea și stimularea concurenței este un obiectiv strategic la nivel național, dat fiind rolul acesteia în creșterea productivității (cu impact direct asupra bunăstării consumatorilor, dar și asupra competitivității țării noastre) și, în contextul noilor evoluții economice generate de pandemie, rolul în consolidarea rezilienței piețelor și în susținerea unui proces de revenire accelerat.

Calitatea mediului de afaceri este un factor fundamental pentru buna funcționare a economiei, pentru atragerea/stimularea investițiilor și, implicit, pentru generarea unui nivel ridicat al competitivității economiei naționale.

Obiective specifice

1. Ajutoare de stat pentru redresarea economică

Pentru a sprijini economia, în contextul pandemiei, Comisia Europeană a adoptat Cadrul temporar pentru măsuri de ajutor de stat de sprijinire a economiei în contextul

actualei epidemii de Covid-19 (Cadrul temporar). Acesta permite statelor să se asigure că întreprinderile de toate tipurile dispun în continuare de lichidități suficiente și să mențină continuitatea activității economice atât în timpul pandemiei, cât și după încheierea acesteia.

Până în prezent, 8 măsuri de sprijin au fost notificate de România, cu asistența Consiliului Concurenței, în baza Cadrului temporar și autorizate de forul european. Totodată, la nivel național, s-a implementat, sub forma unei scheme de minimis, programul IMM Leasing de echipamente și utilaje.

Având în vedere accesul dificil la piața financiară pentru IMM-urile românești în special și pentru cele europene în general datorită contracției economice care oferă proiecții economice pesimiste, pragul maxim de ajutor de stat (de minimis) instituit în prezent la 800.000 de Euro fie va fi menținut, sau va fi aplicată o majorare a pragului stabilit înainte de criza economică de la 200.000 la 500.000 de Euro.

Acestor măsuri li se adaugă acțiunile din sfera agriculturii: schemele de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul suin și aviar, respectiv a celor din sectorul bovin, în contextul crizei economice generate de pandemia Covid-19.

Bugetul total al măsurilor de mai sus este de aproximativ 32,4 miliarde de Lei (6,7 miliarde de Euro), sumă ce reprezintă aproximativ 3,1% din PIB-ul României din 2019.

Resursele financiare mobilizate prin intermediul măsurilor de sprijin (din bugetul național și din fonduri europene) au scopul de a concentra intervenția statului în economie în direcția atenuării efectelor negative generate de pandemia Covid-19, atât la nivel de ansamblu (prin măsuri orizontale, pentru care sunt eligibili actori din diferite domenii economice, pe criterii privind evoluția indicatorilor financiari), cât și țintit, la nivelul unor domenii/actori economici în cazul cărora activitate a fost puternic perturbată de măsurile de limitare a răspândirii virusului.

Măsurile urmăresc, în linie cu strategia Uniunii Europene, evitarea transformării crizei de lichiditate a întreprinderilor, cauzată de noile evoluții economice, într-una de solvabilitate, prin identificarea și sprijinirea actorilor și domeniilor vulnerabile. O atenție deosebită, atât la nivel național, cât și la nivel comunitar, este acordată întreprinderilor mici și mijlocii, afectate în mod deosebit de lipsa de lichidități cauzată de pandemie, care amplifică dificultățile anterioare privind accesul la finanțare, în comparație cu întreprinderile mai mari.

2. Demersuri viitoare în domeniul ajutoarelor de stat: Cadrul Temporar prelungit și extins

Una din prioritățile în domeniul ajutoarelor de stat vizează continuarea elaborării și implementării măsurilor cuprinse în Planul Național de Investiții și Relansare Economică (ex., IMM Factoring, măsuri privind șomajul și legislația muncii, schema de ajutor de stat pentru întreprinderile din domeniile de comerț și

servicii afectate de Covid-19, sprijinirea sectoarelor afectate – Horeca, organizare de evenimente, turism, aeroporturi regionale etc.).

Demersurile de relansare a economiei naționale sunt susținute de măsurile comunitare referitoare la flexibilizarea schemelor de ajutor de stat și a cadrului fiscal european și de mobilizarea bugetului Uniunii Europene pentru atingerea obiectivelor pe termen lung, repararea prejudiciilor pandemiei, relansarea economică și creșterea rezilienței.

În contextul evoluției pandemiei Covid-19, Comisia Europeană a decis să prelungască și să extindă domeniul de aplicare al Cadrului Temporar. Toate secțiunile Cadrului Temporar au fost prelungite, în cadrul ultimei runde de modificări, cu șase luni, respectiv până la 30 iunie 2021.

În continuarea măsurilor de sprijin notificate de România în baza Cadrului Temporar și autorizate de forul european, menționate anterior, în prezent, se află în lucru și alte scheme de ajutor de stat destinate susținerii economiei în contextul pandemiei.

3. Redresarea companiilor de stat

Guvernul se va concentra, în perioada următoare, asupra demersurilor de restabilire a viabilității economice pe termen lung a unor operatori economici ce activează în sectoare strategice ale economiei naționale, precum: Complexul Energetic Oltenia, Tarom, CFR Marfă, Complexul Energetic Hunedoara și Compania Națională a Uranului.

La nivelul demersurilor demarate anul acesta (programele pentru Complexul Energetic Oltenia și Tarom), efortul financiar al statului pe termen mediu pentru asigurarea sustenabilității economice este estimat la aproximativ 1,48 miliarde de euro.

4. Intensificarea concurenței în sectoare cheie ale economiei naționale (demersuri publice aliniate principiilor de concurență, eliminarea unor blocaje/ineficiențe aflate în calea manifestării concurenței), pregătirea pentru tranziția digitală

Demersuri subscrise unui astfel de obiectiv:

- Crearea cadrului legislativ național pentru aplicarea și respectarea Regulamentului (UE) 2019/1150 al Parlamentului și al Consiliului din 20 iunie 2019 privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online, care reglementează relațiile dintre platformele online și întreprinderile care le utilizează.

Platformele online reprezintă modele de afaceri inovative și au un rol important în crearea de noi oportunități de piață, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii. Ele sporesc gama opțiunilor oferite consumatorilor la un nivel de preț competitiv, contribuind astfel creșterea bunăstării. În același timp, însă, există unele preocupări legate de practicile comerciale potențial dăunătoare existente la nivelul relației dintre platforme și utilizatorii lor profesioniști.

Pentru a exploata pe deplin beneficiile economiei platformelor online, este determinant ca întreprinderile utilizatoare să poată avea încredere în serviciile de intermediere online de care le leagă relații comerciale, prin asigurarea de către furnizorii acestor servicii de condiții transparente și sisteme de soluționare a reclamațiilor accesibile și eficiente. Acest lucru este deosebit de important, întrucât facilitarea a tot mai multor tranzacții prin serviciile de intermediere online conduce la o dependență sporită a acestor întreprinderi de platformele utilizate, fenomen favorizat de un robust efect de rețea indirect bazat pe date.

- Susținerea demersurilor de liberalizare: o preocupare importantă este ca procesul de liberalizare a pieței gazelor pentru consumatorii casnici, aflat în curs, să fie unul eficient, care să asigure condițiile necesare pentru modificarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, astfel încât consumatorii să obțină cel mai bun preț și cele mai bune servicii asociate. De asemenea, pe baza experienței dobândite la acest nivel, se are în vedere un proces de liberalizare de succes și pe piața energiei electrice (de la 1 ianuarie 2021).
- Asigurarea unui cadru legislativ favorabil concurenței la nivelul industriilor noi/în dezvoltare, considerate a avea un potențial deosebit pentru dezvoltarea economică în ansamblu și pentru care modul în care se manifestă concurența este critic pentru parcursul viitor, cum este cazul celor din

sfera economiei digitale (ex. economia colaborativă).

- Facilitarea accesului consumatorilor la informații: creșterea transparenței la nivelul consumatorilor cu privire la ofertele pentru diferite bunuri/servicii și, implicit, stimularea concurenței. Susținem, în acest sens, demersurile autorității de concurență, care a dezvoltat monitoare de prețuri la nivelul piețelor de comercializare cu amănuntul de produse alimentare și carburanți, principalele bunuri din coșul de consum.
- Analiza cadrului de funcționare la nivelul companiilor municipale, în vederea asigurării conformității mecanismelor specifice cu principiile de concurență și reglementările din domeniu.

5. Asigurarea concurenței corecte

Există o preocupare deosebită, la nivelul statelor și al instituțiilor internaționale referitoare la efectele generate de abuzurile venite din partea unor companii care, deși nu sunt dominante, dețin o putere superioară de negociere față de partenerii lor comerciali.

În acest context, au apărut, la nivelul legislației comunitare, reglementări în sensul sancționării acestor practici, în anumite sectoare specifice, iar la nivelul unor state membre s-a considerat oportună extinderea reglementărilor specifice la nivelul tuturor sectoarelor. Aceste reglementări sunt orientate spre combaterea unor practici care deviază considerabil de la buna conduită comercială, care contravin bunei credințe și corectitudinii și

care sunt impuse unilateral de un partener comercial altuia.

La nivelul țării noastre, sunt în derulare, în prezent, două acțiuni importante la acest nivel:

- Transpunerea în legislația națională a directivei privind practicile comerciale neloiale ale companiilor în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar. Implementarea eficientă a noii legislații va consolida puterea de negociere a fermierilor și a întreprinderilor mici și mijlocii în lanțul de aprovizionare cu alimente, fiind urmărită interzicerea anumitor practici comerciale considerate neloiale, precum plățile întârziate pentru produsele alimentare perisabile, anulările comenzilor în ultimul moment, modificarea unilaterală a contractelor, refuzul de a încheia un contract scris, returnarea produselor nevândute sau obligarea plății pentru strategia de marketing a partenerului comercial.
- Modificarea și completarea prevederilor Legii nr.11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, proces care se va reflecta într-un cadru legislativ mai bine adaptat obiectivelor urmărite, prin asigurarea unui proces transparent, capabil să descurajeze întreprinderile să săvârșească practici de concurență neloială. În condițiile acestui cadru legislativ extins, în concordanță cu practica altor state membre, vor putea fi sancționate practici ce țin de exploatarea poziției superioare de negociere.

B FONDURI EUROPENE

Prin utilizarea eficientă a fondurilor europene, România are șansa de a-și maximiza oportunitățile de dezvoltare, în vederea îndeplinirii obiectivului de convergență și pentru a reduce ecartul de competitivitate între regiunile istorice ale României. În ciuda eforturilor susținute din ultimul an de zile, în materie de fonduri europene România se confruntă încă cu o serie de provocări, inclusiv din cauza dezinteresului guvernărilor anterioare de a valorifica potențialul acestora: proiecte care întâmpină dificultăți în implementare; proceduri de achiziții complicate și îndelungate; necesitatea unor ample modificări legislative; nevoia intensificării ritmului de evaluare, contractare și implementare; diminuarea resurselor bugetare ale beneficiarilor publici sau privați; necesitatea unor ajustări și completări la sistemul informatic; diminuarea poverii administrative a beneficiarilor.

Pentru perioada 2014-2020, România are la dispoziție sub formă de fonduri europene structurale și de investiții (F.E.S.I.) 31 miliarde de euro, din care alocarea pentru Politica de Coeziune este de 22,5 miliarde de euro. În luna octombrie 2020, numărul contractelor de finanțare semnate cu beneficiarii era de 9.220, totalizând cca. 34 miliarde de euro, din care aproximativ 28 miliarde de euro reprezintă contribuția UE (124% față de alocare).

În prezent, sumele totale primite de la Comisia Europeană (C.E.), reprezentând pre-finanțări și rambursări aferente programelor operaționale Infrastructură Mare, Competi-

tivitate, Regional, Capacitate Administrativă, Asistență Tehnică, Capital Uman și din Fondul de Ajutor European pentru cele mai Defavorizate Persoane (F.E.A.D.), se situează la aproximativ 13,568 miliarde de euro, ceea ce înseamnă aproximativ 44% din alocarea U.E. aferentă acestor programe, pentru perioada de programare 2014-2020, **cu peste 28% mai mult față de anul 2019, când suma se cifra la 10,59 miliarde de Euro.**

În urma negocierilor derulate de Președintele României, Klaus Iohannis, România va primi în total **79,9 miliarde Euro** prin cele două mari instrumente agreate de Consiliul European din luna iulie 2020: bugetul multianual pe 7 ani, respectiv Fondul Next Generation E.U. (N.G.E.U.), care reprezintă noul instrument european de relansare economică în urma crizei provocate de noul Coronavirus.

Totalul de 79,9 miliarde de Euro este preconizat a fi defalcat astfel:

- **45,56 miliarde de Euro fonduri nerambursabile din Bugetul multianual al UE pentru perioada 2021- 2027**, din care 26,8 miliarde de euro pentru Politica de Coeziune, respectiv 18,76 miliarde de euro pentru Politica Agricolă Comună. Din aceștia, Pilonul I (plăți directe) are alocate 12,3 miliarde de Euro, Pilonul II (dezvoltare rurală) are alocate 6,3 miliarde de Euro. Pescuitul va primi 162,5 milioane de Euro.
- **33,5 miliarde de Euro din Next Generation EU**, fondul pentru relansare economică, fiind prevăzut a fi defalcate astfel:

📌 **30,5 miliarde de Euro pentru Mecanismul pentru Redresare și Reziliență** (13,8 miliarde de Euro granturi și 16,7 miliarde de Euro împrumuturi) - reforme structurale și investiții esențiale pentru o relansare durabilă, îmbunătățirea rezilienței economice și sociale și sprijinirea tranziției către o economie verde și digitală;

📌 **1,41 miliarde de euro pentru programul ReactEU** – suplimentarea programelor operaționale 2014-2020 din politica de coeziune;

📌 **650 milioane de euro fonduri suplimentare pentru Dezvoltare rurală;**

📌 **1,112 miliarde de euro pentru Fondul pentru Tranziție Justă**, suma urmând a fi folosită în perioada 2021-2027.

📌 În plus, o alocare distinctă în **Fondul pentru Tranziție Justă**, instrument pentru sprijinirea proceselor de tranziție industrială în contextul Pactului Ecologic European, are o alocare propusă de **0,834 milioane de Euro, astfel încât cu suma alocată prin Next Generation EU România va avea alocate prin Fondul pentru Tranziție Justă 1,946 miliarde de Euro.**

📌 De asemenea, România va beneficia de 4 miliarde de Euro în cadrul Programului SURE.

Viziunea pe termen mediu

Importanța fondurilor europene pentru România se poate măsura prin prisma im-

pactului estimat al alocărilor României în perioada de programare 2014-2020:

📌 **produsul intern brut real** cumulat la finele acestui interval, va fi cu 9,7% mai mare decât ar fi fost în absența acestor fonduri, cu un efect maxim de 10,1% în anul 2022;

📌 **creșterea cumulată suplimentară a investițiilor** va atinge un nivel de 15,6% în 2022;

📌 **productivitatea muncii** (calculată ca raport între valoarea adăugată brută și ocupare) va fi cu 4,2% mai mare prin utilizarea fondurilor europene.

Un impact similar și chiar mai mare îl va avea implementarea fondurilor europene în perioada 2021-2027, contribuind la:

📌 îmbunătățirea competitivității și susținerea inovării întreprinderilor și a sistemului public;

📌 promovarea investițiilor verzi, adaptarea la schimbările climatice și conturarea unui răspuns proactiv la potențiale riscuri;

📌 asigurarea accesibilității persoanelor și conectivității orașelor;

📌 dezvoltarea serviciilor publice de calitate în beneficiul cetățenilor.

Pentru a valorifica potențialul reprezentat de finanțările europene **în perioada 2021-2027, România trebuie să atragă și să utilizeze cu maximă responsabilitate și eficiență, transparență și cu impact,**

PRIORITĂȚI PE TERMEN MEDIU 2021-2024

fondurile nerambursabile și rambursabile avute la dispoziție. Oportunitatea financiară la care România are acces în următorii ani este fără precedent. Este motivul fundamental pentru care aceste resurse vor fi investite inteligent pentru ca proiectele și entitățile finanțate să poată produce beneficii consistente și în perioada de după finalizarea finanțării.

Această viziune se bazează pe un set de priorități și măsuri subsecvente care au drept scop îmbunătățirea impactului utilizării fondurilor europene în viața cetățenilor, materializându-se printr-o contribuție a intervențiilor publice și private asupra creșterii calității vieții tuturor românilor.

PRIORITĂȚI PE TERMEN MEDIU 2021-2024:

- Creșterea ritmului anual de absorbție a fondurilor europene în perioada 2021-2023, aferente exercițiului financiar 2014-2020;
- Pregătirea și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature pentru demararea cu celeritate a implementării în perioada 2021-2027;
- Operaționalizarea Mecanismului de Redresare și Reziliență și crearea cadrului instituțional și financiar de implementare a proiectelor care sunt parte din Planul Național de Relansare și Reziliență;

creșterea ritmului de absorbție, pregătirea unui portofoliu de proiecte mature

- Implementarea Acordului de Parteneriat și a Programelor Operaționale;
- Descentralizarea și orientarea spre beneficiari și rezultate cu impact economic, de mediu, social;
- Debirocratizarea și simplificarea mecanismului de finanțare/implementare, inclusiv corelarea legislației naționale, în vederea fluidizării procesului și creșterii atractivității, dar și a eficienței fondurilor europene;
- Creșterea capacității instituționale și profesionalizarea resurselor umane care sunt implicate în implementarea activităților aferente fondurilor europene, atât la nivel de instituții ale statului, cât și la nivel de beneficiari;
- Asigurarea unei sinergii între acțiunile finanțate din programe comunitare și programele cu resurse naționale.
- Înființarea Societății de Administrare a Instrumentelor Financiare din fonduri externe nerambursabile și crearea cadrului legal pentru mecanismele de funcționare ale acestora prin instrumente de tip private equity și/sau a de tip Fund of Funds pentru a asigura imple-

mentarea instrumentelor financiare cu finanțare din fonduri externe nerambursabile și în completare din alte surse;

- Elaborarea, aprobarea și implementarea Strategiei Naționale de Inovare în parteneriat cu structurile de dezvoltare regională precum și înființarea la nivel național/regional de structuri specifice inovării în cadrul ministerului de resort pentru a facilita accesul mediului antreprenorial la inovare. Facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor inovative și IMM-urilor cu risc ridicat rezultat din investiții inovative prin reglementarea cadrului legal de acces la finanțare din fonduri externe nerambursabile, finanțare bancară, instrumente financiare inovative și/sau subscripții publice pentru implementarea de proiecte de investiții.

I. Creșterea ritmului anual de absorbție a fondurilor europene în perioada 2021-2023, aferente exercițiului financiar 2014-2020.

Pentru perioada 2014-2020, România are la dispoziție peste 43 miliarde de Euro, conform Cadrului Financiar Multianual 2014-2020, din care alocarea pentru Fondurile Europene Structurale și de Investiții (F.E.S.I.) este de aproximativ 31 miliarde Euro.

În ceea ce privește programele operaționale finanțate prin Politica de Coeziune (PO Infrastructură Mare, PO Competitivitate, PO Regional, PO Capacitate Administrativă, PO Asistență Tehnică și PO Capital Uman) și prin

FEAD (PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate), numărul contractelor de finanțare semnate cu beneficiarii este de aproximativ 9.300 totalizând cca. 34 miliarde de Euro, din care aproximativ 28 miliarde de Euro reprezintă contribuția U.E. (124% din alocarea UE a PO).

La nivelul lunii octombrie 2020, sumele totale primite de la Comisia Europeană (CE), reprezentând prefinanțări și rambursări, aferente programelor finanțate din FESI și FEAD, se situează la aprox. **13,568 miliarde de Euro, ceea ce înseamnă aproximativ 44% din alocarea U.E., cu 2,98 miliarde Euro mai mult față de anul 2019.** În plus, s-au rambursat de către C.E. aproximativ **8,8 miliarde de Euro pentru plăți directe în agricultură.**

În perioada 2021-2023, eforturile se vor concentra pe implementarea cu succes a proiectelor deja admise la finanțare, prin sprijinirea beneficiarilor pe tot parcursul derulării investițiilor. Astfel, se va urmări atingerea țintei de absorbție de 100% la sfârșitul perioadei de programare. În acest context, România trebuie să mai primească de la C.E. aproximativ 17,4 miliarde de Euro pentru programele finanțate din F.E.S.I. și F.E.A.D. și aproximativ 2,6 miliarde de Euro pentru plăți directe în agricultură.

Următoarele **măsuri subsecvente** sunt prioritare:

- menținerea unei rate anuale de absorbție care să conducă către o absorbție de 100% la sfârșitul anului 2023;

- valorificarea elementelor de flexibilitate puse la dispoziție de Comisia Europeană;
- utilizarea resurselor din REACT-EU pentru acoperirea nevoilor de finanțare ale domeniilor sănătate, creșterea competitivității IMM-urilor, digitalizarea educației și măsuri active de ocupare;
- evitarea riscului de dezangajare prin monitorizarea lunară a stadiului implementării financiare a programelor operaționale;
- urgentarea lansării ultimelor apeluri de proiecte pentru sumele rămase disponibile;
- fluidizarea procesului, inclusiv accelerarea ritmului de evaluare și contractare prin îmbunătățirea procedurilor interne de lucru;
- susținerea capacității de cofinanțare a beneficiarilor privați;
- monitorizarea constantă a proiectelor cu risc de a nu fi finalizate până la 31.12.2023, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea de măsuri de remediere și recuperare a întârzierilor;
- realocări de fonduri între programe și la nivelul axelor prioritare ale unui program;
- creșterea și optimizarea capacității de implementare a proiectelor deja admise la finanțare, prin sprijinirea beneficiarilor pe tot parcursul derulării investițiilor;

- asigurarea fondurilor necesare autorităților de management pentru efectuarea plăților către beneficiari;
- asigurarea eligibilității cheltuielilor cu plata resurselor umane din administrația publică locală/instituțiile, companiile publice în toate programele operaționale, mai ales în Programul Operațional Regional, în baza unor organigrame și state de funcții predefinite în funcție de complexitatea proiectelor în implementare și a unui buget procentual;
- asigurarea interconectivității și interoperabilității dintre bazele de date ale instituțiilor statului și sistemul My SMIS pentru simplificarea procesului de depunere a proiectelor și creșterea celerității procedurilor de verificare a proiectelor și beneficiarilor din perioada de evaluare și cea de monitorizare a proiectelor;

- ▶ transparentizarea procedurilor de control ale tuturor instituțiilor statului cu rol în monitorizarea proiectelor cu fonduri comunitare și creșterea importanței exercitării funcției de prevenție în relația autorității de management – beneficiari;
- ▶ în situație de litigiu, administrarea corecțiilor financiare beneficiarilor se va realiza numai după o decizie finală a instanțelor de judecată competente;
- ▶ urgentarea, prin impunerea de termene limită și constrângeri financiare, a lansării procedurilor de achiziții publice prevăzute în planurile de achiziții, mai ales ale celor unde beneficiari sunt instituțiile publice și companiile cu capital public;
- ▶ programarea cu celeritate a cererilor de rambursare finale și autorizarea la plată a acestora;
- ▶ revizuirea cadrului legal, în conformitate cu evoluțiile specifice din domeniu.

II. Pregătirea și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature pentru demararea cu celeritate a implementării în perioada 2021-2027

În perioada 2021-2027, România va primi în total **79,9 miliarde de euro** prin cele două mari instrumente agreeate de Consiliul European din luna iulie 2020: bugetul multi-anual pe 7 ani, respectiv Next Generation EU (NGEU). La această sumă se adaugă împrumuturi în valoare de **4 miliarde de Euro** în cadrul inițiativei SURE.

Întrucât proiectele de infrastructură necesită perioade de timp de aproximativ 1-2 ani pentru pregătirea și elaborarea documentațiilor tehnico-economice, respectiv pentru elaborarea și aprobarea Studiului de Fezabilitate și/sau a Proiectului Tehnic de Execuție și pentru a nu genera întâzieri în implementarea proiectelor de infrastructură indiferent de natura acestora, Guvernul își propune să capitalizeze lecțiile învățate în precedentele două perioade de programare (2007-2013 și 2014-2020) și va schimba paradigma cu privire la pregătirea, elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru proiectele de infrastructură din domenii de importanță strategică pentru România. Având în vedere faptul că eligibilitatea cheltuielilor în perioada de programare 2021-2027 începe cu data de 1 ianuarie 2021, Guvernul, prin OUG nr.88/2020 și OUG nr.155/2020 a alocat aproximativ 3,5 miliarde de Lei pentru a pregăti proiecte care să poată demara încă din primul semestru al anului 2021.

Pentru promovarea și dezvoltarea unui portofoliu matur de proiecte, următoarele **măsuri subsecvente** sunt prioritare:

- ▶ analiza proiectelor nefinanțate în perioada 2014-2020 ca punct de plecare în identificarea portofoliului de proiecte pentru 2021-2027;
- ▶ operaționalizarea mecanismului de pregătire de proiecte și alimentarea Fondului de Dezvoltare Regională ca instrument financiar de pregătire de

proiecte, pentru a putea promova specificitatea locală;

- susținerea beneficiarilor publici cu proiecte în pregătire, prin utilizarea resurselor de asistență tehnică;
- implicarea instituțiilor financiare internaționale (BEI, BERD, Banca Mondială, OECD) în dezvoltarea de proiecte;
- demararea cu 1 ianuarie 2021 a lucrărilor de execuție/achiziție pentru proiectele mature;
- dezvoltarea unui portofoliu național de proiecte care să genereze impact din exploatarea lor pentru economia națională,

pentru regiuni și legăturile dintre acestea, pentru zonele metropolitane, ariile urbane funcționale ale municipiilor reședință de județ, pentru teritorii de importanță strategică etc;

- pregătirea unui portofoliu național de proiecte de specializare inteligentă în baza strategiilor naționale și regionale specifice, împreună cu un mecanism financiar de sprijin pentru asigurarea co-finanțării și asistenței tehnice pentru pregătirea documentațiilor tehnico-economice și managementul implementării proiectelor.

Planificarea anuală privind absorbția de fonduri europene 2020-2029 – miliarde euro

		Alocare totală	Absorbție 1.01.2014-30.09.2020	Rest planificat 2020	Estimat								
					2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1	Politica de coeziune perioada 2014-2020, inclusiv FEAD	23,027	10,08	0,62	3,35	3,84	5,14						
2	REACT EU	1,41	0	0	1,41	0	0						
3	Politica de coeziune perioada 2021-2027 inclusiv FTJ	28,75			1,23	2,93	3,33	4,35	4,35	4,52	4,65	4,73	5,32
4	PNRR	30,5		0	6,7	4,3	4,8	4,8	3,3	6,6			
	TOTAL		10,08	0,62	12,69	11,07	13,27	9,15	7,65	11,12	4,65	4,73	5,32

III. Operaționalizarea Mecanismului de Redresare și Reziliență și crearea cadrului instituțional și financiar de implementare a proiectelor care sunt parte din Planul Național de Relansare și Reziliență

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este un instrument nou propus de Comisia Europeană la data de 28 mai 2020 ca instrument european de relansare economică în urma crizei provocată de noul coronavirus. Din anvelopa generală, România ar urma să beneficieze de o alocare de aproximativ 30,5 miliarde de Euro sub formă de granturi - 13,8 miliarde de Euro și împrumuturi - 16,7 miliarde de Euro. Regula generală din documentul de negociere este că 70% din granturi trebuie să fie angajate până la finalul anului 2022, iar diferența de 30% din granturi până la 31 decembrie 2023. Plățile pentru proiectele din Program au termen final decembrie 2026. Pentru operaționalizarea acestui instrument, România trebuie să elaboreze Planul Național de Relansare și Reziliență (PNRR). Documentul este structurat pe trei piloni principali, în cadrul fiecărui pilon regăsindu-se domeniile în care vor fi concentrate resurse semnificative, astfel:

1. Pilonul Tranziție Verde și Schimbări Climatice include domeniile-cheie precum: transportul durabil, schimbările climatice, mediu, energie și tranziție verde și eficiență energetică și rețele inteligente de asigurare a energiei termice – 21,6 miliarde de Euro:

- Pentru **domeniul transport**, sunt avute în vedere intervenții în infrastructura rutieră, feroviară, de metrou, precum și în materialul rulant aferent.
- Pentru **domeniul schimbări climatice**, sunt avute în vedere investiții în sisteme de irigații/umectare pentru combaterea riscului de deșertificare/secetă; investiții în sisteme de drenaj-deseccări pentru combaterea riscului de înmlăștinire; investiții și lucrări de combatere a eroziunii solurilor pentru combaterea riscului de alunecări și de degradare a terenurilor; investiții în sisteme de protecție antigrindină pentru prevenirea efectelor furtunilor și fenomenelor orajoase; investiții în împăduriri și refacerea ecosistemelor forestiere.
- Pentru **domeniul mediu**, sunt avute în vedere investiții în rețele inteligente de alimentare cu apă, sub formă de extindere sau reabilitare ca parte a rețelelor regionale; investiții în sisteme inteligente alternative de management ape uzate menajere pentru aglomerările sub 2.000 de locuitori; investiții în situri poluate, depozite de deșeuri și platforme industriale pentru a sprijini tranziția către o economie cu emisii zero de carbon, cu impact major asupra unui mediu mai curat.
- Pentru **domeniul energie și tranziție verde** sunt avute în vedere investiții în dezvoltarea inelului electric de 400 kV al României; investiții în eficiența energetică a clădiri-

lor rezidențiale colective/blocuri de locuințe; investiții în rețele inteligente de asigurare a energiei termice - Municipiul București (inclusiv sisteme de producere a energiei termice în cogenerare, energie regenerabilă); investiții în rețele inteligente de asigurare a energiei termice - celelalte localități urbane.

2. Pilonul Serviciilor publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului include domeniile: mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului local, sănătate și educație – 6,5 miliarde de Euro:

- Pentru **domeniul mobilitate urbană**, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului local, sunt avute în vedere investiții în mobilitatea urbană cu impact asupra dezvoltării locale, serviciilor publice de transport în comun de călători, inclusiv descongestionarea traficului; investiții în regenerarea urbană: centre istorice, spații publice (inclusiv cele de locuit), parcuri/grădini urbane; sprijin pentru achiziția de material rulant destinat transportului local urban/metropolitan, sprijinirea programului național Mobilitate/Smart Village: servicii publice inteligente de interes local; investiții în mobilitate de acces pentru zonele cu patrimoniu

natural și cultural: căi de acces, conexiune la utilități edilitare (apă, canalizare, combustibil de tranziție, curent electric), locuri de parcare și alte investiții necesare în creșterea gradului de accesibilitate pentru valorificarea patrimoniului; investiții în valorificarea patrimoniului natural și cultural: resurse specifice spațiului geografic local, cetăți antice (dacice/romane), medievale, castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice.

- Pentru **domeniul sănătate**, sunt avute în vedere investiții în **10 unități sanitare noi**, inclusiv extinderi ale spitalelor existente; investiții în infrastructura medicală oncologică: București, Cluj, Iași, Timișoara și secțiile de oncologie din municipiile reședință de județ; investiții în institutele de boli cardio-vasculare și în secțiile cardio-vasculare din municipiile reședință de județ.
- Pentru **domeniul educație**, sunt avute în vedere: investiții în campusuri școlare pentru învățământul profesional și tehnic, inclusiv laboratoare/ateliere școlare; investiții în colegii naționale de educație centenare; investiții în modernizarea universităților publice de stat.

3. Pilonul Competitivitate economică și reziliență include domeniile-cheie precum: mediul de afaceri/ecosistemele antreprenoriale, cercetare-inovare, digitalizarea serviciilor publice educaționale și sanitare, securitate cibernetică și capa-

6,5 MILIARDE DE EURO PENTRU **SERVICIILE PUBLICE:**

mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului local, sănătate

citătea de reziliență pe timp de criză în domeniul sanitar și alimentar – 4,9 miliarde de Euro:

- ▶ Pentru **mediul de afaceri**, sunt avute în vedere următoarele tipuri de intervenții: **sprijinirea dezvoltării ecosistemelor antreprenoriale și industriale, dezvoltate în parteneriat cu autorități publice locale - întreprinderi mici și mijlocii (tehnopoluri, parcuri industriale și tehnologice, parcuri de specializare inteligentă și alte conglomerate ale structurilor de afaceri hub/cluster)**; sprijinirea activităților de producție și servicii destinate IMM-urilor pentru ameliorarea stării economice în perioada post-criză (inclusiv relocări ale activităților, re tehnologizări, digitalizare, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție); sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor pentru valorificarea patrimoniului natural, baze de tratament, infrastructuri de agrement: parcuri tematice, aqua-parcuri, parcuri de agrement; sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor din domeniul agro-alimentar (colectare, depozitare, sortare, procesare, ambalare, etichetare, distribuție) pentru creșterea capacității de reziliență în situații de criză alimentară; sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor din domeniul construcțiilor; re tehnologizări, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție care angrenează un minim de 5% din forța de muncă

activă la nivelul localităților unde își desfășoară activitatea.

- ▶ Pentru **domeniul cercetare și inovare** sunt avute în vedere investiții în infrastructură și echipamente de cercetare pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare din domeniul tehnic/inginerie; investiții în infrastructură și echipamente de cercetare pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare din domeniul agro-alimentar; investiții în infrastructură și echipamente pentru transferul tehnologic de la nivelul INCD-urilor și mediului de afaceri.
- ▶ Pentru **domeniul digitalizare** sunt avute în vedere investiții în echipamente/dispozitive electronice necesare activităților didactice (inclusiv infrastructura de racord la internet), software și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line; investiții în echipamente/dispozitive electronice necesare activităților de telemedicină (inclusiv infrastructura de racord la internet), software și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line; digitalizarea sistemului de colectare a creanțelor bugetare; digitalizarea sistemului judiciar; securitatea cibernetică și interoperabilitatea bazelor de date.
- ▶ Pentru creșterea capacității de reziliență pe timp de criză în **domeniul sanitar și alimentar**, sunt avute în vedere investiții în depozitele regionale de echipamente medicale pentru situații de urgență și in-

vestiții în depozite regionale de cereale și produse alimentare.

Cu privire la P.N.R.R., următoarele **măsuri subsecvente** sunt prioritare:

- susținerea intereselor României în negocierea regulamentelor aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență;
- consultarea publică cu reprezentanții administrației publice, mediului de afaceri, mediului academic și societății civile a P.N.R.R.;
- finalizarea și negocierea P.N.R.R. cu Comisia Europeană;
- operaționalizarea mecanismului instituțional și financiar pentru P.N.R.R.;
- identificarea la nivelul domeniilor strategice ale P.N.R.R. de proiecte mature la nivelul întregii alocări financiare disponibile pentru România;
- corelarea criteriilor de eligibilitate și a timpului de implementare pentru proiectele finanțate prin P.N.R.R., cu cele din programele operaționale și naționale;
- contractarea celor 30,5 miliarde de Euro până la 31 decembrie 2023;
- asigurarea unui flux de numerar (cash-flow) pentru implementarea proiectelor;
- activarea și valorificarea experienței și expertizei din structurile partenoriale naționale și regionale în programare și implementare.

IV. Implementarea Acordului de Parteneriat și a Programelor Operaționale

Ministerul Fondurilor Europene asigură coordonarea elaborării documentelor de programare privind investițiile naționale sprijinite prin fonduri europene în cadrul Politicii de Coeziune 2021-2027, în cadrul căreia România are alocate fonduri europene în valoare de 26,8 miliarde de euro. Pornind de la capitalizarea lecțiilor învățate în două perioade de programare, la propunerea Ministerului Fondurilor Europene, Guvernul României a aprobat sprijinirea investițiilor din fonduri europene în perioada 2021-2027 în cadrul următoarelor 16 Programe Operaționale:

- Dezvoltare Durabilă,
- Transport,
- Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare,
- Incluziune și Demnitate Socială,
- Sănătate,
- Educație și Ocupare,
- Asistență Tehnică,
- Tranziția Justă,
- 8 Programe Operaționale Regionale.

Ritmul pregătirii și negocierii documentelor de programare trebuie menținut, astfel încât să fie agreată și aprobată baza stra-

tegică ce asigură utilizarea eficientă la nivel național a fondurilor externe nerambursabile specifice politicii de coeziune pentru perioada de programare financiară 2021-2027 și să fie asigurat impactul pozitiv al acestora asupra dezvoltării la nivel național, regional și local.

Prin aceste programe operaționale, **se va urmări sprijinirea următoarelor domenii-cheie**, prin folosirea tuturor resurselor puse la dispoziția României:

A. CERCETARE ȘI INOVARE/SPECIALIZARE INTELIGENTĂ (1,32 miliarde de Euro)

Crearea în România a unui ecosistem care stimulează competitivitatea societății în contextul schimbărilor tehnologice.

România își propune să aloce fonduri europene pentru dezvoltarea infrastructurii de cercetare-dezvoltare, pentru consolidarea parteneriatelor între mediul academic și de cercetare și industrie, precum și pentru creșterea participării românești în proiecte europene și internaționale. Totodată, ne propunem dezvoltarea unor mecanisme suport pentru facilitarea participării entităților CDI din România la rețele, consorții în vederea realizării de proiecte europene/internaționale în special în domeniile de mare viitor. Astfel, sunt avute în vedere intervenții la nivelul dezvoltării facilităților pentru cercetare și creșterea utilizării acestora, în domenii relevante, conectate cu piața și cu impact economic direct. Abordările

inovative în cercetare pe teme de interes național, în domenii precum tehnologii avansate și resurse naturale, pot fi implementate prin dezvoltarea unor proiecte strategice.

Vor fi susținute întreprinderile inovatoare și creative, spin-off-urile și start-up-urile prin proiecte care vizează domeniile de specializare inteligentă, dedicate promovării cercetării aplicate și dezvoltării experimentale, precum și prin inițiative de îmbunătățire a capacității de inovare în întreprinderi. O componentă esențială a acestor acțiuni va consta în concentrarea eforturilor asupra proceselor în zona transferului tehnologic vizând, printre altele, adaptarea la schimbările climatice, reducerea emisiilor și economia circulară.

Datorită expertizei deținute, instituțiile de învățământ superior vor juca un rol important în dezvoltarea facilităților pentru cercetare, formare și educație, urmând a servi ca pepinieră de tineri cercetători, antreprenori și inovatori, și vor contribui la dezvoltarea proiectelor de cercetare la nivel regional și național. Clusterelor, entitățile de transfer tehnologic, agențiile pentru inovare sunt doar câteva exemple de organisme suport care reunesc actorii din toate sectoarele, contribuind astfel la crearea unui mediu favorabil dezvoltării de soluții, idei și capacității de inovare în România.

B. DIGITALIZARE (1,65 miliarde de Euro)

Accesul și utilizarea tehnologiilor digitale creează noi oportunități de dezvoltare.

România digitală presupune automatizarea proceselor, însemnând procese simplificate, sigure, clare, și precise, ușor de accesat. Bani europeni urmăresc finanțarea infrastructurilor critice necesare asigurării unor servicii publice esențiale și digitalizării principalelor evenimente din viața cetățenilor și mediului de afaceri. Pot fi propuse și implementate proiecte care vizează procesul de luare a deciziilor în administrație sau dezvoltarea digitală a întreprinderilor bazată pe sisteme și soluții complexe, inclusiv măsuri de securitate a sistemelor de informații și răspuns adecvat la amenințările cibernetice în creștere.

C. SPRIJINIREA ÎNTEPRINDERILOR ȘI A MEDIULUI DE AFACERI (2 miliarde de Euro)

Întreprinderile sunt motoarele creșterii economice și creării de locuri de muncă.

Accesul la finanțare și crearea condițiilor pentru funcționarea mai flexibilă a sectorului întreprinderilor pe piață, diseminarea de noi modele de afaceri și extinderea capacităților de producție, dezvoltarea antreprenoriatului și stimularea apariției de noi întreprinderi, sunt măsurile propuse mediului de afaceri menite să sprijine creșterea competitivității economice.

Prin granturi, instrumente financiare sau o combinație între aceste două tipuri de finanțare vor fi susținute acțiuni la nivelul

întreprinderilor pentru înființarea și dezvoltarea acestora.

De asemenea, creșterea activității internaționale și accesarea pe noi piețe a întreprinderilor românești va fi susținută prin încurajarea participării în consorții și parteneriate europene, precum și prin inițiative care vizează identificarea potențialilor parteneri comerciali, pregătirea ofertelor și negocierea contractelor, dezvoltarea de brand-uri, misiuni economice, evenimente între companii. Infrastructurile de suport pentru afaceri, de tipul incubatoare, acceleratoare, hub-uri, parcuri științifice și tehnologice, spațiile de co-working, dincolo de investițiile în infrastructură, trebuie să propună servicii noi, mai avansate și să faciliteze interacțiunea între întreprinderi, dar și conectarea acestora la noutățile/tendențele în domeniul lor de interes.

D. APĂ ȘI APĂ UZATĂ (2,537 miliarde de Euro)

Infrastructura de apă și apă uzată reprezintă una dintre cerințele primare pentru asigurarea adecvată a calității vieții.

Pentru perioada 2021-2027, investițiile care vizează sectorul apă/apă uzată vor fi realizate conform Master Planurilor Județene urmând a continua politica de regionalizare în sector, demarată în perioadele anterioare de programare. Astfel, se are în vedere finalizarea implementării proiectelor începute în perioada 2014-2020, precum și dezvoltarea de noi proiecte prin care se va urmări conformarea cu prevederile directivelor în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate. Prin investițiile ce se vor realiza va fi posibilă creșterea gradului de acces la apă, asigurarea calității apei, inclusiv monitorizarea acesteia, precum și colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile, inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nămolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate. Totodată va fi crescută capacitatea instituțională a actorilor din sector.

E. ECONOMIA CIRCULARĂ (230 milioane de Euro)

Politica națională în domeniul economiei circulare urmărește reducerea consumului de resurse și punerea în practică a ierarhiei deșeurilor.

Investițiile în domeniul deșeurilor vor avea la bază Planul Național pentru Gestionarea Deșeurilor, planurile județene și planul muni-

cipiului București pentru gestionarea deșeurilor. Acestea vor viza în primul rând prevenirea sau reducerea cantităților de deșeuri generate, reutilizarea și valorificarea deșeurilor prin reciclare sau alte operațiuni, precum și sistarea activității și reabilitarea depozitelor neconforme, astfel încât valoarea produselor, a materialelor și a resurselor să fie menținută în economie cât mai mult timp posibil. Prioritară va fi extinderea sistemelor de colectare separată, astfel încât să se asigure reciclarea deșeurilor municipale, respectiv pregătirea pentru reutilizare și reciclarea a 65% din masa deșeurilor municipale până în anul 2035. De asemenea, proiectele promovate vor viza adaptarea sistemelor integrate de management al deșeurilor, precum și creșterea capacității actorilor din sector pentru asigurarea unui management durabil al deșeurilor.

F. PREVENIREA ȘI GESTIONAREA RISCURILOR (390 milioane de Euro)

Sprrijinirea eforturilor de prevenire a riscurilor în vederea adaptării la efectele prezente și viitoare ale schimbărilor climatice.

Conform evaluării riscului de dezastre la nivel național, s-au identificat nevoile de investiții prioritare pentru a promova un răspuns flexibil în materie de schimbări climatice, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență și de criză, inclusiv a impactului riscurilor naturale și antropice. Astfel inundațiile și seceta sunt unele dintre cele mai importante riscuri din cele 10 tipuri de

Accelerarea investițiilor în eficiența energetică a clădirilor

hazarduri selectate pe baze științifice pentru a fi supuse evaluării naționale, din lista riscurilor recunoscute de legislația românească, pe baze istorice, ca fiind probabile să aibă loc pe teritoriul României. Totodată, s-a constatat că un nivel ridicat de impact îl au cutremurele. Așadar investițiile din fonduri europene vor viza aceste tipuri de riscuri, riscul la cutremur urmând a fi abordat împreună cu măsurile de eficiență energetică. De asemenea, se va finanța sistemul de management al riscurilor, fiind în continuare nevoie de investiții în vederea asigurării unei societăți reziliente la riscuri și dezastre.

G. ENERGIE ȘI EFICIENȚĂ ENERGETICĂ (700 milioane de Euro)

Completarea actualului sistem energetic dependent de combustibilii fosili cu producția de energie din surse regenerabile și implementarea unor sisteme inteligente de distribuție.

Proiectele destinate modernizării și eficiențării producției, inclusiv din surse alternative, alături de inițiative în domeniul transportului, distribuției și stocării vor fi prioritare. De asemenea, vor fi finanțate echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea

calității energiei electrice, vor fi implementate soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban și vor fi puse în aplicare măsuri de creștere a flexibilității sistemului și adecvantei resurselor. Totodată, pot fi susținute proiecte demonstrative în întreprinderi, precum și măsuri de sprijin adiacente, inclusiv creșterea eficienței energetice a proceselor tehnologice.

Accelerarea investițiilor în eficiența energetică a clădirilor, măsurile de consolidare și de utilizare a unor surse de energie alternativă.

România se confruntă cu o provocare majoră în ceea ce privește renovarea fondului său de construcții și atingerea obiectivelor în materie de climă. Astfel vor fi încurajate măsuri de creștere a performanței energetice a clădirilor rezidențiale și publice, inclusiv a clădirilor de patrimoniu, care în final vor permite economia de energie și reducerea vizibilă a gazelor cu efect de seră. Adiacent vor fi promovate soluții de eficientizare a distribuției de energie termică furnizate în sisteme centralizate.

H. BIODIVERSITATE (85 milioane de Euro)

Rețeaua Natura 2000 este instrumentul principal pentru conservarea patrimoniului natural pe teritoriul Uniunii Europene. 20% din teritoriul României este parte a acestei rețele.

Investițiile pentru conservarea biodiversității urmăresc asigurarea unui management eficient al ariilor naturale protejate, protecția diversității biologice, inclusiv refacerea ecosistemelor protejate degradate. Astfel, vor fi sprijinite elaborarea, revizuirea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 și ariile naturale protejate prioritate la finanțare având planurile de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură.

I. CALITATEA AERULUI (25 milioane de Euro)

Monitorizarea și evaluarea calității aerului, precum și monitorizarea și reducerea emisiilor de poluanți atmosferici pentru un mediu mai curat.

Investițiile demarate în actuala perioadă de programare privind dotarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului în vederea dezvoltării și îmbunătățirii Evaluării Naționale a Calității Aerului vor fi continuate și diversificate astfel încât România să respecte cerințele de asigurare și control al calității datelor și de raportare. Îmbunătățirea sistemului de monitorizare va conduce la: o mai bună cunoaștere și

informare a publicului și autorităților privind calitatea aerului; luarea măsurilor prompte pentru diminuarea și/sau eliminarea episoadelor de poluare sau în cazul unor situații de urgență; avertizarea și protejarea populației în caz de urgență.

J. SITURI POLUATE (50 milioane de Euro)

Investițiile vor viza sprijinirea procesului de inventariere și investigare preliminară și detaliată a siturilor potențial contaminate, precum și remedierea siturilor contaminate orfane sau aflate în proprietatea autorităților publice sau puse la dispoziția acestora de către proprietar. Proiectele de remediere se vor axa pe asigurarea calității factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane și mediului, inclusiv monitorizarea post-remediere a acestora.

K. TRANSPORT ȘI MOBILITATE (4,75 miliarde de Euro)

Accesibilitatea este vitală pentru dezvoltarea economică și socială.

Dezvoltarea unei rețele transeuropene eficiente, inteligente și durabile pentru transport rămâne un angajament puternic, iar coridoarele europene de transport sunt esențiale pentru piața unică europeană și pentru competitivitatea globală, creând locuri de muncă și creștere economică. Caracteristicile teritoriale ale României, densitatea populației și nevoia de interconectare economică, reprezintă provocări semnificative pentru sectorul de transport al țării. Pentru România rămân vitale investițiile în

toate modurile de transport. Astfel, fondurile UE vor continua să se concentreze pe optimizarea conectivității atât pe plan intern, cât și internațional, precum și pe dezvoltarea unui transport durabil. Sunt necesare investiții majore pentru continuarea dezvoltării rețelelor TEN-T, inclusiv pentru îmbunătățirea legăturilor la acestea, pentru creșterea mobilității naționale, regionale și transfrontaliere. Creșterea numărului de pasageri, optimizarea traficului, siguranța pasagerilor și a mărfurilor și calitatea în ansamblu a serviciului oferit vor fi urmărite la nivel de proiect.

Infrastructura secundară și terțiară de transport rutier, variantele ocolitoare în regim de drum județean sau descărcările de pe autostradă sunt investiții la nivel regional care vor ajuta la reducerea blocajelor și a timpilor de călătorie, și la creșterea competitivității regiunilor.

L. SĂNĂTATE (2,4 miliarde de Euro)

Investițiile în sănătate au impact multi-sectorial, generând efecte benefice la nivel societal și economic.

Sectorul de sănătate este, de asemenea, una dintre principalele priorități ale României, cu o finanțare consistentă din fonduri europene având o abordare multifond între investiții în infrastructură și servicii de îngrijire a sănătății, inclusiv e-sănătate, și măsuri de cercetare în domeniul medical.

În perioada de programare 2021-2027, se va continua sprijinul investițiilor în spitalele regionale, precum și în infrastructură spitalicească nouă cu impact teritorial major. Ca măsuri de tip F.E.D.R., prioritare vor fi investițiile în îmbunătățirea accesibilității și eficacității asistenței medicale primare și integrarea cu serviciile de asistență medicală comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu, a rețelei de medicină școlară, inclusiv cea stomatologică. Importanță va fi acordată și investițiilor în infrastructura publică a: unităților sanitare care furnizează servicii de reabilitare/recuperare, unităților sanitare care furnizează servicii de paliativ și îngrijiri medicale pe termen lung, unităților sanitare de acuți în vederea transformării acestora în unități sanitare care furnizează servicii de reabilitare/recuperare, servicii de palpație și îngrijiri medicale pe termen lung, unităților medico-sociale care furnizează servicii medicale de îngrijire de lungă durată. Având în vedere profilul stării de sănătate în România, un accent important va fi acordat și investițiilor dedicate dezvoltării structurilor integrate de preluare și îngrijire a pacientului critic, inclusiv copii, a structurilor de imagistică medicală, laboratoarelor, îmbunătățirii sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei.

De asemenea, se va continua sprijinul acordat implementării de programe de screening populațional/tratament precoce în domeniile care generează principalele mortalități, dar și al implementării unor

măsurile de diagnosticare precoce și/sau tratament antenatal/neonatal/postnatal, a creșterii capacității de îngrijire medicală a pacientului critic prenatal/neonatal/postneonatal sau implementării de măsuri de sprijin destinate recuperării copiilor cu tulburări de spectru autist. Abordările inovative în cercetarea din domeniul medical, vizează în mod special dezvoltarea unor operațiuni de importanță strategică, temele de interes național microbiologie, genetică și tratarea cancerului, precum și digitalizarea sistemului medical, prin implementarea unor soluții integrate, moderne, la nivel național, urmând a reprezenta priorități ale României care vor fi sprijinite, de asemenea, din fondurile europene alocate acestui domeniu.

Adaptarea sistemului medical în ansamblu la gestionarea unor crize de sănătate publică va fi un punct esențial al viitoarelor investiții în sănătate, alături de asigurarea unei resurse umane pregătite să gestioneze astfel de situații.

M. EDUCAȚIE (2,425 miliarde de Euro)

Un sistem de educație și formare profesională adecvat furnizează acele competențe și aptitudini solicitate pe o piață a muncii dinamică.

Investițiile în infrastructură (creșe, grădinițe, școli primare și gimnaziale, licee, școli profesionale, universități) - construcții, extinderi, modernizări și alte investiții de capital, vor fi completate de intervenții în scăderea

părăsirii timpurii a școlii, prin măsuri de acompaniament adaptate nevoilor copiilor/studentilor, precum și creșterea accesului la educație, în special a copiilor/studentilor proveniți din grupuri dezavantajate, la un sistem de educație de calitate.

Pentru a răspunde în mod coerent dinamicii pieței muncii, se va urmări adaptarea ofertei de educație și formare profesională la provocările curente inclusiv în ceea ce privește digitalizarea, cu accent pe competențele cadrelor didactice și furnizarea suportului necesar pentru dezvoltarea și evaluarea competențelor-cheie ale elevilor (în mod particular a competențelor digitale și antreprenoriale), inclusiv prin utilizarea resurselor educaționale deschise. În dezvoltarea proiectelor se va avea în vedere asigurarea accesului la educație, prin asigurarea resurselor materiale adecvate și a serviciilor de suport socio-educational, inclusiv în comunitățile marginalizate. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic și relația cu dinamica pieței muncii reprezintă o prioritate, iar măsurile vizează încurajarea parteneriatelor cu operatorii economici, asigurarea calității programelor de pregătire practică ale elevilor, asigurarea standardelor de dotare a „atelierelor școală”, cu mijloace didactice și echipamente, în concordanță cu nevoile competențelor solicitate de piața muncii. Participarea la educație de la cele mai fragede vârste și prevenirea abandonului școlar în special pentru grupurile dezavantajate vor fi abordate prin

asigurarea unor programe moderne și dotări adecvate la nivelul unităților ante-preșcolare și preșcolare, înființarea/extinderea serviciilor complementare pentru copii, programe de informare, consiliere și educație parentală, extinderea programelor after-school și de educație remedială, consiliere, activități recreaționale, formarea profesorilor și adaptarea metodelor de predare la nevoile copiilor, servicii suport pentru prevenirea părăsirii timpurii a școlii.

N. OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ (1,575 miliarde de Euro)

Pe termen scurt, obiectivul major este de a asigura locuri de muncă, în strânsă legătură cu repornirea activităților economice. Reformele pe piața muncii trebuie puse în acord cu noua dinamică a pieței muncii. În acest context, o atenție deosebită se va acorda măsurilor care vizează adaptabilitatea lucrătorilor și a întreprinderilor (facilitarea procesului de outplacement, participarea la programe de formare, sprijin pentru îmbunătățirea activității de management al resurselor umane în companii, sprijinirea unor forme flexibile de ocupare, crearea unui mediu de muncă sigur și sănătos pentru lucrători și prietenos pentru vârstnici). Dincolo de aceste intervenții, vor fi continuate măsurile de integrare pe piața muncii prin pachete de măsuri personalizate și adecvate nevoilor individuale, intervenții integrate în zonele cu deficit de forță de muncă calificată și migrație sezonieră, susținerea mobilității pe piața muncii și a tranzițiilor profesionale și încurajarea participă-

rii femeilor pe piața muncii. Ocuparea tinerilor va constitui un obiectiv major pe piața muncii, în acord cu potențialul economic al acestora. Totodată, categoria tinerilor NEET va continua să beneficieze de sprijin prin noi instrumente de identificare și co-interesare și prin furnizarea unor pachete integrate de măsuri de activare, inclusiv prin integrarea în programe de muncă flexibile sau programe de voluntariat.

Antreprenoriatul va reprezenta un sector-cheie, fiind vizată valorificarea oportunităților de afaceri locale/sociale sau în diverse sectoare de activitate prin programe de sprijin antreprenorial - săptămâna antreprenoriatului, formare competențe antreprenoriale, tutorat/mentorat etc, sprijin financiar pentru inițierea de noi afaceri (scheme start-up orientate pe grupuri cu potențial și nevoi specifice în contextul actual: ex. Diaspora, Rural, Restart), asistență și consultanță în afaceri post-înfi-

ințare, măsuri de acces la instrumente pentru digitalizarea activității. De asemenea, vor fi sprijinite diverse instrumente care să contribuie la creșterea potențialului economiei sociale, inclusiv granturi pentru înființarea /dezvoltarea/scalarea/extinderea întreprinderilor sociale și a întreprinderilor sociale de inserție, sau programe de pregătire a managerilor.

Se va urmări de asemenea modernizarea și îmbunătățirea funcționării dialogului social pentru piața muncii prin încurajarea parteneriatelor pentru ocupare și formare, dar și prin pachete de sprijin pentru creșterea capacității partenerilor sociali de a contribui la dezvoltarea și implementarea politicilor de ocupare.

O. INFRASTRUCTURĂ ȘI SERVICII SOCIALE (3 miliarde de Euro)

Cerere de infrastructură și servicii sociale adaptate la schimbările semnificative la nivel demografic.

România continuă să se afle printre țările cu ponderi mari ale populației aflate în situație de sărăcie. Cu ajutorul fondurilor europene, vor fi continuate intervențiile în infrastructură socială și mai ales servicii prin care vor fi sprijinite grupurile specifice aflate în situații de vulnerabilitate ridicată, respectiv în risc de sărăcie și/sau excluziune socială, precum: copiii și tinerii, vârstnicii, persoanele cu dizabilități, persoanele fără adăpost, locuitorii din mediul rural, familiile monoparentale, migranții, victimele abuzurilor, etc.

Astfel, în vederea creșterii capacității sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile, vor fi dezvoltate capacitățile furnizorilor de servicii sociale publice și privați, precum și ale autorităților locale de a răspunde nevoilor comunităților. Dezvoltarea serviciilor sociale oferite grupurilor vulnerabile va fi sprijinită prin investiții în infrastructura dedicată acestor categorii de persoane, precum și prin asigurarea furnizării lor către beneficiari. Pentru sprijinirea comunităților defavorizate se vor acorda ajutoare materiale (vouchere pentru alimente și/sau masă caldă, obiecte igienă, pachete copii, etc.).

P. DEZVOLTARE URBANĂ (2,85 miliarde de Euro)

Zonele urbane sunt motoarele economiei, dar și catalizatori ai creativității și ai inovării.

Chiar dacă nu toate orașele din România sunt hub-uri dinamice, mare parte au cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimii ani. Fiecare oraș, mare, mijlociu sau mic are șansa sa la dezvoltare cu ajutorul fondurilor europene. Prioritățile naționale pentru dezvoltarea urbană aferente perioadei 2021-2027 se grupează în jurul a trei piloni principali: conectivitate - rețele digitale, mobilitate urbană; atractivitate - locuire, spații publice, acces la servicii de calitate, infrastructură verde; competitivitate - mediu de afaceri dinamic, locuri de muncă, educație și competențe, tehnologie.

Acestora li se adaugă dimensiunea identității locale și consolidarea comunității - oportunități egale, valorizarea patrimoniului, valorificarea oportunităților turistice.

R. TURISM (150 milioane de Euro)

România deține un mix bogat de obiective turistice naturale și antropice unice, pregătite să fie valorificate.

Prin investiții în infrastructuri turistice și de agrement, prin îmbunătățirea serviciilor și facilităților destinate vizitatorilor, asociate unor obiective turistice, prin formularea unei oferte agregate și personalizate, prin valorificarea unor nișe identificate la nivel regional, România va putea transforma turismul într-un sector cu o contribuție semnificativă în PIB. Potențialul turistic și de agrement va fi reflectat în strategiile de dezvoltare teritorială integrate, pentru a asigura o dezvoltare armonioasă a zonelor cu potențial turistic.

S. CULTURĂ ȘI PATRIMONIU (480 milioane de Euro)

Cultura contribuie la afirmarea identității naționale și a specificității locale și regionale.

Strategiile de dezvoltare teritorială integrată vor urmări valorificarea potențialului patrimoniului și culturii asigurând astfel un ansamblu coerent de intervenții cu potențial de creștere. Cu ajutorul fondurilor europene, dincolo de intervențiile din domeniul infrastructurii culturale și a obiectivelor de patri-

moniu, va fi valorificat potențialul industriilor culturale și creative contribuind la dezvoltarea economică prin crearea de locuri de muncă și promovarea valorilor și identităților culturale. Deținerea de către România, prin municipiul Timișoara, a titlului de Capitală Europeană a Culturii în anul 2023 reprezintă o oportunitate pentru întreg sectorul cultural din România.

T. SPRIJINIREA TERITORIILOR ÎN TRANZIȚIE (1,946 miliarde de Euro)

Trecerea către o economie neutră din punct de vedere climatic are loc în mod echitabil, respectându-se principiul „nimeni nu este lăsat în urmă”.

Prin intermediul Pilonului 1 Fondul pentru Tranziție Justă, în România vor fi finanțate măsuri care urmăresc: creșterea și diversificarea economică, ocuparea forței de muncă prin recalificare sau reconversie profesională, decontaminarea siturilor poluate și economie circulară, energie curată prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, eficiență energetică și energie din surse regenerabile, precum și digitalizare.

Din perspectiva finalizării/negocierii documentelor de programare, următoarele **măsuri subsecvente** sunt prioritare:

- susținerea intereselor României în negocierea regulamentelor aferente Cadrelor Financiar Multianuale;

- finalizarea negocierilor pentru Acordul de Parteneriat și fiecare program operațional, în prima parte a anului 2021;
- negocierea și închiderea condițiilor favorizante, astfel încât în momentul transmiterii oficiale a programelor spre aprobare să fie asigurate condițiile pentru utilizarea resurselor financiare puse la dispoziția statului român încă din prima zi de eligibilitate;
- formalizarea arhitecturii instituționale pentru implementarea programelor – stabilirea sarcinilor și responsabilităților diferitelor organisme din cadrul sistemului de gestiune și control, inclusiv desemnarea de către Autoritatea de Audit, în prima parte a anului 2021;
- stabilirea rolurilor clare între ministere și instituțiile implicate în arhitectura instituțională de implementare a Acordului de Parteneriat și a P.N.R.R.;
- susținerea autorităților de management cu resurse umane, financiare și materiale, inclusiv clădiri de birouri și competențe pentru operaționalizarea mecanismelor de gestiune a programelor europene;
- elaborarea ghidurilor solicitantului și anexelor specifice în paralel cu elaborarea programelor operaționale;
- definirea unui calendar pentru pregătirea și lansarea apelurilor de

propuneri de proiecte în termen de maxim 3 luni de la aprobarea acestuia, precum și asigurarea unei predictibilități pentru etapele esențiale: lansare, evaluare, semnare contracte;

- dezvoltarea unui set de proceduri de lucru unice, unitare și transparente la nivel de Autoritate de management/organisme intermediare, Autoritate de Audit și aplicarea uniformă a acestora în relația cu beneficiarii;
- identificarea necesarului de finanțare complementar care trebuie asigurat din bugetul național și prin programe guvernamentale;
- introducerea principiului responsabilității în contractele de finanțare, atât la nivelul personalului angajat de instituțiile statului, cât și al tuturor categoriilor de beneficiari.

V. Descentralizarea și orientarea spre beneficiari și rezultate cu impact economic, de mediu, social.

Procesul de descentralizare, din punctul de vedere al fondurilor europene, a fost demarat, prin atribuirea calității de autori-

DEBIROCRATIZAREA ȘI SIMPLIFICAREA

**mecanismului de finanțare/
implementare, inclusiv
corelarea legislației naționale**

tate de management pentru programele operaționale regionale 2021-2027 agențiilor pentru dezvoltare regională, astfel încât managementul fondurilor alocate să se realizeze cât mai aproape de nevoile de finanțare, respectiv cât mai aproape de beneficiari. Procesul de descentralizare va fi continuat prin transferul de resurse și competențe la nivel regional, județean și local. Cadrul instituțional propus de autoritățile române pentru perioada de programare 2021-2027, are la bază lecțiile învățate, o eficientizare a implementării și apropierea de beneficiari, cu scopul de a crește leadership-ul în implementarea fondurilor externe nerambursabile și a limita dispersia de funcții în multe instituții.

Din perspectiva descentralizării și a orientării spre beneficiari și rezultate, următoarele **măsuri subsecvente** sunt prioritare:

- ▶ programe operaționale regionale cu management transferat la nivel regional;
- ▶ dezvoltarea sau crearea de instituții la nivel regional în zona de planificare, precum și a ecosistemului de susținere a dezvoltării economice și a inovării;
- ▶ valorificarea și stimularea dezvoltării capacității administrative de la nivel regional/local de a planifica, elabora, administra, implementa și monitoriza programe și proiecte strategice de dezvoltare finanțabile prin fondurile nerambursabile ale UE sau din bugetul național;

- ▶ promovarea unor programe de instruire pe teme generale și specifice la nivelul beneficiarilor, inclusiv schimb de experiență între aceștia;
- ▶ creșterea capacității instituționale a actorilor regionali și descentralizarea altor competențe în materie de fonduri europene;
- ▶ stimularea dezvoltării unui mecanism clar și coerent de coordonare a implementării programelor de finanțare, cu alocarea și asumarea de responsabilități;
- ▶ plăți și rambursări simplificate, orientate spre rezultate de calitate/ impact/condiționalități/indicatori de performanță;
- ▶ transparentizarea tuturor procedurilor de control ale Autorității de Audit, autorităților de management și organismelor intermediare.

VI. Debirocratizarea și simplificarea mecanismului de finanțare/ implementare, inclusiv corelarea legislației naționale, în vederea fluidizării procesului și creșterii atractivității, dar și a eficienței fondurilor europene.

Reguli mai simple, o mai mare transparentă, un sistem de management unitar sunt câteva din măsurile de reformă aplicabile domeniului fondurilor europene asumate la nivelul Guvernului.

Simplificarea regulilor și a legislației naționale privind accesarea fondurilor

europene, scurtarea timpului de la depunerea cererii de finanțare la semnarea contractului, sunt condiții obligatorii pentru dezvoltarea investițiilor publice și pentru asigurarea unei finanțări adecvate nevoilor mediului privat. Având în vedere că începe o nouă perioadă de programare, din perspectiva simplificării mecanismului de finanțare/implementare, vor fi implementate în mod prioritar următoarele **măsuri subsecvente** prioritare:

- abordarea simplificată a programelor operaționale încă din faza programare;
- simplificarea procesului de evaluare și contractare a cererilor de finanțare;
- evitarea suprapunerilor sau a prevederilor contrare la nivelul ghidurilor de finanțare;
- armonizarea și abordarea unitară a tuturor procedurilor de implementare în relația autorității de management – beneficiari;
- digitalizarea tuturor proceselor de implementare inclusiv în relația cu beneficiarii;
- modernizarea sistemului electronic de gestiune a fondurilor europene, inclusiv interoperabilitate și transformarea acestuia într-un instrument de management;
- monitorizarea proiectelor pe bază de analiză de risc și verificări pe bază de eșantion;

- asigurarea utilizării opțiunilor de costuri simplificate;
- introducerea unui mecanism de raportare la nivelul Guvernului privind stadiul proiectelor strategice ale beneficiarilor publici, cu publicare pe pagina web a Guvernului;
- crearea unui portal de date deschise, cu o structură unitară și intuitivă, accesibilă facil pentru public, de monitorizare a evoluției proiectelor contractate și în implementate;
- bază de date accesibilă cu toate sentințele definitive și irevocabile pe spețe incidente cu cheltuirea fondurilor nerambursabile europene;
- dezvoltarea unui cod al fondurilor europene.

VII. Creșterea capacității instituționale și profesionalizarea resurselor umane care sunt implicate în implementarea activităților aferente fondurilor europene, atât la nivel de instituții ale statului, cât și la nivel de beneficiari.

Alocarea substanțială de fonduri din partea Uniunii Europene trebuie valorificată optim, reprezentând o resursă-cheie pentru dezvoltarea pe termen scurt, mediu și lung a economiei și societății românești, precum și un element central al sustenabilității bugetare prin prisma strategiei investiționale și a caracterului preponderent nerambursabil al acestor fonduri.

Capacitatea administrativă a tuturor instituțiile implicate în managementul fondurilor europene, beneficiarilor și potențialilor beneficiari joacă un rol definitoriu în utilizarea optimă, eficientă și eficace a fondurilor nerambursabile. În aceste condiții, următoarele **măsuri subsecvente** sunt prioritare:

- inițierea unei strategii rapide de profesionalizare și creștere a capacității instituționale în domeniul fondurilor, la nivelul autorităților locale;
- utilizarea expertizei și a bunelor practici din alte state membre UE;
- creșterea interesului/implicării din partea administrațiilor publice locale pentru implementarea soluțiilor inteligente din domeniul infrastructurii, energiei, comunicațiilor, transportului, educației, sănătății, calității mediului, guvernantei digitale, inteligenței artificiale;
- crearea unui Centru de Management Intelligent al Orașului în fiecare din municipiile reședință de județ, capitală, sectoare și zonele metropolitane/ariile urbane funcționale ale acestora cu un model legal, organizațional, funcțional și financiar de desfășurare a activității;
- creșterea capacității administrative a beneficiarilor de a planifica și gestiona proiecte mari și complexe;
- promovarea unui mecanism instituționalizat de schimburi de bune practici între autorități.

VIII. Asigurarea unei sinergii între acțiunile finanțate din programe comunitare și programele cu resurse naționale, începând cu perioada 2021-2027.

Pentru a facilita schimbul de bune practici și pentru a dezvolta sinergii între acțiunile întreprinse la nivel național și la nivelul Uniunii Europene, Guvernul va urmări maximizarea valorii adăugate a sprijinului acordat prin diferite instrumente.

Astfel, în vederea promovării sinergiilor și a coordonării eficiente și a identificării și promovării celor mai adecvate mijloace de a utiliza fondurile europene pentru a sprijini investiții locale, regionale și naționale, vor fi adoptate următoarele **măsuri subsecvente**:

- promovarea inițiativelor comunitare gestionate direct de către Comisia Europeană în rândurile potențialilor beneficiari din România;

I. Dezvoltare și creștere economică

B. Fonduri europene

- valorificarea oportunităților din granturile Spațiului Economic European (SEE) și norvegiene;
- stimularea prin pachete de informare, instruire și asistență tehnică a creșterii participării entităților din România la programe și proiecte gestionate direct de către Comisia Europeană;
- crearea unui portofoliu de proiecte naționale strategice cu care beneficiari eligibili să participe la marile proiecte finanțate direct de către Comisia Europeană;
- eficientizarea managementului fondurilor externe nerambursabile aferente perioadei 2021-2027 prin creșterea capacității de coordonare;
- înțelegerea valorilor și principiilor de utilizare a fondurilor europene;
- mobilizarea unor fonduri comunitare pentru realizarea de studii, documentații tehnico-economice și alte servicii de asistență tehnică utile proiectelor finanțate din programele operaționale 2021-2027;
- schimbul de experiență cu instituții de gestionare și control din alte state UE, pentru a facilita transferul de bune practici și inovația în rândurile beneficiarilor;
- dezvoltarea de programe de finanțare complementare din bugetul național.

ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI

În perioada 2016-2019 au existat dificultăți în comunicarea deschisă cu mediul de afaceri, blocaje în accesul antreprenorilor la fonduri europene, întârzieri în digitalizarea platformelor și serviciilor oferite de către instituțiile publice, a planat riscul relocării unor operatori industriali strategici cu impact larg pe piața de muncă, au fost întârzieri majore în implementarea calendarului de investiții pe fondul inconsecvenței deciziilor guvernamentale și inexistenței unei strategii reale de dezvoltare a principalelor sectoare ale economiei.

Încă de la investirea Guvernului PNL, prioritățile au inclus deschiderea față de nevoile și ideile mediului de afaceri, creșterea securității energetice, respectarea termenelor programelor de investiții, consolidarea industriilor strategice, simplificarea, debirocratizarea și digitalizarea serviciilor, interconectarea cercetării-dezvoltării cu sectorul industrial, stimularea creării lanțurilor valorice de producție autohtone și atragerea de capital, atât prin investiții private, cât și prin fonduri europene neutilizate, necesare pentru dezvoltarea economiei în conformitate cu noul model de dezvoltare.

Pandemia Covid-19 a generat un șoc major pentru economie, afectând cu precădere sectorul HoReCa, sectorul de retail, industria auto, dar și întreprinderile mici și mijlocii. Astfel, Guvernul și-a canalizat eforturile către sprijinirea mediului de afaceri, a antreprenorilor și angajaților pentru depășirea, în condiții cât mai bune, a efectelor generate

de pandemie. Necesitatea de acțiune rapidă a impulsionat procesul de digitalizare a activității instituționale. Un rezultat vizibil a fost emiterea online a celor aproape 70.000 de Certificate pentru Situații de Urgență, proces ce a facilitat ulterior dezvoltarea platformelor digitale pentru acordarea granturilor cu finanțare europeană către mediul de afaceri. Guvernul își propune dezvoltarea continuă a serviciilor digitale și creșterea interacțiunii mediului de afaceri prin intermediul unor servicii publice de calitate accesibile online.

Viziune pe termen mediu

Investițiile în tehnologie și digitalizare, valorificarea fondurilor europene și eficientizarea parteneriatelor public-privat vor sta la baza acțiunilor Guvernului menite să diminueze efectele pandemiei de Covid-19 și să relanseze economia. Revenirea economică se va axa inclusiv pe măsuri de sprijinire a companiilor din sectoare puternic tehnologizate, contribuind astfel la procesul de extindere a dezvoltării și utilizării la scară largă a serviciilor digitale.

În contextul actual, eforturile și acțiunile Guvernului se vor îndrepta spre susținerea și dezvoltarea unui mediu de afaceri competitiv, ca vector în dezvoltarea economiei naționale, în vederea promovării de măsuri și acțiuni care să asigure independența economică și energetică a României pe

termen mediu și lung în concordanță cu liniile directe ale UE.

Totodată, la nivel instituțional, se va urmări dezvoltarea unei politici industriale competitive, bazată pe sisteme de producție moderne și inovative, sprijinirea industriilor creative cu impact semnificativ în crearea de valoare adăugată, urmărind tendințele europene și internaționale în domeniu. Guvernul va susține și încurajează promovarea intereselor economice ale României în spațiul intra și extracomunitar în scopul creării premiselor necesare pentru asigurarea de oportunități de investiții și piețe de capital.

Având în vedere potențialul turistic al României precum și obiectivele de interes cultural, va fi elaborat un cadru optim de dezvoltare și promovare pe piața externă și internă astfel încât să fie sprijinită dezvoltarea operatorilor economici și a industriilor conexe din sectorul turistic și agroturistic.

Obiective:

- Susținerea mediului de afaceri pentru promovarea de soluții și capacități inovative în principal pentru întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv din domeniile afectate de pandemia de coronavirus, respectiv turism, industria ospitalității, industriile creative;
- Identificarea de soluții și măsuri financiare de susținere a mediului de afaceri (microîntreprinderi, întreprin-

deri mici și mijlocii) în contextul crizei sanitare globale;

- Creșterea producției în întreprinderi cu capital românesc, în funcție de necesitățile naționale de apărare și de capacitatea internă de producție a unor echipamente interoperabile la nivel NATO;
- Sprijinirea investițiilor în producerea de produse cu valoare adăugată mare bazată pe resursele minerale ale României;
- Promovarea atracțiilor turistice naționale în scopul valorificării resurselor naționale pentru atragerea de turiști străini;
- Adaptarea unor capacități de producție a energiei electrice la noile tendințe europene în materie de tranziție către o economie verde;
- Sprijinirea investițiilor în producerea de materiale și echipamente esențiale în România pentru a scurta lanțul de aprovizionare în cazul declanșării unor crize;
- Creșterea gradului de conștientizare a drepturilor în rândul consumatorilor români prin elaborarea și promovarea unei strategii în domeniul protecției con-

SUSȚINERE PENTRU MEDIUL DE AFACERI

**30 mld. lei pentru garanții
de stat la credite cu dobândă
subvenționată**

sumatorilor, care va cuprinde o viziune de ansamblu asupra acțiunilor și mecanismelor necesare a fi implementate de către instituțiile cu atribuții în domeniu;

- Promovarea unui management performant respectând principiile de guvernanta corporativă, în paralel cu simplificarea legislației în domeniu în vederea debirocratizării activității companiilor cu capital de stat în raport cu instituțiile publice;
- Încurajarea și sprijinirea procesului de listare la bursă a societăților cu capital de stat în scopul atragerii de investitori în vederea capitalizării operatorilor economici;
- Sprijinirea investițiilor în producerea de bunuri și servicii care să permită scăderea deficitului comercial în toate domeniile de activitate;
- Continuarea urmării documentelor programatice ale UE aferente domeniilor de responsabilitate ale ministerului inclusiv în ceea ce privește armonizarea legislației naționale cu prevederile comunitare;
- Promovarea unui management performant, depolitizat și integrat în companiile de stat din subordinea MEEMA.

Măsuri financiare/granturi/ scheme de ajutor pentru creșterea competitivității antreprenorilor din România

I. Antreprenoriat și Programe pentru IMM-uri:

Vor fi luate măsuri în scopul creării unui cadru favorabil pentru îndeplinirea obiectivului, de realizare a unei creșteri economice inteligente, sustenabile și inclusive, bazate pe digitalizare, dezvoltare durabilă, inovare și pregătire antreprenorială.

Având în vedere faptul că dezvoltarea economică se bazează astăzi în mare măsură pe utilizarea tehnologiilor noi, inovative, pentru atingerea unui nivel ridicat de competitivitate Guvernul va continua implementarea de scheme de sprijin dedicate firmelor la început de drum.

De asemenea, în contextul relansării economiei, pentru a rezolva problemele acute de lichidități financiare de capital de lucru precum și pentru investiții, Guvernul va implementa începând cu anul 2021 o versiune adaptată noilor condiții a programului Start-up Nation, cu accent pe digitalizare, tehnologizare, inovare. De asemenea, în perioada 2021-2024 se va urmări alocarea unei cote de 0,4% din PIB pentru finanțarea programelor destinate IMM-urilor, cât și încurajarea dezvoltării crowdfundingului (finanțarea unei afaceri/idei de către o comunitate), astfel încât potențialul de finanțare al unei afaceri să fie diversificat la maxim.

Programe destinate mediului de afaceri:

1. Scheme de finanțare destinate creșterii competitivității:

i) granturi pentru investiții pentru microîntreprinderi cu un buget de până la 250 milioane Euro, sursă fonduri europene (FEDR), cu valabilitatea schemei pe perioada 2020-2023;

ii) granturi pentru sporirea competitivității IMM-urilor cu un buget de 450 milioane Euro, sursă fonduri europene (FEDR) și bugetul de stat, cu valabilitatea schemei pe perioada 2020-2023;

iii) granturi pentru finanțarea investițiilor mari ale IMM-urilor cu un buget până la 550 milioane Euro, sursă fonduri europene (FEDR) și bugetul de stat, cu valabilitatea schemei pe perioada 2020-2023;

iv) granturi pentru inițiative antreprenoriale inovative și digitalizarea companiilor cu un buget de aproximativ 330 milioane Euro, sursă fonduri europene (POCU) și bugetul de stat;

v) sprijin pentru dezvoltarea agriculturii (agro-businessul la modul general, antreprenoriatul rural, tineri fermieri) cu un buget de aproximativ 300 milioane Euro, sursă fonduri europene și bugetul de stat;

vi) schema de ajutor de stat pentru investiții noi cu un buget de 1.500 milioane Lei anual, sursă bugetul de stat;

vii) schema de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea

regională cu un buget de stat de 450 milioane Lei anual, sursă bugetul de stat;

viii) oferire de garanții de stat pentru creditarea companiilor mari pentru capital de lucru și investiții cu un plafon de 8 miliarde Lei prin EximBank;

ix) programe de garantare pentru asigurarea lichidității companiilor cu valabilitate între 1 sau 2 ani, cum ar fi schema de garantare a creditului comercial cu un buget de 1 miliard Lei, contragarantat de FRC; garantarea finanțărilor de tip factoring cu regres și scontarea efectelor de comerț de aproximativ 3 miliarde Lei, garantat prin FNGCIMM; program de garantare a leasing-ului de echipamente utilaje de 1,5 miliarde Lei, garantat prin FNGCIMM.

2. Contractarea alocării financiare din Programul Operațional Competitivitate, potrivit OUG nr. 130/2020, privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar în contextul crizei provocate de Covid-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene:

(i) microgranturi în valoare totală de 100 milioane Euro pentru aproximativ 50.000 de beneficiari. Programul este activ pe platforma granturi.imm.gov.ro din data de 12 octombrie.

(ii) granturi pentru capital de lucru în valoare totală de 350 milioane Euro cu un număr estimat de 10.000 de IMM-uri beneficiare, pentru care s-a luat decizia suplimentării cu 500 de milioane de Euro.

(iii) granturi pentru investiții productive în valoare totală de 550 milioane Euro cu un număr de 10.000 de IMM-uri beneficiare.

3. Continuarea programelor de sprijinire a Start-Up-urilor în măsura existenței capacității tehnice și alocărilor bugetare. Beneficiari estimați – 10.000 de IMM-uri.

4. Continuarea acordării ajutoarelor de minimis în conformitate cu prevederile Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 23/2017;

5. Definitivarea legislației pentru sprijinirea activităților închise din centrele comerciale cu un buget de 160.000.000 Lei. Valoarea maximă a ajutorului de stat care poate fi acordată prin schemă este de 800.000 euro/beneficiar, reprezentând 50% din valoarea cheltuielilor cu chiria fixă raportată la luna februarie, calculată și datorată pentru perioada închisă. Beneficiari estimați – 3.000 de societăți care fac dovada contractelor de chirie cu marile centre comerciale și a căror activitate a fost închisă prin ordonanțele militare din perioada stării de urgență.

6. Schemă de ajutor de stat privind sprijinirea industriei cinematografice (HG nr. 712/2020). Au fost alocate încă 150 de milioane de euro, pentru următorii trei ani, sumă destinată sprijinirii acestei industrii. Astfel, bugetul maxim al schemei de ajutor de stat a ajuns la 1,2 miliarde de Lei.

Pornind de la faptul că IMM-urile sunt principalul motor al dezvoltării economice și de creare de noi locuri de muncă, Guvernul României urmărește cu prioritate dezvoltarea și consolidarea sectorului IMM, de interes strategic pentru implementarea noului model de dezvoltare economică și socială a României, axat pe stimularea și dezvoltarea capitalului și a competitivității companiilor românești, transformarea digitală a economiei și pregătirea economiei pentru tranziția către o economie durabilă, prin:

- Facilitarea accesului la finanțare pentru sectorul IMM din România, cu accent pe întreprinderile inovatoare, exportatoare și a celor care produc valoarea adăugată mare, prin intermediul unor instrumente financiare adaptate fiecărei categorii de întreprinderi;
- Îmbunătățirea gradului de capitalizare al întreprinderilor mici și mijlocii din România

prin dezvoltarea unor măsuri de finanțare prin instrumente specifice pieței de capital și instrumente adecvate de politică fiscală și bugetară;

- Adoptarea de măsuri stimulative pentru finanțatori care să contribuie la diversificarea modului în care se finanțează sectorul IMM, cu accent pe startup-uri;
- Promovarea unei finanțări responsabile a sectorului IMM-urilor performante, prin utilizarea de alocări anuale/multianuale pentru investiții publice;
- Susținerea inițiativelor de transformare digitală a IMM-urilor și a finanțatorilor, prin care pot fi asigurate nevoile de finanțare ale întreprinderilor în timp real;
- Creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene destinate investițiilor în sectorul IMM prin transformarea FNGCIMM SA-IFN și FRC – în parteneri eligibili în cadrul programului InvestEU.

Obiective specifice

Fondurile publice își vor aduce contribuția la redresarea economiei naționale. Astfel:

- **FNGCIMM SA-IFN** se va concentra pe dezvoltarea și consolidarea sectorului IMM prin asigurarea accesului la o gamă largă de surse de finanțare:
 - Îmbunătățirea reprezentării FNGCIMM SA-IFN în teritoriu - prin deschiderea

de reprezentanțe care vor asigura un acces facil IMM-urilor și a celorlalte categorii de beneficiari ai Fondului.

- Diversificarea ofertei FNGCIMM SA-IFN – prin lansarea de instrumente financiare noi, care să răspundă punctual nevoilor de finanțare ale diverselor categorii de IMM-uri, în funcție de activitatea lor, nivelul de dezvoltare al firmei și gradul de inovare, după cum urmează:

- **CARDUL I.C. BRĂȚIANU PENTRU IMM** – dezvoltarea unui produs nou de garantare pentru asigurarea nivelului de finanțare solicitat de beneficiari și finanțatori, din surse proprii FNGCIMM SA-IFN. Lansarea Garanției I.C. Brătianu pentru IMM, în nume și cont propriu pentru IMM, garanție tip portofoliu, valoarea garanției în limita echivalentului a maximum 2,5 milioane de Euro pe societate/grup, în procent de maximum 80% din valoarea finanțării, exclusiv dobânzile, comisioanele și speze bancare aferente creditului garantat. Cardul va facilita accesul IMM-urilor la unul sau mai multe credite pentru realizarea de investiții și/sau unul sau mai multe credite/linii de credit pentru capital de lucru. Pentru a stimula inovarea, valoarea adăugată și transferul de tehnologie avansată, procentul de garantare va fi diferențiat. Produs contragarantat de FRC;

5 mld. lei pentru finanțări și lichidități prin IMM Leasing și IMM Factor

- **VENTURE IMM** - dezvoltarea în cadrul FNGCMM SA-IFN a unui fond de investiții cu capital de risc. Valoarea finanțării pentru proiectul pilot este de 20 milioane de Euro/schemă din care o contribuție de tip equity în parteneriat cu bănci și instituții financiare europene în valoare de 5 milioane de Euro (maxim 1 milion de Euro/participant). Administrarea fondului se va face de către un comitet de investiții format din experți independenți, existând soluții pentru asigurarea concordanței cu cerințele din legislația comunitară care exclude ajutorul de stat sub forma capitalului de risc, iar reinvestirea eventualului profit putând fi menționată expres. Din acest fond vor fi finanțate IMM-uri fie prin operațiuni de creditare directă (credite pentru investiții), fie prin participare directă la capitalul acestor companii. Suma maximă acceptată la finanțare este de maxim 0,5 milioane de Euro/companie (estimăm între 50 și 100 de companii inovative finanțate/schemă);
- **CAPITAL IMM** - dezvoltarea în cadrul FNGCMM SA-IFN a unei structuri specializate (SPV) cu acționariat local și internațional (BERD/BEI/FEI) care să fie eligibil să emită obligațiuni sau acțiuni pe piața de capital românească (ulterior pe piețe europene sau internaționale). Din capitalul constituit se vor acorda finanțări pentru IMM-uri

inovative, IMM-uri implicate în transferul de tehnologie, IMM-uri exportatoare, IMM-uri aflate în sectoare industriale cu valoare adăugată sau importante în lanțurile de producție;

- **Lansarea Garanției de portofoliu la creditele BERD** în Programul SME Fund. FNGCMM SA-IFN va garanta din surse proprii creditele care vor fi acordate de BERD prin intermediul unor bănci selectate de aceasta. BERD va oferi consultanță IMM-urilor aplicante/beneficiare, precum și asistență tehnică băncilor partenere în acest Program. Valoarea anuală a finanțării BERD avută în vedere este de 250 milioane de Euro. Contribuția FNGCMM SA IFN este de 60 milioane de Euro. Produsul va fi contragarantat de FRC;
- Lansarea garanției de portofoliu **Agro INVEST** în cadrul unui nou program guvernamental de dezvoltare rurală, similar Programului de succes IMM Invest. Sunt vizate investiții în domeniul agricol atât pe parte de producție (echipamente agricole), ameliorare de terenuri agricole (îndiguiri, desecări, irigații), cât și investiții în spații de depozitare, prelucrare sau facilități de

distribuție. Valoarea anuală a finanțării avută în vedere este de 1 miliard de lei/an. Valoarea maximă a finanțării este de 10 milioane de Lei/IMM;

- Dezvoltarea Garanției de portofoliu pentru proiectele care contribuie la Pactul Ecologic European, în parteneriat cu Ministerul Fondurilor Europene. Proiectele vizate pentru facilitarea accesului la finanțare prin acordarea de garanții în nume și cont propriu sunt în principal cele de re-tehnologizare pentru reducerea emisiilor de dioxid de carbon, investiții în energie verde, stații de încărcare a mașinilor electrice etc. Beneficiarii sunt „IMM-urile Green Deal”, respectiv cele care contribuie la obiectivele Pactului Ecologic European și la Planul de Recuperare pentru Europa. Valoarea maximă a finanțării este de 10 milioane de lei/IMM. Schema de garantare va fi una în nume și cont propriu, de tip portofoliu. Produsul va fi contragarantat de FRC;
- Înființarea în cadrul FNGCIMM SA IFN a Fondului de garantare a pachetelor turistice – **TURISM IMM**, constituit ca schemă de garantare în domeniul turismului, fără personalitate juridică, are ca scop protejarea consumatorilor care achiziționează pachete de servicii turistice de consecințele insolvenței unui participant la Fond și garantarea voucherelor pentru turism. Finanțarea fondului TURISM IMM se va face din contribuțiile agențiilor de turism orga-

nizatoare, sume din recuperarea creanțelor Fondului, împrumuturi de la instituții de credit sau împrumuturi obligatate prin emisiune de titluri de valoare ale Fondului;

- Dezvoltarea **Garanției scale-up**, care să fie acordată startup-urilor cu potențial mare de creștere, garantate de FNGCIMM SA-IFN. Valoarea anuală a finanțării avută în vedere este de 500 milioane de lei/ an. Valoarea maximă a finanțării este de 1 milion de Lei/IMM. Schema de garantare va fi una în nume și cont propriu, de tip portofoliu. Produsul va fi contragarantat de FRC;
- Platforma Connect IMM – dezvoltarea în cadrul FNGCIMM SA-IFN a unei platforme de finanțare de tip crowdfunding. Această platformă de finanțare de tip crowdfunding poate fi dezvoltată ulterior operaționalizării Fondului Capital IMM și va asigura cadrul reglementat prin care IMM-urile și investitorii individuali/instituționali pot intra în contact direct pentru a obține și/sau oferi capital de lucru sau investiții pentru idei noi de afaceri. Beneficiarii vor fi IMM-urile și investitorii individuali/ instituționali care respectă reglementările platformei Connect IMM;
- Dezvoltarea Garanției pentru tineri, produs de garantare FNGCIMM SA-IFN din surse proprii pentru toate schemele guvernamentale și europene de

finanțare a inițierii unei afaceri (Programele Innotech Student, Startup Nation). Criteriile de acordare a schemei de garanții pentru tineri care inițiază afaceri cu potențial de dezvoltare, cu accent pe high-tech vor fi stabilite în colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene și Ministerul Economiei. Beneficiarii acestei scheme de garantare sunt tineri întreprinzători, eligibili în programele Innotech Student și Start-up Nation;

- Dezvoltarea unei noi funcții în cadrul FNGCIMM SA-IFN, de microcreditare – MICROCREDIT IMM. Având în vedere dimensiunea capitalului social al IMM-urilor din România și posibilitățile de dezvoltare reduse ale acestora, mai ales în zona rurală sau orașele mici, FNGCIMM SA-IFN va dezvolta un produs de microcreditare. Beneficiarii vor fi microîntreprinderile și întreprinderile mici, cu acces limitat la creditele comerciale.
- Dezvoltarea Garanției pentru **RO-Garant**, produs de garantare FNGCIMM SA-IFN din surse proprii pentru proiectele autorităților publice locale, consiliilor județene, ONG-urilor, institutelor de cercetare, aeroporturilor, regiilor autonome, companiilor naționale precum și orice alt tip de beneficiar de fonduri guvernamentale și europene pentru investiții și capital de lucru;

- Furnizarea de către FNGCIMM SA-IFN a instrumentelor financiare prevăzute în cadrul Programului InvestEu. FNGCIMM SA-IFN a demarat procesul de a deveni partener de implementare al Comisiei Europene.

- **FRC SA** se va concentra alături de FNGCIMM pe dezvoltarea și consolidarea sectorului IMM prin asigurarea accesului la o gamă largă de surse de finanțare:
 - Diversificarea activității Fondului Român de Contragarantare în direcția exercitării rolului de fond de investiții;
 - Dezvoltarea FRC ca partener eligibil al Comisiei Europene pentru execuția bugetului UE în cadrul gestiunii indirecte (Programul InvestEU);
 - Sprijinirea relansării economiei prin implementarea de Scheme de ajutor de stat, Scheme de investiții de capital

de risc și continuarea activității de contragarantare.

II. Măsuri pentru echilibrarea balanței comerciale a României.

- Elaborarea unei strategii de comerț exterior însoțită de propuneri de programe guvernamentale pentru întărirea capacității productive și relansarea ramurilor economice care generează deficit comercial, prin atragerea resurselor financiare pentru realizarea de investiții în România (investitori din SUA, state membre UE, Orientul Mijlociu, Japonia, Coreea de Sud, Singapore);
- Relansarea activității de comerț exterior, în contextul crizei generate de pandemia Covid-19;
- Creșterea și diversificarea exporturilor românești într-un ritm mai ridicat și reducerea deficitului comercial, în special cu produse având valoare adăugată ridicată;
- Consolidarea dialogului instituțional și a mecanismelor de cooperare cu partenerii externi, în plan economic;
- Eficientizarea activității de promovare a comerțului exterior și reconfigurarea rețelei de reprezentare economică externă în raport cu strategia economică națională;
- Consolidarea exporturilor pe piețele tradiționale;

PROGRAME PENTRU SUSȚINEREA COMERȚULUI EXTERIOR

susținem internaționalizarea operatorilor economici români

- Diversificarea destinațiilor de export;
- Diminuarea deficitului comercial;
- Eficientizarea activității de promovare a exporturilor și atragerea de investiții străine;
- Operaționalizarea și eficientizarea Portalului de comerț;
- Crearea unei platforme interactive de postare a oportunităților de afaceri și înglobarea unei baze de date a producătorilor și exportatorilor români.

III. Instrumente și Programe Promovare Export

Obiective în domeniul comerțului exterior pentru perioada 2021 - 2024

- Elaborarea unei strategii de comerț exterior însoțită de propuneri de programe guvernamentale pentru întărirea capacității de producție internă și relansarea ramurilor economice care generează deficit comercial, prin atragerea de investiții străine în România (investitori din SUA, state membre UE, Orientul Mijlociu, Japonia, Coreea de Sud, Singapore);

- Eficientizarea activității de promovare a comerțului exterior și reconfigurarea rețelei de reprezentare economică externă (diplomație comercială), în concordanță cu obiectivele de politică comercială a UE.

Programe pentru susținerea comerțului exterior:

■ ***PPE (Programul pentru promovare la export)***

Pentru 2021, împreună cu mediul de afaceri prin parteneriatul ce funcționează în cadrul Consiliului de Export este prevăzut un program care cuprinde participarea României la peste 80 de evenimente de promovare internațională. Pentru anii următori se preconizează extinderea acestui program. În acest sens, va fi modificată legislația aferentă astfel încât să fie eligibilă pentru finanțare nu doar participarea în format clasic, ci și participarea la evenimente de promovare a exportului în format virtual, să fie modernizate instrumentele deja existente și să fie introduse instrumente noi. Va fi prevăzută acceptarea în program a mai multor forme de organizare juridică a beneficiarilor. Vor fi digitalizate procesele administrative ale programului astfel încât să fie facilitat accesul firmelor în faza de aplicare, dar și ulterior în procesul de decontare. Pentru perioada 2021-2023, se află în procedura de avizare ordinul de aprobare a schemelor de minimis pentru implementarea începând cu 1 ianuarie 2021 a programului în forma actuală.

■ ***PINT (Programul de susținere a internaționalizării operatorilor economici români)***

Începând de anul următor vor fi acceptați în acest program beneficiarii care aplică pentru participarea la evenimente virtuale. Va fi optimizată platforma digitală de derulare prin automatizarea pe cât posibil a unor procese de verificare post-aplicare și mărirea bugetului pentru a putea finanța un număr mai mare de beneficiari.

■ ***PCER (Programul pentru cooperare româno-elvețian)***

Vor fi demarate proiecte care au menirea de a continua și de a asigura sustenabilitatea Centrelor de Export înființate anterior în cadrul programului, precum și de replicare a experienței acumulate prin înființarea de centre noi și în alte regiuni ale țării. Între aceste proiecte se numără: Programul de instruire și certificare a exportatorilor în vederea însușirii cunoștințelor necesare pentru accesul la piețe, Proiectul pentru realizarea unei rețele naționale de centre de afaceri pentru export, ca un instrument de sprijin pentru exportatori și Proiectul Creșterea competitivității la export a mediului de afaceri, care răspund nevoilor de dezvoltare instituțională a rețelei de sprijin pentru exportatorii români, precum și nevoilor de creștere a competitivității la export a firmelor românești. În ansamblu, PCER vizează reducerea disparităților economice și sociale în cadrul Uniunii Europene extinse, fiind implementat în România, în baza Hotărârii Guvernului

nr.1.065/2010 pentru aprobarea Acordului-cadru dintre Guvernul României și Consiliul Federal Elvețian, având un număr estimat de 10.000 de IMM-uri beneficiare.

IV. Încurajarea investițiilor străine directe strategice

- Creșterea notorietății României pe plan internațional ca destinație profitabilă de business pentru companiile străine, prin **promovarea climatului investițional al României și atragerea de noi investiții străine directe**, în special a investițiilor cu impact semnificativ în economie (contribuind la crearea de locuri de muncă cu valoare adăugată, facilitarea transferului de tehnologie, cunoștințe și know-how).
- Creșterea valorii și a numărului de proiecte din portofoliul InvestRomania, la valoarea de **4 miliarde de euro** și crearea a **19.500 noi locuri de muncă**, în principal prin implementarea, începând cu 2021, a celor două mari proiecte aflate în portofoliul MEEMA, care vor genera împreună minim 2.000 locuri muncă cu un aport de capital de cca. 3 miliarde de Euro.

V. Specializarea inteligentă a IMM-urilor din România

Guvernul va adopta în perioada 2021-2024 o politică publică pentru dezvoltarea IMM-urilor, bazată pe cercetare, inovare și digitalizare. Se va avea în vedere o analiză a situației actuale a IMM-urilor inovatoare, stabilirea clasificării acestora, precum și stabilirea de criterii în obținerea de facilități.

Totodată, în cadrul acestei viitoare strategii pentru dezvoltarea IMM-urilor și îmbunătățirea mediului de afaceri se va avea în vedere realizarea unui plan de acțiune pentru dezvoltarea Specializării Inteligente a IMM-urilor din România în care vor fi implicați toți factorii de decizie. În prezent, se lucrează la noua strategie guvernamentală dedicată sprijinirii IMM-urilor și îmbunătățirii mediului de business din România în perioada 2021-2027.

Obiectivul strategic fundamental constă în consolidarea ecosistemului antreprenorial, în special în sectoarele cu potențial competitiv și cu valoare adăugată ridicată, astfel încât IMM-urile locale să devină performante în cadrul economiei digitale și a datelor, în condițiile în care sporește, totodată, eficientizarea activității administrației publice.

O atenție specială va fi acordată microîntreprinderilor, IMM-urilor inovatoare cu creștere înaltă (high-growth innovative enterprises) și firmelor exportatoare.

Stimularea inovării/Stimularea creării lanțurilor valorice de producție

În vederea elaborării și susținerii politicilor industriale în scopul creșterii competitivității sectoarelor industriale, se va urmări atingerea următoarelor obiective:

- Elaborarea **Strategiei Naționale privind Economia Circulară**

- În elaborarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară se va ține cont de noul plan de acțiune privind economia circulară publicat de CE la 11 martie 2020, care asigură o agendă orientată spre viitor pentru realizarea unei Europe mai curate și mai competitive, creată în comun cu actorii economici, consumatorii, cetățenii și organizații ale societății civile. Noul plan de acțiune include inițiative pentru întregul ciclu de viață al produselor, de la proiectare și fabricație la consum, reparații, reutilizări, reciclare și reincluderea resurselor în economie. Acesta introduce măsuri legislative și non-legislative și vizează domenii în care acțiunile la nivelul UE aduc valoare adăugată.
- O tranziție către o economie circulară deține potențiale majore, nu numai pentru mediu, ci și pentru competitivitatea întreprinderilor din România.
- Economia circulară din România va duce la un salt calitativ în economie care va echivala cu o transformare a creșterii, crearea de noi locuri de muncă, încurajarea sprijinului pentru IMM-uri, creșterea competitivității și promovarea economiei sociale.
- Definitivarea și implementarea **Strategiei Naționale de Competitivitate 2021-2027** cu o componentă privind managementul tranziției industriale;

- Strategia va cuprinde un plan de măsuri destinat unei creșteri economice sustenabile, sprijinirea procesului de inovație, noi modalități de organizare a producției și consumului, noi competențe profesionale, susținerea competitivității economice la nivel național și regional;
- Elaborarea cadrului legislativ și relansarea **Programului Creșterea Competitivității Produselor Industriale** cu acțiuni de susținere precum: clustere, industrii creative. Programul vizează competiții de proiecte finanțate prin schema de ajutor de stat aferentă.

Totodată, prin Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027 se vor urmări și mecanismele de specializare a proceselor de inovare la nivelul unei țări/regiuni de dezvoltare. În exercițiul financiar 2021-2027, acest concept este susținut prin obiectivele strategice investiționale ale Politicii de Coeziune a Uniunii Europene, în special prin Obiectivul

de Politică 1 „O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente”. În acest sens, sunt prevăzute:

- identificarea și promovarea de măsuri legislative astfel încât statul român să redevină acționar majoritar al Combinatului de Oțeluri Speciale de la Târgoviște, având în vedere utilizarea pe scară largă a produselor obținute în cadrul combinatului.
- realizarea **ciclului integrat de producție** (minereu de cupru-produs finit) în România, prin construirea, într-un termen de 5 ani, a unei uzine metalurgice pentru prelucrarea concentratului de cupru.
- **modernizarea și retehnologizarea stațiilor de epurare pentru apele de mină** provenite din mine închise, conform Pactului Ecologic European.
- investiții în **regenerarea și decontaminarea siturilor**, refacerea terenurilor degradabile, dezvoltarea de noi proiecte pe terenurile recuperate, inclusiv pentru dezvoltarea de capacități de producție de energie regenerabilă.
- investiții în vederea **întăririi economiei circulare**, producției și consumului durabile, inclusiv de recuperare a deșeurilor și inovare/reciclare, adaptate specificității zonelor miniere.

- Inventarierea obiectivelor miniere și transformarea în **depozite de stocare carbon (CCS)**.

VI. Turism

- Ajutor de stat acordat operatorilor din turism și Horeca în 2021 pentru a compensa pierderile înregistrate în 2020;
- Realizarea **strategiei de marketing și promovare turistică** pentru perioada 2021-2025;
- Reînființarea **rețelei de birouri internaționale de turism** și redefinirea atribuțiilor acestora pentru o creștere a eficienței activității;
- Înființarea, funcționarea și acreditarea **Organizațiilor de Management a Destinației** (elaborarea normelor, work-shops-uri în teritoriu în scopul prezentării importanței și modului de funcționare a OMD-urilor);
- **Interconectarea** printr-o platformă națională gestionată de autoritatea centrală în domeniul turismului a **centrelor naționale de informare și promovare turistică**, atât în mediul rural, cât și urban;
- Realizarea unei **strategii pentru extinderea învățământului dual, a formării profesionale în domeniul turismului**, a centrelor de învățământ și a școlilor de meserii (administrator de pensiune turistică, recepționar, camerist, director de hotel, somelier, ghizi de turism, șef de

recepție, director de agenție de turism etc);

- **Prelungirea programului de acordare a tichetelor de vacanță** pentru angajații din sectorul public și cel privat; actualizarea sumei acordate la nivelul salariului minim pe economie și redefinirea facilităților acordate sectorului privat; emiterea și acordarea unor tichete speciale, destinate exclusiv consumului în unitățile de alimentație publică autorizate; emiterea de vouchere de vacanță speciale pentru pensionari, destinate exclusiv tratamentelor balneo-climaterice; acordarea de stimulente agențiilor de turism pentru fiecare turist străin care stă mai mult de 5 nopți în România (incoming);
- **Integrarea rutelor tematice naționale în rutele europene**, trasee turistice pedestre, trasee montane, cicloturistice etc., monitorizarea și promovarea destinațiilor EDEN și a celor ecoturistice;
- **Încheierea de protocoale – acorduri de colaborare și susținere a produselor turistice între țările vecine**, precum și posibilitatea deschiderii unor coridoare speciale pentru turiștii veniți din țările vecine având în vedere efectul pandemiei din acest moment;
- **Intensificarea relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale: OCDE, OMT, CE, TAC, SUERD, Itervitis, OCEMN și Convenția Carpatică**, pe teme de actualitate: digitalizare, sustenabilitate, mana-

LANSĂM FINANȚĂRI NERAMBURSABILE

10 mld. euro pentru mediul de afaceri, digitalizare, inovare și turism

gementul de criză și post-criză, marketing de destinație, dezvoltarea OMD-urilor, schimbările climatice și elaborarea de politici și prin identificarea posibilității și sprijinirea unor eventuale candidaturi românești pe linia reprezentării intereselor statului în diferite organisme și organizații internaționale;

- Implementarea **Planului de dezvoltare a Turismului din fonduri europene 2021—2030**;
- Elaborarea și aprobarea prin HG a **Strategiei de dezvoltare a Turismului** pentru perioada 2021—2030;
- Reconvertirea zonelor miniere în destinații turistice prin utilizarea fondurilor europene;
- **Noua Lege a Turismului**;
- Dezvoltarea colaborării cu mediul privat prin reorganizarea Consiliului Consultativ al Turismului;
- Dezvoltarea destinațiilor turistice transfrontaliere prin parteneriat cu țările vecine.

VII. Protecția consumatorului

- ▣ Digitalizarea și eficientizarea activităților de control din cadrul Autorității prin implementarea unui sistem informatic integrat care să permită raportarea și înregistrarea acțiunilor de control, precum și monitorizarea activității desfășurate de comisariatele teritoriale care să permită obținerea de informații în timp real;
- ▣ Modernizarea și dotarea Laboratoarelor LAREX, astfel încât acesta să devină o entitate guvernamentală națională de referință în domeniu, adaptată la exigențele impuse de piață în acest moment și care să beneficieze de acreditările necesare;
- ▣ Actualizarea procedurilor LAREX CERT în vederea certificării produselor și serviciilor, fapt ce va genera creșterea încrederii consumatorilor în ceea ce privește calitatea, având în același timp și o semnificativă componentă de prevenție prin identificarea și eliminarea cauzelor care au generat neconformități ale produselor sau serviciilor;
- ▣ Demararea unor programe de informare privind:
 - ▣ Creșterea nivelului de cunoaștere privind drepturile și obligațiile consumatorilor;
 - ▣ Creșterea rolului de prevenție și consiliere a operatorilor economici în desfășurarea actului de control;

- ▣ Soluționarea alternativă a litigiilor;
- ▣ Educația financiară în vederea dezvoltării unei piețe financiar-bancare dinamice și transparente, cu beneficii atât pentru consumator, cât și pentru instituțiile financiare implicate.
- ▣ Elaborarea unei Strategii în domeniul protecției consumatorilor, corelată cu cea existentă în Uniunea Europeană, menită să asigure o viziune de ansamblu asupra acțiunilor și mecanismelor necesare a fi proiectate și implementate de către instituțiile cu atribuții în domeniu, conform rolului acestora definit de lege.
- ▣ Dezvoltarea activității Direcției Metale și Pietre Prețioase prin modernizarea și eficientizarea procesului de marcarea și expertizarea și autorizarea metalelor și pietrelor prețioase prin achiziționarea aparaturii necesare pentru marcarea laser a acestora.
- ▣ Program de dezvoltare și promovare a entității de Soluționare Alternativă a Litigiilor (SAL) din cadrul ANPC în scopul de a pune la dispoziția consumatorului modalități oportune de rezolvare a disputelor apărute în relația cu operatorii economici.

VIII. Obiective în industria de apărare:

- ▣ Finalizarea capacității de producție pentru toate tipurile de pulberi utilizate în toate tipurile de muniție;
- ▣ Finalizarea modernizării capacității de producție pentru explozivi;

- Continuarea modernizării capacităților de producție din portofoliul societăților aflate în subordinea MEEMA;
- Continuarea desemnării Centrelor de Mentenanță;
- Producția pistoalelor de 9 mm și a muniției NATO de 5,56 mm la Societatea Uzina Mecanică Cugir SA;
- Oficiul de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială are în derulare 44 de acorduri de compensare care vor continua și în anii 2021-2024. În baza acestora, industria de apărare din România va beneficia de:
 - transfer de tehnologie pentru producția/asamblarea de produse;
 - contracte de subcontractare și export, prin calificarea fabricilor drept furnizori autorizați ai unor companii internaționale de renume.
- Beneficiile concrete ale acestor proiecte sunt:
 - Prin acordul de compensare aferent achiziției de platforme de transport auto multifuncționale pe roți, industria românească va primi contracte pentru subcontractarea de componente ale platformelor, precum și transfer de tehnologie și instructaj, necesare creării premiselor de realizare a producției de componente pe plan local, la standardele de calitate impuse de

compania italiană IVECO;

- Prin acordul de compensare aferent achiziției de pistoale, industria românească va primi un transfer de tehnologie pentru asamblarea, verificarea și testarea pistoalelor model PX4 din SKD (kituri de piese și subansamble);
- Prin acordul de compensare aferent achiziției TBT 8x8 PIRANHA 5 și derivate, industria românească va primi contracte de subcontractare, precum și transferul de tehnologie aferent, pentru a putea produce și asambla transportoarele blindate în România, devenind una din capacitățile de producție pentru apărare de interes strategic pentru securitatea națională;
- prin acordul de compensare aferent sistemelor de rachetă antitanc portabile, industria de apărare a primit

contracte de export, precum și transferul de tehnologie aferent, pentru a putea produce subansamble metalice pentru mari companii europene de profil. Totodată, industria românească a primit un transfer de tehnologie, care va fi însoțit de export pentru grenade fumigene.

■ Programele viitoare de compensare includ:

□ Programul de înzestrare esențial Corvetă multifuncțională. Navele vor fi construite în România în decurs de șapte ani, în baza unui transfer de tehnologie pentru construcția, dotarea și mentenanța corvetelor;

□ Programul de modernizarea a 10 aeronave IAR-99, semnat cu Avioane Craiova. Lucrările de revitalizare și modernizare ale aeronavelor IAR-99 se vor realiza și prin implicarea altor companii române și străine, ceea ce va conduce la dezvoltarea pe orizontală a industriei naționale.

Valoarea de compensare anticipată a Programul de înzestrare esențial Corvetă multifuncțională este de 1,28 miliarde Euro.

IX. Resurse minerale

■ **Realizarea ciclului integrat de producție** (minereu de cupru - produs finit) în România, prin construirea, într-un termen de 5 ani, a unei uzine metalurgice pentru prelucrarea concentratului de cupru. Valoarea estimată a investiției este de cca. 200 de milioane de euro.

■ **Finanțarea Programului anual de închidere și reconstrucție ecologică a minelor aprobate la închidere** prin Hotărâri de Guvern. Pentru completarea bugetului necesar acestor activități, au fost demarate procedurile de ofertare în vederea atragerii de fonduri europene.

Valoarea estimată a investiției - 160 milioane Lei pe an.

Impact: 250 de mine de închis.

■ Promovarea de către Guvernul României a Hotărârii nr. 181/2020 pentru aprobarea **continuării finanțării din Fondul pentru mediu a lucrărilor de închidere a iazurilor de decantare din sectorul minier**, în vigoare de la 17 martie 2020. **Valoarea finanțării: a fost alocat un buget de 100 milioane de Lei;**

■ **Oportunitatea de cooperare în Programul de Reziliență al Uniunii Europene, la Planul privind materiile prime critice.**

■ Redeschiderea perimetrelor de exploatare a resurselor minerale polimetalice cu rezerve semnificative. Acest obiectiv este

susținut prin modificarea Legii nr.85/2003 și prin aprobarea Planului de reorganizare a C.N.M.P.N. REMIN S.A. Baia Mare în condițiile redeschiderii a trei perimetre miniere (Șuior, Cavnic și Baia Sprie);

- Exploatarea resurselor minerale secundare din haldele și iazurile de decantare provenite din industria minieră. Achiziționarea de către S.C. MINVEST S.A. Deca a unui modul pilot de procesare a resurselor minerale secundare din halde și iazuri de decantare cu conținut semnificativ de aur, argint și alte metale rare. Inițiativa are o importanță majoră în vederea întăririi economiei circulare, inclusiv de recuperare a deșeurilor și reciclare, adaptate specificității zonelor miniere;
- Valorificarea superioară a zăcămintului de grafit din zona Baia de Fier (Mina Cătălinu și cariera Ungurelasu) județul Gorj prin prelungirea licenței de exploatare de către SNS SALROM SA – titularul licenței de exploatare;
- Valorificarea apelor minerale naturale direct de către S.N.A.M. S.A., prin îmbutețirea acestora într-o fabrica proprie.

X. Piața internă

Participarea și prezentarea poziției României la reuniunile aferente Pieței Interne (în domeniile referitoare la libera circulație a mărfurilor, coordonarea activității de supraveghere a pieței, exercitarea

atribuțiilor ce revin din calitatea de punct național de informare despre produs privind recunoașterea reciprocă a mărfurilor, punct național de contact pentru aplicarea Directivei UE 1535/2015 privind notificările de proiecte de reglementări tehnice, exercitarea atribuțiilor de Birou Unic de Legătură pentru activitățile de supraveghere a pieței, reprezentarea în Rețeaua europeană privind supravegherea pieței, reprezentarea în Comitete la nivelul Comisiei Europene pentru aria de competență). **Impact: evitarea acțiunilor de infringement împotriva României.**

D SECURITATEA ENERGETICĂ

Asigurarea securității energetice este obiectivul esențial al noii politici energetice, în acord cu contextul european al unei viitoare piețe integrate.

Obiective pe termen mediu:

- Identificarea de măsuri în vederea asigurării securității energetice în contextul liniilor programatice ale UE ce vizează decarbonarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- Promovarea de investiții în domeniul energetic în special în domeniul energiilor curate vizând finalizarea reactoarelor 3 și 4 Cernavodă, rețehnologizarea unității 1 și introducerea unor tehnologii nucleare avansate în contextul parteneriatului interguvernamental România – SUA;
- Suținerea măsurilor de eficiență energetică pentru companiile energointensive care asigură un număr important de locuri de muncă;
- Adaptarea unor capacități de producție a energiei electrice la noile tendințe europene în materie, în sensul transformării acestora de pe combustibil fosil solid (cărbune) pe combustibil fosil lichid (gaz natural), ca resursă de tranziție către o economie verde, în conformitate cu Pactul Ecologic European;
- Realizarea de investiții în extinderea rețelei de transport a energiei electrice pentru a crește capacitatea de interco-

nectare cu statele vecine și a putea prelua capacitatea suplimentară de producție de energie electrică din surse noi sau regenerabile;

- Realizarea de investiții în extinderea rețelei de transport și distribuție a gazelor naturale, cu accent pe implementarea de rețele inteligente de transport și distribuție;
- Participarea activă în cadrul inițiativelor europene ce vizează promovarea hidrogenului, utilizării pe scară largă a bateriilor electrice, identificarea și valorificarea materiilor prime rare (de ex. Litiu).

I. Investiții din sistemul energetic național pentru perioada 2021-2024/ Măsuri pentru creșterea competitivității companiilor energetice.

În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică se are în vedere creșterea nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență energetică și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice. Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice (PNIESC), care reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiectivelor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030, constituie o obligație a fiecărui stat membru, conform Regulamentului privind Guvernan-

ța Uniunii Energetice, prin care acestea își elaborează strategii de politici energie-climă pe 10 ani, începând cu perioada 2021-2030.

Creșterea gradului de securitate energetică și asigurarea siguranței în alimentare sunt obiective prioritare care pot fi realizate prin implementarea unor mecanisme de finanțare în sectorul energetic și prin tranziția către o energie curată, transformarea sistemului electroenergetic național și adaptarea la noile cerințe de mediu și nevoilor pieței de energie și, nu în ultimul rând, cu urmărirea unui impact cât mai mic asupra consumatorului final.

De asemenea, vor fi adoptate măsuri pentru diversificarea mixului energetic și adaptarea sistemului electroenergetic la producerea viabilă și distribuită de energie din surse regenerabile, stimularea concurenței, creșterea gradului de interconectare și încurajarea investițiilor în infrastructură aferentă, în producerea mai flexibilă și asigurarea de stimulente pentru investiții în producere, în stocarea energiei, în eficiență energetică pentru a răspunde nevoilor pieței, pentru a facilita concurența loială și pentru a garanta siguranța alimentării. Toate aceste deziderate vor fi implementate astfel încât să permită și să ducă la obținerea de beneficii concrete pentru cetățeni, la crearea de locuri de muncă, creștere economică și investiții în plan energetic. De asemenea, în domeniul societăților cu capital de stat **va fi promovat un management performant**, respectând prin-

cipiile de guvernanță corporativă, în paralel cu simplificarea legislației în domeniu, în vederea debirocratizării activității acestora în raport cu instituțiile publice. Vor fi implementate planurile de restructurare ale operatorilor economici cu capital de stat, integral și/sau majoritar aflați sub autoritatea Ministerului Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri, care va urmări: stabilirea capacităților strategice; menținerea în obiectul de activitate a produselor/serviciilor cu potențial de desfacere la intern și/sau export; modernizarea, retehnologizarea și optimizarea liniilor de fabricație cu potențial de competitivitate; restructurarea economico-financiară, diminuarea pierderilor și eficientizarea producției; Crearea unor centre de excelență de cercetare și producție specializate pe domeniul specific de activitate; Continuarea desemnării unor operatori economici ca centre de mentenanță pe categorii de tehnică.

Pe termen scurt vor fi sprijinite:

- Finalizarea centralei noi de la Romgaz – Iernut;
- Continuarea și finalizarea retehnologizării blocului nr. 5 SE Rovinari;
- Modernizarea cazanelor aferente blocului nr. 8 SE Ișalnița;
- Creșterea capacităților de înmagazinare în depozitele ROMGAZ și transformarea acestora în depozite multiciclu în vederea asigurării funcționării centralelor pe hi-

investiții de peste 1 miliard Euro închiderea inelului de 400 kV al României și al Bucureștiului

drocarburi, inclusiv în condiții meteorologice severe (temperaturi negative).

Pe termen mediu:

CNE Cernavodă

Energia nucleară este o sursă de energie cu emisii reduse de carbon și reprezintă o componentă de bază a mixului energetic din România. În vederea acoperirii deficitului de capacitate de producție de energie electrică previzionat pentru 2028-2035, ca urmare a atingerii duratei limită de operare a mai multor capacități existente, este prevăzută prelungirea duratei de viață a reactoarelor nucleare de la Unitatea 1 de la CNE Cernavodă și realizarea a 1-2 noi unități nucleare, finanțarea urmând a fi asigurată conform acordului interguvernamental semnat în luna octombrie 2020 între România și SUA. Sunt vizate următoarele acțiuni:

Retehnologizarea Unității 1 CNE Cernavodă

- Adunarea Generală a Acționarilor SN Nuclearelectrica SA a aprobat în luna octombrie 2017 începerea primei faze a proiectului de retnologizare a unității 1 de la CNE Cernavodă, care se va derula etapizat până la finalul anului

2021 și care are în vedere extinderea numărului de ore de operare peste limita celor 210.000 de ore de funcționare la putere nominală stabilite prin proiect, precum și realizarea/finalizarea studiului de fezabilitate necesar pentru derularea proiectului de retnologizare. Extinderea numărului de ore de operare până la atingerea a 30 ani de funcționare se va efectua în baza unor studii tehnice și a experienței internaționale în domeniu, adaptate la cerințele tehnice ale CNE Cernavodă, urmând ca operațiunea de retnologizare efectivă a Unității 1 să aibă loc în perioada decembrie 2026 - decembrie 2028.

Valoarea investiției: aproximativ 1,5 miliarde Euro.

Proiectul Unitățile 3 și 4 de la CNE Cernavodă

■ În iunie 2020, SN Nuclearelectrica SA a primit aprobarea din partea AGA de a iniția, în mod oficial, procedura privind încetarea negocierilor cu China General Nuclear Power Group (CGN), precum și a efectelor juridice în ceea ce privește memorandumul de înțelegere încheiat în 2015 pentru construirea și operarea unităților 3 și 4 de la CNE Cernavodă.

■ În iulie 2020, a fost constituit Comitetul de coordonare a implementării proiectului Unităților 3 și 4, prin decizia prim-ministrului, organism care are ca

scop identificarea posibilităților de realizare a proiectului.

■ Potrivit proiectului Planului Național Energie și Schimbări Climatice 2021-2030 (PNIESC), Unitatea 3 de la CNE Cernavodă ar urma să întrețin funcțiune în anul 2030.

Valoarea investiției: 7,6 miliarde euro.

📌 **Realizarea instalației de detritiere la CNE Cernavodă**

■ Se are în vedere implementarea la CNE Cernavodă a unei instalații de detritiere pentru menținerea concentrației tritiului la un nivel cât mai scăzut înainte de începerea lucrărilor de re-tehnologizare a reactorului nuclear de la Unitatea 1. În cursul lunii septembrie 2020, SNN a inițiat procedura de achiziție a lucrărilor pentru realizarea instalației de detritiere.

■ A fost obținută opinia pozitivă a Comisiei Europene în urma notificării conform art. 41 EURATOM.

■ **Valoarea investiției:** 190 milioane Euro.

📌 **Depozit Intermediar de Combustibil Ars (DICA)**

■ Stadiul realizării investiției – înderulare. Realizarea obiectivului are ca scop creșterea siguranței în manevrabilitatea și depozitarea intermediară a combustibilului nuclear rezultat în urma procesului tehnologic.

Valoarea investiției: aproximativ 20 milioane Euro.

📌 La nivelul **Complexului Energetic Oltenia** există un program de retragere din exploatare a unor capacități energetice pe bază de lignit și înlocuirea acestora cu capacitate de generare pe gaz natural în tehnologii moderne cu emisii scăzute de CO₂, prin care se intenționează realizarea până în anul 2025 a următoarelor investiții:

📌 *Bloc nou de 200 MW CCGT pe gaz cu funcționare flexibilă la SE Craiova, care presupune realizarea unui bloc energetic de cogenerare de înaltă eficiență pe gaz natural pentru alimentarea cu energie termică a municipiului Craiova și a operatorilor economici, care va înlocui capacitățile energetice actuale pe lignit de 2x150 MW;*

📌 *3 blocuri noi de 400 MW în tehnologie CCGT, care vor conduce la închiderea a 5 grupuri energetice pe lignit (1260 MW) și la conservarea a 2 blocuri de 330 MW.*

În plus, față de aceste investiții, CEO are în vedere și realizarea unor parcuri fotovoltaice de 310 MW la SE Rovinari, SE Turceni și SE Ișalnița.

📌 Realizarea de către Romgaz a unei capacități energetice noi, cu ciclu combinat cu turbine cu gaze naturale, la Sucursala

Electrocentrale Mintia din cadrul **Complexului Energetic Hunedoara SA**.

- **SNGN ROMGAZ SA:** Începând cu data de 10.06.2020, data semnării Memorandumului de înțelegere între SNGN ROMGAZ SA și LIBERTY GALATI S.A. se are în vedere înființarea unei societăți în comun, de tip „joint venture”, în perspectiva dezvoltării unor proiecte de investiții de tip greenfield („de la zero”), respectiv dezvoltarea unei unități de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale („CCGT”) și a unor unități de producere a energiei electrice din surse regenerabile, folosind atât tehnologii eoliene cât și fotovoltaice. Aceste proiecte vor fi finanțate atât din capitaluri proprii, cât și din surse externe prin compania de tip „joint venture” care va căuta să atragă fonduri europene prin intermediul mecanismului de finanțare „Green Deal” și/sau prin intermediul schemelor de finanțare disponibile în România.
- Începând cu luna septembrie 2020, **Sucursala de Furnizare Gaze Naturale Drobeta Turnu Severin SA**, SNGN ROMGAZ SA dezvoltă parteneriate de colaborare pe plan local, în vederea dezvoltării unor puncte termice pentru producerea de energie termică, în interesul consumatorului final, pentru asigurarea continuității în alimentarea cu energie termică. Totodată, Romgaz, prin sucursala de la Severin, se va implica în proiectul de dezvoltare al primei centrale de producere a energiei electrice, pe gaz și energie verde,

de la Halânga. Direcțiile prioritare de investiții ale Romgaz în acest sens sunt orientate către: Centrala Electrică prin integrarea producției de energie electrică din surse regenerabile (RES) cu producția de hidrogen, prin intermediul unei unități de producție energie electrică pe bază de gaze naturale (CCGT). Tot în cadrul proiectului de la Halânga vor fi ecologizate 96 de hectare de teren contaminat (poluare cu pulberi din depozitul de zgură și cenușă), care afectează comunitățile limitrofe pe o rază de 50 de km, iar terenul va fi transformat într-un câmp de fotovoltaice, care va genera energie curată pentru comunitate. Prin instalarea panourilor care vor produce 50 MW noi și curați vor fi generați peste 100 GWh generați pentru aproximativ 15.000 de gospodării.

- **Realizarea de capacități hidroenergetice noi, re tehnologizări și modernizări** ale centralelor existente, proiectele noi de di-

versificare a activității, prin realizarea de capacități din alte surse regenerabile de energie, dar și prin implementarea unor activități de cercetare-inovare la nivelul companiei.

Hydroelectrică are un plan de investiții ambițios și complex prin dezvoltarea de proiecte noi care însumează aprox. 26,04 miliarde de lei:

□ proiecte hidroenergetice noi cu o valoare estimată totală de 17,933 miliarde Lei, o putere instalată totală de 713,62 MW și o producție medie anuală de 3.396,79 GWh/an, din care menționăm finalizarea investițiilor aflate în stadiu avansat de execuție, sistate în prezent:

- Amenajarea Hidroenergetică (AHE) a râului Jiu pe sectorul Livezeni-Bumbești;
- AHE Răstolița;
- AHE Cerna Belareca;
- AHE a râului Olt pe sectorul Cornetu-Avrig. Treapta Câineni, Racovița și treapta Lotrioara.

□ realizarea unor capacități noi de producție a energiei electrice pe râurile interioare, evaluate, la acest moment, la cca. 93,7 MW instalați și o energie de proiect de 338,5 GWh/an. Punerea în funcțiune a acestor obiective este estimată pentru perioada 2026-2028, fiind necesară în prealabil elaborarea

unor studii de fezabilitate care să corespundă exigențelor legislației actuale, în special din punct de vedere al evaluării impactului asupra mediului și soluțiile propuse pentru diminuarea acestuia. Dintre acestea, cele mai importante sunt AHE Islaz, AHE a râului Buzău;

- proiecte de re tehnologizare și modernizare cu o valoare estimată totală de cca. 3 miliarde Lei, acoperind capacități cu o putere instalată totală de 1.969,40 MW și o producție medie anuală de aprox. 4.651 GWh/an;
- proiecte noi de diversificare a portofoliului de afaceri cu o valoare estimată totală de circa 5,104 miliarde Lei, ce conduc la punerea în funcțiune de capacități noi de producție cu o putere instalată totală de peste 655 MW și o producție medie anuală de circa 1.763,92 GWh/an;
- capacități de producere a energiei electrice din surse eoliene onshore și offshore cu o putere instalată totală cuprinsă între 300 MW și 500 MW pentru fiecare variantă, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate;
- capacități de producere a energiei electrice din surse solare cu o putere instalată totală de cca. 50 MW-100 MW, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate.

În cadrul **Electrocentrale București** se are în vedere realizarea următoarelor proiecte de investiții:

Implementarea unei unități de cogenerare cu ciclu combinat în cadrul CTE Grozăvești, care presupune realizarea unei noi unități de producere de energie în cogenerare de înaltă eficiență în tehnologie ciclu combinat gaze-abur, cu funcționare pe gaze;

Implementarea unei unități de cogenerare în ciclu combinat în cadrul CTE București Sud, care presupune realizarea unei noi instalații de cogenerare de înaltă eficiență (ciclu combinat gaz-abur) de circa 200 MWe și circa 200 MWt;

Implementarea unei capacități noi de producere a energiei, în cogenerare de înaltă eficiență, cu funcționare pe gaze naturale, în cadrul CTE Progresul;

Reabilitarea ciclului combinat din CTE București Vest în vederea prelungirii duratei de viață/Implementare unitate nouă în ciclu combinat de cca.186 MWe și cca.17 Gcal/h.

Necesarul de **investiții aferente rețelelor electrice** includ proiectele de interconectare și de dezvoltare a rețelei până în 2030, precum și investițiile în rețele de distribuție. Aceste investiții includ echipamente și tehnologii ce fac tranziția către

investim 26 miliarde lei pentru noi capacități hidroenergetice și eoliene

„rețelele inteligente” cu comunicare bidirecțională, cu gestiune eficace și cu flexibilitate mai mare în operare.

Distribuția de energie electrică este o activitate reglementată desfășurată de către 8 operatori de distribuție a energiei electrice. Și în acest sector sunt necesare investiții susținute pentru a atinge un nivel de performanță ridicat, în linie cu așteptările consumatorilor, precum și cu gradul de suportabilitate al acestora.

În conformitate cu legislația secundară în vigoare, valoarea programelor de investiții ale companiilor de distribuție, precum și tipurile de lucrări aferente sunt aprobate de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, fiind corelate cu gradul de suportabilitate al consumatorilor și starea tehnică a rețelelor.

Compania Națională a Uraniului SA - Având în vedere prevederile Legii nr.193/2018 pentru reglementarea principiilor privind asigurarea Strategiei Naționale a României referitoare la menținerea ciclului nuclear integrat, prin asigurarea materiei prime pentru fabricarea combustibilului nuclear necesar funcționării unităților de la Centrala Nuclearoelectrică de la Cernavodă. Aceasta stabi-

lește principiile pentru asigurarea și menținerea ciclului integrat de fabricație a combustibilului nuclear în România, în condiții de securitate națională, cu respectarea prevederilor Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene și a recomandărilor Agenției de Aprovizionare a EURATOM.

În adunarea generală a acționarilor CNU a fost aprobată demararea procedurii de vânzare a activelor aferente Sucursalei Feldioara din cadrul CNU, prin negociere directă cu Societatea Națională Nuclearelectrica SA, în conformitate cu prevederile art. 241 din OUG nr. 88/1997 privind privatizarea societăților, aprobată prin Legea nr. 44/1998, cu modificările și completările ulterioare.

TRANSELECTRICA. Programul de investiții noi cuprinde:

Integrarea producției din surse regenerabile și centrale noi - Dobrogea și Moldova. Pe lângă investițiile aflate în curs de execuție, investiții noi se află în stadii premergătoare demarării execuției lucrărilor:

- Integrarea centralelor electrice eoliene de pe coasta Mării Negre - în colaborare cu SPEEH Hidroelectrică SA - în acord cu European Green Deal. Integrarea centralelor electrice eoliene offshore/onshore de la Marea Neagră, permite conectarea de centrale noi, creșterea posibilităților de echilibrare prin punerea în

funcțiune a 24 de turbine cu funcționare reversibilă. Proiectul permite integrarea CEE, scăderea emisiilor CO₂, reglarea debitelor pe Olt și Dunăre, evitarea inundațiilor, deschiderea unui nou sector navigabil între fluviul Dunărea și Slatina; asigurarea unei noi facilități pentru irigații și pentru piscicultură. Proiectul se va realiza prin o nouă centrală electrică eoliană CEE de 300 MW offshore, o nouă centrală hidroelectrică CHE Islaz - 30 MW, pe râul Olt, aproape de vărsarea în Dunăre, cu capacitate de pompaj de 24 MW, o nouă linie electrică aeriană LEA 400kV Dobrogea-București. Bugetul estimativ este de 922 milioane de Euro.

Creșterea capacității de interconexiune:

- Trecerea axului 220 kV Reșița-Timișoara-Săcălaz-Arad la 400kV- partea a proiectului Mid Continental East Corridor. Obiectivul principal al proiectului este creșterea capacității de interconectarea a rețelelor de transport din România, Ungaria și Serbia, îmbunătățind intergarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Proiectul ocupă poziția cu nr.4 pe lista de Proiecte de Interes Comun a Comisiei Europene, ca parte a Coridorului Prioritar Nord-Sud de Interconexiuni în Centrul și Estul Europei. Costul proiectului este estimat la 77 milioane de Euro.

■ O nouă linie aeriană de interconexiune România-Ungaria 400 kV- Oradea-Jozsa. Obiectivul principal al proiectului este creșterea capacităților de interconectare a rețelelor de transport din România și Ungaria, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimat la 200 milioane de Euro.

📌 **Retehnologizare RET** prin continuarea obiectivelor în derulare și promovarea de investiții noi;

📌 **Siguranța alimentării consumatorilor:** prin montare trafo T3- 250 MVA în stația 400/110 kV Sibiu Sud, montare AT2 400 MVA, 400/231/22 kV precum și a celulelor aferente în stația Iernut și modernizarea sistemului de comandă control al stației 400/220/110/6 kV Iernut; înlocuire AT 3- ATUS- SF 400/400/160 MVA 400/231/22 kV, din stația 400/220 kV Porțile de Fier.

📌 **TRANSGAZ.** Programul de modernizare și dezvoltare al SNTGN Transgaz SA pentru perioada 2021-2024 urmărește în principal următoarele direcții:

📌 asigurarea alimentării cu gaze naturale a consumatorilor în condiții de siguranță, cu limitarea impactului asupra mediului;

📌 modernizarea și retnologizarea Sistemului Național de Transport;

📌 dezvoltarea Sistemului Național de Transport Gaze pe noi direcții de consum, în scopul asigurării transportului gazelor naturale destinate unor sisteme de distribuții gaze naturale nou inițiate și alimentării a noi consumatori racordați direct la SNT;

📌 corelarea cu Programul de Management al conducerii societății.

În perioada 2021-2024 rețeaua românească de transport gaze naturale are în dezvoltare avansată următoarele proiecte, în valoare totală de 401.602.060 Lei:

📌 dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza I), care presupune asigurarea unei capacități de transport gaze naturale spre Ungaria de 1,75 mld. mc/an, respectiv de 1,5 mld. mc/an spre Bulgaria;

- dezvoltări ale SNT în zona de Nord-Est a României în scopul îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei, precum și al asigurării capacitaților de transport spre Republica Moldova, de 1,5 mld. mc/an, în punctul de interconectare dintre sistemele de transport gaze naturale ale României și Republicii Moldova;
- noi dezvoltări ale SNT în scopul preluării gazelor de la țărmul Mării Negre (Vadu T1), care presupune crearea unui punct suplimentar de preluare gaze naturale din perimetrele de exploatare off-shore ale Mării Negre;
- Modernizarea SMG Isaccea 1 și Negru Vodă 1, care presupune modernizarea stațiilor de măsurare gaze din punctele de interconectare pentru creșterea gradului de asigurare a securității energetice în regiune.

De asemenea, tot în perioada 2021-2024, Transgaz are proiecte care includ: dezvoltarea SNT pe Coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza II), dezvoltarea Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre, interconectarea România-Serbia, amplifierea coridorului bidirecțional de transport gaze naturale Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza III), interconectarea sistemului național de gaze cu sistemul de transport gaze din Ucraina, modernizarea

PROGRAME DE FINANȚARE PENTRU EFICIENȚĂ

investim 9 miliarde lei pentru modernizarea și extinderea sistemului național de transport al gazelor naturale

infrastructurii de transport gaze în zona de Nord-Vest a României.

La nivel național mai sunt prevăzute următoarele investiții: dezvoltare conducte de transport în valoare de 1.750.372.305 Lei, conducte de transport din zone cu risc în valoare de 6.000.000 Lei, modernizare instalații tehnologice în valoare de 35.797.539 Lei, instalații de suprafață pentru SRM în valoare de 31.337.318 Lei, protecție catodică conducte în valoare de 4.000.000 Lei, instalații de odorizare în valoare de 2.500.000 Lei, instalații și rețele electrice în valoare de 4.000.000 Lei, lucrări conform Legii nr.123/2012 în valoare de 1.600.000 Lei, investiții în sedii, echipamente și dotări, IT și telecomunicații în valoare de 25.397.344 Lei.

- Implementarea strategiilor de investiții pentru perioada 1 iulie 2020-1 iulie 2025, adoptate la Adunările Generale ale Acționarilor din iunie 2020, pentru companii precum:**

- COMPET SA** (modernizarea și securizarea sistemului național de transport țitei și derivate, investiții pentru creșterea siguranței în exploatare și diminuarea consumurilor specifice, dezvoltarea de noi activități conexe);

- 📌 **OIL TERMINAL SA** (dezvoltare capacității de stocare în depozitul Sud, extinderea și creșterea capacității de încărcare/descărcare țiței, produse petroliere, chimice și petrochimice precum și alte produse finite și materii prime lichide, modernizare active existente – rezervoare, rețea conducte, rezolvarea problemelor istorice de mediu prin realizarea lucrărilor de ecologizare);
- 📌 **SOCIETATEA DE ADMINISTRARE A PARTICIPAȚIILOR ÎN ENERGIE SA** (realizarea, în parteneriat cu Electrocentrale Grup SA, a unei noi capacități de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan, dezvoltarea unei capacități de producție energie electrică la Fântânele);
- 📌 **UZINA TERMOELECTRICA MIDIA SA** (realizarea unei Centrale Termoenergetice în cogenerare, parc de panouri fotovoltaice);
- 📌 **SOCIETATEA ELECTROCENTRALE GRUP SA** (cofinanțarea proiectului de investiții privind realizarea unei centrale electrice fotovoltaice pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Fântânele – jud. Mureș, cofinanțarea investiției pentru o nouă capacitate de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan).

📌 Programe de finanțare:

- 📌 **Finanțarea extinderii rețelelor de gaze naturale - Programul național de racordare a populației și clienților non-casnici la sistemul inteligent de distribuție a gazelor naturale** (*BUG nr. 128/2020 și Ordinul MFE 936/2020*). Programul are o valoare de peste 1 miliard de Euro și se derulează în două etape, prima fiind aferentă perioadei de programare 2014-2020 cu o valoare de 235 de mil. Euro, iar cea de a doua etapă fiind prevăzută pentru perioada de programare 2021- 2027, cu o valoare estimată de 800 mil. Euro. Beneficiarii eligibili sunt autoritățile publice locale și asociațiile de dezvoltare intercomunitară. Sunt prevăzute a fi racordate un număr de 30.000 de gospodării la rețeaua de distribuție de gaze naturale, pe lângă înființarea de rețele de distribuție de gaze naturale. De asemenea, se vor putea finanța activități care prevăd extinderea rețelei actuale de distribuție a gazelor naturale. Toate proiectele de conducte construite în cadrul acestui program trebuie să fie pregătite și echipate pentru a transporta și gaze verzi obținute din surse regenerabile;
- 📌 **Programul de finanțare Fondul de acțiune în domeniul managementului energiei durabile FAED** (*BUG nr. 158/2020*). Se reglementează finanțarea unor proiecte deja contractate însă nerealizate, precum și implementarea

În comunitățile din regiunile dezavantajate/subdezvoltate ale României a unor noi proiecte care să se încadreze în cel puțin unul dintre următoarele domenii specifice: reabilitarea termică a clădirilor publice, termoficare, furnizarea de energie, inclusiv regenerabilă, iluminat public, transport public și planificare urbană. Programul are un buget de 18,2 mil. Lei și se implementează până la finalul anului 2025.

- Programul **Transport public ecologic – stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ** (buget alocat 92 mil. Lei din Fondul pentru Mediu), pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic.

Rezultate: au fost depuse 37 de dosare pentru un număr de 288 stații de reîncărcare, cu un număr de 631 de puncte de reîncărcare aferente.

- Programul **Casa Eficientă Energetic** (buget alocat 429 mil. Lei din Fondul pentru Mediu), pentru creșterea eficienței energetice în clădiri unifamiliale, prin reabilitarea clădirilor unifamiliale prin izolarea pereților, a acoperișului, înlocuirea părților vitrate, beneficiari fiind persoane fizice.

Rezultate: s-au înscris în program, prin aplicația informatică, peste 10.000 de

solicitanți, dosarele acestora urmând a fi evaluate.

- Crearea cadrului legislativ național prin actualizarea legii energiei în concordanță cu noile prevederi comunitare în domeniul energiei electrice și gazelor naturale:**

- Prin implementarea cadrului legislativ european se va urmări atât elaborarea de măsuri menite să asigure creșterea siguranței în alimentare cu energie, cât și crearea premiselor necesare creșterii competitivității companiilor energetice pe piața regională de energie electrică.

- În acest context, în perioada următoare este necesară revizuirea și/sau actualizarea legii energiei electrice, pentru transpunerea prevederilor legislației europene în domeniul energiei electrice și pentru evaluarea impactului:

Directivei (UE) 2019/944 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iunie 2019 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE

Regulamentului (UE) 2019/943 privind piața internă de energie electrică

Regulamentului (UE) 2019/942 de instituire a Agenției Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei

Regulamentului (UE) 2019/941 privind pregătirea pentru riscuri în sectorul energiei electrice și de abrogare a Directivei 2005/89/CE

- Promovarea de măsuri, dezvoltarea de proiecte având la bază prevederile/ liniile directe incluse în Fondul pentru Modernizare.
- Elaborarea cadrului necesar implementării unui nou instrument de finanțare Fondul pentru Modernizare, prevăzut la art. 10d al Directivei (UE) 2018/410 de modificare a Directivei 2003/87/CE în vederea rentabilizării reducerii emisiilor de dioxid de carbon și a sporirii investițiilor în acest domeniu și a Decizei (UE) 2015/2014.

Impact:

- Realizarea de noi capacități energetice care vor conduce la reducerea importurilor de energie electrică și reluarea poziției de exportator net de energie a României, și atingerea țintelor intermediare stabilite prin PNIESC;
- Creșterea competitivității industriei energetice în piața europeană de energie.

II. Susținerea exploatărilor offshore

Exercitarea calității de instituție emitentă de acte de autorizare, în conformitate cu prevederilor Legii nr. 256/2018 privind unele

măsuri necesare pentru implementarea operațiunilor petroliere de către titularii de acorduri petroliere referitoare la perimetre petroliere offshore.

În acest sens Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri a emis actul de autorizare nr. 5/21.02.2020 către BLACK SEA OIL & GAS SRL, în baza căruia este permisă executarea lucrărilor „FORAJE GEOTEHNICE OFFSHORE”, pe traseul segmentului submarin al viitoareii conducte de alimentare din amonte Ana – STG, în apropierea țărmului, în zona Vadu, Jud. Constanța, aferente proiectului „DEZVOLTARE GAZE NATURALE MIDIA (MGD)”.

În conformitate cu prevederile art. 9 alin.(1) din cadrul legii amintite mai sus, MEEMA a coordonat grupul de lucru la care au participat reprezentanți din cadrul Autorității Competente de Reglementare a Operațiunilor Petroliere Offshore la Marea Neagră (A.C.R.O.P.O.), Asociației Române a Concesiionarilor Offshore din Marea Neagră

(A.R.C.O.M.N.), Inspectoratului de Stat în Construcții (I.S.C.) și a elaborat Proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea PROCEDURII PENTRU RECEPȚIONAREA LUCRĂRIILOR EXECUTATE DE CĂTRE TITULARII DE ACORDURI PETROLIERE în baza Legii nr. 256/2018 privind unele măsuri necesare pentru implementarea operațiunilor petroliere de către titularii de acorduri petroliere referitoare la perimetre petroliere offshore, care a fost avizat intern și în prezent, se află în avizare interministerială.

- Finalizarea procedurii de aprobare a Proiectului de Hotărâre de Guvern privind aprobarea PROCEDURII PENTRU RECEPȚIONAREA LUCRĂRIILOR EXECUTATE DE CĂTRE TITULARII DE ACORDURI PETROLIERE în baza Legii nr. 256/2018 privind unele măsuri necesare pentru implementarea operațiunilor petroliere de către titularii de acorduri petroliere referitoare la perimetre petroliere offshore;
- Colaborare interministerială în vederea modificării și completării Legii nr.123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale;
- Promovarea unui proiect de Ordonanță de Urgență privind asigurarea continuității alimentării cu gaze naturale către sistemele de distribuție a gazelor naturale, în situația depletării zăcămintelor/încetarea/renunțarea la concesiunea petrolieră, suspendarea activității sondei petroliere;

- Identificarea soluțiilor pentru dezvoltarea sistemelor de distribuție gaze naturale din România în vederea extinderii zonelor concesionate;
- Modificarea și completarea Legii offshore nr.256/2018 în vederea creșterii competitivității antreprenorilor economici din România.

III. Alte obiective specifice politicii economice și sectorului energetic

- **Inițiativa Celor 3 Mări I3M** - Continuarea dialogului cu beneficiarii proiectelor și cu EximBank (reprezentantul statului român în cadrul fondului de I3M) în ceea ce privește stadiul și lista actualizată a proiectelor din domeniul energetic pentru a fi promovate și finanțate din Fondul Inițiativei celor 3 Mări.

■ Alte Obiective în Domeniul Energiei – 2021-2024:

- **Două proiecte de asistență tehnică cu ajutorul instrumentului TSI**, lansat de către DG REFORM pentru domeniul energiei, respectiv:

Asistență tehnică pentru monitorizarea și implementarea politicilor și măsurilor prevăzute în Planul Național Energie și Schimbări Climatice 2021-2030;

Asistență tehnică pentru monitorizarea și raportarea investițiilor finanțate

la Complexurile Oltenia și Hunedoara, Liberty Galați, ELCEN București, Drobeta Turnu Severin etc.

din Fondul de Modernizare și asistență tehnică pentru elaborarea metodologiilor de implementare a mecanismului de alocare tranzitorie cu titlu gratuit.

- 📄 **Elaborarea fișei de asistență tehnică transmisă către Comisia Europeană pentru elaborarea planurilor teritoriale ale regiunii carbonifere, Valea Jiului, care trece prin procesul de tranziție justă (în colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene, autoritatea care gestionează Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon.).**
- 📄 **Demararea procesului de transpunere a Directivei 2019/944 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică.**
- 📄 **Finalizarea și aprobarea Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC).**

În conformitate cu prevederile Regulamentului 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului privind Guvernanța Uniunii Energetice, toate statele membre ale Uniunii Europene au obligația elaborării Planurilor Naționale Integrate în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC). PNIESC reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiective-

lor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030. Proiectul PNIESC a fost finalizat în cursul lunii aprilie 2020, documentul fiind transmis spre evaluarea Comisiei Europene la data de 28 aprilie 2020. În vederea implementării PNIESC este necesar ca România să transmită forma finală a proiectului PNIESC, aprobată de către Guvernul României, către Comisia Europeană. Transmiterea formei finale a PNIESC către Comisia Europeană este condiție favorizantă pentru utilizarea fondurilor europene dedicate politicii de coeziune.

- 📄 **Finalizarea și aprobarea Strategiei energetice a României 2020-2030, cu perspectiva anului 2050**

În contextul finalizării PNIESC, în aprilie 2020, și inițierii procedurii de evaluare de mediu a acestui document, s-a decis că este necesară armonizarea obiectivelor prevăzute în Strategia energetică a României (document strategic aflat la rândul său în faza de evaluare de mediu) cu obiectivele și țintele naționale stabilite în PNIESC.

Având în vedere obligația României de implementare a pachetului legislativ privind

piața internă, este în derulare un studiu privind transpunerea pachetului legislativ european în legislația din România – rescrierea Legii energiei electrice.

Studiul se realizează cu sprijinul unui consorțiu de consultanți internaționali pe baza unui grant acordat de BERD.

■ Crearea și implementarea mecanismului de sprijin de tipul Contracte pentru Diferență

Pentru realizarea proiectelor de investiții de mare anvergură necesare îndeplinirii țintelor naționale asumate prin PNIESC, este **necesară analizarea necesității implementării unui mecanism de sprijin de tipul Contracte pentru Diferență (CfD)**. În prezent, DPETER derulează un studiu pentru implementarea unui mecanism de tip CfD, de sprijin pentru toate capacitățile de producție prin tehnologii cu emisii reduse de carbon. Acest mecanism presupune, în principiu, acordarea unei subvenții producătorilor care realizează noi capacități de generare a energiei electrice cu emisii reduse de carbon, valoarea subvenției urmând a fi stabilită în funcție de costurile de bază ale investițiilor de capital, de costurile de exploatare, de costurile de finanțare a noilor capacități, precum și de veniturile pe care producătorii le pot obține pe piața energiei electrice. Acest instrument va contribui la crearea unui mediu atractiv și predictibil pentru investitori, întrucât va aduce o mai mare siguranță și stabilitate

a veniturilor prin eliminarea expunerii la prețurile volatile de pe piața angro. Studiul aflat în derulare este realizat cu sprijinul BERD și va fi finalizat în prima parte a anului 2021, studiu în baza căruia se vor stabili elementele necesare creării cadrului legal pentru implementarea efectivă a mecanismului.

Măsurile preconizate, pe termen scurt, mediu și lung avute în vedere:

- Creșterea cotei de RES în sectorul de producere energie electrică:
 - Investiții în stocarea de energie electrică, în vederea unei mai bune utilizări a energiei nepoluante produse pe bază de RES;
 - Restructurarea CE Oltenia, trecerea de la producerea de energie electrică de pe cărbune pe gaze naturale și luarea unei decizii, privind renunțarea definitivă, gradual, la utilizarea cărbunelui;
 - Clarificarea situației CEH și luarea de decizii, de urgență, privind posibilele active viabile;
 - Luarea unor decizii cu privire la obiectivele nefinalizate ale Hidroelectrica și inițierea HG-urilor de modificare a noilor indicatori tehnico-economici;
 - Clarificarea situației ELCEN București și Constanța și realizarea noilor in-

vestiții necesare pentru asigurarea energiei termice în București;

- Digitalizarea companiilor din sectorul energetic și pregătirea în domeniul cyber-securității;

- Elaborarea și implementarea măsurilor de eficiență energetică, în vederea realizării de noi economii de energie, în perioada 1 ianuarie 2021-31 decembrie 2030, conform obiectivelor prevăzute în cadrul Planului Național Integrat pentru Energie și Schimbări Climatice;

- Autorizarea auditorilor energetici din industrie și atestarea managerilor energetici;

- Elaborarea cadrului legal privind aprobarea și implementarea Contractului cadru de Performanță Energetică și a cadrului legal de reglementare a societăților de servicii energetice de tip ESCO;

- Finanțarea programelor de eficiență energetică derulate la nivelul Ministerului Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri se asigură anual, din bugetul acestuia, din sume constituite în bugetul propriu și/sau prin atragerea unor fonduri terțe constituite din aplicarea cadrului sancționator sau mecanisme de finanțare europene, prin încadrarea în alocarea bugetară anuală a acestor fonduri, precum și a unei contribuții

procentuale de la titularii de licențe în domeniul energiei și al gazelor naturale în cazul derulării unor proiecte comune, în vederea alimentării fondului specializat pentru investiții în eficiență energetică, cu respectarea prevederilor Legii nr.500/2002 privind finanțele publice și a legislației secundare;

- Încurajarea utilizării sistemului de etichetare de calitate, inclusiv de către asociații profesionale.

IV. Scheme de ajutor în domeniul energiei

- **Schema de ajutor de minimis prevăzută în cadrul Programului „ELECTRIC UP” privind finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii și domeniului HORECA pentru instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice** pentru producerea de energie electrică cu o putere instalată cuprinsă

între 27 kWp - 100 kWp necesară consumului propriu și livrarea surplusului în Sistemul Energetic Național, precum și a stațiilor de reîncărcare de 22 kW pentru vehicule electrice și electrice hibrid plug-in.

📌 **Obiectiv principal:** stimularea mediului antreprenorial pentru compensarea unor pierderi de capital financiar și de resurse umane înregistrate în urma situației sanitare, în categoria întreprinderilor mici și mijlocii și domeniului HORECA.

📌 **Obiectiv secundar:** sprijinirea atingerii obiectivelor asumate de România privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, dezvoltarea capacității de producere de energie electrică din surse regenerabile și creșterea eficienței energetice.

📌 **Beneficiarii schemei** vor fi microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și companii care activează în domeniul HoReCa.

📌 **Schema de ajutor de stat/de minimis prevăzută în scopul finanțării proiectelor inovatoare în domeniul eficienței energetice, prin valorificarea Fondului specializat pentru investiții în eficiența energetică.**

📌 Directiva 2012/27/EU privind eficiența energetică, modificată prin Directiva

2018/2002/EU stabilește la art. 20 posibilitatea constituirii de către Statele membre a unor facilități de finanțare în vederea implementării măsurilor de eficiență energetică. În acest context, Legea nr.121/2014 privind eficiența energetică, cu modificările și completările ulterioare, a prevăzut ca măsură de politică energetică constituirea unui Fond specializat pentru investiții în eficiența energetică la art. 8, alin. (3) litera h.

📌 Cadrul general instituit prin legislația internă și normele europene este structurat în vederea finanțării anumitor categorii, precum companiilor de servicii energetice, consilierilor energetici independenți, distribuitorilor de energie, operatorilor, sistemului de distribuție, societăților de vânzare cu amănuntul a energiei, precum și consumatorilor finali, nefiind în concurență cu măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice în condiții comerciale.

📌 Criterii generale sunt concepute în vederea mobilizării investiției capitalului propriu în eficiența energetică

MĂSURI PENTRU PROMOVAREA CO-GENERĂRII DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ

**exceptarea de la plata
certificatelor verzi;
sprijinirea întreprinderilor**

prin considerarea impactului larg al economiilor de energie în managementul de risc financiar, atragerea finanțării private pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică și a renovării energetice a clădirilor prin utilizarea posibilităților și instrumentelor propuse în cadrul inițiativei „Smart finance for smart building”, recomandare impusă prin Directiva 2018/2002/EU de modificare a Directivei 2012/27/EU.

- ▣ Conceptul de finanțare integrează proiecte de creștere a eficienței energetice în sectoarele deficitare din punct de vedere al eficienței energetice: industrie, transport, alimentare cu energie termică, cogenerare, iluminat public, transport/distribuție energie electrică și gaze naturale, eventual renovare clădiri etc, domenii prevăzute în cadrul Directivei 2012/27/UE modificată prin Directiva 2018/2002/EU, respectiv în Legea nr.121/2014 privind eficiența energetică.

De asemenea, în vederea prelungirii perioadei de acordare a sprijinirii pentru toți beneficiarii eligibili actuali ai schemei actuale de sprijin pentru energia electrică produsă care activează în sectorul producerii de energie electrică și termică în cogenerare, a fost elaborată și transmisă Comisiei Europene documentația privind modificarea schemei de sprijin. Prenotificarea vizează prelungirea cu 11 ani a schemei de sprijin pentru capacitățile de producție

în cogenerare de înaltă eficiență aprobată prin HG nr. 1215/2009 până la amortizarea investiției, dar nu mai mult de 21 de ani consecutivi și fără a depăși data de 31.12.2033.

La acest moment se așteaptă răspunsul CE în urma evaluării documentației aferente pre-notificării (documentație transmisă la începutul lunii iunie 2020), **urmând ca ulterior să fie promovat proiectul de modificare a HG nr. 1215/2009** privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă.

Vor fi implementate următoarele măsuri:

- ▣ **Schema de ajutor pentru creșterea competitivității industriei prin exceptarea de la plata certificatelor verzi:**

- ▣ Continuarea Schemei de ajutor de stat privind exceptarea unor categorii de consumatori finali de la aplicarea Legii nr.220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, instituită prin HG nr. 495/2014, cu modificările și completările ulterioare;

- ▣ **Impact:**

- aproximativ 70 de companii, beneficiari ai schemei de ajutor de stat;
- creșterea competitivității industriilor cu risc de relocare în afara UE;

menținerea a aproximativ 300 mii locuri de muncă directe și indirecte;

📌 **Alocare financiară:** 75 milioane Euro/an.

📌 **Schema de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice. Certificatele de emisii de gaze cu efect de seră**

📌 Continuarea implementării și armonizarea la contextul legislativ european a Schemei de ajutor de stat instituită prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2011 privind stabilirea cadrului instituțional și autorizarea Guvernului, prin Ministerul Finanțelor Publice, de a scoate la licitație certificatele de emisii de gaze cu efect de seră atribuite României la nivelul UE, precum și pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc

important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice.

📌 **Impact:**

- aproximativ 40 de companii, beneficiari ai schemei de ajutor de stat;
- creșterea competitivității industriilor impactate, mari consumatori de energie (din sectoare precum metalurgie, chimie, celuloză și hârtie, fire și fibre sintetice etc);
- aproximativ 200 mii locuri de muncă directe și indirecte, menținute.

📌 **Alocare financiară:** de 290 milioane de Euro pentru perioada 2019-2021.

E INFRASTRUCTURĂ

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORTURI

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție sine qua non pentru stimularea investițiilor, pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru creșterea mobilității cetățenilor și a mărfurilor, pentru scoaterea din izolare a zonelor subdezvoltate prin distribuția echilibrată a rețelelor de transport între toate regiunile țării. Asigurarea conectivității și a accesibilității la principalele coridoare de transport care să conducă la îmbunătățirea legăturilor între principalii poli economici de creștere va constitui principalul obiectiv al politicilor de transport. Nicio regiune nu va rămâne în urmă din punct de vedere al dezvoltării infrastructurii de transport.

La momentul investiției Guvernului în anul 2019 domeniul transporturilor nu avea coerență, ci era organizat haotic, cu proiecte blocate, cu majoritatea companiilor de stat în pragul falimentului (C.F.R. Marfă, TAROM), reprezentând un domeniu în care nu au fost asumate decizii strategice care să asigure eficientizarea companiilor din portofoliul ministerului și dezvoltarea infrastructurii în mod echilibrat pe toate cele 4 moduri.

Pe parcursul anului 2020, un an deosebit de dificil, România s-a confruntat cu o criză sanitară fără precedent, care a afectat toate sectoarele economice. Totuși, Guvernul a reușit să mențină toate șantierele deschise, să deblocheze proiecte de infrastructură mare, atât pe componenta

rutieră, precum autostrada Sibiu-Pitești, Autostrada Transilvania, Autostrada Unirii, cât și pe componenta feroviară, precum legătura feroviară a Gării de Nord cu Aeroportul Otopeni, legătura feroviară București-Giurgiu sau contractele pe Coridorul IV feroviar, pe cele 3 secțiuni din Brașov-Sighișoara. În ceea ce privește extinderea rețelei de metrou, a fost finalizată Secțiunea Drumul Taberei-Eroilor din M5 (cu cele 10 stații, un depou și cei 6,9 km de linie dublă), iar în sectorul aerian a fost accelerată implementarea proiectului de refuncționare Rotondei de la Aeroportul Băneasa. De asemenea, au fost finalizate procedurile de atribuire a contractelor pentru realizarea de documentații pentru proiecte majore precum A7 (cei 417 km între Ploiești-Buzău-Focșani-Bacău-Pășcani-Suceava-Siret), pentru o rețea extinsă de drumuri expres în zona Dobrogei și a Dunării de Jos, fiind lansat și un Plan Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru următorii 10 ani.

Viziunea pe termen mediu

Abordarea Guvernului va fi una integrată și predictibilă, a tuturor modurilor de transport, care va pune pe primul plan interesul legitim al cetățeanului de a avea acces la o infrastructură modernă, sigură și durabilă care să țină pasul cu dinamica regională, astfel încât să fie eliminate decalajele de dezvoltare acumulate în ultimii ani între regiunile istorice.

Obiectivele României pentru perioada 2021-2024 la capitolul de infrastructură de transport vin în continuarea și în completarea celor asumate în Programul de Guvernare pentru 2019-2020, și vizează accelerarea investițiilor publice, asigurarea resurselor financiare și umane corect dimensionate pentru implementarea cu succes a proiectelor de investiții, asumarea unor decizii strategice care să declanșeze reforme structurale și să asigure o capacitate administrativă sporită, prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor astfel încât să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluenței circulației.

Politicile de transport se vor construi prin promovarea eficienței instituționale, a simplificării administrative și vor fi sincronizate cu realitățile din teren și, în acord, cu direcțiile de acțiune agreate la nivelul UE.

Politicile de transport se vor construi prin promovarea eficienței instituționale, a simplificării administrative și vor fi sincronizate cu realitățile din teren și, în acord, cu direcțiile de acțiune agreate la nivelul UE.

Investițiile în infrastructura de transport reprezintă, în viziunea liberală, o prioritate națională, motiv pentru care vor fi susținute prin politici structurale ce vor garanta eficiența lor. Astfel, promovarea unei politici de transport orientată spre investiții masive va fi dublată de măsuri de creștere a capacității administrative.

Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030 cuprinde viziunea strategică pentru următorul deceniu și va sta la baza construcției infrastructurii românești.

Implementarea accelerată și eficientă a proiectelor de infrastructură cuprinse în Planul investițional depinde de un set de măsuri a căror aplicabilitate va fi atent monitorizată la nivelul fiecărei companii care derulează proiecte majore de investiții. Astfel, se va acționa pe următoarele direcții:

- *Creșterea calității studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice;*
- *Eficientizarea relației cu instituțiile și entitățile avizatoare;*
- *Îmbunătățirea legislației privind achizițiile publice;*
- *Introducerea unui sistem de soluționare rapidă a contestațiilor;*
- *Creșterea performanței beneficiarilor și a cooperării între autoritățile locale și naționale;*
- *O monitorizare eficace a implementării proiectelor.*

Următorii 4 ani vor fi decisivi pentru evoluția domeniului transporturilor, în care Guvernul se va concentra pe câteva direcții de acțiune care să ne garanteze îndeplinirea cu succes a obiectivelor strategice fixate prin Programul de Guvernare, pe componenta de infrastructură de transport:

ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR DE INFRASTRUCTURĂ DE TRANSPORT

accelerare; proiecte noi de investiții; coridoarele IV și IX pan-european și axa Est-Vest

- Accelerarea implementării proiectelor aflate în execuție printr-un management responsabil și pro-activ, printr-un dialog continuu cu antreprenorii și o colaborare inter-instituțională eficientă, astfel încât să fie identificate rapid soluțiile în vederea eliminării eventualelor blocaje apărute pe parcursul derulării acestor proiecte;
 - Monitorizarea atentă a proiectelor aflate în derulare pe principalele coridoare de conectivitate europeană, astfel încât perspectiva lor de finalizare să se încadreze într-un orizont mediu de timp;
 - Demararea de noi proiecte de investiții în infrastructura de transport prin promovarea unor documentații mature și bine fundamentate, care să aibă la bază eficiența economică a acestor proiecte;
 - Realizarea conectivității între regiunile istorice prin intensificarea procesului de închidere a coridorului IV rutier și feroviar pan-european și a implementării proiectelor de infrastructură mare din Regiunea Moldovei, pe Coridorul IX pan-european, precum și pe axa Est-Vest;
 - Continuarea programului de redresare și de stopare a declinului companiilor de stat din domeniul transporturilor și a procesului de selecție a managerilor profesioniști în baza unei analize transparente și solide;
- Implementarea Planului Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030, document care actualizează strategia de implementare a M.G.P.T., și care va sta la baza accesării fondurilor europene în viitorul exercițiu financiar european;
 - Adoptarea unei noi strategii de finanțare a proiectelor de infrastructură care să asigure implementarea proiectelor în mod sustenabil și eficient. Vor fi susținute investițiile majore în infrastructură având ca principală sursă de finanțare fondurile europene nerambursabile, acesta fiind un factor cheie al modernizării României. Uniunea Europeană încurajează statele în accesarea, pe lângă fondurile europene, și a altor instrumente de finanțare pentru a maximiza impactul acestora și pentru a permite dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte. Astfel, se va acționa pe 3 direcții pentru a obține un mix care să asigure necesarul de finanțare:
 - alocarea, în medie, **a 2% din PIB pentru infrastructura de transport** pentru următorii 4 ani;

- utilizarea fondurilor externe nerambursabile (P.O.I.M., C.E.F., P.O.T., P.N.R.R.);
- antrenarea de fonduri rambursabile, fonduri de tip P.P.P. sau împrumuturi I.F.I.
- Consolidarea parteneriatului dintre C.N.A.I.R. și autoritățile locale pentru implementarea unor proiecte de infrastructură de interes local și regional de natura variantelor ocolitoare, drumurilor de legătură la drumurile naționale, autostrăzilor, drumurilor expres, drumurilor alternative ca soluții pentru descongestionarea de trafic rutier, inclusiv modernizarea, reabilitarea acestora, precum și între C.F.R. S.A. și autoritățile administrației publice locale, pentru modernizarea infrastructurii feroviare, în scopul introducerii trenurilor metropolitane și urbane.
- Intensificarea colaborării în cadrul Parteneriatului Inițiativei celor trei Mări, în vederea dezvoltării unor proiecte de infrastructură de transport de importanță strategică regională, care vor contribui la dezvoltarea economică și la coeziunea europeană.
- Utilizarea duală a infrastructurii de transport: construcția sau dezvoltarea infrastructurii de transport trebuie să asigure permanent, procesul de transport, atât pentru pasageri și mărfuri, cât și pentru mobilitatea militară și transportul echipamentelor aferente acesteia.

În domeniul fondurilor europene, este prioritară închiderea P.O.I.M. 2014-2020, pregătirea viitorului exercițiu financiar P.O.T. 2021-2027 și lansarea Planului Național de Redresare și Reziliență.

În contextul politicii europene în domeniul transporturilor, ce prevede realizarea unei rețele europene integrate orientată spre dezvoltarea unei rețele centrale, cu termen de finalizare 2030 (TEN-T Core) și a unei rețele globale ce va susține rețeaua centrală, cu termen de finalizare 2050 (TEN-T Comprehensive), România va trebui să continue investițiile în infrastructura de transport, orientate spre dezvoltarea coridoarelor multimodale transnaționale care traversează România, și anume: Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est-Mediteranean, corelate cu prioritățile naționale specifice.

Având în vedere alocarea actuală în cadrul POIM de 4,5 miliarde de euro (FEN) și rata de absorbție de 42%, precum și supracontractarea de 144%, estimăm ca până la finalul anului 2023 să se depășească procentul de 80%, rată de absorbție efectivă.

În ceea ce privește direcțiile generale de acțiune, acestea privesc finalizarea pregătirii strategice în ceea ce privește prioritizarea proiectelor pe fiecare mod de transport și corelarea acestora cu sursele de finanțare. **Astfel, în perioada 2021-2024 ne raportăm la închiderea POIM 2014-2020 (n+3), lansarea POT 2021-2027, lansarea PNRR, precum și corelarea acestor surse de finanțare cu creșterea investițiilor**

finanțate din bugetul de stat, conform angajamentelor Planului investițional, ce prevede alocarea în medie a 2% din PIB pentru infrastructura de transport în următorii 10 ani.

Având în vedere faptul că în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (RRF) se estimează o alocare de ~30,5 miliarde de euro pentru România (13,8 miliarde de euro granturi și 16,7 miliarde de euro împrumuturi), și ținând cont de condiționalitățile impuse în vederea implementării proiectelor cuprinse în P.N.R.R., se află în pregătire un portofoliu de proiecte aferent acestui instrument financiar.

Obiectivele prevăzute a se finanța utilizând Mecanismul de Recuperare și Reziliență sunt reprezentate de proiecte majore rutiere, feroviare, sau de metrou, mature din punct de vedere al pregătirii documentațiilor tehnico-economice, cu impact redus asupra mediului și cu beneficii în ce privește digitalizarea și soluțiile inovative din transporturi.

La nivel de proiecte, obiectivele pe termen mediu includ:

- Finalizarea secțiunilor în implementare din coridoarele principale;
- Lansarea contractelor de proiectare și execuție lucrări pentru toate secțiunile aferente principalelor coridoare de conectivitate;

- Introducerea la finanțare a trenurilor metropolitane (de exemplu, București, Cluj-Napoca), respectiv a trenurilor de lucru;
- Extinderea rețelei naționale de metrou la nivelul municipiului București și Cluj-Napoca.

De asemenea un rol cheie îl vor avea măsurile privind capacitatea administrativă, ce includ:

- asigurarea unui cadru strategic stabil pe termen mediu și lung;
- elaborarea unei **Carte albastre (Blue book) pe modelul utilizat în alte state membre care să completeze legislația privind elaborarea documentațiilor tehnico-economice, dar să reprezinte în același timp un ghid practic pentru realizarea etapelor importante din pregătirea proiectelor și să asigure corelarea**

între acestea, fără a se ignora niciuna dintre etapele de pregătire;

- modificări legislative care să conducă la responsabilizarea factorilor implicați în avizarea proiectelor de infrastructură de transport de interes național în ceea ce privește: fondul forestier, terenurile agricole, descărcările arheologice, relocările de utilități electrice, gaze naturale, telefonie, etc. Studiile de mediu și arii protejate, autorizările locale și de dezvoltare urbanistică etc;
- constituirea în cadrul principalilor beneficiari de infrastructură de transport a unor divizii de ingineri proiectanți în măsură atât de analiză critică a documentațiilor de pregătire realizate prin asistență externă, dar și să corecteze acolo unde este necesar documentațiile tehnice;
- identificarea printr-un proces amplu de consultare, atât a ofertanților, cât și a autorităților contractante, a principalelor deficiențe în cadrul legislativ actual în domeniul achizițiilor publice.

A.1. Transportul rutier

Infrastructura rutieră este elementul central într-un sistem de transport rutier, iar în România dezvoltarea rețelei rutiere, fie că este vorba despre autostrăzi, drumuri expres, variante ocolitoare sau drumuri naționale, aceasta trebuie să se sprijine pe câteva principii care se referă la asigurarea

conectivității și a mobilității cetățenilor și a mărfurilor, cu costuri reduse, cu economie de timp și în condiții de siguranță. Astfel, în Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii au fost stabilite obiectivele de conectivitate rutieră care vizează rezolvarea a patru mari probleme ale transportului rutier: timpi mari de întârziere în trafic, media zilnică anuală ridicată (MZA), accesibilitatea redusă națională și internațională și rata mare de accidente rutiere.

Pentru soluționarea acestor probleme și o rețea rutieră de transport modernă, eficientă și sigură, investițiile în infrastructura rutieră de transport se vor concentra pe cele patru obiective generale de conectivitate rutieră, care asigură conexiunea atât a provinciile istorice, cât și a regiunilor de dezvoltare ale României și se extind natural spre rețelele rutiere din țările vecine.

Principalele obiective pentru perioada 2021-2024 se axează pe următoarele coordonate:

I.1. Creșterea calității infrastructurii rutiere de transport, de interes național, printr-un amplu program de întreținere curentă și periodică, implementat în perioada 2021-2024;

I.2. Îmbunătățirea siguranței rutiere, în concordanță cu politica U.E., prin implementarea unor programe de investiții naționale sau finanțate în baza unor parteneriate cu instituții financiare internaționale;

Accelerarea implementării Autostrăzii Sibiu-Pitești, pe toate cele 5 secțiuni

I.3. Dezvoltarea, modernizarea și digitalizarea infrastructurii rutiere, prin accelerarea programelor de investiții cu impact asupra creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene nerambursabile alocate prin Programul Operațional Infrastructura Mare 2014-2020, Programul Operațional de Transport 2021-2027 și Programul Național de Reformă și Reziliență prin realizarea, a unui număr de peste 1.000 km de autostrăzi și drumuri expres, după cum urmează:

Continuarea proiectelor în execuție și finalizarea acestora, respectiv:

A3, Autostrada Transilvania (cca. 155 km) - **4,2 miliarde de Lei, fără TVA;**

A1, Autostrada Sibiu-Pitești:

Accelerarea implementării Autostrăzii Sibiu-Pitești, pe toate cele 5 secțiuni ale proiectului, fiind asigurată finanțarea nerambursabilă prin emiterea deciziei de finanțare de către Comisia Europeană – total investiție **13,7 miliarde de Lei, fără TVA** – din care **2,3 miliarde de Lei, fără TVA**, pentru secțiunile 1 și 5;

Pregătirea proiectului- legătură DN7C Curtea de Argeș – A1 (Secțiunea 5 Sibiu-Pitești) – Râmnicu Vâlcea.

A0, Autostrada de centură a municipiului București (cca.100 km) - **aproximativ 5 miliarde de Lei, fără TVA;**

A10, Autostrada Sebeș-Turda - lotul 2 - **550 de milioane de Lei, fără TVA (total loturile 1 și 2 - 1,9 miliarde de Lei, fără TVA);**

DX12, Drum expres Craiova-Pitești (121 km) - **3,2 miliarde de Lei, fără TVA;**

Drum expres Brăila-Galați (12 km) - **530 de milioane de Lei, fără TVA;**

Podul suspendat peste Dunăre de la Brăila - **1,9 miliarde de Lei, fără TVA.**

Dezvoltarea infrastructurii rutiere în mod echilibrat și sustenabil prin demararea și finalizarea unor secțiuni de autostrăzi și drumuri expres din regiunea Moldovei, Dobrogei, Regiunii de Sud, după cum urmează:

Demararea unor proiecte noi de investiții prin programul de construcție autostrăzi și drumuri expres în baza unor documentații mature și bine fundamentate, care vor stabili traseul optim și valoarea de investiție;

Autostrada A8, Târgu Mureș - Târgu Neamț-Iași-Ungheni (aprox. 311 km) - **36 miliarde de Lei, cf. M.G.P.T.;**

Autostrada A7, Ploiești-Buzău-Focșani-Bacău-Paşcani-Suceava-Siret (421 km) - **8,2 miliarde de Lei, fără TVA, conform analizei multicriteriale;**

Autostrada A13, Brașov - Bacău (160 km) - **8,8 miliarde de Lei, fără TVA, conform MGPT;**

Autostrada A13, Sibiu - Brașov, în continuarea secțiunii Brașov-Bacău (125 km) - **7,1 miliarde de Lei, fără TVA, conform MGPT;**

Drum expres Craiova - Pitești (loturile 3 și 4) - **1,3 miliarde de Lei, fără TVA, valoare de atribuire a contractelor;**

Drumurile expres din zona Dobrogei, a căror rentabilitate economică impune cu prioritate realizarea lor - **proiecte în valoare de 11 miliarde de Lei, fără TVA** (Drumuri expres Buzău-Brăila, Focșani - Brăila, Brăila - Tulcea, Constanța - Tulcea, Tișița - Albița), **din care se vor finaliza Drumurile expres Buzău-Brăila și Focșani-Brăila, în valoarea de 3,2 miliarde de Lei, fără TVA;**

Drum expres Calafat - Lugoj; Reabilitarea/reparația capitală a 157 de poduri, considerate prin expertize tehnice drept necesități urgente de intervenție;

■ Creșterea mobilității în zona Valea Prahovei prin:

□ Finalizarea proiectării și licitarea execuției lucrărilor pentru construcția Autostrăzii Ploiești-Brașov (**6,5 miliarde de Lei, fără TVA, conform S.F. din 2010**) și deschiderea traficului pentru prima secțiune din această autostradă - varianta de ocolire Comarnic la profil de autostradă, pentru cei aproximativ 5,2 km - **în valoare de 305 milioane Lei fără TVA;**

□ Creșterea capacității administrative a C.N.A.I.R., pentru buna implementare a Autostrăzii Ploiești-Brașov, prin dezvoltarea unui parteneriat cu Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) ;

□ Realizarea unor investiții, în scopul fluidizării traficului pe DN1 (ca de exemplu, pasaje subterane sau supra-terane, benzi suplimentare, bretele de acces).

■ Accesibilitatea polilor locali de dezvoltare economică prin implementarea unui program de construcție a unui număr de aprox 370 km de variante de ocolire în perioada 2021-2024, **în valoare de 5,5 miliarde de Lei, fără TVA,** ca de exemplu:

□ continuarea proiectelor de construcție variante ocolitoare (VO; Centuri ocolitoare): DNCB (Drumul Național Centura Municipiului București, cu intervențiile la cele 4 pasaje Domnești, Berceni, Oltenița și Mogoșoaia); VO Bârlad; VO

Timișoara Sud; VO Zalău; VO Satu Mare; VO Târgu Jiu, VO Galați; VO Tecuci, VO Mihăilești, VO Târgu Mureș;

- 📌 Demararea unor proiecte noi: Centura Metropolitană Cluj-Napoca, VO Sighișoara; VO Vaslui; VO Giurgiu; VO Sf. Gheorghe; VO Pitești Vest, VO Timișoara Vest; VO Râmnicu Vâlcea;
- 📌 Implementarea în baza unor parteneriate cu autoritățile administrației publice locale a unui program de construire de variante de ocolire (VO Sibiu Sud, VO Mediaș, VO Arad Est, precum și alte proiecte, a căror fundamentare economico-socială le susține);
- 📌 Proiectarea și ulterior implementarea unui ansamblu de noduri rutiere care vor asigura conectivitatea la rețeaua de autostrăzi.
- 📌 Creșterea capacității administrative de implementare a proiectelor majore de infrastructura rutieră prin activarea Companiei Naționale de Investiții Rutiere (C.N.I.R.) și a celei de administrare a rețelei existente, prin eficientizarea și reformarea Companiei Naționale de Administrare a Infrastructurii din România (C.N.A.I.R.);
- 📌 Dezvoltarea unor programe în parteneriat M.T.I.C.-C.N.A.I.R.-C.N.I.R.-mediul universitar pentru formarea de specialiști în domeniul construcției de infrastructură rutieră, precum și a unor parteneriate cu organizațiile profesionale și patronale pentru formarea de forță de muncă cali-

ficată în domeniul construcției de drumuri;

- 📌 Colaborarea M.T.I.C. cu ministerele de resort pentru dezvoltarea industriei autohtone în domeniul materialelor de construcții (ca de exemplu: producția de bitum, agregate, etc);
- 📌 Digitalizarea infrastructurii rutiere prin promovarea componentei de ITS (Sisteme inteligente de transport) pentru toate obiectivele de construcție autostrăzi și drumuri expres, ca de exemplu: informarea utilizatorilor infrastructurii prin panouri de mesaje variabile, sisteme de monitorizare a traficului pentru reducerea ratei de incidență a accidentelor;
- 📌 Digitalizarea principalelor activități din cadrul Autorității Rutiere Române (ARR) printr-o soluție eficientă pentru înregistrarea și evidența documentelor;
- 📌 Implementarea facilității plății de către persoanele fizice/juridice a contravalorii

tarifelor prestațiilor/serviciilor specifice prin intermediul mijloacelor electronice de plata (P.O.S. platforma ghiseul.ro);

- Revizuirea legislației naționale din domeniul siguranței rutiere prin includerea noilor reglementări europene în materie, cuprinse în Directiva 2019/1936 a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere;
- Pregătirea și adoptarea Strategiei Naționale pentru Siguranță Rutieră pentru perioada 2021-2025;
- Creșterea siguranței în domeniul rutier prin asigurarea realizării evaluării de impact asupra siguranței rutiere, auditului de siguranță rutieră, inspecției de siguranță, precum și desfășurarea activităților de formare, atestare, instruire și perfecționare profesională a auditorilor de siguranță rutieră;
- Reanalizarea cadrului normativ specific activității de examinare în vederea atestării profesionale a personalului de specialitate din domeniul transporturilor rutiere, astfel încât să se asigure creșterea calității în activitatea de pregătire a personalului, ridicarea nivelului de pregătire a cursanților și asigurarea calității/obiectivității în activitatea de examinare;
- Eficientizarea activității de control în trafic desfășurată de către personalul I.S.C.T.R., prin dotarea cu echipamente de

detectare timpurie la distanță a anumitor informații de la tahografele inteligente, prin analizarea oportunității achiziționării unor unități mobile de control.

A.2. Transportul feroviar

Transportul feroviar prezintă o serie de avantaje în raport cu alte moduri de transport precum: eficiență economică superioară, nivel redus al emisiilor de gaze cu efect de seră și al emisiilor poluante, nivel ridicat de siguranță etc. Transferul modal către calea ferată al fluxurilor de transport de călători și marfă derulate prin intermediul altor moduri de transport asigură valorificarea în interesul societății a acestor avantaje strategice și contribuie la creșterea competitivității economiei naționale, constituind o prioritate strategică în domeniul transporturilor, care va asigura inclusiv convergența cu politicile europene în domeniul transporturilor și mediului.

Direcțiile de dezvoltare ale sectorului feroviar, pe termen scurt și mediu, sunt axate pe următoarele obiective strategice generale:

I. Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă

II. Integrarea în spațiul feroviar unic european

Pe termen scurt și mediu, cele mai relevante direcții generale de acțiune sunt:

- Creșterea vitezei de circulație pe infrastructura feroviară cu asigurarea ac-

cesibilității regiunilor și persoanelor, prin reabilitarea și modernizarea rețelei feroviare la standarde europene;

- Creșterea vitezelor comerciale, prin reducerea ecartului față de viteza permisă de infrastructura feroviară;
- Pregătirea documentațiilor tehnico-economice necesare atragerii/asigurării resurselor financiare adecvate pentru implementarea obiectivelor de investiții;
- Menținerea la nivel ridicat a siguranței circulației trenurilor și eliminarea restricțiilor de viteză, în vederea creșterii vitezei de circulație;
- Creșterea eficienței energetice și reducerea nivelului de poluare;
- Asigurarea de resurse financiare adecvate pentru lucrările de întreținere, alături de soluții specifice de siguranță și securitate;
- Îmbunătățirea conectivității rețelei feroviare și dezvoltarea mobilității regionale și urbane în nodurile feroviare principale din România;
- Creșterea competitivității transportului de călători și marfă, inclusiv prin consolidarea sistemului de servicii publice de interes național pentru transportul feroviar de călători și mărfuri;

Transferul modal către calea ferată al fluxurilor de transport de călători și marfă

- Dezvoltarea și implementarea conceptului de tren metropolitan în zona de influență a municipiilor.

În baza direcțiilor de dezvoltare pentru perioada 2021-2024, planul de investiții în infrastructura feroviară se va dezvolta cu accent pe:

I. Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă:

I.1. Dezvoltarea infrastructurii feroviare aferente zonelor metropolitane, prin încheierea de acorduri de parteneriate cu administrațiile publice locale în marile centre urbane din țară, de exemplu: București, Cluj, Brașov, Timișoara, Iași, Oradea, Sibiu;

I.2. Dezvoltarea infrastructurii feroviare aferente zonei metropolitane a Municipiului București, prin modernizarea Inelului Feroviar București, a Complexului Feroviar București (Gara de Nord și a stației de cale ferată București Nord), conexiunea cu modurile de transport urban și periurban, realizând astfel integrarea nodurilor urbane rețeaua feroviară;

I.3. Construirea conexiunilor feroviare la aeroporturile internaționale (București T1 și T2,

Brașov, Sibiu, Oradea, Timișoara, Cluj-Napoca și Constanța);

I.4. Îmbunătățirea gradului de mecanizare a activităților de întreținere a infrastructurii, creșterea productivității și a capacității de intervenție în situații deosebite **prin achiziționarea de trenuri de lucru pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare.**

I.5. Creșterea gradului de disponibilitate a infrastructurii, a vitezelor tehnice și a veniturilor companiei simultan cu reducerea costurilor de exploatare și susținerea investițiilor orientate spre:

- reducerea restricțiilor de viteză de pe rețeaua feroviară;
- creșterea vitezelor tehnice și comerciale prin implementarea programelor QuikWins pe 1001 km rețeaua feroviară - (București-Brașov, Timișoara-Arad, București-Buzău, București-Craiova, Pașcani-Iași, București-Pitești). Valoarea estimată a investițiilor se ridică la **1,7 miliarde de Lei;**
- creșterea gradului de electrificare a rețelei feroviare;
- reducerea deranjamentelor la instalațiile feroviare;
- executarea de către C.F.R. S.A. cu mijloace proprii a activităților de reparații capitale a infrastructurii feroviare;

- continuarea programului de modernizare a trecerilor la nivel cu calea ferată.

I.6. Dezvoltarea digitalizării sistemelor din domeniul feroviar care să permită creșterea mobilității și accesibilității la acest mod de transport, inclusiv prin implementarea sistemului ERTMS/ETCS pe coridoarele rețelei TEN-T și prin extinderea rețelei de fibră optică.

II. Integrarea în spațiul feroviar unic european, cu impact asupra reducerii timpilor de parcurs, creșterea atractivității feroviare și minimizarea efectelor negative asupra mediului:

II.1. Finalizarea lucrărilor aflate în execuție și efectuarea recepțiilor la terminarea lucrărilor pentru proiectele:

- Reabilitarea liniei de cale ferată Simeiria-Sighișoara, inclusiv ERTMS nivel 2. Valoarea estimată a investiției este de **5,1 miliarde de Lei;**
- Reabilitarea liniei de cale ferată Frontiera-Curtici-Simeria. Valoarea estimată a investiției este de **7,5 miliarde de Lei;**
- Reabilitarea liniei de cale ferată Brașov-Sighișoara. Valoarea estimată a investiției este de **8,2 miliarde de Lei;**
- Poduri și podețe - etapa I SRCF Cluj, București, Timișoara și Craiova. Valoarea estimată a investiției este de **0,3 miliarde de Lei.**

II.2. Finalizarea studiilor de fezabilitate aflate în derulare, identificarea și asigurarea surselor de finanțarea pentru demararea de noi lucrări pe rețeaua TEN-T Centrală și Globală pe secțiunile:

- Timișoara-Arad-Caransebeș. **Valoare - 7,3 miliarde de Lei;**
- Cluj-Episcopia Bihor. **Valoare - 7,1 miliarde de Lei;**
- Craiova-Calafat. **Valoare - 2,5 miliarde de Lei;**
- Craiova-Caransebeș. **Valoare - 11,2 miliarde de Lei;**
- București Nord-Giurgiu Nord-Frontieră. **Valoare - 1,7 miliarde de Lei;**
- Ploiești Vest-Focșani-Roman-Iași-Frontieră. **Valoare - 9,5 miliarde de Lei;**
- Pașcani-Dărmănești-Vicșani-Frontieră. **Valoare - 1,9 miliarde de Lei;**
- Predeal-Brașov. **Valoare - 4,5 miliarde de Lei;**
- Portul Constanța. **Valoare - 4 miliarde de Lei;**
- stațiile Fetești și Ciulnița. **Valoare - 0,3 miliarde de Lei;**
- modernizarea a 47 stații de cale ferată din România. **Valoare - 0,4 miliarde de Lei;**
- modernizare 150 treceri la nivel cu cale ferată, poduri, podețe și tuneluri – etapa II. **Valoarea - 0,2 miliarde de Lei.**

II.3. Lansarea de noi proiecte de modernizare pe secțiuni aflate pe rețeaua TEN-T Centrală și Globală:

- Coșlariu-Cluj Napoca. **Valoare - 3,8 miliarde de Lei;**
- București-Craiova. **Valoare - 7,6 miliarde de Lei;**
- Apahida-Suceava. **Valoare - 11,7 miliarde de Lei;**
- Rădulești-Giurgiu. **Valoare - 0,2 miliarde de Lei;**
- Constanța-Mangalia. **Valoare - 0,6 miliarde de Lei**

CFR Marfă

Sub presiunea dificultății financiare tot mai pronunțate și a executărilor silite care amenințau S.N.T..F.M. C.F.R. MARFĂ S.A., au fost identificate modalitățile pentru a obține redresarea financiară, prin continuarea activității operaționale a societății și fără a

afecta poziția acesteia pe piață și relația cu partenerii comerciali. Decizia Comisiei Europene, transmisă în luna februarie a acestui an, conform căreia C.F.R. Marfă trebuie să restituie ajutorul de stat nelegal acordat în anul 2013, în valoare de 400 de milioane de Euro, a constituit un punct de cotitură pentru parcursul acestei companii, care în viziunea multora se îndrepta spre faliment.

Pentru salvarea companiei, soluția optimă identificată a fost recurgerea la **procedura de concordat preventiv**, care, spre deosebire de orice alte modalități reglementate, **asigură un set de avantaje**, precum: **suspendarea executărilor silită în desfășurare la momentul omologării (12.03.2020), posibilitatea negocierii modalității de stingere a datoriilor cu creditorii; menținerea societății pe piață și continuarea activității comerciale; durata redusă a procedurii – 24 luni (spre deosebire de procedura insolvenței/executare silită).**

Ținând cont de rolul strategic pe care SNTFM CFR MARFĂ SA îl are în piață și pentru siguranța națională, este necesar ca procesul de rambursare a ajutorului de stat să asigure, deopotrivă:

- **rambursarea integrală a ajutorului de stat;**
- **continuitatea transportatorului feroviar strategic de marfă.**

Obiectivul principal pentru un orizont de timp scurt și mediu îl reprezintă implemen-

tarea unei strategii de rambursare a ajutorului de stat, astfel încât C.F.R. Marfă să depășească această situație critică, prin demararea unui proces amplu de restructurare, care să-i permită continuarea activității, fiind vorba despre o companie cu un impact major în economia românească.

CFR Călători

Principalele direcții de acțiune pentru perioada 2021-2024 se concentrează pe realizarea următoarelor obiective:

- **Creșterea capacității de transport.** Creșterea parcului de vagoane reprezintă o prioritate permanentă, pentru a răspunde cerințelor de trafic și confort. Dacă la începutul anului 2020 flota de vagoane a CFR Călători era la cota de avarie, foarte aproape de imposibilitatea desfășurării activității de transport, au fost luate măsuri astfel încât **obiectivul 1.000+ a fost atins în septembrie, cu 4 luni înainte de termen.** Se va menține ritmul și se va investi în continuare cu prioritate în modernizarea vagoanelor.
- **După 9 ani, se introduc din nou trenurile în regim InterCity.** Cel mai târziu odată cu noul Mers al Trenurilor, în 12 decembrie 2020, se vor introduce primele trenuri în regim InterCity pe ruta Brașov-București Nord-Constanța, cu o durată de parcurs mult mai scurtă și un număr redus semnificativ de opriri. Tarifele de călătorie și condițiile de acces ale publicului călător

vor fi cele specifice trenurilor InterRegio.

OBIECTIVE ALE AUTORITĂȚII PENTRU REFORMĂ FERROVIARĂ

achiziția a 60 de rame noi de trenuri electrice Regio și Interregio

- **Digitalizare și noi concepte.** Pentru modernizarea procesului de verificare, validare și emitere a biletelor în tren de personalul de tren, se va demara proiectul prin care se vor **investi 13 milioane de Lei pentru achiziționarea a 2.300 de terminale mobile** pentru taxare, dotate cu imprimante, cu ajutorul cărora vor putea fi vândute bilete în tren, renunțându-se astfel la clasicul chitanțier și pix. De asemenea, se lucrează la îmbunătățirea propriilor oferte comerciale. **De exemplu, Cardul TrenPlus va suferi transformări, în sensul că nu va mai fi tipărit pe suport de hârtie, ci va fi un portofel electronic. Cardul va putea fi emis atât la case, cât și în tren, prin intermediul terminalelor de taxare.**
- Pentru atragerea unor noi segmente de populație se va analiza posibilitatea introducerii și operaționalizării conceptului de trenuri charter/vagoane special comandate/vagoane suplimentare.

AUTORITATEA PENTRU REFORMĂ FERROVIARĂ

Dintre obiectivele asumate pentru perioada 2021-2024, cele mai importante vizează finalizarea procedurilor și implementarea contractelor pentru **Achiziția de material rulant - 40 Rame Electrice Regio (RE – R), cu o**

valoare cuprinsă în intervalul 1.707.125.000 Lei fără TVA - 4.557.130.000,00 Lei, fără TVA și Achiziția de material rulant - 20 Rame Electrice Interregio (RE – IR), cu o valoare cuprinsă în intervalul: 1.311.698.701,00 Lei fără TVA – 3.714.279.851,00 Lei fără TVA, proceduri aflate în diverse stadii.

Un proiect, finanțat din fonduri europene, care va fi lansat până la sfârșitul anului 2020, cu implementare în următorii doi ani, vizează *Realizare „Sistemului integrat, bază de date unică și furnizare de informații privind serviciul de ticketing al operatorilor de transport feroviar de călători”, cu o valoarea estimată de 6.396.099,14 Lei cu TVA.*

A.3. Transportul naval

Pentru următorii 4 ani, axele prioritare de acțiune în ceea ce privește sectorul naval vor viza valorificarea potențialului imens oferit de Dunăre, transformarea portului Constanța în lider regional, intensificarea procesului de finalizare a proiectelor demarate și pregătirea proiectelor care se vor finanța din programele de finanțare ale Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027.

Prioritățile din domeniul transportului naval vizează:

- **asigurarea condițiilor de navigație pe Dunăre, pe toată perioada anului;**
- modernizarea infrastructurii porturilor maritime și fluviale (Constanța, Galați, Giurgiu, Corabia, Calafat, Drobeta, Oltenița etc);
- **dezvoltarea Portului Constanța** prin promovare unui plan major de investiții, astfel încât acesta să-și atingă potențialul maxim și să își întărească rolul de port regional cu perspective să devină cel mai important port din regiune;
- creșterea siguranței traficului prin dezvoltarea infrastructurii pentru servicii de informare și management al traficului maritim costier și achiziționarea de nave tehnice;
- digitalizarea: actualizarea permanentă a hărților electronice de navigație; schimbul de informații RIS (River Information Services) la nivel regional; managementul căii navigabile; îmbunătățirea infrastructurii IT pentru stocarea și procesarea datelor geospațiale; realizarea bazelor de date pentru certificatele de calificare, la carnetele de serviciu și la jurnalele de bord conform Directivei UE 2017/2397; implementarea ghișeului unic european în domeniul maritim (EMSWe) conform Regulamentului (UE) 2019/1239.

A.3.1. Obiective specifice pe termen scurt și mediu:

- **Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno-bulgar al Dunării în cadrul proiectului FAST DANUBE (Valoare: 25,379 milioane de Lei/5,22 milioane de Euro).**
- **Asigurarea finanțării pentru continuarea lucrărilor de protecție și consolidare a malurilor înalte în zona Canalului navigabil Dunăre-Marea Neagră.** Proiectul este unul de amploare, în prezent se execută lucrări pe sectorul Cumpăna-Agigea, între km 53 - 61 mal stâng, iar pentru extinderea acestui tip de intervenții atât de necesare pentru siguranța zonei, inclusiv a comunităților din arealul respectiv, în luna septembrie 2020 au fost contractate serviciile privind realizarea unui studiu de fezabilitate pentru lucrările rămase de executat și pregătirea documentațiilor necesare pentru finanțarea lucrărilor din fonduri europene nerambursabile aferente perioadei 2021-2027.
- **Susținerea unui portofoliu consistent de proiecte de investiții în Portul Constanța prin care să se asigure creșterea accesibilității, a capacității de transport maritim de mărfuri și implicit a creșterii volumului schimburilor comerciale:**
 - Dezvoltarea de terminale specializate în portul Constanța Sud - Molurile III și IV Sud **(suma de 12.300.000 Lei necesară pentru reactualizarea**

studiului de fezabilitate și pregătirea documentației pentru accesarea de fonduri europene nerambursabile va fi asigurată din surse proprii ale C.N. Administrația Porturilor Maritime S.A. Constanța).

- 📌 Extinderea la 4 benzi a drumului dintre Poarta 10 bis-Poarta 10 (**Valoare estimată: 60 milioane de Lei / 12,69 milioane de Euro**).
- 📌 Modernizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice în Portul Constanța – zona Port Nou Constanța (**Valoarea estimată a lucrărilor, conform Master Plan Port Constanța este de 29,5 milioane de Euro - fără TVA**).
- 📌 Modernizarea infrastructurii portuare prin asigurarea creșterii adâncimilor șenalelor și bazinelor și a siguranței navigației în Portul Constanța. **Valoare 227,834 milioane de Lei (50,40 milioane de Euro)**.
- 📌 **Îmbunătățirea siguranței traficului naval prin finalizarea procesului de achiziționare de nave tehnice multifuncționale și echipamente specifice.**
- 📌 **Modernizarea și extinderea capacității de operare în porturile Medgidia (Valoare 102,316 milioane de Lei/21,53 milioane de Euro) și Luminița (Valoare 98,196 milioane de Lei /20,6 milioane de Euro) .**

- 📌 **Promovarea unor proiecte pentru dezvoltarea și modernizarea porturilor, în vederea atragerii fluxurilor de marfă: „Extinderea infrastructurii portului Calafat (km 795) și sistematizarea dispozitivului feroviar al portului – etapa I”, „Port Brăila – Lucrări de infrastructură portuară a sectorului portuar din Incinta Bazin Docuri”, (Valoare 127,136 milioane de Lei/26,24 milioane de Euro); analizarea oportunității reactualizării studiului de fezabilitate pentru obiectivul de investiții „Amenajarea râurilor Argeș și Dâmbovița pentru navigație și alte folosințe”.**
- 📌 Elaborarea Strategiei de dezvoltare a transporturilor navale care își propune să realizeze o planificare corectă și concretă a investițiilor necesar a fi susținute în porturile românești, o redimensionare a politicilor tarifare și vamale, crearea unor alianțe strategice cu statele aflate pe

coridorul Marea Caspică și Marea Neagră etc.

A.4. Transportul aerian

Abordarea în sectorul aviației va porni de la faptul că este unul dintre cele mai afectate de criza generată de răspândirea noului coronavirus, prin reducerea în perioada aprilie-mai 2020, la nivel european, cu aproximativ 90% a traficului aerian comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019.

Plecând de la această realitate și în acord cu Orientările privind ajutoarele de stat destinate aeroporturilor și companiilor aeriene, emise de Comisia Europeană, au fost luate măsuri concrete pentru redresarea acestui sector, de la aprobarea schemelor de ajutor de stat acordate atât companiei Tarom, cât și Blueair, la susținerea tuturor aeroporturilor din portofoliul M.T.I.C., cât precum și a celor regionale, prin acordarea de ajutoare de stat sub formă de subvenție. Pe termen scurt și mediu principalele obiective pentru perioada 2021-2024 aferente sectorului aerian vor viza:

- **Eficientizarea companiei TAROM**, prin selectarea unui management performant și implementarea planului de restructurare elaborat pentru perioada 2021-2025;
- **Continuarea procesului de dezvoltare și modernizare a infrastructurii aeroportuare la S.N. Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu Constanța (SN AIMK-C), S.N. Aeroportul Internațional Timișoara – Traian Vuia (SN AIT-TV), la Compania**

Națională Aeroporturi București (C.N.A.B.), precum și la Aeroportul Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca; principalele proiecte de investiții fiind, implementarea Programului strategic de dezvoltare al Aeroportului Internațional Henri Coandă București (în valoare de 4,77 miliarde de Lei; din care 358,21 milioane de Lei pentru exproprieri, suma pentru exproprieri fiind deja alocată prin bugetul de stat pe anul 2020) și finalizarea proiectelor de modernizare/dezvoltare infrastructură planificate sau aflate în derulare la Aeroportului Internațional Henri Coandă București (A.I.H.C.B.) (valoarea cumulată a acestor proiecte susținute din surse proprii ale CNAB - 195,64 milioane de Lei) și Aeroportul Internațional București-Băneasa (A.I.B.B.): dezvoltarea/modernizarea terminalelor de pe Aeroportul Internațional Timișoara și alte proiecte pentru creșterea gradului de siguranță (valoarea cumulată 232,73 milioane de Lei), Modernizarea pistei de decolare-aterizare AIMK-C pentru aducere la standarde europene, precum și alte proiecte suport pentru creșterea siguranței și capacității aeroportuare (valoarea cumulată 219,36 milioane de Lei), construcție cale de rulare paralelă cu pista și dotarea cu echipamente de scanare bagaje și detectare explozibil la Aeroportul din Cluj-Napoca, 3 proiecte cu finanțare europeană în valoare de 115,39 milioane de Lei;

3 MĂSURI DE SPRIJIN PENTRU TAROM

- Digitalizarea și introducerea noilor tehnologii în domeniul serviciilor aferente transportului aerian;
- Transformarea Școlii Superioare de Aviație Civilă (SSAVC) într-un centru performant, autofinanțat, de pregătire a personalului aeronautic civil;
- Menținerea standardelor de pregătire și perfecționare a personalului aeronautic civil sportiv în cadrul Aeroclubului României.

Compania TAROM

Compania TAROM a înregistrat pierderi constante în ultimii ani, nereușind să își optimizeze operațiunile financiare sau flota, menținând un model de operare necorespunzător realităților pieței deservite. În plus, compania nu a beneficiat de o restructurare masivă a costurilor și nici de o promovare profesionistă pe piață, elemente care au contribuit la înregistrarea de pierderi. Pe de altă parte, dese schimbări la nivelul managementului nu au permis întocmirea unui plan de dezvoltare pe termen lung, precum și concurența acerbă din ultimii ani, în principal din partea companiilor low-cost, au contribuit la menținerea unei stări de necompetitivitate a companiei pe piață. Compania TAROM a fost și este în continuare puternic afectată de situația generată de pandemia COVID – 19 care a determinat

ajutor pentru salvare, restructurare, compensarea pierderilor cauzate de COVID-19

scăderea dramatică a activității companiei, cu un impact negativ major asupra disponibilităților financiare ale acesteia. Veniturile companiei s-au redus în perioada martie–octombrie 2020 cu aproximativ 80% față de aceeași perioadă a anului 2019. Am adoptat măsuri de sprijin financiar pentru redresarea companiei TAROM, acționând pe trei direcții:

- Accesarea ajutorului de stat individual pentru salvare, aprobat de către C.E.;
- Accesarea ajutorului de restructurare, perioada de implementare a planului este 2020-2025;
- Accesarea ajutorului pentru compensarea pierderilor cauzate de pandemia COVID-19.

Pe termen mediu și lung, pentru realizarea obiectivelor și obținerea profitabilității, vor fi implementate măsuri pe următoarele patru direcții de acțiune:

- **Reînnoirea flotei;**
- **Optimizare comercială** prin optimizarea frecvențelor, alocarea optimă a flotei, închiderea rutelor neprofitabile;

- 📌 **Eficientizare organizațională prin** re-dimensionarea structurilor organizaționale, prin optimizarea direcției tehnice și prin restructurarea funcțiilor suport;
- 📌 **Optimizarea costurilor prin** reducerea costurilor cu combustibilul printr-un mix de măsuri de eficientizare și ajustări de preț prin renegocieri/licitații și reducerea costurilor de handling prin renegocieri/licitații.

Atingerea acestor obiective este crucială pentru salvarea brandului național TAROM. Suntem determinați să acționăm prin asumarea celor mai eficiente și responsabile decizii în direcția revitalizării operatorului național aerian.

COMPANIA NAȚIONALĂ AEROPORTURI BUCUREȘTI

Apariția pandemiei de Covid-19 a impactat major industria transportului aerian și a condus la transformări fără precedent ale mediului de afaceri. C.N. Aeroporturi București S.A., în calitate sa de administrator al aeroporturilor capitalei a resimțit puternic efectul măsurilor de prevenire a răspândirii virusului.

Pentru asigurarea continuității activităților companiei și echilibrarea bugetului, la nivelul companiei s-au aplicat măsuri imediate de reducere a cheltuielilor și de protecție a angajaților prin introducerea

muncii la domiciliu și a programului redus de lucru. În acord cu obiectivul Guvernului de a transforma criza recentă într-o șansă pentru dezvoltare, reducerea volumului de trafic pe Aeroportul Otopeni a reprezentat o oportunitate de realizare accelerată a unor lucrări pentru asigurarea capacităților operaționale, fiind demarate **și încă în desfășurare lucrările de modernizare a pistei 2. Această acțiune a fost posibilă după finalizarea cu succes a lucrărilor de modernizare a căii de rulare D (Delta), element critic de infrastructură, în lipsa căreia capacitatea de operare a pistei 1 ar fi fost redusă drastic.**

În continuare, pentru relansarea economică a companiei, în corelare cu măsurile de relaxare și reluarea traficului, se vor lua măsuri de adaptare la noul context post-criză. Obiectivele companiei sunt aliniate misiunii și viziunii sale și vizează menținerea capacităților operaționale și implicit ale resurselor, precum și valorificarea oportunităților de dezvoltare ale acestora în perioada preconizată până la revenirea la nivelele de trafic anterioare și reluarea creșterilor.

Astfel, direcțiile generale de acțiune ale C.N. Aeroporturi București S.A. în orizontul 2021-2024 sunt:

- 📌 Modernizarea infrastructurii aeroportuale;
- 📌 Asigurarea finanțării proiectelor de dezvoltare și implementarea acestora;

- Creșterea calității serviciilor asigurate;
- Adaptarea la noile condiții ale pieții și implementarea unor politici comerciale pentru stimularea creșterii traficului aerian;
- Implementarea Programului Strategic de Dezvoltare a Infrastructurii Aeroportuare a A.I.H.C.B.. Conform calendarului Programului strategic de dezvoltare a infrastructurii aeroportuare la A.I.H.C.B., a fost finalizată din punct de vedere juridic etapa II.3. Achiziționarea terenurilor necesare realizării obiectivului de investiții aprobat și scoaterea acestora din circuitul agricol, dacă este cazul (termen implementare decembrie 2020). A fost demarată procedura privind actualizarea calendarului de implementare prin proiectul de lege pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 64/1999 pentru aprobarea Programului strategic de dezvoltare a infrastructurii aeroportuare. Noul calendar va actualiza termenele etapelor ce urmează a fi implementate, astfel încât să se asigure interconectarea cu implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurilor de transport rutier și feroviar necesare asigurării accesului la noile terminale ale aeroportului. Demersuri planificate:
- Actualizarea documentației necesare pentru obținerea finanțării proiectului;
- Finalizarea documentației tehnico-economice.

A.5. TRANSPORTUL CU METROUL

Dezvoltarea durabilă a unei capitale europene, precum Bucureștiul, nu poate fi concepută fără o dimensionare corectă a rețelei actuale de metrou care să țină pasul cu noua dinamică urbană și periurbană. De aceea, pe termen scurt și mediu programul de dezvoltare a metroului bucureștean se va realiza pe două paliere: dezvoltarea noilor magistrale și extinderea magistralelor existente.

Astfel, obiectivele Metrorex S.A. pe termen mediu și lung, aferente perioadei 2021-2024, sunt:

- Extinderea și modernizarea rețelei actuale de metrou, precum și dezvoltarea de noi linii;
- Creșterea atractivității și accesibilității rețelei de metrou, prin montarea de elemente indicatoare pentru persoanele

cu deficiențe de vedere, precum și prin mărirea numărului de lifturi și escalatoare pentru persoanele cu deficiențe locomotorii;

- ▣ Îmbunătățirea serviciilor de regularitate și confort prin achiziția de noi trenuri de metrou, echipate cu elemente de siguranță și supraveghere, precum și realizarea de noi accesuri și pasaje de corespondență la stațiile de metrou aflate în exploatare;
- ▣ Armonizarea proiectelor cuprinse în Planul Național de Reformă, Strategia de Dezvoltare a Metroul din București 2016-2030 și Planul de Mobilitate Urbană Durabilă București/Ilfov;
- ▣ Continuarea acțiunilor cu privire la eficientizarea energetică, implicit scăderea consumului de energie prin continuarea implementării iluminatului cu leduri în stațiile de metrou în locul iluminatului existent și achiziția de trenuri moderne de metrou.

Programul de investiții în dezvoltarea rețelei de metrou, pe termen mediu și lung, se axează pe următoarele coordonate:

- ▣ **Lansarea în execuție a Magistralei 6, Legătura rețelei de metrou cu Aeroportul Internațional Henri Coandă-1 Mai-Otopeni, proiect care va realiza legătura intermodală a rețelei de metrou cu Aeroportul Internațional Henri Coandă Otopeni, precum și cu centura feroviară și rutieră a municipi-**

piului București. Un proiect finanțat din fonduri J.I.C.A., din fonduri europene nerambursabile și buget de stat în valoare de 6,434 miliarde de Lei.

- ▣ **Îmbunătățirea serviciilor de transport public de călători cu metroul pe Magistrala 2.** Berceni-Pipera-Cale de rulare pe Magistrala 2 - s-a finalizat licitația pentru achiziția serviciilor de consultanță, asistență tehnică și supervizare lucrări și urmează reluarea licitației pentru lucrările de reabilitare cale de rulare. **Valoare estimată este de 523 milioane de Lei.**
- ▣ **Magistrala 5. Drumul Taberei-Panteleimon-Sețiunea 2, Eroilor-Piața Iancului.** Proiect finanțat din fonduri europene pentru care a fost semnat contractul de finanțare la data de 17 iulie 2020 și pentru care a fost demarată procedura de achiziție a serviciilor de proiectare și asistență tehnică. **Valoarea proiectului este de 2,65 miliarde de Lei.**
- ▣ **Construcția și punerea în funcțiune a liniei M4 - faza a doua (Gara de Nord - Gara Progresul), inclusiv material rulant.** Valoare estimată este de 8,561 miliarde de Lei.
- ▣ **Achiziția de trenuri noi pentru Magistrala 5 (13 trenuri) pentru care s-a finalizat licitația și a fost desemnat câștigătorul.** Termen final de livrare - anul 2023. Valoarea achiziției este de 103 milioane de Euro, fără TVA, și este

EXTINDEM REȚELELE DE METROU

asigurată prin Contractul de Finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții.

Magistrala 7, Magistrala 8, noi legături cu magistralele feroviare din jurul Bucureștiului

- ▢ Trenuri noi pentru Magistralele 1, 2, 3, 4 și TL-pregătire documentație pentru achiziția de 50 trenuri în valoare de 2,20 miliarde de Lei.
- ▢ Alte proiecte de perspectivă care sunt analizate în relație cu proiecția realizată prin Planul investițional și care a fixat pentru următorii 10 ani viziunea de dezvoltare a metroului în București dar și la nivelul Municipiului Cluj:
 - ▢ Extinderea utilizării metroului la nivelul municipiului Cluj-Napoca, prin dezvoltarea unei noi magistrale Gilău-Florești-Cluj Napoca (16 km, 14 stații);
 - ▢ Magistrala 7 – tronsonul Voluntari – Bragadiru – magistrala va asigura interconectivitatea între două zone populate din SV și NE.
 - ▢ Magistrala 8 – Semi-inelul Sud Crângași – Dristor 2 va asigura toate relațiile de transfer ale călătorilor între magistralele de metrou, fără a mai fi necesară traversarea prin centrul orașului.
 - ▢ Extensia actualelor magistrale de metrou - Extensie M1 – Păcii – Linia de Centură Vest – Tronsonul va uni magistrala M1 de inelul feroviar al Bucureș-

tiului, în zona vestică; Extensie M2 – Pipera – Petricani – Tronsonul va uni magistrala M2 cu magistrala feroviară M800, în gara Petricani; Extensie M2 – Berceni – Linia de Centură Sud – Tronsonul va uni magistrala M2 de inelul feroviar al Bucureștiului, în zona sudică; Extensie M4 – Străulești – Mogoșoaia – Tronsonul va uni magistrala M4 cu magistrala feroviară M700, în gara Parc Mogoșoaia.

A.6. TRANSPORTUL MULTIMODAL

În corelație cu dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, va crește semnificativ și transportul multimodal, în contextul în care acesta contribuie la reducerea costurilor, dar și a emisiilor provenite din transporturi, prin transferarea fie parțială, fie în totalitate a călătoriilor de la modul rutier la moduri de transport mai sustenabile, cum ar fi transportul feroviar sau pe apă.

Eficiența transportului multimodal de marfă și pasageri va fi cu atât mai mare cu cât complementar, vor fi dezvoltate și infrastructuri de tipul platformelor sau terminalelor multimodale. Astfel, dezvoltarea unor platforme logistice conectate direct rutier – feroviar – aerian/naval va contribui la

creșterea atractivității modurilor de transport sustenabile, în strânsă legătură cu politicile actuale ale Comisiei Europene.

Având în vedere dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, dar și evoluția și dinamica pieței transporturilor, terminalele multimodale se vor putea implementa și de către beneficiarii privați în zone de convergență a modurilor de transport. Colaborarea dintre autoritățile centrale/locale și operatorii privați reprezintă un element cheie pentru intervențiile în domeniul multimodal.

Terminalul multimodal de pasageri aeroport – stație C.F. al Aeroportului Henri Coandă reprezintă o infrastructură care se poate multiplica la nivelul României în zonele Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea, Sibiu, Brașov. Tot în același context, implementarea conceptului de tren metropolitan reprezintă un veritabil exemplu de multimodalitate pentru pasageri în ariile urbane și periurbane ale orașelor precum București, Cluj-Napoca, Sibiu, Timișoara, Brașov, Iași, Craiova, Constanța.

INFRASTRUCTURA DE COMUNICAȚII

Contribuția acestui domeniu la dezvoltarea altor sectoare economice este deosebită, însă evoluțiile înregistrate de România sunt insuficiente pentru a răspunde adecvat provocărilor și oportunităților pe termen mediu. Infrastructura de comunicații este un diferențiator foarte important în privința

competitivității României, fiind un factor esențial pentru dezvoltarea economică, stimularea investițiilor, sporirea capacității administrative și creșterea inter-conectivității între regiunile țării.

Viziunea pe termen mediu

Guvernul liberal promovează potențialul deosebit al rețelelor de comunicații electronice și rolul acestora pentru creșterea PIB, creșterea numărului de noi locuri de muncă și reducerea costurilor cu administrația. Sectorul comunicațiilor electronice va fi valorificat în continuare ca un catalizator al dezvoltării economice și transformării digitale. În perioada 2021-2024 România își va consolida într-un ritm accelerat profilul de conectivitate la nivel european și avantajele competitive existente. Totodată, România **va deveni un lider regional în privința adoptării în condiții de siguranță a noilor tehnologii.**

Obiective pe termen mediu

Obiectivele strategice ale Guvernului României pentru perioada 2021-2024 în privința infrastructurii de comunicații electronice vin în continuarea și completarea celor asumate în Programul de Guvernare pentru perioada 2019-2020 și vizează în principal dinamizarea investițiilor în domeniu și creșterea conectivității la nivel național.

În următorii 4 ani vor fi adoptate măsuri care să răspundă eficient nevoilor de creștere a conectivității, de integrare rapidă a noilor tehnologii de comunicații și de stimulare a

investițiilor în tandem cu accelerarea proceselor de transformare digitală a întregii societăți.

Direcțiile strategice de acțiune în domeniul comunicațiilor electronice vor viza:

- asigurarea condițiilor optime pentru implementarea și dezvoltarea noilor tehnologii 5G, respectând principiile Memorandumului dintre România și Statele Unite ale Americii pentru combaterea riscurilor de securitate cibernetică generate de furnizorii 5G;
- stimularea adoptării tehnologiilor 5G, respectiv extinderii zonelor deservite la nivel național;
- adaptarea cadrului juridic național și elaborarea de strategii sectoriale pentru implementarea în siguranță a tehnologiilor de comunicații ale viitorului;
- creșterea gradului de integrare și convergență dintre infrastructura de transport și infrastructura de comunicații electronice, inclusiv prin operaționalizarea conceptului de **autostrăzi 5G**;
- intensificarea participării și întărirea rolului României în cadrul unor formate internaționale de cooperare în vederea dezvoltării unor noi proiecte de infrastructură de comunicații electronice, inclusiv 5G, tehnologii cloud, tehnologii satelitare, sisteme inteligente de transport;
- consolidarea capacităților naționale și cerințelor de securitate în domeniul

comunicațiilor electronice în scopul protejării lanțurilor de aprovizionare și creșterii rezilienței infrastructurilor existente;

- stimularea și promovarea cercetării, dezvoltării și inovării în domeniul comunicațiilor electronice și, în special, în domeniul 5G;
- consolidarea parteneriatului dintre autorități și sectorul privat pentru dezvoltarea și implementarea unor proiecte de infrastructură de comunicații electronice de interes național;
- eficientizarea activității întreprinderilor publice din subordine prin îmbunătățirea guvernantei corporative;
- dezvoltarea rețelei de radiodifuziune digitală terestră.

SERVICII POȘTALE – POȘTA ROMÂNĂ

Obiective pe termen mediu 2021-2024/ direcții generale de acțiune.

Obiectivul principal al Poștei Române este de a pune la dispoziția tuturor cetățenilor

României pe întreg teritoriul o gamă diversificată de servicii poștale de bază și conexe, adaptată permanent la dezvoltările tehnologice și la tarife accesibile.

Obiective strategice:

- 📌 asigurarea unor servicii performante la prețuri competitive;
- 📌 dezvoltarea unui sistem logistic și tehnologic prin asigurarea investițiilor - cadru pe termen mediu și lung;
- 📌 creșterea veniturilor și maximizarea profitabilității CNPR;
- 📌 creșterea cotei de piață pentru fiecare categorie de serviciu oferit;
- 📌 implementarea unui sistem de motivare financiară sau non-financiară a performanței resursei umane.

Programul de investiții se va axa pe următoarele coordonate:

📌 Proiecte majore în execuție:

- 📌 Achiziția liniei automate de sortare și cartare pentru Centrul de Tranzit de la Cluj (**Valoarea achiziției este de 2.872.443 Euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%**);
- 📌 Construcția Centrului de Tranzit de la Otopeni până în 2023 (**Valoare investiției - 11.079.423 Euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%**);

- 📌 Implementarea unui sistem de management integrat și ERP, inclusiv echipamente IT (**Valoare proiectului este dea 26.323.888 Euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20**);

- 📌 Reabilitarea clădirilor istorice – faza I: Timișoara, Oradea, Cluj-Napoca și Piatra Neamț (**Valoarea investițiilor - 11.182.010 Euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%**).

📌 Proiecte majore în pregătire:

- 📌 Construcția a 5 centre regionale de tranzit de mici dimensiuni și complet automatizate în diferite zone strategice de pe teritoriul României, în special în zona coridoarelor de trafic pan-european (**Valoarea investițiilor 6.760.910 Euro/Credit bancar/Fonduri nerambursabile/Contribuție proprie**);

- 📌 Înlocuirea flotei auto existente cu una mai puțin poluantă (**Valoarea investiției 2.190.200 Euro/Credit bancar/Fonduri nerambursabile/Contribuție proprie**);

- 📌 Achiziționarea de echipamente de detectare a explozibililor și sisteme electronice de securitate pentru dotarea tuturor oficiilor poștale (**Valoarea investiției 5.111.524 Euro/Credit bancar/Fonduri nerambursabile/Contribuție proprie**);

- 📌 Reabilitarea clădirilor istorice – faza II (**Valoarea investițiilor 4.452.286 Euro/**

Credit bancar/Fonduri nerambursabile/Contribuție proprie);

optimizarea sistemului logistic; informatizarea oficiilor poștale; Poșta Verde

Realizarea de investiții și lucrări de intervenție la clădiri (**Valoarea totală 8.075.717 Euro Credit bancar/Fonduri nerambursabile/Contribuție proprie);**

Înființarea unei rețele naționale de stații publice de reîncărcare pentru autovehicule electrice/hibrid în parteneriat cu Electrica SA.

Măsuri pentru redresarea și eficientizarea companiei:

Optimizarea sistemului logistic de sortare și distribuție a mărfurilor: serviciu de curierat modern și automatizat care să asigure livrarea la domiciliu/sediul clientului. **Buget total estimat - 20.400.000 Euro/mix de finanțare - contribuție proprie, FEN;**

Informatizarea oficiilor poștale și digitalizarea serviciilor oferite în cele 5.600 de locații pentru cei minim 8,4 milioane utilizatori lunar de servicii poștale și conexe. **(Valoare estimată - 31.806.981 Euro. Obiectiv cuprins în Programul Multianual de Investiții al Poștei Române propus spre finanțare din credit BERD și/sau EximBank);**

Incluziunea financiară a populației din zona mic urbană și rurală conexă servici-

ilor poștale/financiare. **(Valoare totală estimată 35.000.000 Euro/Proiect propus Ministerului Finanțelor Publice spre finanțare prin acord de împrumut cu Grupul Băncii Mondiale);**

Programul Poșta Verde: schimbarea flotei auto existente cu o flotă mai puțin poluantă. **(Valoarea estimată - 65.800.000 Euro/Surse proprii/Administrația Fondului de Mediu);**

Valorificarea patrimoniului istoric și cultural prin reabilitarea clădirilor monument istoric și cultural poștal în centrele principalelor orașe ale României. **(Valoarea estimată - 18.891.250 Euro/Surse proprii/Credit);**

Programul de alfabetizare digitală: alfabetizarea digitală a angajaților C.N.P.R. și formarea acestora ca traineri pentru clienți; dezvoltarea capacității de utilizare a sistemelor electronice/digitale în rândul populației României, în special în zona rurală și mic urbană. **(Valoarea estimată - 17.300.371 Euro/Surse proprii/Accesare de fonduri nerambursabile).**

F DEZVOLTARE LOCALĂ

Pe parcursul anului 2020, prioritară a fost menținerea deschisă a tuturor șantiierelor inițiate anterior, dar și pornirea de noi investiții, contribuind la protejarea companiilor românești și a locurilor de muncă. În perioada noiembrie 2019-octombrie 2020, s-au finalizat 561 de obiective finanțate prin Program Național de Dezvoltare Locală (PNDL). Au fost deblocate proiecte vechi de importanță națională, pe care guvernările precedente le amânaseră în repetate rânduri, printre care se enumeră Cazinoul Constanța, spitalele regionale și stadioane. Au fost demarate proiecte noi în sprijinul învățământului și al culturii românești, precum reabilitarea clădirii principale a Universității București, a Academiei de Studii Economice, a Operelor din Iași și Craiova, sau Colegiul Național „Carol I” din Craiova. Un alt proiect deblocat a fost cel de cadastrare a peste 600 de comune, abandonat de guvernarea anterioară. În acest moment, primele comune își finalizează cadastrarea.

În cadrul Programului Operațional Regional, au fost majorate sumele pentru finanțarea pentru IMM-uri cu 1,13 miliarde de Euro, în condițiile în care foarte multe proiecte depuse de mediul economic, deși de o calitate ridicată, fuseseră ignorate de fosta guvernare.

Viziunea pe termen mediu

Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, prin intermediul fondurilor europene, al Programului Național de Dez-

voltare Locală și al celorlalte programe pe care le desfășoară, are, ca scop fundamental, dezvoltarea armonioasă dintre regiunile României, recuperarea decalajelor de dezvoltare între județe și creșterea calității serviciilor publice la care să aibă acces cetățenii, contribuind astfel la obiectivul de convergență cu economiile statelor mai avansate din Uniunea Europeană. În noul ciclu de finanțare, prin fondurile structurale europene pentru dezvoltare regională vor fi susținute proiecte care generează valoare adăugată, prosperitate și o creștere a calității vieții în comunitățile în care vor fi implementate.

Dezvoltarea infrastructurii publice din toate regiunile României va urmări reducerea disparităților urban-rural și a diferențelor de dezvoltare între regiuni și se va axa pe următoarele priorități:

- Modernizarea și extinderea rețelelor de apă și canal;
- Modernizarea drumurilor județene și locale și construirea unor noi drumuri, acolo unde este necesar;
- Modernizarea și construirea de unități de învățământ;
- Extinderea și modernizarea rețelelor de gaze naturale;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de sănătate și protecție socială;
- Realizarea cadastrului sistematic;

- Construirea de infrastructură sportivă;
- Construirea de locuințe pentru tineri, specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socio-profesionale prin ANL;
- Reabilitarea monumentelor istorice, a unităților de cult și consolidarea patrimoniului cultural;
- Reabilitarea energetică a clădirilor.

Obiective de dezvoltare urbană sustenabilă și de valorificare a resurselor de patrimoniu:

- Elaborarea, aprobarea și implementarea unor strategii locale privind gestionarea inteligentă a traficului și siguranța rutieră cu scopul de a promova transportul public în comun de călători și a asigura un management corespunzător al riscului de accidente rutiere;
- Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile prin promovarea parteneriatelor între autoritățile publice locale de la nivel județean cu cele de la nivel local;
- Actualizarea strategiilor de dezvoltare urbană cu definirea zonelor urban funcționale și a coridoarelor de mobilitate urbană la nivelul localităților urbane;
- Susținerea dezvoltării urbane prin implementarea de investiții specifice și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de mobilitate

urbană destinate dezvoltării localităților urbane în special pentru dezvoltarea serviciilor de transport public în comun de călători;

- Îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de regenerare urbană cu finanțare din fonduri externe nerambursabile pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației;
- Valorificarea patrimoniului cultural de interes local pentru creșterea gradului de atractivitate a localităților urbane și pentru îmbunătățirea standardelor de locuit la nivelul populației precum și valorificarea potențialului de creștere economică a localităților urbane cu impact asupra ameliorării situației economice a acestora în situații de criză;
- Creșterea gradului de accesibilitate a populației la serviciile publice precum și a calității serviciilor publice prestate de interes local prin digitalizare, inclusiv prin dotarea acestora cu echipamente IT;
- Elaborarea unui cadru normativ unitar (Codul Serviciilor Publice) pentru principalele categorii de servicii publice locale asigurate populației: alimentare cu apă și canalizare, transportul public în comun de călători, salubritatea stradală și menajeră, iluminatul public, modernizarea de străzi, întreținerea spațiilor verzi.

Obiectivele de investiții programate pentru perioada 2021-2024 sunt următoarele:

PROIECTE PENTRU **ACCESUL ÎN MOD EGAL LA EDUCAȚIE**

creșe și grădinițe, școli, campusuri școlare, cămine studențești, centre universitare

- **extinderea rețelelor de apă și canal.** În acest moment sunt racordate la sistemul de apă și canalizare aproximativ 53% din locuințele din România. **8 miliarde de Lei vor fi investiți de viitorul guvern PNL pentru extinderea rețelelor de apă și canalizare** pentru 750 de proiecte depuse de UAT-uri, în următorii 5 ani. Dintre cele 750 de proiecte, 150 sunt destinate mediului urban, valoarea acestora fiind peste 1 miliard de Lei;
- **soluții punctuale pentru situații speciale:** 500 de microstații de tratare, fose septice și sisteme alimentare cu apă, cu o valoare de 250 milioane Lei, care vor deservi toate categoriile de utilizatori.
- **modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și locale:**
 - **70% din drumurile județene și locale vor fi modernizate în 4 ani, prin programele implementate de MLPDA;**
 - **7.000 de km de drumuri județene** dintr-un total de 20.000 km nemodernizați vor fi reabilitați în următorii 4 ani, fiind programate lucrări în valoare de 12 miliarde Lei;
 - **20.000 km de drumuri locale**, cu o valoare de circa **20 miliarde Lei**, vor fi modernizați în următorii 4 ani. Dintre

aceștia, 5.000 km sunt în mediul urban, cu o valoare de 6 miliarde Lei.

- **construirea și modernizarea unităților de învățământ.** Proiecte de construire și reabilitare, consolidare și dotare creșe, grădinițe, școli, campusuri, cămine studențești, centre de excelență pentru copii supradotați, tabere școlare, centre universitare.

Astfel, pentru accesul în mod egal la educație al copiilor și al tinerilor și asigurarea condițiilor de desfășurare a procesului educațional într-un singur schimb, vor fi realizate:

- **2.500 de creșe, grădinițe și școli** (construcții noi și reabilitări), cu o valoare **12,5 miliarde de Lei;**
- **40 campusuri școlare** (școală, liceu, internat, teren sport, ateliere, laboratoare, cantină), cu o valoare de **2 miliarde de Lei;**
- **30 cămine studențești (10.000 locuri de cazare)** cu o valoare de **1,4 miliarde de Lei;**
- **8 centre universitare** - reabilitare, cu o valoare de **1,5 miliarde de Lei;**

- 📄 **40 tabere școlare**, cu o valoare de **1 miliard de Lei**;
- 📄 **40 centre de excelență**, informare și documentare pentru copii (construire), cu o valoare **400 de milioane de Lei**.
- 📄 **sistemul sanitar și de protecție socială**. În acest domeniu, programul nostru de guvernare prevede construirea, reabilitarea și dotarea a:
 - 📄 **1.450 de centre medicale în mediul rural**, din 2.000 necesare la nivel național, cu o valoare de **9,5 miliarde de Lei**;
 - 📄 **25 spitale județene**, cu o valoare de **2 miliarde Lei** – reabilitare;
 - 📄 **110 spitale orășenești**, cu o valoare de **4 miliarde Lei** – reabilitare;
 - 📄 **10 spitale**, inclusiv maternități, cu o valoare de **4 miliarde de Lei** – construire.
- 📄 **cadastrare sistematică**. Deși este considerat un domeniu critic în ceea ce privește gestiunea teritoriului și elaborarea politicilor de amenajare, acest domeniu a fost permanent marginalizat de acțiunea guvernamentală. De aceea, guvernul PNL își va asuma cadastrarea sistematică a teritoriului.
- 📄 **În acest moment este cadastrată o suprafață de aproximativ 40% din suprafața întregii țări, iar în perioada 2021-2024 ne propunem să ajungem la un**

procent de peste 65%, ceea înseamnă că vor fi cadastrate în 4 ani aproximativ 6 milioane de hectare în plus, dintre care 2 milioane de hectare din fonduri proprii ANCPI și aproximativ 4 milioane hectare din fonduri europene;

- 📄 **Proiectele de înregistrare sistematică demarate de ANCPI în cadrul PNCCF din veniturile proprii ale ANCPI și asigurarea finanțării/cofinanțării lucrărilor de înregistrare sistematică contractate de către unitățile administrativ-teritoriale; Obiectivul asumat îl reprezintă înregistrarea a 0,5 milioane de ha/an - în total 2 milioane ha;**
- 📄 **Proiectul major „Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România”,** privind înregistrare sistematică a imobilelor pentru 5.758.314 ha din 660 de UAT-uri situate în zone rurale ale României. **Obiectivul asumat îl reprezintă finalizarea înregistrării sistematică în aproximativ 450 de UAT-uri rurale, cu suprafața de aproximativ 3,9 milioane ha.**
- 📄 **Proiectul „Informații geografice pentru mediu, schimbări climatice și integrare UE – LAKI III”** prin Programul: Mediu, Adaptare la Schimbările Climatice și Ecosisteme RO – Mediu, finanțat prin: Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE)

2014-2021, în valoare de: 5.000.000 Euro, având ca obiectiv general îmbunătățirea capacității instituționale a ANCPPI de a realiza și furniza informații geografice și cartografice precise și actualizate care vor fi puse gratuit la dispoziția tuturor instituțiilor cu atribuții de monitorizare și raportare în domeniul protecției mediului, prevenirea și diminuarea efectelor riscurilor naturale, adaptarea la schimbările climatice, planificare teritorială durabilă integrată și va sprijini implementarea directivelor UE referitoare la armonizarea și punerea în comun a informațiilor spațiale la nivel național și transfrontalier.

Obiectivul specific: realizarea de servicii de scanare a teritoriului prin tehnologie LiDAR (Light Detection and Ranging) și generare de modele digitale de teren și de suprafață cu acoperire totală de 50.000 km² în zona de sud-vest și nord-est a României.

Strategia privind scanarea tramei stradale:

Culegerea datelor privind rețelele edilitare din subteran din 41 de municipii reședință de județ și București, cu un buget alocat de 65.000.000 Euro;

Culegerea datelor de suprafață pentru 41 de municipii reședință de

județ și București, cu un buget de 65.000.000 Euro.

Infrastructură sportivă (sport de performanță și sport de masă):

Sport de performanță:

5 săli polivalente (5.000-16.000 locuri), cu o valoare de **1,2 miliarde de Lei;**

8 bazine olimpice, cu **1 miliard de Lei;**

5 patinoare artificiale pentru competiții (**300 milioane de Lei;**

12 complexuri sportive, capacitate între 3.000-30.000 locuri, cu **3,5 miliarde de Lei.**

Sport de masă:

250 săli de sport școlare (**3 miliarde de Lei;**

45 bazine didactice de înot (**700 milioane Lei;**

400 baze sportive (1,8 miliarde de Lei);

10 centre sportive de performanță pentru sporturi olimpice (săli de antrenament, școală, internat, cantină, școală de antrenori, centru medical) – construire, **2 miliarde de Lei.**

- 🟡 **locuințe pentru specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socio-profesionale.** În prezent, MLPDA derulează, prin ANL, un program care vizează construirea de locuințe cu chirie, destinate tinerilor cărora sursele de venit nu le permit achiziționarea unei locuințe în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței și asigurarea stabilității tinerilor specialiști, prin crearea unor condiții de locuit convenabile. Ținând cont de solicitările venite de la consiliile locale din țară, MLPDA și ANL consideră oportună creșterea numărului unor astfel de locuințe, după cum urmează:

- 🟡 **10.000 de unități locative pentru specialiști,** pentru o investiție de **2 miliarde de Lei;**

- 🟡 **5.000 unități locative pentru tineri,** destinate închirierii, cu o valoare de **1 miliard de Lei.**

Programul de construcții de locuințe sociale derulat în baza prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996. Este preconizată realizarea a 3.000 unități locative la nivel național.

- 🟡 **monumente istorice/patrimoniu cultural/sedii administrative.** MLPDA, prin CNI, derulează programe de reabilitare, consolidare și redare în circuitul public a unor astfel de imobile. Conservăm și promovăm identitatea națională și culturală prin reabilitarea monumentelor istorice investind **2 miliarde de Lei.**

- 🟡 **strategia de renovare, termoficare, de reabilitare energetică și de reabilitare a clădirilor cu risc seismic. Obiectivele MLPDA** cuprind acțiuni prioritare în asigurarea cadrului de politici publice în domeniile:

- 🟡 reducerea riscului seismic al clădirilor existente, prin **elaborarea și aprobarea Strategiei Naționale de Reducere a Riscului Seismic** care se adresează tuturor tipurilor de clădiri vulnerabile (clădiri publice și private, clădiri rezidențiale și nerezidențiale), planului de acțiuni, cu obiective specifice pe termen scurt, mediu și lung (2030, 2040 și 2050), precum și revizuirea cadrului normativ și dezvoltarea unui program sistematic de monitorizare a indicatorilor și progresului în implementarea strategiei și programelor de investiții, inclusiv indicatori de program;

- 🟡 reducerea consumului de energie în clădiri și a emisiilor de CO₂ prin **aprobarea Strategiei de Renovare pe Termen Lung** pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât

publice, cât și private, într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050, strategie care cuprinde o foaie de parcurs cu măsuri și indicatori de progres măsurabili și stabiliți la nivel național, include etape orientative pentru anii 2030, 2040 și 2050 și specifică modul în care acestea contribuie la îndeplinirea obiectivelor Uniunii privind eficiența energetică în conformitate cu Directiva 2012/27/UE.

În vederea consolidării clădirilor se derulează următoarele programe:

- Reabilitarea a 2.000 de clădiri, în valoare de 1 miliard de Lei, investiție care va conduce la îmbunătățirea eficienței energetice a locuințelor românilor;
- Creșterea siguranței populației prin reabilitarea clădirilor cu risc seismic ridicat: **300 de imobile** la nivel național pentru **1 miliard de Lei**;
- **Programul de termoficare, cu o alocare de 650 milioane de Lei pentru 15 UAT-uri.**

reabilitare termică, reabilitarea clădirilor cu risc seismic, programul de termoficare

Beneficiile urmărite sunt: creșterea gradului de confort și a siguranței cetățeanului; scăderea cheltuielilor legate de încălzire; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

■ **creșterea gradului de acces al cetățeanului la justiție.** România are nevoie de investiții în sistemul de justiție, care pot fi derulate de MLPDA, prin CNI, care are în derulare o serie de investiții la clădiri care deserveșc sistemului judiciar - construire și reabilitare sedii de Parchete, Tribunale, Judecătoria, Curți de Apel, Înalta Curte de Casație și Justiție, sedii administrative instituții publice – **2,5 miliarde de Lei**, prin finalizarea a minimum 35 de obiective de investiții privind instanțele de judecată, sediile de parchete sau curți de apel.

AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ

Agricultura românească trebuie să își consolideze performanțele și să devină competitivă pe termen lung, fără dependențe sau vulnerabilități generate de: accesul dificil la finanțare, fragmentarea terenurilor, lipsa forței de muncă sau capriciile vremii. Cât timp micile exploatații funcționează la nivel de subzistență și numeroase terenuri rămân necultivate, agricultura nu poate deveni o sursă durabilă de creștere economică.

Producătorii mici și mijlocii trebuie susținuți pentru a asigura nevoile piețelor locale, iar marii fermieri trebuie sprijiniți pentru a rămâne conectați la piețele naționale și regionale. Reformarea exploatațiilor agricole, absorbția fondurilor europene și simplificarea administrativă constituie tot atâtea direcții clare în care România trebuie să facă pași hotărâți și ireversibili.

O nouă strategie agricolă va trebui să se concentreze atât pe compensarea deficitului în finanțarea de bază – prin instrumentul subvențiilor directe – și marketizare – prin folosirea instrumentelor dezvoltării regionale – cât și pe tehnologizarea înaltă – prin agricultură inteligentă.

Obiectivul marketizării agriculturii urmărește ieșirea din cercul vicios prin care exportăm materii prime, deci implicit și subvenții, și importăm produse cu valoare adăugată ridicată. România este în prezent campioana exporturilor de cereale: înregistrăm producții record, a căror valoare adăugată este însă scăzută, dar importăm masiv alimente și

produse alimentare. Acest model economic volatil, bazat pe consum și pe neglijarea investițiilor, a fost promovat cu nepricepere până acum și a generat deficite record la nivelul balanței comerciale agro-alimentare.

Agricultura are nevoie acum de o abordare strategică, pentru creșterea eficienței sectoriale și pentru valorificarea oportunităților de dezvoltare existente. România poate să aibă o economie agrară tehnologizată, profesionalizată și sustenabilă.

Se impune o mai bună mobilizare a resurselor locale și de o strategie de dezvoltare a infrastructurii, serviciilor și patrimoniului rural. Publicul larg trebuie să poată avea acces la hrană de calitate, iar alimentele românești, produse responsabil și cu grijă pentru sănătatea consumatorilor, trebuie să devină brand consolidat pe piața locală, națională și regională.

Ne propunem modernizarea agriculturii prin implementarea unor politici publice de creștere a competitivității economice sectoriale, astfel încât, mica exploatație agricolă să devină eficientă și să nu mai fie mijloc informal de protecție socială, profund dependentă de stat. Instrumentele publice de sprijin să încurajeze capitalizarea, industrializarea agriculturii și modernizarea infrastructurii rurale, iar agricultura românească să valorifice oportunitățile accesului la fonduri europene și piața internă și să promoveze forme de susținere echitabilă a tuturor fermierilor. De asemenea ne

propunem să încurajăm agricultura ecologică, sănătoasă, care se regăsește în profilul tradițional al țăranului roman și să extindem metodele de producție de înaltă precizie și agricultură avansată prin strânsă legătură între cercetarea autohtonă și activitățile agricole, utilizând inteligent resursele de apă, sol și soiuri ameliorate genetic.

Competitivitatea activităților din agricultură poate fi susținută extensiv prin proiecte publice care vor sprijini parteneriatele între instituțiile statului și capitalul privat, și, intensiv, prin utilizarea noile tehnologii grupate sub sintagma „Agricultura 4.0”.

În acord cu Politica Agricolă Comună, obiectivele noastre generale sunt favorizarea unui sector agricol inteligent, rezistent și diversificat, care să asigure securitatea alimentară, acțiuni consolidate de protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice, conform obiectivelor UE, precum și consolidarea relațiilor și serviciilor socio-economice în zonele rurale.

Viziune pe termen mediu

Pentru perioada de programare 2021-2027 fondurile europene destinate **Politicii Agricole Comune (PAC)** vor fi acordate statelor membre pe baza **Planului Național Strategic PAC**, și finanțate de **Fondul european de garantare agricolă (FEGA)** și de **Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)**. Sectorul agricol și spațiul rural vor avea ca instrument

prioritar de dezvoltare Planul Național Strategic (PNS), prin intervențiile financiare prevăzute în cadrul acestuia, aferente exercițiului financiar următor (2021 – 2027).

Bugetul PAC de care va beneficia România în perioada următoare de programare va fi de **21,678 miliarde de Euro**.

Comparativ cu luna noiembrie 2019, moment până la care nu au fost efectuate demersuri în direcția stabilirii liniilor de finanțare pentru viitorul PAC, au fost realizate etape semnificative din elaborarea efectivă a Planului Național Strategic.

Până la această dată au fost definitivate analiza SWOT și analiza nevoilor de finanțare fundamentate pe baza evaluării socio-economice, agricole și de mediu aferente, au fost realizate consultări cu mediul asociativ pentru stabilirea direcțiilor de acțiune viitoare. Sprijinul prin Planul Național Strategic 2021- 2027 al României se va concentra pe atingerea următoarelor obiective:

- **promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară;**
- **consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității;**
- **îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric.**

În conformitate cu actuala propunere de Regulament, **schemele de plăți directe și**

măsurile de piață, cu finanțare din FEAGA, vor contribui împreună cu intervențiile de dezvoltare rurală la atingerea obiectivelor specifice PNS. Pornind de la analiza socio-economică realizată la nivelul MADR cu sprijinul partenerilor sociali, sprijinul pentru dezvoltarea sectorului agricol și a spațiului rural se va concentra în special **pe sprijinirea fermelor de familie și întinerirea generațiilor de fermieri, pe investiții în procesarea produselor agricole pentru crearea de valoare adăugată.**

Direcții de acțiune

- Investiții în modernizarea, restructurarea și creșterea competitivității fermelor, cu accent pe fermele de familie;
- Instalarea tinerilor fermieri;
- Sprijin pentru cooperare în vederea integrării producției pe lanțul agroalimentar;
- Gestionarea riscurilor la nivel de fermă;
- Investiții în crearea și dezvoltarea valorii adăugate prin procesarea și marketingul produselor agro-alimentare;
- Investiții în infrastructura de irigații;
- Cooperare în vederea inovării, respectiv dezvoltarea de noi practici care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;
- Plăți compensatorii pentru angajamente în materie de mediu și climă și alte angajamente, constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU SPRIJINIREA

fermelor de familie și întinerirea generațiilor de fermieri

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are în lucru alte două proiecte importante care urmează să fie finanțate prin Planul Național de Reziliență și Redresare Economică (PNRR). Acestea vizează:

- strategia de gestionare a apei (infrastructura de irigații, infrastructura de desecare/drenaj, lucrări de combatere a eroziunii solului, lucrări de prevenire a deșertificării, finalizarea sistemului național anti-grindină și creșterea precipitațiilor) cu un buget de **6,5 miliarde de Euro**;
- crearea unei rețele naționale de colectare, depozitare, procesare și distribuție a produselor românești cu un buget de **750 milioane de Euro**.

Criza actuală generată de pandemia Covid-19 a impus necesitatea eficientizării Programului național de dezvoltare rurală 2014-2020 (pilonul II al PAC), dar și a finanțărilor pilonului I – plăți directe, în condiții de siguranță sanitară pentru beneficiarii programului și autoritățile implicate. Astfel că, în contextul excepțional al pandemiei Covid-19, care a afectat toate aspectele vieții economice, sociale și sanitare ale societății, cadrul normativ a fost modificat în sensul stabilirii de reguli privind desfășurarea activităților beneficiarilor PNDR, prin ex-

tinderea sistemului **informatic creându-se posibilitatea depunerii on-line a cererilor privind prelungirea executării și/sau suspendarea contractului/ deciziei de finanțare sau a angajamentului, autorizarea și efectuarea plăților** cheltuielilor eligibile, organizarea procesului de evaluare-selectare a cererilor de finanțare, monitorizarea, dar și posibilitatea invocării de către beneficiari a cazului de forță majoră și/sau de circumstanțe excepționale.

Securitatea alimentară și suficiența de hrană permanentă a populației este la fel de importantă ca sănătatea, educația sau apărarea națională, astfel încât statul trebuie să intervină prin planificare strategică, adaptată economiei private și calității de stat membru UE.

Producătorii agricoli, chiar dacă au realizat performanțe economice foarte bune în propria exploatație, nu au capacitatea de a realiza integrarea producției în sistemul comercial local și național, astfel încât sistemul de producție să fie competitiv pe piață (unică europeană) și suficient de flexibil pentru a se adapta cerințelor de consum al populației în condiții de volatilitatea pieței. Realitatea a dovedit că zootehnia poate deveni performantă în sisteme de producție integrată, în special în ferme familiale. Sectoarele de creștere și reproducție a păsărilor, porcilor și vacilor de lapte sunt puternic integrate în multe țări membre UE, iar producțiile de carne de pasăre și porc și producția de lapte de vacă obținute sunt mai mari decât cerințele pieței

UE, generând o competiție puternică pe piață.

Condițiile pedoclimatice ale României oferă posibilitatea obținerii de producții excedentare și variate, atât în sectorul vegetal cât și în zootehnie. În prezent agricultura României produce un excedent de materii prime agricole, per total, dar producția excedentară (în principal de cereale) este exportată cu valoare adăugată mică, iar produsele alimentare deficitare (în principal carnea de porc și în viitor laptele și carnea de pasăre) sunt importate cu valoare adăugată mare.

Obiective pentru perioada 2021-2024

Consolidarea fermelor de familie

România prezintă anumite caracteristici structurale asemănătoare cu cele ale sectoarelor agricole din celelalte state membre UE, dar este unică prin mărimea decalajului dintre categoria fermelor mari și aceea a fermelor mici, precum și prin prevalența fermelor care practică agricultură pentru obținerea bunurilor de autoconsum.

Categoria fermelor de dimensiuni mici și mijlocii, care reprezintă procentul cel mai consistent din totalul fermelor din România, care produc pentru piață sub o formă de organizare economică, în special fermele de familie, au nevoie de un sprijin conjugat pentru a evita abandonul activităților agricole, pentru facilitarea accesului pe piață și realizarea de investiții, factori care

vor conduce la stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor.

Abordarea acestei nevoi specifice României va asigura noi oportunități pentru facilitarea restructurării fermelor, integrarea fermelor mici/medii pe piață și dezvoltarea fermelor de familie. Acest sprijin va crea premisele ulterioare îmbunătățirii performanțelor economice prin modernizarea fermelor mici și mijlocii, prin investiții în active fizice.

Măsuri:

- sprijinirea investițiilor în modernizarea, restructurarea, creșterea competitivității și a performanțelor de mediu, în special pentru **fermele de familie**, prin apeluri de proiecte dedicate acestui segment de ferme ce vor integra activitatea de procesare;
- sprijinirea consistentă a investițiilor în **sectorul zootehnic**;
- sprijinirea investițiilor pentru implementarea soluțiilor digitale în agricultură;
- reducerea birocrăției pentru fermele de familie;
- încurajarea comercializării produselor finite obținute în fermele de familie din zonele defavorizate, în special din zonele montane, prin acordarea unei subvenții sau unui sprijin pe unitatea de produs comercializată - alocarea unei finanțări de aproximativ **1 miliard de Euro pentru investiții la nivelul fermelor în sector**

vegetal și zootehnic, din care, pentru ferma de familie care integrează activitatea de procesare pentru produse de calitate (Reg.1151/2012) **aproximativ 200 milioane de Euro (FEADR)**;

- asigurarea accesului la finanțare prin continuarea mecanismelor de creditare prin subvenționarea dobânzilor și garantare - finanțare în vederea susținerii mecanismului de creditare de aproximativ **93 milioane de Euro (FEADR)**.

Consolidarea poziției fermierilor în lanțul agroalimentar

Restructurarea fermelor mici și mijlocii și încurajarea acestora de a se asocia sub diferite forme (cooperative sau grupuri de producători, sau parteneriate informale de cooperare **între micii fermieri și consumatori** pentru asigurarea lanțurilor scurte agroalimentare) concură la creșterea

puterii de reprezentare a acestora, fapt care se va reflecta ulterior în stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor.

Formele asociative reprezintă principalul instrument care poate conduce la îmbunătățirea poziției fermierului în lanțul valoric.

Deși **fermierii mici** au început să înțeleagă importanța conceptului de cooperare și avantajele ce decurg din aceasta, există încă reticențe în a se organiza în forme asociative și parteneriate viabile din punct de vedere economic.

Prin asocieri în activitățile de afaceri, fermierii își vor consolida puterea de negociere, pot cumpăra echipamente agricole, tehnologii și alte inputuri agricole la prețuri convenabile, pot avea acces mai ușor la credite și pot introduce inovații și idei noi de management, astfel fiind amortizate efectele grave asupra membrilor în situații de criză, dar și facilitată accesibilitatea mai ridicată și creșterea absorbției de fonduri europene, toate acestea având un impact pozitiv asupra rentabilității afacerii pe termen lung.

Măsuri:

■ sprijin financiar pentru cooperare în vederea **integrării producției pe lanțul agroalimentar** ce vizează consolidarea poziției producătorilor în lanțul valoric pentru împărțirea echitabilă a profitului;

■ **susținerea financiară a asocierii fermierilor în forme asociative cu rol economic (cooperative și grupuri de producători).**

Finanțare de aproximativ 27 milioane de Euro (FEADR).

Demararea Programului Agro-Invest

Programul Agro-Invest va fi unul similar cu IMM Invest, dar dedicat în exclusivitate sectorului agricol. Acesta va presupune:

- Garanții la împrumuturi cu dobândă garantată 100%;
- Subvenționarea dobânzilor (≈8 luni+);
- Perioada de rambursare a creditului până la 10 ani;

Bugetul alocat acestui program va fi utilizat pentru credite, în vederea dezvoltării de:

- Depozite de legume-fructe (pentru cooperative);
- Silozuri;
- Retehnologizarea industriei alimentare;
- Achiziție de teren agricol.

Consolidarea mediului asociativ

Organizarea fermierilor în structuri asociative reprezentative, parteneri ale administrației agricole, asigură un dialog permanent cu privire la toate aspectele referitoare la politica agricolă comună, inclusiv la dezvoltarea rurală și la punerea sa în aplicare, și în special cu privire la măsurile pe care Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale le ia în acest context. Consolidarea mediului asociativ asigură realizarea unui schimb de experiență și de bune practici și oferă asistență și consultanță autorității agricole, în procesul de elaborare a strategiilor și politicilor agricole.

Măsuri:

- susținerea financiară în vederea aderării organizațiilor de fermieri din România la COPA-COGECA, prin plata cotizației de membru cu drepturi depline, facilitând pentru prima dată participarea fermierilor români la grupurile de dialog civil la Bruxelles;
- soluții digitale pentru managementul dialogului civil în sectorul agroalimentar – platformă on-line de dialog.

6,5 MILIARDE DE EURO PENTRU **GESTIONAREA APEI ÎN AGRICULTURĂ**

infrastructură irigații, desecare/drenaj, combaterea eroziunii solului

Strategia de gestionare a apei în agricultură

Prin Planul Național de Reziliență și Redresare (PNRR) se vor realiza: infrastructura de irigații, infrastructura de desecare/drenaj, lucrări de combatere a eroziunii solului, lucrări de prevenire a deșertificării, finalizarea sistemului național antigrindină și creșterea precipitațiilor, fiind alocat un buget de **6,5 miliarde de Euro**.

România prezintă un risc considerabil față de schimbările climatice, efectele acestora fiind reflectate de modificările în regimul de temperatură și precipitații, zonele cele mai afectate, fiind situate în partea de Sud-Est, Sud-Muntenia, București-Ilfov și Sud-Vest Oltenia, cu un potențial de adaptare redus, afectând rezultatele întregului an de producție agricolă.

Secetele au un impact semnificativ asupra stabilității producției și a securității alimentare naționale, iar lipsa unei infrastructuri adecvate contribuie la limitarea oportunităților de dezvoltare economică în pofida existenței potențialului din agricultură.

Perioada de referință	Suprafața afectată de fenomene meteorologice adverse (ha)			Total suprafață afectată (ha)
	Secetă	Inundații, grindină, ploi torențiale, viituri	Temperaturi scăzute, îngheț, viscolul, depuneri masive de zăpadă	
2015	1.584.088	101.746	66.672	1.752.506
2016	1.040.002	140.616	5.203	1.185.822
2017	298.365	73.419	39.598	411.383
2018	187.101	172.419	6.418	365.939
2019	74.503	95.999	1.218	171.720

Elemente privind necesitatea adoptării unor măsuri pentru creșterea suprafețelor irigate:

- creșterea semnificativă a temperaturii anuale medii și scăderea precipitațiilor;
- contextul evenimentelor climatice extreme în cazul zonelor care erau caracterizate în trecut prin exces de umiditate, în cadrul unor amenajări de desecare, dar unde s-a manifestat cu acuitate în ultimii ani fenomenul de secetă, ceea ce impune identificarea unor noi soluții tehnice pentru asigurarea necesarului de apă;
- existența diferențierilor regionale atât în probabilitatea de producere a fenomenelor extreme ca seceta și episoadele cu precipitații abundente, cât și, reziliența și capacitatea adaptivă a comunităților rurale la schimbarea climei;
- seceta pedologică severă din zonele cu vulnerabilitate accentuată, coroborată cu un consum ridicat de apă în perioada primăvară-vară conduc la o rezervă de apă din sol situată de multe ori sub punctul de ofilire pe întinse suprafețe

agricole, având ca rezultat scăderea semnificativă a producției agricole;

- pierderile, sub aspect economic, înregistrate în agricultură ca urmare a secetei manifestate în zone în care nu există infrastructură de irigații sau în care aceasta nu mai funcționează;
- impact negativ asupra veniturilor exploatațiilor agricole în fața problemelor cauzate de lipsa apei sau a sistemelor de compensare a deficitului de umiditate în sol.

Măsuri:

1. **Creșterea suprafețelor amenajate pentru irigații, cu prioritate în zone afectate de secetă, precum și creșterea eficienței utilizării apei în activitatea de irigații.** În acest sens, vor fi adoptate următoarele măsuri:
 - implementarea Programului Național de Reabilitarea a Infrastructurii Principale de Irigații din România (PNI) și reluarea lucrărilor de realizare a Canalului Siret - Bărăgan;

- asigurarea apei până la stația de punere sub presiune preluate de către organizațiile de îmbunătățiri funciare și/sau la echipamentele de udare mobile/motopompe.
- finalizarea obiectivelor de investiții aflate în diferite stadii de execuție și proiectare;
- modificări în prioritizarea investițiilor în funcție de zonele vulnerabile, cu risc de aridizare și deșertificare;
- modificări în ordinea de abordare a planului de investiții, care să stimuleze creșterea gradului de utilizare a lucrărilor existente și să garanteze recuperarea investițiilor pe seama sporului de producție agricolă realizate;
- exploatarea amenajărilor de irigații supuse reabilitării în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor, hidroenergetice, silvice, de gestionare a căilor de comunicație, în acord cu interesele proprietarilor de terenuri, ținând seama de cerințele de protecție a mediului.

Rezultate preconizate:

- creșterea randamentului stațiilor de pompare de la 40% la 80%;
- reducerea pierderilor de apă din canale de la 60% la 28%;
- eliminarea degradărilor apărute la construcțiile hidrotehnice aferente canalelor de irigații;
- reducerea tarifului/1.000 m³ apă pompată;

- facilitarea accesului direct al fermierilor la apa pentru irigații;
- creșterea numărului de echipamente utilizate pentru distribuirea apei pentru irigații;
- creșterea suprafeței irigate deservită de infrastructura de irigații.

Pentru realizarea acestui obiectiv, **bugetul estimat este de 4.051.482.205 Lei** (831.926.530,08 Euro) sume asigurate de la bugetul de stat/fonduri europene.

2. Asigurarea integrării obiectivelor de mediu în programele de investiții sectoriale în vederea creșterii adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice. Măsuri pentru realizarea obiectivului:

- Includerea în Planul Național de Relansare și Reziliență a proiectelor de infrastructură pentru:

- compensarea deficitului de umiditate a solului în vederea combaterii riscului de secetă;
- reducerea riscului la inundații și alunecări de teren;
- combaterea eroziunii solului;
- protecția antigrindină, creșterea și uniformizarea precipitațiilor.
- Măsuri pentru gestionarea durabilă a apei în acord cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile, prin adaptarea și dezvoltarea infrastructurii și tehnologiilor utilizate, sustenabile în fața schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale;
- Măsuri pentru exploatarea amenajărilor îmbunătățiri funciare supuse reabilitării/modernizării, astfel încât să se prevină folosirea ineficientă a apei, excesul de umiditate, eroziunea și poluarea solului și să se promoveze protecția mediului în conformitate cu standardele de mediu;
- Susținerea sistemului antigrindină prin finanțarea a încă 120 de grupuri de lansare ce urmează să deservească 3,226 milioane de ha; finanțarea înființării a două grupuri aviatice ce vor fi dotate cu 8 avioane specializate în combaterea grindinei; susținerea înființării a două unități ce vor cuprinde 100 de generatoare fixe antigrindină – cu un buget estimat de 200 de milioane de Euro.

Alte acțiuni:

- realizarea investițiilor în sistemele de îmbunătățiri funciare și a investițiilor în dezvoltarea capacității Sistemului Național Antigrintină și de Creștere a Precipitațiilor;
- extinderea sistemelor de îmbunătățiri funciare și identificarea/utilizarea unor surse de apă alternative pentru amenajările de irigații;
- utilizarea tehnologiilor moderne pentru adaptarea la schimbările climatice și a materialelor prietenoase cu mediul și mai puțin energofage;
- montarea senzorilor de nivel/presiune pe canale/conducte și obținerea unor economii de 40-60% la consumul de energie și de apă;
- planificarea necesarului de apă în zonele expuse secetei și asigurarea resurselor de apă în condiții de secetă;
- crearea de noi oportunități de ocupare a forței de muncă calificate în domeniul automatizărilor;
- utilizarea surselor de energie alternative.

Rezultate preconizate:

- optimizarea consumului de energie și al resurselor naturale;
- automatizarea stațiilor cu sisteme de monitorizare și control;

- ▶ îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor;
- ▶ creșterea capacității de stocare a apelor pentru asigurarea volumelor necesare în vederea acoperirii cerințelor de apă pentru irigații;
- ▶ creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă;
- ▶ reducerea efectelor negative ale unor factori de mediu limitative: secete prelungite, eroziunea solului, sărăturarea sau creșterea acidității solului.

Pentru realizarea acestui obiectiv, **bugetul estimat este de 6,5 miliarde de Euro**, sume asigurate din fonduri de la bugetul de stat/fonduri europene.

Măsuri de management al riscurilor

România beneficiază de resurse naturale în stare bună, însă sistemele de management al riscului și serviciile prin care riscurile climatice și sanitare potențiale pot fi aplanate sunt insuficient studiate și mediatizate. Chiar și fermele comerciale au, în mare parte, o bază insuficientă de active și sunt inadecvat dotate pentru a face față riscurilor climatice, evenimentelor climatice nefavorabile sau a evenimentelor catastrofale.

Este necesar ca fermierii să gestioneze mai bine riscul în cadrul propriei afaceri, deoarece pe termen mediu și lung se pre-

MĂSURI PENTRU MANAGEMENT AL RISCURILOR

fonduri mutuale și campanii de promovare și mediatizare

nizează un impact mare al schimbărilor climatice asupra producției primare. Posibile riscuri sunt cele de scădere a activității economice cauzate de incidente de mediu, dezastre naturale și efectele schimbărilor climatice (precum inundații persistente, alunecări de teren, eroziune, pagube cauzate de furtuni, secetă, focare de boli, lipsa accesului la resurse de apă

În managementul riscurilor care pot să apară trebuie luați în considerare factori generali care induc un oarecare coeficient de nesiguranță în implementarea obiectivelor propuse de orice categorie de fermieri cum ar fi schimbările climatice cu efectele iminente asupra factorilor precum calitatea terenului agricol, capitalul de muncă fizică și intelectuală, dar și tehnologia, acțiunile de know-how adaptate la noile provocări, cu implicații în productivitatea agricolă, apariția bolilor la animale și/sau la plante.

Modificările climatologice de tipul secetei, inundațiilor sau înghețului (fie timpuriu, fie tardiv) induc compromiterea culturilor pentru care nu există un plan de măsuri adecvate.

Măsuri:

- Operaționalizarea strategiei de gestionare și identificarea măsurilor eficiente pentru **managementul riscurilor** (prin **fonduri mutuale, sisteme de asigurări pretabile** pentru gestionarea riscurilor asociate schimbărilor climatice);
- Găsirea unor soluții eficiente, în parteneriat cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, de implementare a sistemelor de management al riscurilor în agricultură;
- Campanie de promovare/mediatizare pentru stimularea implicării fermierilor în scheme de prevenire și gestionare a riscurilor prin intermediul sprijinului acordat pentru susținerea primelor de asigurare – (**Măsura 17.1**).

Pentru realizarea acestui obiectiv, bugetul estimat este de **50 milioane de Euro** (FEADR).

Corectarea deficitului balanței comerciale

România exportă preponderent materii prime și produse cu valoare adăugată mică și importă produse cu valoare adăugată mare. Industria alimentară din România încă are decalaje semnificative în ceea ce privește valoarea adăugată a produselor agricole în raport cu capacitatea de producție a produselor agricole autohtone. Este necesară sprijinirea acelor produse agro-alimentare pentru care oferta internă

	Total UE + țări terțe		
	export	import	sold total
2013	5,098.1	4,773.2	324.9
2014	5,409.6	4,895.3	514.3
2015	5,737.4	5,826.6	-89.2
2016	5,953.9	6,511.3	-557.4
2017	6,230.0	7,083.9	-853.9
2018	6,501.7	7,635.4	-1,153.2
2019	7,183.0	8,430.1	-1,247

este relativ redusă comparativ cu cererea actuală a pieței și potențialul existent.

Dinamica balanței comerciale pentru produse agroalimentare

Începând cu anul 2015, importurile au crescut într-un ritm mai rapid decât exporturile, soldul schimburilor agroalimentare devenind negativ: de la -89,2 milioane Euro în 2015, **deficitul comercial s-a adâncit continuu până la -1.153,2 milioane Euro în 2018, valoare care a fost depășită la finele anului 2019 și a ajuns la -1.247 milioane Euro, în condițiile menținerii trendului de creștere mai puternică a importurilor față de exporturi.**

Sectorul de procesare a produselor agricole are nevoie de investiții pentru crearea de

capacități noi de procesare, de echipamente și tehnologii moderne, de fluxuri tehnologice care să permită respectarea standardelor comunitare și îmbunătățirea productivității. În mod specific nevoia de investiții în spații de producție și tehnologii moderne, dezvoltarea de noi produse, aplicarea practicilor și tehnologiilor inovative este mare în industria laptelui și a produselor lactate (îndeosebi în zona montană), în procesarea produselor horticole, în industria cărnii, dar și a produselor cu înaltă valoare adăugată. Realizarea de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii de depozitare și procesare pentru micii producători constituie o direcție prioritară pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea și reziliența lanțurilor alimentare naționale.

Prin derularea unor astfel de investiții va crește numărul unităților de colectare/sortare/procesare care respectă standardele UE (siguranță alimentară și trasabilitate) și ponderea pe piață a produselor autohtone cu valoare adăugată, se va echilibra nevoia de procesare în raport cu producția internă cu efecte pozitive asupra balanței comerciale. Totodată crearea de noi unități va avea ca efect direct crearea de locuri de muncă, contribuind la promovarea ocupării forței de muncă și la reducerea decalajului între cerere și ofertă.

UE este în continuare afectată de un deficit semnificativ de proteine vegetale din cauza nevoilor sectorului creșterii animalelor, care depinde de importurile de furaje din țări terțe, situație care aproape nu s-a schimbat

în acest domeniu de mai mult de 15 ani; întrucât situația actuală din UE, caracterizată de importurile de proteine vegetale, în principal soia, demonstrează că trebuie să luăm măsuri importante, asigurarea independenței proteice în România este importantă.

Măsuri:

- **susținerea investițiilor private în colectarea, depozitarea, stocarea și procesarea produselor agroalimentare** pentru creșterea valorii adăugate a materiei prime. Buget alocat - **430 milioane de Euro** (FEADR);
- Revizuirea mecanismului certificatelor de depozit prin dialog cu instituțiile de credit și asociațiile de profil;
- acordarea de **sprijin cuplat** pentru fermieri în vederea **asigurării independenței proteice** (2% din alocarea aferentă

plăților directe). Buget alocat - **200 milioane de Euro** (FEGA);

- Planul proteina: susținerea (sprijin cuplat important) culturilor de soia și lucernă care să fie comercializate doar în țară și în spațiul comunitar. Există un potențial de 0,5 mil. ha soia care ar face din România un exportator.

Dezvoltarea piețelor locale

Crearea lanțurilor alimentare scurte și dezvoltarea piețelor locale este un obiectiv necesar din perspectiva deschiderii oportunităților de piață pentru fermieri prin promovarea și vânzarea produselor aproape de sursa de producție, fie individual, fie prin intermediul unei forme asociative, astfel încât să fie în acord și cu obiectivele strategiei „**De la fermă la consumator**”. Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale prin intermediul cooperării între diferiți actori se poate realiza în special în sectorul fermelor mici /familiale și deschide premisa de cooperare la nivel de comunitate. Este nevoie de sprijin pentru a facilita accesul fermierilor și grupurilor de fermieri pe piață și de a intra și opera pe aceste piețe la standardele cerute, inclusiv sub aspectele privind siguranța alimentară.

În actuala criză sanitară, provocată de pandemia Covid-19, care a destabilizat grav rețelele globale de aprovizionare cu alimente, arătând vulnerabilitățile inerente ale acestui sistem, rolul producătorilor locali

a fost mai vizibil decât oricând, dezvoltându-se noi oportunități de valorificare a produselor prin intermediul platformelor on-line și de livrări la domiciliu.

Măsuri:

- susținerea cooperării** între producători și actorii locali (consilii locale, școli, agenți economici) în vederea **dezvoltării piețelor locale și comercializării directe** a producției către partenerii locali, astfel încât să se faciliteze crearea lanțurilor de desfacere. Buget alocat - **20 milioane de Euro** (FEADR).

Promovarea produselor locale românești

În România există un potențial încă nevalorificat, de recunoaștere și promovare a produselor locale și includerea acestora în schemele de calitate naționale și UE, din cauza aspectelor cauzate de promovarea deficitară a produselor agroalimentare românești, slaba asociere între producători, taxele aplicate producătorilor care fac dificil accesul produselor autohtone pe rafturile hipermarket-urilor și a supermarket-urilor. Produsele obținute din materie primă locală, ca și cele provenite de la animale crescute în condiții superioare de bunăstare, contribuie la crearea de locuri de muncă, creșterea valorii adăugate și a valorii de piață a acestora, fiind necesară conștientizarea consumatorului referitor la calitatea produselor cu tradiție care fac

parte din cultura națională, valorificarea patrimoniului imaterial local, dar și la importanța asigurării siguranței și securității alimentare.

Numărul produselor românești care participă la o schemă de calitate europeană este redus (7), rezultând o nevoie acută de a sprijini obținerea și promovarea unor astfel de produse. Participarea redusă a fermierilor la schemele de calitate este legată și de asocierea și cooperarea redusă în sectorul agroalimentar, fiind nevoie de sprijinirea asocierii și cooperării inclusiv în cazul consumatorului.

Pentru stimularea fermierilor și grupurilor de fermieri din România este nevoie de măsuri de sprijin care să susțină financiar obținerea de produse de calitate și costurile suplimentare pe care aceștia le suportă, precum și pentru promovarea produselor locale.

Măsuri:

- **crearea unei rețele naționale de colectare, depozitare, procesare și distribuție a produselor românești.** Buget alocat - **750 milioane de Euro** (Planul Național de Relansare și Reziliență);
- **elaborarea și implementarea unei strategii de informare** a consumatorilor cu privire la produsele agroalimentare românești înregistrate în scheme de calitate naționale și europene;

Rețea națională de colectare, depozitare, procesare și distribuție legume-fructe

- **îmbunătățirea legislației privind certificarea și promovarea produselor alimentare, prin dialog strâns cu reprezentanții asociațiilor de profil și bugetarea corespunzătoare a acestor programe;**
- crearea unor standarde de calitate specifice unei certificări speciale pentru produse care să fie fabricate aproape exclusiv cu materii prime românești și procesate în uzine din România (salam cu carne de porc născut, crescut, sacrificat și procesat în România). Scopul acestei certificări este să creeze o cerere de materii prime românești, care să dezvolte zootehnia și să creeze o piață, la preț mai bun, pentru cerealele românești;
- **acțiuni de promovare a produselor locale, tradiționale, românești,** inclusiv produse certificate conform schemelor de calitate, care vor veni în sprijinul micilor producători contribuind totodată la dezvoltarea agro-turistică a mediului rural;
- susținere financiară pentru aderarea la schemele de calitate;
- **promovarea unui act normativ referitor la „ferma pedagogică”** care să stimuleze acțiuni de educare și mediatizare în școli, privind consumul de produse românești;

- Finanțarea unei **Rețele Naționale de Ferme Pedagogice (cca. 1.000 de ferme/gospodării)** din bugetul prevăzut la HG nr.640/2017 referitor la măsuri de educație alimentară în școli, ferme și gospodării pedagogice. Buget alocat - **12 milioane de Euro** (FEADR).

Asigurarea schimbului de generații în agricultură

Sectorul agricol se confruntă cu un grad ridicat de îmbătrânire în rândul proprietarilor și managerilor de ferme, demonstrat prin tendința de scădere a populației tinere de până în 40 de ani concomitent cu creșterea populației active cu vârstă mai mare de 40 de ani. Tinerii din mediul rural sunt slab reprezentați numeric, conform datelor statistice de la nivelul anului 2019, reprezentând puțin peste 29 % din totalul populației rurale, aspect ce implică nevoia întineririi generațiilor din spațiul rural românesc. Totodată, raportul dintre numărul managerilor de ferme de sub 40 ani ce revin la un manager mai mare de 55 ani reflectă gradul de îmbătrânire al forței de muncă din sectorul agricol (11,2 manageri sub 40 ani la 100 manageri peste 55 de ani).

România are nevoie de un număr mare de tineri fermieri care să preia managementul fermelor, inclusiv al celor deja existente, să îmbunătățească productivitatea și să crească accesul pe piață al acestora. Accesul la terenurile agricole reprezintă o

oportunitate și totodată o provocare pentru a fi sprijinită în continuare instalarea de noi manageri de exploatații agricole.

Fenomenul de fărâmițare a terenurilor, precum și gestionarea afacerii agricole dintr-o localitate aflată la distanță mare față de exploatație afectează capacitatea fermierului de a o gestiona adecvat.

Măsuri:

- concesionarea** prin atribuire directă, **tinerilor fermieri**, a suprafețelor de teren agricol (până la **50 ha/fermier**) aflate în administrarea Agenției Domeniului Statului;
- instalarea tinerilor fermieri, cu sprijin financiar prin FEADR, cu alocarea sumei **de aproximativ 520 milioane de Euro**;
- stimularea angajării de tineri în agricultură prin sprijin pentru angajatorii și angajații din sectoarele agricultură și industria alimentară constând în plata pe o perioadă de maxim 18 luni 75% din salariu pentru angajatorii care încadrează în muncă cu normă întreagă persoane cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani înregistrați ca șomeri în evidența ANOFM (Tineri NEETS).

Finanțarea necesară de aproximativ **200 de milioane de Euro** se acoperă din Fondul Social European (FSE).

De asemenea, vor fi dezvoltate programe de formare continuă a fermierilor.

Restructurarea învățământului profesional și tehnic

La începutul anului 2019, numărul instituțiilor de învățământ secundar superior care școlarizau pe filiera tehnologică, profilul resurse naturale și protecția mediului, a fost de 323, din care 99 în mediul rural (27,8%), iar un număr de 24, din care 20 în mediul rural reprezentau școlile profesionale care școlarizează în profilul agricol (83,3%). Scăderea numărului de licee cu profil agricol s-a produs concomitent cu reducerea numărului de absolvenți. Deși în ultimii ani situația parteneriatelor încheiate între liceele care oferă calificări profesionale și agenți economici are o tendință de creștere, studenții nu vin din aceste licee cu o experiență practică consolidată, ci o dobândesc direct în ferme cu sprijinul antreprenorilor locali implicați în agro-afaceri. Astfel, nevoia creării acestor parteneriate trebuie susținută.

Măsuri:

- investiții privind **finanțarea infrastructurii aferente liceelor agricole;**
- cooperarea între instituții de învățământ cu profil agricol și agenții economici din domeniul agro-alimentar pentru asigurarea premiselor de punere în practică a **învățământului dual în agricultură.**

Bugetul alocat este de **40 milioane de Euro** (FEADR).

Cercetare, inovare și agricultură inteligentă

Cunoștințele și inovarea sunt esențiale pentru un sector agricol inteligent, rezilient și sustenabil. În România, sectorul de cercetare-inovare nu este suficient adaptat nevoilor specifice ale fermierilor.

Problemele structurale ale agriculturii din România, provocările referitoare la protecția mediului, efectele schimbărilor climatice sunt aspecte care mențin un decalaj între cerințele societății pentru servicii de mediu, în contextul schimbărilor climatice și al impactului agriculturii asupra mediului și posibilitățile reale de producție în sectorul agricol.

Este necesar ca fermierii, consultanții și unitățile de cercetare să concluzioneze. Implementarea de tehnologii și procese inovatoare și adaptate la nevoile fermierilor, dezvoltate și sprijinite prin activități de cer-

cetare-inovare, va genera efecte socio-economice și de mediu pozitive, care să crească performanțele fermelor cu un impact redus asupra mediului.

Prin urmare, prin măsurile de cooperare în vederea inovării se va facilita implementarea de tehnologii inovative, prin cooperarea directă între fermieri, cercetători, entități publice în baza parteneriatelor din cadrul grupurilor operaționale în scopul rezolvării problemelor punctuale identificate de fermieri.

Măsuri:

- asigurarea sprijinului pentru crearea de parteneriate de cooperare în vederea inovării, dezvoltării de noi practici, care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;
- susținerea investițiilor la nivel de fermă în tehnologii inovatoare aferente **agriculturii de precizie**.

Bugetul alocat este de **25 milioane de Euro** (FEADR).

Dezvoltarea agriculturii ecologice

Suprafața cultivată în sistem ecologic este încă redusă. În anul 2019, în România, doar 2,43 % (395,5 mii ha) din suprafața agricolă utilizată a fost cultivată în sistem ecologic, comparativ cu aprox. 7% în UE 28. Din suprafața totală cultivată, ponderea cea mai mare o dețin cerealele - 32,07% urmate

de culturile permanente pășuni și fânețe - 24,33% și culturi industriale. Numărul redus al unităților de procesare în sistem ecologic (191 în anul 2019), în condițiile unei cereri în creștere a consumatorilor pentru produse care să corespundă orientării lor către o dietă cu un aport adecvat de elemente nutritive, necesită stimularea investițiilor în vederea obținerii de produse calitative care să permită un stil de viață sănătos.

Susținerea agriculturii ecologice va contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, studiile demonstrând o reducere a amprentei de carbon/tonă de alimente produsă din agricultura ecologică față de agricultura convențională datorită renunțării la îngrășăminte chimice și pesticide. În timp ce agricultura ecologică contribuie la protejarea mediului, aceasta produce concomitent și alimente cu o valoare mai mare din perspectiva asigurării sănătății consumatorilor. În contextul Pactului Ecologic European, agricultura ecologică reprezintă o importantă componentă a implementării prevederilor Strategiei „De la fermă la consumator”.

Măsuri:

- acordarea de sprijin financiar pentru suprafețele cultivate în sistem ecologic care vizează o țintă de **20% din suprafața agricolă a României în anul 2027**, prin conversia pajiștilor preponderent din zonele montane și colinare la sistemul ecologic, a suprafețelor din zonele de agromediu și din zonele cu constrângeri specifice și naturale;

1,4 MILIARDE DE EURO PENTRU **ZONELE CU CONSTRÂNGERI NATURALE**

- susținerea investițiilor în fermele ecologice **care integrează funcția de procesare, funcția agropedagogică, funcția agroturistică, precum și alte scheme de calitate.**

Bugetul alocat este de **550 milioane de Euro** (FEADR).

Susținerea zonelor cu constrângeri naturale

Din suprafața agricolă utilizată totală a țării, o pondere însemnată (50,02%) prezintă caracteristici nefavorabile de mediu, ca urmare a unor factori bio-fizici (climatici, edafici, relief) ce limitează activitatea agricolă uzuală prin obținerea de producții reduse, scurtarea perioadei de vegetație, creșterea costurilor de producție etc. Conform desemnării zonelor cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, acestea sunt împărțite în: zone montane (15,09%); zone cu constrângeri naturale semnificative (33,56%); zone cu constrângeri naturale specifice (1,38%). Având în vedere faptul că venitul factorilor agricoli pe lucrător este în medie mai mare în zonele care nu sunt afectate de constrângeri naturale (ANC), în zonele ANC se va urmări evitarea abandonului activităților agricole. Menținerea activităților agricole contribuie, de asemenea, la conservarea factorilor de mediu (biodiversitate, sol, apă, aer), inclusiv la menținerea peisajelor tradiționale.

plăți compensatorii pentru menținerea activității agricole în zonele defavorizate

Măsuri:

- susținerea financiară a **zonelor cu constrângeri naturale** prin plăți compensatorii, în vederea menținerii activității agricole a fermierilor, în special în zonele montane;
- aplicarea mecanismului de ajustare (fine-tuning) a zonelor cu constrângeri, pentru o mai bună direcționare a sprijinului către toate zonele defavorizate;
- introducerea unei **scheme de certificare (PRODUS din zone HNV - Înaltă valoare naturală)**;
- **condiționarea accesului fermelor la măsura de sprijin în zonele cu constrângeri naturale de certificare a suprafețelor în agricultura ecologică.**

Bugetul alocat se ridică la aproximativ **1,4 miliarde de euro** (FEADR).

Consolidarea proprietății

Din cele 23,8 milioane de hectare, cât însumează teritoriul României, suprafața agricolă utilizată în exploatațile agricole a fost la nivelul anului 2014 de 14,6 milioane de

hectare (61,3%) din care 9,3 milioane de hectare reprezintă teren arabil. Din totalul suprafeței agricole, aproximativ 93,6% se află în proprietate privată, iar din totalul suprafeței arabile, circa 95% se află în proprietate privată. Agricultura din România este caracterizată prin decalaje și dezechilibre structurale reliefate de polaritatea între ferme de dimensiuni foarte mari și cele de dimensiuni foarte reduse ce influențează direct competitivitatea.

Măsur:

elaborarea și implementarea Codului Rural

Elaborarea unui set de principii și măsuri aplicabile în spațiul rural, care să asigure dezvoltarea în ansamblu și eficientizarea activităților din domeniul agricol, inclusiv prin măsuri de stimulare a procesului de comasare a terenurilor agricole.

acțiuni menite să impulsioneze procesul de comasare a terenurilor:

aplicarea cadrului juridic specific, în cazul **înstrăinării terenurilor agricole** situate în extravilan, respectiv prin Legea nr. 17/2014 prin:

- reglementarea unor măsuri care urmăresc un obiectiv de interes general în acest domeniu;
- stabilirea condițiilor necesare pentru stimularea tinerilor fermieri prin exercitarea dreptului de preempțiune la achiziționarea terenurilor agricole, în condiții reale de preț;

menținerea unei distribuiri a drepturilor de proprietate asupra terenurilor agricole care să permită dezvoltarea de exploatații agricole viabile pe baza unor considerații sociale și de amenajare a teritoriului;

creșterea suprafeței agricole utilizate strict în scopul practicării agriculturii prin limitarea folosirii suprafețelor agricole în alte scopuri, evitarea speculei și accelerarea procesului de comasare prin cumpărare a terenurilor.

finalizarea cadastrării terenurilor agricole, acțiune care este de importanță majoră pentru agricultura din România.

intabularea cu prioritate a terenurilor agricole din sectoarele cadastrale extravilane are rolul de a asigura implementarea noilor scheme de plăți, dezvoltarea pieței funciare, creșterea interesului producătorilor agricoli în constituirea de noi exploatații.

Creșterea competitivității în zootehnie

Corectarea balanței comerciale în zootehnie, plecând de la gradul de asigurare al produselor de origine animală din producția națională:

la carnea de vită producția este de 5,7 kg pe cap/an, iar consumul este de 4,5 kg, rezultând un excedent de 1,2 kg /cap/an, reprezentând un excedent de 26%, față de consum.

- la carnea de porc producția este de 21,4 kg pe cap/an, iar consumul este de 37,8 kg, rezultând un deficit de 16,4 kg /cap/an, reprezentând un deficit de 43% față de consum, cu tendințe de creștere a deficitului.
- la carnea de pasăre producția este de 25,4 kg pe cap/an, iar consumul este de 26,5 kg, rezultând un deficit de 1,1 kg /cap/an, reprezentând un deficit de 4% față de consum.
- la carnea de oaie/capră producția este de 5,6 kg pe cap/an, iar consumul este de 2,8 kg, rezultând un excedent de 2,8 kg /cap/an, reprezentând un excedent de 100% față de consum.
- la laptele de vacă, producția este de 201,9 kg pe cap de locuitor/an, iar consumul este de 254,3 kg, rezultând un deficit de 52,4 kg/cap/an, reprezentând un deficit de 20,6% față de consum.

România trebuie să promoveze o zootehnie cu rol multifuncțional și cu influență în spațiul rural. Pentru aceasta, trebuie avută în vedere practicarea zootehniei, ținând cont de:

- păstrarea tradițiilor;
- menținerea specificului rural;
- menținerea activităților comunităților rurale prin asigurarea de resurse financiare;

- menținerea populației în zonele rurale în special a populației tinere.

În vederea restructurării economice și creșterii competitivității sectorului zootehnic se vizează măsuri de sprijin pentru înființarea de noi exploatații cu accent pe durabilitate din perspectiva protecției mediului, precum și re tehnologizarea celor existente prin soluții inovatoare. Totodată este necesar ca sectorul să beneficieze de acțiuni privind:

- ameliorarea efectivelor de animale prin implementarea de către societățile de ameliorare a programelor de ameliorare a raselor de animale;
- asigurarea necesarului de consum al populației cu produse de origine animală din producția internă și crearea unor disponibilități pentru export;
- reducerea poluării mediului prin gestionarea dejecțiilor din exploatațiile zooteh-

nice, conform normelor europene privind protecția mediului.

Măsuri:

- prioritizarea investițiilor din sectorul zootehnic pentru asigurarea materialului biologic din resurse proprii în vederea corectării deficitului balanței comerciale;
- continuarea măsurilor de plăți în favoarea bunăstării porcinelor și păsărilor;
- program de sprijinire a crescătorilor de bovine pentru producția de carne, prin stimularea creșterii calității carcaselor conform sistemului de clasificare EUROP;
- program de sprijinire a crescătorilor de ovine pentru producția de carne, prin stimularea creșterii calității carcaselor clasificate conform sistemului de clasificare EUROP;
- stimularea participării fermierilor la scheme de calitate;
- asigurarea accesului la finanțare prin continuarea mecanismelor de creditare prin subvenționarea dobânzilor și garantare;
- continuarea programelor de investiții în zootehnie, inclusiv pentru realizarea instalațiilor de gestionare a dejecțiilor pentru reducerea poluării mediului;
- programele de investiții au în vedere asigurarea securității alimentare din producția internă, prin creșterea produc-

ției de carne din sectoarele deficitare porc și pasăre;

- sprijin financiar pentru finanțarea programelor de ameliorare derulate de societățile de ameliorare, conform principiilor din Uniunea Europeană;
- sprijin financiar pentru protejarea raselor pe cale de dispariție.

SECTORUL SUIN - echilibrarea balanței comerciale pe segmentul carne de porc

Balanța comercială pe segmentul carne de porc în România - consum intern de carne de porc (anul 2019) 739.750 tone, din care:

- producție internă: 412.674 tone;
- import carne porc: 327.076 tone.

Pentru a asigura necesarul de consum intern de carne de porc este necesară creșterea numărului de scroafe din România cu cca. 190.000 capete.

Acțiuni în vederea echilibrării balanței comerciale aferente sectorului suin:

- creșterea numărului de scroafe cu cel puțin 100.000 capete în vederea acoperirii necesarului de purcei pentru îngrășare. Buget alocat - 400 milioane de Euro (buget național și FEADR)

Măsuri specifice:

- înființarea de ferme noi de reproducție (estimat a se realiza 65.000 locuri de cazare în intervalul 2021-2022) - capa-

citarea fermelor nou înființate minim 1.000 locuri de cazare-maxim 3.000 de locuri de cazare – buget estimat 240 milioane de Euro;

ECHILIBRAREA BALANȚEI COMERCIALE ÎN **SECTORUL SUIN**

ferme noi de reproducție și extinderea capacității în fermele existente

- 📌 extinderea capacității de reproducție din fermele existente (estimare: 30.000 de locuri) - extinderea capacității fermelor de minim 300 locuri de scroafă până la maxim 3.000 locuri de scroafă;
- 📌 refacerea capacităților de reproducție dezafectate sau aflate în conservare, sau reconversia fermelor de îngrășare în ferme de reproducție (20.000 de locuri);
- 📌 refacerea sau reconversia fermelor până la o capacitate de minim 750 de locuri de scroafe și maxim 2.000 locuri de scroafe.
- 📌 **întărirea măsurilor de biosecuritate la nivelul exploatațiilor de suine. Buget alocat – 20 de milioane de Euro (FEADR);**
- 📌 **investiții în exploatații de creștere și îngrășare a suinelor. Buget alocat – 80 de milioane de Euro (buget național și FEADR).**

Măsuri specifice:

- 📌 înființarea de exploatații noi - de minim 1.500 locuri de cazare porc gras;

- 📌 extinderea exploatațiilor - la o capacitate de minim 1.500 locuri de cazare porc gras;
- 📌 refacerea și modernizarea capacităților de producție existente în vederea creșterii eficienței energetice, a biosecurității și a îmbunătățirii condițiilor de bunăstare a animalelor - pentru ferme de minim 1.500 locuri de cazare porc gras și care au mai mult de 10 ani de la intrarea în producție;
- 📌 **continuarea măsurii de bunăstare în sectorul suin 2021-2023. Buget alocat – 140 de milioane de Euro (FEADR).**

SECTOR AVICOL - echilibrarea balanței comerciale pe segmentul carne de pasăre și ouă de consum

În prezent, producția internă de carne de pasăre realizată nu acoperă necesarul de consum al populației, valoarea importurilor fiind mult superioară exporturilor, astfel în anul 2019 importându-se cca. 143 mii tone carne de pasăre și exportându-se cca. 93 mii tone.

Producția de ouă de consum este deficitară în fermele comerciale, numărul de găini ouătoare crescute în fermele comerciale fiind de aproximativ 9 milioane capete, iar, raportat la numărul de locuitori din țara

noastră, reprezintă 0,45 găini/cap locuitor, față de 0,78 găini/cap locuitor, media UE.

Pentru producția realizată în fermele comerciale și pentru gospodăriile populației, din cauza lipsei de capacități de reproducție, în anul 2019, s-a importat un număr de 129 milioane capete pui carne de o zi și cca. 60 milioane ouă de incubație.

Pentru a acoperi acest deficit este necesar să se crească efectivele de găini de reproducție cu cca. 850.000 capete.

Astfel, lipsa capacităților de reproducție face ca necesarul de material biologic destinat fermelor de creștere să fie asigurat din producția națională în proporție de cca. 60 – 70% din necesar.

Acțiuni în vederea echilibrării balanței comerciale aferente sectorului avicol:

- creșterea numărului de găini de reproducție cu cca. 800.000 capete în vederea acoperirii necesarului de ouă de incubat. **Buget alocat – 45 de milioane de Euro (buget național și FEADR);**

Măsuri specifice:

- înființarea de ferme noi de reproducție;
- extinderea capacității de reproducție din fermele existente;
- înființarea de stații de incubație noi.
- **reconversia sistemelor de creștere din fermele de broiler și găini ouă consum către sisteme de creștere cu libertate de**

mișcare a animalelor. Buget alocat – 10 de milioane de Euro (buget național și FEADR);

- **investiții în exploatații de creștere a găinilor și a puilor broiler.**

Măsuri specifice:

- Înființarea de exploatații noi;
- Extinderea exploatațiilor;
- Refacerea și modernizarea capacităților de producție existente în vederea creșterii eficienței energetice, a biosecurității și a îmbunătățirii condițiilor de bunăstare a animalelor.

Buget alocat – 80 de milioane de Euro (buget național și FEADR);

- **Continuarea măsurii de bunăstare în sectorul avicol 2021-2023. Buget alocat – 140 de milioane de Euro (FEADR).**

SECTOR BOVIN - echilibrarea balanței comerciale în sectorul bovin.

- pentru sectorul creșterii vacilor de lapte, diminuarea deficitului prin măsuri de creștere a producției interne;
- pentru sectorul creșterii taurinelor de carne, îmbunătățirea calității genetice și încurajarea consumului intern de carne de vită prin elaborarea unor măsuri de susținere a crescătorilor de taurine de carne.

Măsuri:

- program de sprijinire a crescătorilor de bovine pentru producția de carne prin stimularea creșterii calității carcaselor conform sistemului de clasificare EUROP;
- încurajarea asocierii pentru înființarea centrelor de colectare și microunităților de procesare a laptelui;
- sprijin financiar pentru înființarea și organizarea microunităților de colectare și procesare a laptelui;
- finanțarea investițiilor pentru înființarea fermelor noi de peste 50 de capete;

SUSȚINEM INVESTIȚIILE PRIVATE ÎN COLECTAREA, DEPOZITAREA,

stocarea și procesarea produselor agroalimentare pentru creșterea valorii adăugate a materiei prime – 430 milioane Euro

- investiții în extinderea și modernizarea fermelor cu un număr de peste 50 capete, prin programe de ajutor;
- finanțarea programelor de ameliorare pentru îmbunătățirea performanțelor de producție și asigurarea materialului biologic de înaltă valoare genetică.

Buget alocat – **150 de milioane de Euro** (buget național și FEADR);

Producția, importul, exportul pentru anul 2019

PRODUSUL	PRODUȚIA INTERNĂ TONE	IMPORT TONE	EXPORT TONE	CONSUM INTERN TONE	% PRODUȚIA/ CONSUM
BOVINE	110.700	17.980	39.827	88.853	24,58
LAPTE ȘI PRODUSE DIN LAPTE (MII HL)	39.548,8	13.096,2	2.822,7	49.822,3	-20,62

SECTOR OVINE/CAPRINE

România produce cca. 8 milioane de miei pe an, din care disponibile pentru îngrășare și export sunt cca. 3 milioane capete, care s-au exportat în viu. Pentru evitarea problemelor privind transportul animalelor vii și intrarea pe piața UE este necesară îmbunătățirea calității carcaselor.

Pentru sectorul creșterii ovinelor/caprinelor se va urmări:

- îmbunătățirea calității genetice în sensul obținerii unor carcase de calitate superioară, competitive pe piața UE;
- elaborarea de programe de ameliorare în sensul creșterii rezistenței la Scrapie.

Măsuri

- înființarea de ferme noi de îngrășare pentru tineretul ovin/caprin (estimat a se realiza 1 milion locuri de cazare);
- creșterea capacității fermelor nou înființate: minim 2.000 locuri de cazare – maxim 5000 de locuri de cazare;
- programe cu costuri eligibile – construcții, echipamente, mijloace de transport:
 - program de sprijinire a crescătorilor de ovine pentru producția de carne prin stimularea creșterii calității

MĂSURI PENTRU REFORMA INSTITUȚIONALĂ**debirocratizare prin crearea unei baze de date unice și înființarea Camerelor Agricole**

carcaselor conform sistemului de clasificare EUROP;

- încurajarea asocierii pentru colectarea lânii și microunități de procesare a laptelui de oaie și capră;
- măsuri de sprijin pentru achiziția de animale de rasă specializate lapte/carne și material seminal provenit de la animale de rasă specializate lapte/carne.

Buget alocat – **80 de milioane de Euro** (buget național și FEADR);

SECTORUL PESCĂRESC

Sectorul pescăresc al României este unul dintre domeniile cele mai afectate de schimbările climatice dar și de orientările de piață ale consumatorilor, în sensul în care preferințele acestora din ultimii ani arată o orientare clară către consumul speciilor marine și a fructelor de mare. În aceste condiții, principalele obiective pentru următorii patru ani, sunt următoarele:

- creșterea producției de pește din acvacultură de la 10.000 tone în 2020, la 15.000 tone în 2024, cu precădere a speciilor de

apă dulce valoroase și cu valoare economică ridicată, precum păstrăvul;

- încurajarea procesării primare în fermă dar și a sectorului de procesare generală a peștelui care pot aduce plusvaloare sectorului pescăresc și servicii consumatorilor;
- organizarea pescuitului la Marea Neagră și crearea de condiții și facilități investitorilor prin construirea portului pescăresc de la Midia, prin utilizarea Fondului European de Pescuit alocat României pentru perioada 2021-2027;
- finalizarea cadastrării terenurilor proprietate ANPA în suprafață de 33.000 ha și concesionarea acestora;
- întărirea capacității instituționale a ANPA prin modificarea legislației în domeniu, astfel încât de administrarea și reglementările referitoare la resursa acvatică vie din România să răspundă o singură instituție;
- susținerea, încurajarea și sprijinirea pescuitului tradițional, durabil și sustenabil bazat pe cote de pescuit din Delta Dunării și Dunăre, prin sprijinirea organizațiilor de producători, cu utilizarea fondurilor europene destinate acestor activități;
- punerea în funcțiune a Bursei de pește din Tulcea în interesul producătorilor locali, dar și al consumatorilor de pește prin utilizarea transparentă a acestei investiții.

Buget alocat – **165 de milioane de Euro** (FEPAM);

Reforma instituțională

Reformarea celor două agenții de plăți în agricultură: Agenția de Plăți și Intervenții în Agricultură (APIA) și Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), cu accent pe debirocratizarea procedurilor, în scopul accelerării și creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene;

Măsuri:

- Debirocratizarea – crearea unei baze de date unice care să cuprindă informațiile aferente tuturor structurilor din subordinea MADR corelate cu instituțiile partenere;
- Înființarea Camerelor Agricole prin implementarea prevederilor legii de reglementare;
- Digitalizarea - măsuri pentru implementarea reglementărilor în domeniul digitalizării pentru asigurarea interoperabilității și gestionarea depunerii online a documentelor.

H MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

Viziunea pe termen mediu

România, alături de celelalte state membre, își asumă angajamentul Uniunii Europene de creștere a ambiției și eforturilor în scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră pentru combaterea efectelor schimbărilor climatice în vederea îndeplinirii obiectivelor Acordului de la Paris, precum și în contextul adoptării Pactului Ecologic European.

Guvernul va utiliza șansa oferită de aceste angajamente pentru a transforma societatea și economia națională, contribuind la obiectivul unei dezvoltări sustenabile, ținând însă cont și de impactul social și regional al acestui proces.

Tranziția trebuie să fie percepută ca fiind justă, pentru a putea fi susținută pe termen lung la nivelul întregii societăți. Guvernul va urmări asigurarea echității tranziției și al caracterului durabil al soluțiilor propuse. Riscurile tranziției pot fi limitate printr-o împărțire justă a costurilor și eforturilor între sectoarele economice și prin favorizarea inovației. Vor fi implementate schimbări structurale în măsură a susține pe termen lung locurile de muncă și economia.

Obiective

I. Combaterea schimbărilor climatice:

■ actualizarea strategiei naționale privind schimbările climatice. În calitate de Parte a Acordului de la Paris și de stat membru al UE, România are obligația de a întocmi

și comunica instituțiilor partenere internaționale Strategia sa pe termen lung cu privire la emisiile de gaze cu efect de seră. Strategia, în forma solicitată, trebuie să conțină informații privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și sporirea reținerilor de carbon în întreaga economie și în sectoare individuale. Implementarea Strategiei se va face prin Planul de acțiune care urmează să fie elaborat în parteneriat cu toate instituțiile responsabile de luarea măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice;

- ameliorarea legislației, astfel încât să se asigure un cadru pentru integrarea obiectivelor climatice în toate politicile și să răspundă la următoarele întrebări: unde vrem să ajungem, cum vom ajunge, cum vor fi împărțite responsabilitățile, care este progresul realizat, cine să fie implicat în proces. Legea va stabili un cadru dedicat pentru participarea publicului și a stakeholderilor. Prin adoptarea unei legi „a climei” urmează să fie înființat un organism independent tehnico-științific cu rolul de a oferi sfaturi și recomandări Guvernului în adoptarea de măsuri și politici care vizează reducerea emisiilor de carbon ale României;
- colaborarea cu toate instituțiile partenere pentru implementarea Planului Național Integrat Energie – Climă (PNIESC), precum și pentru revizuirea acestuia, ținând cont de principiile expuse mai sus, pentru

atingerea țintei actualizate de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul Uniunii Europene pentru anul 2030;

- ▣ îmbunătățirea mecanismului necesar pentru gestionarea sectorului „Exploatarea Terenurilor, Schimbarea Destinației Terenurilor și Silvicultură” (LULUCF), parte a Inventarului Național de Emisii de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), printr-un sistem național permanent de monitorizare, care va conține observații aeriene și terestre, care se vor valida la nivel internațional, în parteneriat cu mediul academic și institutele de cercetare de profil. Astfel, se va evita gestionarea defectuoasă a acestui sector, care va avea un rol important în îndeplinirea obligațiilor de conformare, prin echilibrarea emisiilor de gaze cu efect de seră, cu reținerile de carbon.

II. Păduri

- ▣ adoptarea unei noi strategii forestiere naționale. Viitoarea strategie forestieră națională va trebuie să fie armonizată atât cu strategiile din domeniul forestier de la nivel european și nivel internațional, cât și cu alte politici sectoriale/ trans-sectoriale relevante și să se axeze pe principiile rezultate din procesul de consultare demarat în iulie 2020 cu factorii interesați din domeniu;
- ▣ împăduriri masive – Plantarea a 220 milioane puiți forestieri în perioada 2021-2024 – echivalentul a aproximativ 50.000 ha, dar nu mai puțin de 55 milioane

puiți/an. Accentul se va pune pe împăduriri în afara fondului forestier național și extinderea acestuia, prin împădurirea terenurilor degradate și înființarea de perdele forestiere de protecție. Bugetul alocat este de 650 de milioane de Euro;

- ▣ combaterea tăierilor ilegale de pădure și a altor practici nelegale din sistemul silvic prin:
- ▣ îmbunătățirea continuă a sistemului de monitorizare SUMAL – sistemul informatic de urmărire a trasabilității materialului lemnos, principalul instrument în lupta împotriva tăierilor ilegale de pădure;
- ▣ utilizarea celor mai noi tehnologii pentru asigurarea integrității fondului forestier – imagini din satelit, utilizarea dronelor, a sistemelor de inteligență artificială, etc. Bugetul alocat este de 2,4 de milioane de Euro;
- ▣ întărirea continuă a capacității și reforma structurală a gărzilor forestiere.

III. Managementul apelor

Realizarea securității apei în România se referă la combinarea a trei obiective: asigurarea utilizării durabile a resurselor de apă; furnizarea de servicii privind apa accesibile tuturor; reducerea riscurilor legate de apă în contextul schimbărilor climatice. O abordare integrată care poate să răspundă acestor solicitări trebuie să prevadă:

MĂSURI PRIVIND RECICLAREA ȘI ECONOMIA CIRCULARĂ

reducerea deșeurilor care ajung la gropile de gunoi; utilizarea rațională a resurselor

- creșterea rezilienței la dezastrele cauzate de riscurile naturale accentuate de schimbările climatice; dezvoltarea capacității de intervenție și răspuns a structurilor responsabile cu managementul situațiilor de urgență;
- extinderea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare în contextul implementării Directivei Cadru a Apei și a directivelor subsecvente;
- îndeplinirea măsurilor din Planul de Management al Bazinului hidrografic pentru atingerea stării bune a apelor privitor la presiunile hidromorfologice.

Programul privind combaterea eroziunii costiere – Faza a II-a: Cu un buget dublu față de Faza I – 800 milioane Euro – programul finanțat din fonduri europene își propune reabilitarea a 11 sectoare de plajă și creșterea suprafeței acestora cu peste 240 de hectare. Termen de finalizare: anul 2023.

IV. Reciclare și economie circulară

- reducerea cu cel puțin 75% a deșeurilor care ajung în gropile de gunoi, din totalul deșeurilor generate, până în anul 2025;
- utilizarea rațională a resurselor naturale, inclusiv a materialelor considerate astăzi deșeuri; Prioritatea: reutilizarea resurselor deja existente în circuitele economice

locale și naționale prin reintroducerea deșeurilor în economia circulară;

- elaborarea Strategiei pentru Economie Circulară. Implementarea acesteia bazată pe inovație, tehnologii noi care să permită colaborarea, comunicarea și transparentizarea sistemelor. Responsabilitățile de implementare din sistemul economiei circulare vor fi repartizate echitabil între toți actorii din sistem pe baza principiului „poluatorul plătește”;
- implementarea sistemului garanție-returnare pentru ambalaje nereutilizabile – Stabilirea principiilor și a cadrului legal de funcționare; Partajarea responsabilităților; Implicarea financiară a principalilor actori; Elaborarea criteriilor pentru desemnarea administratorului de sistem;
- implementarea directivei privind produsele din plastic de unică folosință – Coordonarea elaborării cadrului legal de aplicare prin cooptarea tuturor ministerelor implicate. Stabilirea responsabilităților fiecărui minister în parte. Stabilirea răspunderii extinse a producătorilor pentru anumite categorii de produse;
- valorificarea unor materiale din depozitele poluante (zguri, șisturi, steril etc.) se va

face în colaborare cu universități și institute de cercetare cu experiență în domeniu, prin proiecte comune cu finanțare din diferite surse.

V. Calitatea aerului și protecția atmosferei

În scopul îndeplinirii obligațiilor din domeniul calității aerului, ce revin României ca stat membru al UE, având în vedere faptul că cea mai mare parte a echipamentelor care se găsesc în Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA) au o vechime relativ mare, iar menținerea lor în funcțiune pe termen lung este din ce în ce mai dificilă, se vor avea în vedere:

- Asigurarea în mod continuu a finanțării activității de evaluare a calității aerului înconjurător

- La acest moment, principala sursă de finanțare o reprezintă bugetul Fondului pentru mediu, în conformitate cu prevederile art.13, alin.(1), lit.m) și lit.v) din Ordonanța de Urgență a Guvernului (OUG) nr.196/2005 privind Fondul pentru mediu, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.105/2006, cu modificările și completările ulterioare, fiind finanțate după cum urmează:

Prestarea serviciilor necesare pentru funcționarea echipamentelor instalate în stațiile de monitorizare a calității aerului, care compun RNMCA și care sunt raportate la CE, în scopul îndeplinirii obiectivelor de calitate a

datelor (captura minimă de date specifică fiecărui poluant prevăzut pentru evaluarea calității aerului);

Realizarea acțiunilor premergătoare activității de furnizare a celor 14 stații de monitorizare a calității aerului și relocarea a 7 stații, de tip industrial, existente în RNMCA, pe alte amplasamente și redefinirea acestora ca stații de fond urban (FU), fond suburban (FSU) sau trafic (T);

Prestarea serviciilor pentru dezvoltarea aplicațiilor software specifice RNMCA necesare pentru dezvoltarea unui software propriu de raportare în scopul respectării Deciziei 2011/850/UE de punere în aplicare a Directivelor 2004/107/EC și 2008/50/EC ale Parlamentului și Consiliului European privind schimbul reciproc de informații și raportări și în conformitate cu cerințele Directivei 2007/2/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 martie 2007 de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană (INSPIRE);

Introducerea sistemului de alertă/avertizare prin sms/e-mail în cadrul aplicației software specifice colecției și transmiterii datelor de calitate a aerului furnizate de RNMCA pentru avertizarea reprezentanților autorităților de protecția mediului (MMAP/ANPM/APM) în cazul înregistrării unor evenimente/avarii/întreruperi în func-

ționarea echipamentelor instalate în stațiile care compun RNMCA sau în situația depășirii unor nivele prestabilite pentru poluanții măsurați de acestea (2020).

- Demararea proiectului „Îmbunătățirea sistemului de evaluare și monitorizare a calității aerului la nivel național” în scopul obținerii finanțării nerambursabile prin Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM), aferentă perioadei de programare 2014-2020;
- Revizuirea clasificării în regimuri de evaluare a calității aerului a ariilor din zonele și aglomerările prevăzute în Anexa nr.2 la Legea nr.104/2011 pe baza datelor furnizate de RNMCA și a rezultatelor studiului de modelare matematică a dispersiei poluanților emiși în aer, ultima încadrare fiind realizată în anul 2016 (2021);
- Depunerea unui nou proiect la AM-POIM pentru obținerea finanțării nerambursabile prin POIM, din perioada de programare 2021-2027, în scopul achiziției de echipamente noi pentru înlocuirea în mod eșalonat a echipamentelor existente în RNMCA (stații/laboratoare/sisteme de gestionare a datelor, echipamente și instrumente care sunt depășite/uzate din punct de vedere fizic);
- Identificarea soluțiilor pentru interconectarea sistemului de monitorizare a calității aerului care este în administrarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor cu sistemele de măsurarea ale universităților

și institutelor de cercetare dezvoltare, cu respectarea prevederilor legislației europene în domeniu, pentru creșterea nivelului de cunoaștere a calității aerului la nivel național și pentru eficientizarea luării deciziilor;

- Adoptarea măsurilor necesare pentru integrarea datelor satelitare provenite din serviciul Copernicus pentru monitorizarea atmosferică. În acest sens se va continua colaborarea cu Agenția Spațială Europeană prin Agenția Spațială Română (ROSA);
- Întărirea capacității de monitorizare și intervenție a comisarilor Gărzii Naționale de Mediu;
- Asigurarea serviciului de permanență, 24/24h, pe întreg teritoriul țării și mai ales în aglomerările urbane cu probleme în ceea ce privește poluarea aerului;

- 📌 Întărirea capacității de reacție rapidă prin dotarea echipelor de control cu drone cu sistem de termoviziune, pentru identificarea exactă a eventualelor arderi ilegale de deșeuri sau alte materiale;
- 📌 Îmbunătățirea colaborării cu alte instituții și autorități ale statului (ANPM, IGSU, Politia Română, Jandarmeria etc.) cu atribuții de monitorizare a calității aerului și intervenție, precum și cu alte entități care ar putea sprijini demersurile de combatere a poluării – institute de cercetare, universități, organizații neguvernamentale, agenți economici etc.

VI. Situri contaminate și chimicale

- 📌 Îmbunătățirea cadrului de reglementare în domeniul managementului chimicalelor pentru reducerea efectivă a poluării de la sursă;
- 📌 Implementarea și aplicarea rapidă și completă a prevederilor Regulamentului Reach și a altor acte normative europene privind managementul chimicalelor;
- 📌 Creșterea nivelului de control și combaterea importurilor ilegale de gaze fluorurate cu efect de seră;
- 📌 Finalizarea procedurii de inventariere a siturilor potențial contaminate la nivel național;
- 📌 Realizarea unei baze de date în sistem GIS, cu finanțare europeană și a investi-

gărilor preliminare în cazul siturilor potențial contaminate;

- 📌 Reducerea numărului de situri contaminate prin continuarea demersurilor în vederea realizării de către deținătorii acestora a lucrărilor de remediere și redare în circuitul economic a terenurilor respective;
- 📌 Atragerea de fonduri europene pentru finanțarea lucrărilor de decontaminare a siturilor contaminate aflate în proprietatea statului.

VII. Biodiversitate și arii protejate

- 📌 Creșterea graduală a nivelului de non-intervenție în parcurile naționale și naturale, până la atingerea recomandării IUCN de 75% - termen 2024;
- 📌 Realizarea Listei naționale de specii invazive – termen 2022;
- 📌 Implementarea Strategiei UE privind biodiversitatea 2030, prin realizarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Biodiversitatea 2030 – termen 2021;
- 📌 Implementarea unor sisteme unitare de management al calității și performanței resurselor destinate implementării planurilor de management/măsurii de management și/sau masuri de conservare;
- 📌 Crearea și aplicarea unui cadru unitar de acțiune care să sprijine asigurarea unui management eficient al ariilor naturale protejate, printr-un sistem integrat de

MĂSURI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SAU MENȚINEREA BIODIVERSITĂȚII

planurile de management pentru ariile protejate; definirea unei axe de finanțare

colectare, uniformizare și gestionare a informațiilor și datelor referitoare la biodiversitatea din România; optimizare a organizării/funcționării structurilor teritoriale ANANP; optimizarea bazei de date a ariilor naturale protejate; platforma integrată pentru eficientizarea proceselor administrative ale ANANP; strategia și planul de comunicare al ANANP; studii asupra potențialului economic al ariilor naturale protejate;

- Indiferent de tipul de proprietate al pădurii, managementul forestier trebuie să țină cont de cerințele de conservare ale biodiversității. În cazul în care principalul instrument de management forestier, amenajamentul silvic, este întocmit pentru o suprafață inclusă într-o arie protejată, trebuie să se respecte prevederile stabilite în planul de management al ariei (conform Legii 49/2011). Planurile de amenajare a teritoriului, cele de dezvoltare locală și națională, precum și orice alte planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din aria naturală protejată vor fi armonizate de către autoritățile emitente cu prevederile planului de management.

România, în calitate de stat membru UE, are obligația să realizeze un management corespunzător al rețelei Natura 2000 și al speciilor și habitatelor de interes comunitar. Pentru îmbunătățirea sau menținerea stării actuale a biodiversității este importantă

elaborarea și implementarea planurilor de management, a seturilor de măsuri de conservare și a planurilor de acțiune aprobate pentru situri respectiv pentru specii.

Pentru perioada 2021 – 2027 se prevăd:

- Continuarea finanțării implementării Planurilor de management pentru ariile protejate și a elaborării unor noi acolo unde nu există încă;
- Definirea unei axe de finanțare similare Axa Prioritară 5 Protejarea și conservarea biodiversității, decontaminarea solurilor poluate istoric și monitorizarea calității aerului, în cadrul Obiectivului Tematic 6 Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor, prioritatea de investiții Protejarea și refacerea biodiversității și a solurilor, precum și promovarea de servicii ecosistemice, inclusiv prin Natura 2000 și infrastructurile ecologice.

Programul multianual de investiții

I. Ape

- Programul de reducere a riscului la inundații** - Ca urmare a fenomenelor meteorologice extreme înregistrate în anul

2019-2020, care au produs atât avarierea construcțiilor hidrotehnice existente, cât și afectarea unor cursuri de apă cu risc major de inundații ulterioare, este necesară asigurarea fondurilor pentru punerea în siguranță atât a acestor zone afectate cât și finalizarea lucrărilor a căror execuție are un grad mare de realizare. Prin asigurarea fondurilor solicitate în perioada 2021-2024, estimăm finalizarea a 25 de obiectivele de investiții în anul 2021 și 96 de obiective de investiții în perioada 2022-2024;

📌 Necesarul de fonduri de la bugetul de stat pentru anul 2021 și estimările pentru perioada 2022-2024 este următorul:

Anul 2021 – **405 milioane Lei;**

Anul 2022 – **410 milioane Lei;**

Anul 2023 – **415 milioane Lei;**

Anul 2024 – **420 milioane Lei.**

📌 **Programul de prevenire și gestionare a inundațiilor, finanțat din fonduri europene prin POIM, are ca obiectiv** promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor. Necesarul de fonduri pentru programul de prevenire și gestionare a inundațiilor și programul de reducere a eroziunii costiere, pentru perioada 2021-2023, este următorul:

📌 Anul 2021 – **475 milioane de Lei;**

📌 Anul 2022 – **1,9 miliarde de Lei;**

📌 Anul 2023 – **2,7 miliarde de Lei.**

📌 Proiecte privind Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității și refacerea ecosistemelor degradate:

📌 Anul 2021 – **12 milioane de Lei;**

📌 Anul 2022 – **80 milioane de Lei;**

📌 Anul 2023 – **59 milioane de Lei.**

📌 Finalizarea în anul 2022 a Proiectului “Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți”, finanțat din credit de la Banca Mondială, care produce efecte asupra calității mediului și locuitorilor dintr-un număr mare de localități răspândite pe întreaga suprafață a țării. Necesarul de fonduri pentru anul 2021 și estimările pentru perioada 2022-2024 sunt următorul:

📌 Anul 2021 – **44 milioane de Lei;**

📌 Anul 2022 – **50 milioane de Lei.**

II. Păduri

📌 Împădurirea terenurilor degradate inapte pentru agricultură – 4.000 ha.

📌 Suma necesară: 160 milioane de Lei . Finanțarea se realizează prin bugetul de stat.

📌 Realizarea perdelelor forestiere de protecție a drumurilor naționale – 2.000 ha.

- 📄 Suma necesară – 80 milioane de Lei. Finanțarea se realizează prin bugetul de stat.
- 📌 Realizarea perdelelor forestiere de protecție a terenurilor agricole – 150.000 ha.
- 📄 Suma necesară – 600 milioane de Euro. Finanțarea se realizează prin Planul Național Strategic.
- 📌 Construcția de drumuri forestiere în fondul forestier proprietate publică a statului – 1.200 km.
- 📄 Suma necesară – 530 milioane de Lei. Finanțarea se realizează de la bugetul de stat -130.000.000 Lei și 400.000.000 Lei din Fondul de accesibilizare.
- 📌 Construcția de drumuri forestiere în fondul forestier național – 1.100 km.
- 📄 Suma necesară – 500 milioane de Lei. Finanțarea se realizează prin Planul Național Strategic.

Programe specifice – ghiduri în elaborare

- 📌 Programul privind gestionarea deșeurilor – beneficiari persoane juridice de drept privat sau de drept public. Bugetul alocat este 527.000.000 lei. Proiectul de ghid de finanțare este în curs de elaborare la nivelul AFM.

- 📌 Stații reîncărcare pentru autostrăzi drumuri europene, naționale (Rețeaua TEN-T) și localități – beneficiari operatori economici. Bugetul alocat: 92 milioane de Lei. Schema de ajutor de stat a fost aprobată de Comisia Europeană, iar proiectul de ghid de finanțare este în curs de elaborare la nivelul AFM.
- 📌 Programul privind închiderea depozitelor de deșuri industriale periculoase și nepericuloase neconforme, cuprinse în cauza C301/2017 (în condițiile Directivei 1999/31 /CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșuri). A fost înființată UIP, structură care ar urma să gestioneze proiectele de închidere finanțate din POIM.
- 📌 Vom continua programele de succes finanțate din Fondul pentru Mediu, le vom îmbunătăți și adapta tuturor noilor cerințe impuse la nivel european:
 - 📄 Programul RABLA Clasic – cel mai longeviv program guvernamental de

mediu: programul va fi îmbunătățit, în acord cu noile cerințe europene din domeniul mobilității;

- 📌 Programul RABLA Plus, destinat achiziției de mașini electrice: este cel mai ambițios program guvernamental de acest gen din UE. Programul va crește etapizat în următorii ani, urmând să fie adaptat gradual la noile evoluții din acest sector;
- 📌 Casa Eficientă Energetic - singurul program destinat eficientizării energetice a locuințelor individuale va continua și va fi îmbunătățit cu noi tipuri de echipamente eligibile pentru finanțare;
- 📌 Rabla pentru Electrocasnice - programul prin care românii își pot înlocui electrocasnicele vechi, mari consumatoare de energie, cu unele noi, prietenoase cu mediul, va fi extins cu noi categorii de produse;
- 📌 Iluminat Public Ecologic - programul destinat administrațiilor locale, prin care ne propunem înlocuirea sistemelor vechi de iluminat, cu unele moderne, cu consum redus și tehnologii performante, va fi extins în următorii patru ani, astfel încât să poată fi accesat de cât mai multe primării;
- 📌 Rețeaua de stații de încărcare pentru vehicule electrice. Tranziția către electro-mobilitate nu poate fi realizată fără o infrastructură de alimentare

corespunzătoare. Prin extinderea acestui program, atât în localități, cât și de-a lungul drumurilor naționale și județene, ne propunem să dezvoltăm cea mai performantă rețea de stații de alimentare din regiune;

- 📌 Transport Public Ecologic. Programul va fi extins pentru a da posibilitatea cât mai multor localități din România să ofere locuitorilor un transport public eficient, curat și modern.

Fonduri europene

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor urmează să implementeze proiecte în cadrul următoarelor programe de finanțare europeană pentru perioada 2021-2024:

- 📌 Mecanismul financiar SEE - 23 milioane de Euro;
- 📌 Programul Operațional Dezvoltare Durabilă;
- 📌 Axa Prioritară 1. Tranziție energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare – împreună cu Ministerele responsabile de linie;
- 📌 Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară;
- 📌 Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea

calității aerului și decontaminare a siturilor poluate;

- Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor;
- Fondul pentru o tranziție justă (FTJ);
- Susținerea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii;
- Promovarea cercetării și inovării, reabilitării mediului, energie curată, perfecționarea, precum și transformarea instalațiilor existente cu emisii mari de dioxid de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale ale emisiilor și protejează locurile de muncă.
- InvestEU
- Investiții în infrastructura energetică și de transporturi, inclusiv pentru infrastructura de gaze naturale și de termoficare;
- Proiecte de decarbonizare, de diversificare economică a regiunilor și de infrastructură socială;
- Facilitate de împrumut finanțată de Banca Europeană de Investiții (BEI);
- Pentru sectorul public - resurse pentru implementarea măsurilor de facilitare a tranziției către neutralitatea climatică;
- Infrastructura energetică și de transport, rețelele de termoficare, măsurile de eficiență energetică, inclusiv renovarea

clădirilor, precum și infrastructurile sociale;

- Programul de sprijin pentru reforme structurale;
- Strategii economice pe termen lung pentru tranziția lor spre o economie fără cărbune (Valea Jiului în România).

Alte obiective specifice:

- Clasarea procedurilor de infringement din domeniul mediului, apelor și pădurilor declanșate de Comisia Europeană împotriva României;
- Continuarea demersurilor în vederea aderării la o serie de instrumente juridice OCDE în domeniul mediului și, în măsura disponibilității la nivel bugetar, transmiterea solicitării din partea României privind ridicarea statutului de „invitat” la cel de „participant”;
- Asigurarea formulării și implementării măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice, Acordului de la Paris, Agendei 2030 a ONU pentru dezvoltare durabilă în privința obiectivelor de mediu, precum și a altor convenții de profil la nivel internațional;
- Realizarea acțiunilor necesare pentru continuarea și consolidarea relațiilor bilaterale și/sau multilaterale cu o serie de state pentru promovarea imaginii și rolului României la nivel internațional.

PARTEA II.

REFORMA MARILOR SISTEME PUBLICE ȘI MODERNIZAREA STATULUI

România are nevoie de reforme fundamentale, care să schimbe direcția de dezvoltare a țării. Suntem singura forță politică a țării capabilă să înfăptuiască aceste schimbări.

A ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

Într-un an de criză sanitară și economică, s-a reușit mobilizarea aparatului administrativ, astfel încât funcțiile statului au fost active în toată perioada stării de urgență și a stării de alertă. Anul 2020 reprezintă sfârșitul celui de-al doilea ciclu de reforme de la aderarea României la Uniunea Europeană și, din păcate, o serie de reforme realizate în cadrul primului ciclu (2007-2013) au fost anulate, iar o parte din cele mai importante măsuri prevăzute în cel de-al doilea ciclu (2014-2020) nu au fost pur și simplu aplicate/instituționalizate.

Principalele deficiențe ale guvernantei publice, care s-au accentuat de la începutul anului 2017 până în 2019:

■ **Ruptura dintre misiunea oficială a instituțiilor administrației publice, aceea de a furniza servicii publice de calitate pentru cetățeni și companii și ceea ce se întâmplă în realitate**

Cauze: fragmentarea excesivă a funcțiilor instituțiilor publice, delegarea neclară a responsabilităților la nivelul administrației publice centrale și locale, capacitate redusă de gestiune a ciclurilor strategiilor și programelor publice, capacitate tehnică slabă de îmbunătățire continuă a proceselor în condițiile inflației de schimbări a regulilor și procedurilor.

■ **O cultură administrativă și de management rigidă, caracterizată de obsesia**

supra-controlului, rezistență la schimbare și inovare

Cauze: Politizarea funcțiilor publice, practici de recrutare și selecție restrictive sau la limita legii, instituționalizare scăzută manifestată prin legislație și proceduri vagi, complicate, incoerente, promovarea generalizată a excepțiilor și derogărilor, ceea ce permite decizii personalizate, arbitrare și nefundamentate ale funcțiilor executive numite politic.

■ **Ineficiență cronică a programelor naționale de investiții în infrastructura locală**

Cauze: fragmentare foarte mare a unităților administrativ teritoriale în mediul rural, politizarea excesivă și arbitrară în alocarea resurselor publice către administrațiile locale, în special pentru investițiile în infrastructură, fără o evaluare profesionistă a oportunității și a impactului, interes scăzut pentru bugetarea pe bază de performanță.

În acest context, va fi demarată elaborarea urgentă a unei strategii pentru întreg sectorul public, care să acopere temele principale și prioritare ale strategiilor anterioare, cu accent pe obiectivele majore nerealizate. Strategia va fi însoțită de un Plan sintetic, foarte clar în ceea ce privește obiectivele, măsurile, termenele, responsabilitățile. În plus față de documentele existente, va conține și responsabilități privind monitorizarea și evaluarea.

În prezent, aproape fiecare minister are un serviciu sau o direcție de simplificare sau de debirocratizare. Cu toate acestea, până în anul 2019, procesele birocratice nu au înregistrat diminuări semnificative. Guvernul va propune o relansare a debirocratizării, pornind de la faptul că există deja un consens general că doar o primă serie de măsuri transversale de debirocratizare adoptate la începutul lui 2021, ar putea facilita creșterea economică cu cca. 1-1,2% din PIB anual pentru cel puțin 3 ani, putând atinge 2% din PIB anual, pe o perioadă de 5 ani. Această abordare este în acord cu recomandările privind Mecanismul European de Relansare și Reziliență, Comisia Europeană propunând adoptarea la nivelul fiecărui stat a unor reforme specifice care acordă prioritate digitalizării și reducerii birocratiei. Astfel, fondurile alocate prin Mecanismul European vor prioritiza propunerile care creează un efect de sinergie prin înglobarea unor măsuri specifice de reducere a birocratiei, atât pentru mediul de afaceri cât și pentru cetățeni.

Reformele în domeniul administrației publice trebuie promoveze atât consacrarea principiului integrității și corectitudinii cât și pe schimbarea culturii administrative. Pe de altă parte reforma administrației publice locale nu trebuie să se limiteze la descentralizare, ci trebuie să presupună stabilirea unei structuri administrativ teritoriale simplificată, capabilă să conducă spre eficientizarea proiectelor de anvergură de la nivel local și spre asigurarea unei autonomii locale extinse.

Viziunea pe termen mediu

Guvernul va continua politicile de reducere a birocratiei, astfel încât să răspundă nevoilor cetățenilor și companiilor de a obține cu celeritate serviciile de care au nevoie, prin:

- facilitarea interacțiunii dintre contribuabil și instituțiile statului, prin intermediul unor măsuri specifice de descurajare a birocratiei excesive și implicarea directă a mediului de afaceri în procesele de debirocratizare, precum și transparentizarea activității de prevenție și control de către instituțiile statului;
- creșterea eficienței administrației centrale, prin accelerarea digitalizării și reducerea semnificativă a reglementărilor care afectează mediului de afaceri;
- reducerea efectelor birocratiei, prin măsuri susținute de reducere a birocratiei actuale, limitarea creșterii sale în viitor și cuantificarea efectelor birocratiei la nivelul întregii societăți românești.

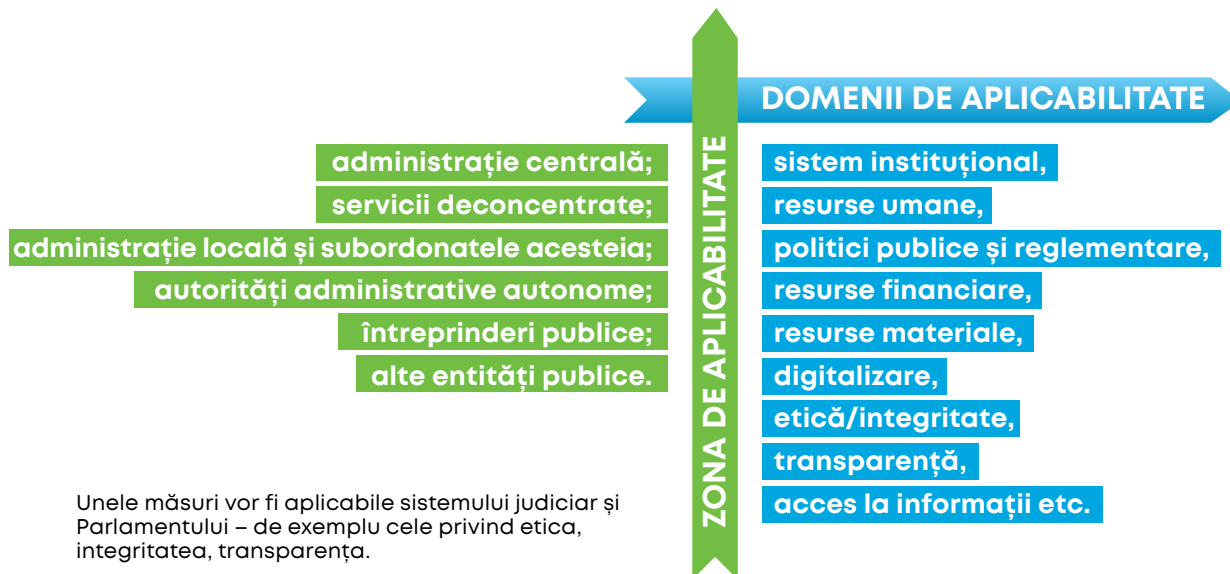
Obiective generale

- Mecanisme de guvernare și proces decizional eficiente, focalizate pe priorități;
- Creșterea calității și accesului la serviciile publice;
- Resursele umane din sectorul public dedicate cetățeanului;

- Etică, integritate, prevenirea corupției și transparență în întreaga administrație publică;
- Transparență și acces la informații pentru toți cetățenii;
- Debirocratizarea, simplificarea administrativă, informatizarea serviciilor;
- Încurajarea implicării directe a reprezentanților mediului privat în adoptarea și prioritizarea măsurilor de debirocratizare inițiate de către Guvern și Parlament;
- Prioritizarea măsurilor de debirocratizare care pot fi corelate direct cu măsurile de digitalizare;

- Simplificarea și modernizarea legislației specifice unor sectoare de activitate economică;
- Standardizarea, modernizarea și reducerea suprapunerii capacității și regulilor de control ale autorităților statului;
- Crearea unor mecanisme care să limiteze creșterea viitoare a birocrăției;
- Crearea unor modalități de evaluare a birocrăției existente și a efectelor directe și indirecte ale acesteia asupra societății românești;

Structura și conținutul vor acoperi două axe – zona de aplicabilitate și domeniul de aplicabilitate.

- Educarea funcționarilor publici la nivelul administrației centrale în vederea adaptării acestora la o viziune pro-contribuabil;
- Implicarea directă a Guvernului pentru a susține debirocratizarea, standardizarea și digitalizarea birocrăției la nivelul administrațiilor locale;
- Simplificarea reglementărilor pentru diverse sectoare ale mediului de afaceri și adoptarea cât mai multor recomandări transmise de OECD în acest sens.

Obiective specifice

I. Mecanisme de guvernare și proces decizional:

Guvernare focalizată pe priorități.

Guvernele anterioare nu s-au angajat în procese reale de prioritizare, preferând, din considerente politicianiste sau din teama de a lua decizii sensibile, să finanțeze multiple măsuri din toate domeniile, fără a genera rezultate concrete și fără a obține impactul așteptat. Această abordare va fi modificată, în condițiile în care criza sanitară și economică nu mai permite niciun fel de amânări. Astfel, va fi revigorat procesul de planificare strategică și vor fi definite priorități reale guvernamentale sau sectoriale, urmând a fi asigurată și atragerea resurselor financiare necesare. Vor fi implementate noi mecanisme centrale pentru managementul priorităților.

Dezvoltarea componentei de planificare bugetară în procesul de planificare strategică.

În anii anteriori, strategiile de dezvoltare s-au elaborat fără a se concepe și un plan concret de asigurare a resurselor financiare pentru implementarea planurilor strategice. Planificarea bugetară va sprijini stabilirea priorităților și bugetarea corectă a resurselor necesare. Va asigura, de asemenea, predictibilitate pentru implementarea priorităților de investiții și o măsurare mai clară și realistă a indicatorilor asumați.

Stabilirea unui mecanism de coordonare și monitorizare a investițiilor publice majore, va asigura:

- faptul ca investițiile propuse vor genera un impact major din punct de vedere social, economic, de mediu – pentru o dezvoltare durabilă;
- coordonarea între instituțiile implicate în realizarea investițiilor;
- un filtru pentru calitatea investițiilor;
- deblocarea punctelor critice apărute în implementarea investițiilor.

Redefinirea și redimensionarea sistemului public, pentru creșterea eficienței și capacității de acțiune a acestuia și redefinirea mandatelor instituțiilor publice centrale.

În scopul creșterii eficienței activității sectorului public, se vor realiza analize

funcționale (capacitate administrativă, funcții indeplinite, rezultate) la nivelul administrației centrale, redefinirea misiunilor și ariilor de acțiune a ministerelor și agențiilor guvernamentale pentru evitarea suprapunerilor și o mai bună coerență a acțiunii guvernamentale. Este necesară analiza funcțională a întregului aparat guvernamental și redefinirea competențelor, atribuțiilor, sarcinilor asumate și a obiectivelor strategice asumate de către ministere și agenții în vederea eficientizării acțiunii guvernamentale și a creșterii impactului politicilor publice asupra calității vieții oamenilor.

O structură a administrației centrale simplă și clară.

Va fi demarat un proces de clarificare și de stabilire a mandatelor instituțiilor din administrația publică centrală. Se vor evita suprapunerile de competențe și va fi redus numărul agențiilor din subordinea guvernului.

Fexibilizarea managementului instituțiilor publice prin încadrarea clară a instituțiilor guvernamentale pe categorii:

- Instituții care au funcții cu prerogative de putere publică, organizate la nivel de ministere, autorități, unele agenții guvernamentale, consilii județene, primării etc;

MĂSURI PENTRU DEBIROCRATIZARE ȘI EFICIENTIZARE:

sistem unic de evidență a personalului din administrația publică și depolitizare

- Instituții axate pe livrarea unor servicii specifice către populație de la nivel guvernamental sau teritorial.

Încadrarea corectă a UAT-urilor la nivelul prevăzut de standardele legale și urbanistice aferente nivelului de dezvoltare real.

Va fi analizată capacitatea administrativă, fiscal bugetară și a serviciilor furnizate de către unitățile administrativ-teritoriale existente, în special la nivel de orașe și comune. Mai multe studii și datele oficiale arată că majoritatea unităților administrativ-teritoriale, preponderent comune, nu se pot autosuține, nici măcar din punctul de vedere al cheltuielilor de funcționare. Aceasta înseamnă un efort bugetar de realocare a resurselor de la UAT-uri mai performante, însă cu beneficii foarte reduse pentru comunitățile în cauză, în condițiile în care majoritatea alocărilor se îndreaptă spre acoperirea cheltuielilor curente, nu spre investiții. Va fi efectuată o analiză a UAT-urilor care îndeplinesc/sau nu condițiile legale pentru statut de oraș/municipiu – mai multe comune/orașe/municipii nici acum nu îndeplinesc condițiile – cu referire la servicii și infrastructură și la costurile de funcționare și nivelul taxelor și impozitelor locale. Va fi

evaluată posibila reorganizare a unităților administrativ teritoriale în funcție de criterii legate de: capacitate fiscal-bugetară; numărul și calitatea serviciilor oferite cetățenilor; calitatea infrastructurii pentru asigurarea serviciilor pentru cetățeni.

Reluarea și consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către administrația publică locală.

Procesul de descentralizare a demarat odată cu eforturile României de a accede în Uniunea Europeană, ca instrument de modernizare și reformă a administrației publice, conform principiului subsidiarității, în ideea de transfer al competențelor către nivelul cel mai apropiat de nevoile cetățenilor și ale mediului privat. Însă, acest proces a fost realizat parțial și într-un mod partizan, dominat de interesele politice de moment. De aceea, pe viitor procesul de descentralizare va continua simultan cu creșterea capacității administrative la nivel local. El trebuie să se fundamenteze pe o analiză reală, bazată pe **colectarea și interpretarea datelor** și pe un **proces amplu de consultare între autoritățile publice relevante**. Acesta va avea în vedere două etape majore:

- **Analiza competențelor administrației publice centrale care pot fi transferate** către administrația locală, precum și **capacitatea administrativă** a celei din urmă de a gestiona noile competențe;
- **Corelarea transferului de competențe cu cel a transferului de resurse bugetare.**

Predictibilitatea, transparența și de-politizarea sistemului de transferuri de la bugetul de stat, astfel încât să se asigure resurse suficiente pentru furnizarea serviciilor publice și sprijinirea dezvoltării economiei locale, indiferent de culoarea politică a administrațiilor locale și a guvernului. O atenție deosebită va fi acordată implementării programelor de finanțare a investițiilor locale de tip PNDR, astfel încât ele să fie transparente, eficiente și coordonate cu programele finanțate din fonduri UE.

Îmbunătățirea activității structurilor deconcentrate ale ministerelor și ale altor autorități publice centrale.

Instituțiile deconcentrate reprezintă aproape o treime din administrația publică. În prezent, coordonarea acestora se realizează practic partajat de către compartimentele funcționale de resort ale ministerelor în subordinea cărora sunt organizate și de către instituția prefectului, ca reprezentant al Guvernului în teritoriu. Din păcate, o analiză retroactivă a activității acestora arată că sunt, de cele mai multe ori, ineficiente, subdezvoltate și folosite politic. Multe dintre aceste structuri deconcentrate au corespondent în administrația publică locală descentralizată din subordinea consiliilor locale, județene și ale primăriilor, de exemplu în sectoare precum tineret și sport, servicii sociale sau de sănătate. De asemenea, se poate observa cum unele spitale aflate în subordinea administrației publice locale funcționează mai eficient și beneficiază de resurse superioară și

finanțare mai bună. Guvernul va clarifica pe baza unei evaluări serioase mecanismele de coordonare și management al acestora, care să pună activitățile desfășurate într-o paradigmă bazată pe performanță și eficacitate.

II. Debirocratizare și simplificare administrativă

Criza epidemiologică prin care trecem a pus la încercare capacitatea administrației de a răspunde solicitărilor și nevoilor cetățenilor. Este mai clar ca oricând că este nevoie de un aparat administrativ modern, care să răspundă rapid și eficient nevoilor societății.

Va continua procesul de simplificare administrativă pentru reducerea poverii administrative – sunt mai bine de 10 ani de când guvernele derulează proiecte de măsurare a costurilor administrative generate de legislație pentru companii și cetățeni, fiind cheltuite zeci de milioane de Euro din fonduri europene, însă, fără un pe baza unui proces solid, bazat pe cuantificabil prin indicatori de implementare.

Pentru atingerea acestor obiective, am definit următorul plan de acțiune:

	ACTIVITATE	OBIECTIV	BENEFICIARI	IMPACT BUGETAR	DURATĂ
1	Operaționalizarea portalului SIMPLIFICARE.GOV.RO și comunicarea pro-activă prin intermediul acestuia cu cetățenii și mediul de afaceri în sensul debirocratizării României.	Colectarea anuală a 1.000 de recomandări viabile.	Circa 75% dintre români vor fi afectați pozitiv în fiecare an	250.000 lei/anual	Permanent
2	Adoptarea unor măsuri de debirocratizare care să ia în considerare cel puțin 20% din măsurile transmise prin intermediul portalului SIMPLIFICARE.GOV.RO.	Adoptarea anuală a 200 de simplificări legislative.			
3	Reprezentarea mediului de afaceri și a societății civile în toate sub-grupurile sectoriale ale comitetului interministerial DEBIRO la nivel de 1/3 din totalul specialiștilor din respectivele grupuri.	Temperarea inițiativelor pro-birocrație ale funcționarilor.	Circa 300.000 de companii și peste 50% din cetățeni	0	Permanent
4	Adoptarea unor mecanisme de filtrare a măsurilor birocratice inițiate de administrația centrală prin pre-validarea acestora pe baza analizei de COST – BENEFICIU.	Limitarea inițiativelor care distrug valoare la nivelul întregii societăți.	100% dintre români	În analiză	Permanent
5	Adoptarea unei măsuri generale de limitare a creșterii formularelor pe principiul 1-IN /1-OUT adoptat de Uniunea Europeană (la fiecare formular nou dispăre unul vechi).	Eliminarea treptată a formularelor ineficiente.	Peste 90% dintre români	0	Permanent
6	Stabilirea unei metodologii de evaluare instituțională a birocrăției, în parteneriat cu societatea civilă, inițial pentru evaluarea periodică a instituțiilor subordonate guvernului și, ulterior, a administrațiilor locale.	Identificarea celor mai birocratice instituții.	Peste 90% dintre români	100.000 lei	12 - 24 de luni
7	Stabilirea unui grup de lucru interministerial permanent între comitetul DEBIRO și comitetul e-guvernare pentru accelerarea proiectelor comune de digitalizare-debirocratizare, inclusiv a celor 5 proiecte deja identificate ca fiind prioritare: Ghișeul Unic pentru Mediul de Afaceri (un singur punct de acces pentru relația cu administrația centrală) a. Registrul Unic de Control Național (digitalizarea registrelor de control de la societăți); b. Registrul Național al Amenzilor; c. Registrul Național al Construcțiilor; d. Registrul Național de Raportări; e. Alte proiecte viitoare.		Peste 90% dintre români	~1.800.000 lei	12 – 24 de luni

	ACTIVITATE	OBIECTIV	BENEFICIARI	IMPACT BUGETAR	DURATĂ
8	Simplificarea și modernizarea legislației specifice unor arii de activitate economică, precum: a. Sectorul Horeca, inclusiv prin introducerea unei licențe naționale, așa cum există în alte țări europene dezvoltate; b. Infrastructura de transport și utilități publice; c. Clarificarea, simplificarea și limitarea redundanței atribuțiilor de control pentru domenii pentru alimentația publică și sectorul bancar ; d. Reducerea semnificativă a reglementărilor și obligațiilor pentru companiile mici și simplificarea structurilor corporative; e. Restrângerea birocrăției în finanțările din fonduri europene și în dezvoltarea resurselor regenerabile; f. Reducerea semnificativă a birocrăției în raporturile de muncă, pensii și în domeniul educației; g. Limitarea birocrăției care afectează producătorii români în domeniul industrial și cel agro-alimentar.		Peste 90% dintre români	0	24 – 36 luni
9	Unificarea și/sau restrângerea unui număr mare de atribuții de avizare, autorizare de către agențiile naționale și alte instituții ale administrației centrale.	Reducerea cheltuielilor bugetare ale acestor instituții cu minim 20%.	75% dintre români	Impact pozitiv de peste 500 milioane lei anual	Implementare 24 – 36 de luni
10	Implicarea directă a funcționarilor publici la nivelul administrației centrale într-un proces de înțelegere a priorităților unui stat modern care susține dezvoltarea și nu pedepsirea cetățenilor și companiilor care investesc în România.	Schimbarea mentalităților pentru formatorii de opinie din sistemul public.	25% dintre funcționarii publici	În analiză	24 – 48 de luni
11	Promovarea unui set de bune practici și de unelte de comunicare online și offline pentru administrațiile locale și susținerea acestora de către Guvern pentru debirocratizarea, standardizarea și digitalizarea activității acestora.	Realizarea unor platforme digitale împreună cu ADR pentru serviciile oferite publicului	Peste 75% dintre români și companiile din România	În analiză	24 de luni
12	Organizarea unui colaborări instituționale permanente printr-un grup de lucru comun cu cele 3 instituții care au exprimat frecvent suport și susținere cu privire la debirocratizare în România: OECD, Comisia Europeană și Banca Mondială.	Instituționalizarea și profesionalizarea demersurilor de debirocratizare	Tot sistemul public din România	0	12 luni

III. Resursele umane din sectorul public

Administrație în interesul cetățeanului și orientare către rezultate. Evaluarea pentru fiecare instituție și fiecare funcționar va fi în raport cu rezultatele obținute.

Implementarea unui cadru unitar de competențe la nivelul administrației/o carieră mai clară. Este nevoie de un sistem instituțional și legal stabil, coerent și eficace, care să asigure un management unitar al tuturor resurselor umane care lucrează în administrația publică. Este necesară clarificarea și consolidarea rolului și mandatului ANFP, precum și a capacității sale tehnice, astfel încât să devină o instituție aliniată la standardele de calitate din domeniu în țările UE. Va fi operaționalizat un nou cadru de competențe pentru funcția publică, reglementat de Codul administrativ, ceea ce va conduce la definirea mixului de cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru ocuparea funcțiilor publice și care va susține profesionalizarea administrației publice și creșterea calității resursei umane din sectorul public. Aceasta se va reflecta în recrutarea și selecția funcționarilor publici, formarea și dezvoltarea lor, precum și în evaluarea performanțelor individuale. Eliminarea completă a tuturor excepțiilor și derogărilor va permite un parcurs al carierei stabil și predictibil. Este nevoie și de implementarea unui sistem de "promovare rapidă" dedicat tinerilor cu competențe adecvate, doritori de o carieră în funcția publică, și a unui sistem de mobilitate în structura publică.

Implementarea unui model profesionist și imparțial de recrutare în funcția publică, care să pună accentul pe competența și integritatea funcționarilor publici, precum și pe orientarea spre performanță. Acest obiectiv va fi pus în practică prin dezvoltarea și pilotarea unui proces transparent și incluziv de recrutare și selecție în administrația publică centrală prin concurs național de recrutare, structurat pe două etape majore, astfel: (1) etapa de recrutare care constă în verificarea cunoștințelor generale și competențelor generale necesare ocupării unei funcții publice, realizată prin concurs național și (2) etapa de selecție care constă în verificarea cunoștințelor de specialitate și competențelor specifice necesare ocupării unei funcții publice vacante, realizată prin concurs pe post. Sistemul dezvoltat va fi aplicat progresiv în anii următori tuturor categoriilor de funcționari publici din administrația publică centrală. Administrația publică de la nivel local va beneficia de asistența instituțiilor specializate de la nivel central pentru preluarea și implementarea unor instrumente de recrutare care să aibă în centru preocuparea pentru competență și integritate a funcționarilor publici.

Îmbunătățirea radicală a modului de legiferare și limitarea drastică a practicii de legiferare prin excepție sau prin derogare. Acest lucru se referă, pe de-o parte, la fundamentarea actelor normative în ceea ce privește evaluarea preliminară a impactului și unificarea standardelor în acest domeniu. Pe de altă parte, această prioritate se referă

la tehnica de redactare și corelare a actelor normative și instituirea și în acest domeniu a unui singur standard de calitate.

Dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților administrației publice și asigurarea resursei umane necesare procesului de transformare digitală:

- cuantificarea nevoii de specialiști IT în administrația publică și elaborarea unui plan național pentru formarea și fidelizare a acestora;
- crearea unui corp de specialiști la nivel central (ADR) pentru pilotarea transformării digitale, în special pentru nevoile de la nivel local;
- derularea unui program amplu pentru crearea abilităților digitale necesare la nivelul angajaților din sectorul public care vor opera noile instrumente digitale puse la dispoziție prin:
 - evaluare constantă a nivelului de abilități digitale în administrația publică;
 - programe naționale de formare a funcționarilor publici, cu un calendar adaptat evoluției sisteme informatice din administrația publică, dar și corelarea acestora cu evoluția tehnologică propriu-zisă.

Sistem unic de evidență a personalului bugetar pentru funcționarii publici, personalul contractual din administrație și

angajații la stat.

Sistemul e-bugetar. Se va accelera operaționalizarea prevederilor din Codul administrativ legate de evidența centralizată a personalului bugetar. Demersurile au fost inițiate de Guvernarea PNL, care a securizat fonduri nerambursabile de peste 12 milioane de lei pentru implementare și au angrenat toate instituțiile publice relevante în proces. Baza de date va deveni operațională în 2021, cu condiția continuării eforturilor de implementare.

Se va redefini cariera funcționarilor publici astfel încât să fie mai atractivă, cu un parcurs mai lung, care să permită cu adevărat evaluarea performanțelor (în prezent doar simulată) pentru a orienta corpul funcționarilor publici spre atingerea rezultatelor și pentru a-i responsabiliza față de cetățeni și mediul de afaceri. Va fi implementat un program solid de formare pentru funcțiile de management din administrația publică, cu accent pe dezvoltarea competențelor de *leadership* și managementul echipelor/managementul performanței.

Depolitizarea funcției publice și stabilirea clară a pozițiilor politice în structura administrativă. Este nevoie de profesioniști în sistemul public, așa cum este nevoie și de decidenți politici care să poarte răspunderea alegerii opțiunilor de politică publică. În ultimele decenii, aceasta legătură/conexiune dintre politic și administrativ a fost păstrată, de multe ori intenționat, neclară. Se va stabili, fără echivoc, care sunt pozițiile de răspundere politică (reprezentanți politici) și pozițiile din sistemul administrativ unde administrația se bazează pe funcționari publici). Se vor organiza consultări publice extinse pentru a stabili ce sistem de funcție publică e cel mai potrivit pentru o Românie modernă pe termen lung (corp de funcționari publici și bazat pe carieră sau un sistem mai flexibil, ancorat în realitățile pieței muncii și bazat pe concursul deschis pentru fiecare poziție). Indiferent de decizia finală, este important ca soluția aleasă să fie urmărită și implementată complet, fără jumătăți de măsură sau mecanisme ocolitoare. Se va clarifica, de asemenea, **rolul înalților funcționari publici în sistemul administrativ român**, în special al prefecților și subprefecților, dar și al corpului de inspectori guvernamentali, în prezent inactiv și generator de costuri pentru bugetul de stat.

IV. Reforma electorală

Actuala legislație electorală necesită revizuirea proceselor, în sensul unificării practicilor și procedurilor, precum și pentru facilitarea exercitării dreptului de vot de către un număr

cât mai mare de cetățeni. În acest sens, ne propunem extinderea soluției votului prin corespondență la nivel intern/național, folosit în prezent doar în cazul cetățenilor români aflați în străinătate. Astfel, intenționăm ca votul prin corespondență să fie introdus ca modalitate alternativă de exercitare a dreptului de vot, de către cetățenii aflați pe teritoriul României, atât la alegerile parlamentare, europarlamentare, prezidențiale, cât și la alegerile locale sau referendum. Prin această soluție se va putea obține o rată de participare la vot mai mare, reducerea numărului de cazuri în care apar aglomerații la secțiile de votare, precum și posibilitatea de a exprima opțiunea de vot din partea celor care nu se află în ziua votului în localitatea în care au domiciliul sau reședința.

Totodată, este necesară revenirea la sistemul de alegere a primarilor cu majoritatea voturilor exprimate (vot în 2 tururi), spre deosebire de actualul sistem de majoritate relativă (vot într-un singur tur). Această decizie vine în sprijinul comunităților locale, care au dreptul la o decizie reprezentativă atunci când hotărâsc pe cine desemnează să administreze interesele comunității, respectiv de a spori legitimitatea primarului ales și de a încuraja realizarea de alianțe transparente pentru constituirea majorităților la nivelul consiliilor locale.

În același timp, ne propunem dublarea numărului de parlamentari care să reprezinte diaspora românească, întrucât este necesară corectarea deficitului de repre-

zentare pe care îl au românii stabiliți în străinătate.

V. Etică, integritate, prevenirea corupției și transparență

Dacă în ultimii ani au fost adoptate o serie de măsuri formale de instituire a unei culturi a eticii în administrația publică, precum consilierea etică, instrumente și proceduri specifice de declarare a averilor, cadourilor sau evitare a eventualelor conflicte de interese sau incompatibilități, este nevoie ca aceste componente esențiale ale activităților publice și personalului care le desfășoară să facă parte din etosul administrației publice centrale și locale. Măsurile pe care se va concentra Guvernul sunt:

- Continuarea transparentizării proceselor și procedurilor administrative prin promovarea de date și informații deschise, disponibile public;
- Transferul cât mai multor proceduri administrative în mediul digital/online, astfel încât să restrângem cât mai mult oportunitățile pentru fapte de corupție și comportament lipsit de etică profesională sau imoral;
- Selecția mai riguroasă a personalului din administrație prin proceduri transparente și instrumente precum concursul național pentru funcționari publici (descriș în secțiunile precedente);

- Promovarea unei culturi a eticii și integrității prin introducerea unui management al performanței, bazat pe un cadru de competențe în funcția publică și un proces continuu de formare profesională bazat pe orientarea spre performanță și analiza nevoilor de formare pe bază de date;
- Consolidarea și intensificarea politicilor de control și prevenție a faptelor de corupție și comportamentului lipsit de etică a personalului.

Obiectivele legate de asigurarea transparenței decizionale, accesul la informații de interes public sau promovarea platformelor și surselor de date deschise vor fi realizate implicit prin măsurile de informatizare, debirocratizare, simplificare administrativă descrise în secțiunile precedente.

Totodată, deși există norme legale clare, care reglementează obligativitatea tuturor instituțiilor publice de a transparentiza și informa publicul în legătură cu activitatea pe care o desfășoară și rezultatele pe care le obțin, practica arată că un procent extrem de mic de instituții publice, de exemplu, rapoarte privind aplicarea Legii 544/2001 privind informațiile de interes public. Un aspect pe care Guvernul PNL se va focaliza mai mult **vizează executarea obligațiilor legale în acest sens de către toate autoritățile publice centrale și locale printr-o activitate mai intensă monitorizare și control, inclusiv sancționarea celor care nu respectă legea.**

GHIȘEUL.RO

B DIGITALIZARE ACCELERATĂ

La momentul declanșării pandemiei de Covid-19, România se situa pe locul 26 din cele 28 de state membre ale UE în cadrul Indicelui economiei și societății digitale (DESI) pentru 2020 (datele sunt la nivelul anului 2019). Pe baza datelor anterioare pandemiei, performanța României a fost identică (2019/2018) în patru din cele cinci dimensiuni DESI măsurate.

Această situație a fost cauzată de lipsa de interes a fostelor guverne și lipsa unei planificări precise a procesului de digitalizare, de instabilitatea de la nivelul instituțiilor responsabile, dar și de lipsa de asumare guvernamentală a acestei priorități. Începând cu luna **noiembrie 2019, procesul de digitalizare a devenit una dintre principalele priorități, reflectată prin înființarea unei autorități centrale, Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR), cu obiectivul principal de coordonare a procesului de transformare digitală a economiei și societății românești. Acest obiectiv reprezintă un element fundamental în vederea implementării noului model de dezvoltare a României și realizării convergenței cu statele europene mai avansate.**

Chiar dacă România înregistra la nivelul anului 2019 cele mai bune rezultate în dimensiunea Conectivitate, datorită utilizării ridicate a benzii largi de foarte mare viteză și disponibilității ample a rețelelor de foarte mare capacitate fixe, în special în zonele urbane, **digitalizarea economiei a rămas în urmă, în condițiile în care analiza europeană de la nivelul anului 2019 arăta că aproape o**

cincime dintre români nu au utilizat niciodată internetul și mai puțin de o treime au competențe digitale cel puțin elementare.

Cauzele care stau la baza dezvoltării precare a serviciilor publice electronice în România sunt: lipsa unei arhitecturi IT eficiente și eficace, lipsa sistemelor informatice necesare instituțiilor publice centrale pentru operaționalizarea serviciilor publice electronice; insuficiența specialiștilor în e-guvernare și a resurselor umane în departamentele IT ale instituțiilor și autorităților publice și, corelat, a competențelor necesare pentru dezvoltarea și mentenanța serviciilor publice electronice și lipsa unui cadru legislativ și procedural unitar și eficace pentru susținerea serviciilor publice electronice

Platforme IT cheie din Romania care deserveșc direct cetățenii și companiile, alături de altele cu specific mai degrabă sectorial, sunt:

- Sistemul Național de Achiziții Publice;
- Sistemul Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară pentru emiterea extraselor de carte funciară;
- Portalul instanțelor de judecată;
- Registrul Comerțului online (portal ONRC);
- Sistemul informatic al Ministerului Finanțelor Publice și al Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

Atât la nivel central, cât și la nivelul administrațiilor locale, există o eterogenitate privind inițiativele singulare de dezvoltare platforme și sisteme IT prin intermediul cărora cetățenii beneficiază de interacțiunea cu instituțiile publice exclusiv online, neexistând o coordonare și o standardizare în acest sens la nivel național.

Există totodată platforme IT relevante cu rol orizontal, național cu rol de consolidare a e-guvernării, care însă nu au fost suficient dezvoltate, populate, exploatate și promovate înainte de pandemie, dar care au fost exponențial eficientizate prin suportul ADR în cursul anului 2020: Sistemul electronic național, Sistemul național electronic de plată online a taxelor și impozitelor (Ghiseul.ro), Punctul de contact unic electronic.

Până la sfârșitul anului 2019 nu a existat un inventar la nivelul Guvernului privind toate serviciile publice puse la dispoziția cetățenilor și persoanelor juridice private cu ajutorul căruia să se poată realiza o evaluare exhaustivă a măsurii în care acestea dispun de platforme electronice deschise interacțiunii cu beneficiarii și mai mult pentru a crea un roadmap al digitalizării serviciilor publice.

Guvernul liberal a reușit să transforme criza pandemiei de Covid-19 într-o șansă de a impulsiona procesul de digitalizare al administrației publice. S-au luat măsuri de ordin legislativ, tehnic și administrativ, fiind adoptate multiple acte normative cu rol de

reglementare și suport al procesului de digitalizare. S-au eficientizat și extins platformele IT relevante cu rol orizontal, la nivel național, de consolidare a e-guvernării (Ghiseul.ro, PCUe), s-au creat platforme web și aplicații pentru a oferi sprijin și informare corectă pentru cetățeni și companii privind gestionarea pandemiei Covid-19, s-a accelerat procesul de implementare a marilor proiecte de digitalizare ale instituțiilor care furnizează servicii publice și s-au eficientizat procese administrative, în raport cu cetățenii, mediul de afaceri și interinstituțional.

Viziunea pe termen mediu privind transformarea digitală a României

Principalul obiectiv al digitalizării este de a contribui la transformarea profundă a economiei, a administrației publice și societății, creșterea performanțelor și eficienței în sectorul public, prin crearea unor noi tipuri de valoare bazată pe digitalizare, inovații și tehnologii digitale.

Pe termen lung, impactul strategic va conduce la o sinergie între elementele-cheie care definesc ecosistemul digital al României, iar obiectivul strategic este de a crea un context propice inovației, progresului economic și social, dezvoltarea competențelor cheie și a valorii adăugate prin instrumente și tehnologii digitale. Un alt obiectiv strategic este acela de a face din mecanismul specific producție – adopție

de inovații și tehnologii o practică relevantă și curentă în România. Astfel, ne propunem ca în demersul strategic să acordăm o atenție sporită valorificării potențialului de digitalizare al companiilor și instituțiilor din România și creșterea adopției instrumentelor digitale.

Se va crea cadrul necesar pentru tranziția la economia și societatea digitală prin inovații și tehnologii relevante, competitive și scalabile, contribuind la obiectivul Guvernului PNL de a implementa o nouă paradigmă fundamentată pe o dezvoltare sustenabilă a societății și economiei românești și la îndeplinirea obiectivului de convergență reală cu partenerii din Uniunea Europeană.

Prin mecanisme și activități specifice va fi asigurată creșterea capacității României de a dezvolta și integra inovații și tehnologii digitale în vederea digitalizării unor domenii și sectoare diverse pentru atingerea unor indicatori DESI mai performanți în ierarhia europeană, pentru creșterea vizibilității la nivel global, dar și pentru valorificarea potențialului strategic pe care România îl are în domeniul IT&C, contribuind astfel la ridicarea calității vieții cetățenilor și la reducerea costurilor pentru companii, prin simplificarea interacțiunii cu instituțiile statului.

Creșterea extrem de rapidă a economiei digitale se poate face acționând simultan și

4 AXE STRATEGICE PENTRU UN ECOSISTEM DIGITAL

administrație publică digitală, economie digitală, educație digitală, societate digitală

coordonat **pe patru axe strategice**, care ne asigură un ecosistem digital capabil să funcționeze, să inoveze și să transfere servicii și produse digitale inovative în beneficiul societății și economiei. Cele **patru axe strategice** sunt:

- **Administrație publică digitală** - tranziția rapidă, printr-un **proces de transformare digitală** a administrației publice din România, de la statutul neconsolidat încă de **e-Government**, la cel de **smart government**. Această tranziție se realizează parcurgând în mod obligatoriu etapa fundamentală de guvernare bazată pe date (**data-centric government**);
- **Economie digitală** - Transformarea digitală a economiei românești, cu un accent pe IMM-uri, care reprezintă 99% din companiile românești;
- **Educație digitală** - digitalizarea procesului educațional prin includerea la nivel transversal a tehnologiei în toate procesele educaționale, dar mai ales prin implementarea unor politici de dobândire/creștere/îmbunătățire a competențelor digitale la nivelul întregii societăți românești;

■ **Societate digitală.**

Aceste axe strategice pot fi puse în valoare prin:

- Infrastructură digitală (nivelul 1);
- Instrumente digitale hardware și software (nivelul 2);
- Competențe și abilități digitale (nivelul 3);
- Ecosisteme digitale (nivelul 4 – companii, instituții, cetățeni etc);
- Noi domenii strategice de dezvoltare ca efect al digitalizării economiei, administrației, societății și educației.

III. Digitalizarea administrației publice

Digitalizarea administrației publice, mult întârziată în România, este unul dintre obiectivele centrale ale Guvernului. În acest domeniu provocarea majoră pe care și-o asumă guvernul, este depășirea în următorii 4 ani a mai multor etape ale transformării digitale a guvernării și administrației publice, astfel încât să **acționeze pe baza principiilor de guvernare inteligentă (Smart Government), caracterizată de administrație bazată pe date (data-centric) și care să poată utiliza instrumente de analiză și predicție precum inteligența artificială.**

Tehnologiile digitale vor permite inovarea și vor menține administrațiile publice adaptabile și adecvate misiunilor lor, contribuind la

îmbunătățiri majore ale eficienței și eficacității administrării și ale furnizării de servicii publice.

Obiectivul Guvernului **va fi de a încuraja și sprijini administrația publică atât la nivel central cât și local de a-și optimiza continuu serviciile furnizate către cetățeni și întreprinderi prin utilizarea de soluțiile inovatoare.**

„Digital first” este principiul după care administrațiile publice de la toate nivelurile vor fi obligate să-și proiecteze politicile și strategiile. O abordare unitară la nivel național privind reutilizarea datelor publice va governa modul de lucru și interacțiunea în interiorul administrației publice, dar și al sistemului public cu cel privat. Administrațiile publice trebuie să se conecteze la spațiile de date pentru a reutiliza datele existente în vederea fundamentării deciziilor în domeniile strategice și, totodată, să producă datele și infrastructura necesare, astfel încât să faciliteze reutilizarea acestora de către organizațiile din sectorul public și privat în vederea creșterii competitivității economice.

Administrația publică va avea rolul de **motor al cererii de tehnologii digitale, promovând încrederea în utilizarea noilor tehnologii** (de exemplu, AI și Big Data) și demonstrând că schimbul și prelucrarea avansată de date, prin asigurarea unui cadru legal și etic, pot fi făcute într-un mod sigur și cu impact pozitiv major asupra economiei și societății.

În vederea sustinerii acțiunilor menționate mai sus, vor fi exploatate sinergiile rezultate din utilizarea și implementarea următoarelor instrumente și măsuri:

- 📌 elaborare și adoptarea de strategii și cadru normativ de translatore a documentelor europene privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, AI și cloud;
- 📌 realizarea unui inventar sau registru al tuturor serviciilor publice (furnizate de administrația publică centrală și locală) și analiza gradului de sofisticare digitală curentă al acestora, necesare pentru cuantificarea corectă a decalajului de digitalizare a administrației publice românești față de modelele de succes în domeniu la nivel internațional și monitorizarea progresului în timp care este în curs de realizare;
- 📌 implementarea politicii publice privind e-guvernarea 2020-2030;
- 📌 alocarea și utilizarea de fonduri structurale și naționale care sprijină consolidarea capacităților administrației publice și buna guvernare.

Digitalizarea administrației publice se va baza pe asigurarea celor patru piloni esențiali, cu rol strategic, ai arhitecturii digitale funcționale a administrației publice, care creează cadrul pentru dezvoltarea de servicii electronice în mod descentralizat la nivelul oricărei instituții. Aceste patru măsuri

au fost implementate în alte țări cu ani în urmă: **identificarea electronică, interoperabilitatea, platforma unică de acces la serviciile publice online, respectiv infrastructura de tip cloud.**

În termeni de măsuri concrete, acțiunea guvernamentală se va organiza pe două direcții:

1. Din perspectiva arhitecturii IT guvernamentale:

- 📌 Implementarea **principiului once only** și a **arhitecturii de interoperabilitate** bazată pe un management de API-uri puse la dispoziție de toate instituțiile publice care dețin registre de date naționale. Acest demers va urmări identificarea tuturor registrelor de baza și crearea unui mecanism pentru amendarea acestei liste, asigurarea infrastructurii tehnice pentru ca accesul la regiștrii de bază să se realizeze rapid, sigur și flexibil,

asigurând integritatea, disponibilitatea și confidențialitatea datelor;

📌 În paralel, se va generaliza și se va utiliza în masă **semnătura electronică** a funcționarilor din administrația publică, astfel încât aceștia să poată comunica digital cu firmele, scăzând timpul de reacție și corectarea timpurie a unor posibile greșeli;

📌 **Introducerea unui sistem de identitate electronică** care va permite interacțiunea completă la distanță cu administrația publică, cu efectul clar al scăderii costurilor, folosind o identitate unică și un mecanism de autentificare de tip SSO (single Sign On), inclusiv înrolarea pe această platformă de identificare online putându-se realiza la distanță. Va rezulta un sistem care permite interacțiune zero la ghișeu pentru cetățean încă de la înrolare, obținându-se o reducere a costurilor de implementare de noi platforme și un nivel ridicat de securitate pentru toate serviciile publice oferite online. Această schemă de e-identitate va fi notificată la nivelul UE și integrată cu nodul de comunicare transfrontalieră europeană eIDAS. Sistemul național de identitate electronică va fi deschis, pregătit să integreze noi tipuri de identități și inclusiv să asigure tranziția spre sisteme care presupun utilizarea unor mecanisme de tip SSI (Self-sovereign identity);

📌 Operaționalizarea efectivă a unui **punct de contact unic electronic** pentru cetățeni și companii prin refacerea PCUe și integrarea acestuia cu sistemul național de plăți, ghiseul.ro, într-o platformă unică pentru cetățeni. Prin includerea tuturor serviciilor electronice disponibile și accesibilizarea lui prin schema de e-identitate națională, conform cadrului normativ european, serviciile publice electronice vor fi disponibile și accesibile și transfrontalier pe baza nodului eIDAS. **În plus, acest demers** va crește vizibilitatea serviciilor publice, având ca principal efect scăderea timpului pentru căutarea informației de către firme și se va obține unificarea practicii administrative în relația cu firmele și cetățenii;

📌 Pe termen mediu și lung, se va demara **migrarea serviciilor publice într-un cloud guvernamental**, ceea ce va crește disponibilitatea, dar și ergonomia de utilizare a serviciilor publice digitale, efectul fiind de scădere a costurilor firmelor în interacțiunea cu statul și pe termen lung chiar a nevoilor de finanțare a unor servicii eterogene scăzând presiunea pe bugetul public și indirect pe firme.

2. Din perspectiva sistemelor informatice care operează efectiv livrarea de servicii publice:

interacțiunile cotidiene ale cetățenilor și ale firmelor cu statul vor fi online

- Se vor **realiza sau reface sistemele informatice implicate în „evenimentele de viață” ale cetățenilor și firmelor**. În fapt, această abordare înseamnă că serviciul public este gândit din perspectiva beneficiarului și nu a administrației. De asemenea, aspecte esențiale din interacțiunea unei firme cu administrația vor deveni integral digitale: obținerea unor finanțări (ajutor de stat, diferite forme de sprijin, fondul de mediu), înregistrarea unor active (automobile), urmărirea unor procese judiciare, colectarea taxelor etc.
- Se vor **dezvolta sisteme de tip Open Data** care vor permite un acces structurat al sectorului privat la patrimoniul de date – inclusiv istorice – al administrației publice. Aceste date mult sub-exploatate în România pot reprezenta, ca și în alte state ale Uniunii Europene, un factor suplimentar de competitivitate pentru multe sectoare economice, de la industrie la servicii și agricultură;
- Crearea unei **arhitecturi de blockchain** la nivel național cu scopul de asigurare:

 - Trasabilitate și transparența asupra modului în care datele sunt utilizate (cetățenii au posibilitatea verificării

modului în care le sunt accesate datele);

Implementarea unor noi servicii inovative pentru administrația publică bazate pe blockchain. De exemplu, noi servicii de încredere (semnătura electronică), decât cele bazate pe PKI.

- Se va investi puternic în **creșterea capacității de a gestiona riscurile cibernetice**, un aspect important pentru o economie care se digitalizează accelerat.

Realizarea obiectivelor de mai sus va depinde totodată de:

- asigurarea resursei umane necesare procesului de transformare digitală :**

cuantificarea nevoii de specialiști IT în administrația publică și elaborarea unui plan național pentru formarea și fidelizarea acestora;

crearea unui corp de specialiști la nivel central (ADR) pentru pilotarea transformării digitale (rolurile vizate sunt de tipul: project manager, arhitect, business analyst, UI/UX

designer, implementarea efectivă urmând a se face împreună cu partenerii din industrie);

derularea unui program amplu pentru crearea abilităților digitale necesare la nivelul angajaților din sectorul public care vor opera noile instrumente digitale puse la dispoziție (a se vedea obiectivul pentru Competențe Digitale);

- adoptarea cadrului legal și a normelor necesare pentru transformarea digitală a României prin: politici de tip **digital first**, politici de tip **cloud first**, **API first**, **legea interoperabilității**, **standardizarea datelor** din toate domeniile administrației publice (sănătate, educație, munca, finanțe, etc), crearea de **standarde pentru achiziția de platforme software** la nivelul administrației publice centrale și locale, crearea unui cadru legislativ ce permite o bună **transparență asupra sistemelor informatice achiziționate**.

Economie digitală

Pentru România, potențialele beneficii economice ale digitalizării ar aduce o contribuție de 42 de miliarde de Euro la PIB, până în anul 2025. Economia românească este dominată în proporție de 99% de întreprinderi mici și mijlocii, viteza cu care acestea se pot digitaliza și nivelul de digi-

talizare pe care îl pot atinge, fiind două elemente cu efecte de anvergură asupra competitivității României pe piața europeană și globală. Datorită ritmului de creștere fulminant al industriei tehnologice la nivelul UE (de cinci ori mai rapid decât restul economiei europene în termeni de valoarea adăugată brută), tehnologiile digitale impactează într-un mod disruptiv dinamica pieței, cu o viteză din ce în ce mai mare, creând oportunități fără precedent pentru IMM-urile europene și implicit românești, permițând companiilor să inoveze, să crească și să concureze utilizând modele și soluții noi în generațiile anterioare de tehnologii. În plus, industria poate beneficia de un efect indirect al digitalizării, dar cu impact major asupra capacității companiilor de a converge spre principiile economiei digitale prin noi modele de afaceri, modele operaționale și o nouă viziune managerială într-o nouă paradigmă bazată pe inovații și tehnologii digitale.

Aceasta situație este cauzată și de faptul că procesul de transformare digitală a IMM-urilor a fost deseori greșit înțeles și redus la numeroase programe de finanțare, asimilate doar unor simple achiziții de sisteme și echipamente IT. Procesul de transformare digitală implică schimbări fundamentale pe diferite paliere ale unei afaceri, la nivel de procese (utilizarea unui procent crescut de automatizare în producție și de integrare a datelor în procese și lanțuri de aprovizionare, conducând la creșterea productivității și

eficientizării resurselor), la nivel de produse (încorporarea TIC în cât mai multe categorii de produse) și nu în ultimul rând la nivel de modele de business (produsele inteligente și conectate conduc și se adaptează la schimbările de comportament ale clienților). Într-un cuvânt, întreaga economie românească trebuie să facă o tranziție cât mai rapidă către noua economie (Economia digitală) valorificând toate avantajele noii revoluții industriale 4.0. Economia digitală are potențialul de a genera schimbări majore și oportunități în domenii foarte variate, precum administrativ, social, educațional, medical, dar și în domenii emergente. Creșterea potențialului României de a crea și inova tehnologii digitale și, pe de altă parte, de a le adopta și utiliza va genera valoare strategică pe mai multe nivele.

Cele mai multe IMM-uri din România (1/3 din IMM-urile europene) investesc în principal în produse digitale care permit optimizarea afacerilor, a operațiunilor, cum ar fi Customer Relationship Management (CRM) sau Enterprise Resource Planning (ERP), concentrându-se pe optimizarea modelelor și proceselor existente, fără o analiză de business fundamentată, o simplificare a proceselor, colectarea de date sau folosirea unor tehnologii emergente ca Inteligența Artificială, Cloud Computing, IoT, Blockchain, etc. Domeniile cu cel mai mare potențial de automatizare în România și unde putem obține cel mai mare impact sunt: agricultura,

domeniul manufacturii, comerțul și transporturile.

Prin urmare, este nevoie de o viziune strategică guvernamentală concertată top-down care să creeze ecosistemul de instrumente și măsuri de sprijinire a procesului de transformare digitală a IMM-urilor, ale cărui elemente trebuie să se centreze pe:

Hub-urile europene de inovare digitală - E-DIH (European Digital Innovation Hubs)

Un studiu recent al BEI arată că aproximativ **70% dintre IMM-urile** europene care au implementat un proiect de digitalizare **s-au folosit de infrastructura hub-ului de inovare** regională din regiunea în care își desfășoară activitatea, indiferent dacă IMM-ul avea sau nu un profil digital. Astfel, Hub-urile europene de inovare digitală sunt principalul instrument și vector trans-european pe care Comisia Europeană împreună cu

statele membre îl au în vedere pentru a impulsiona atât inovarea și digitalizarea economiei cât și a economia cât și digitalizarea economiei și administrației publice europene. Concepute ca agenții de dezvoltare a digitalizare în parteneriat public-privat, aceste hub-uri vor fi finanțate în principal prin Programul Europa Digitală și prin alocări ale Fondului European pentru Dezvoltare Regională la nivelul fiecărei regiuni europene și vor lucra în rețea pentru atingerea obiectivelor menționate mai sus. Hub-urile Digitale de Inovare vor pune în valoare potențialul tehnologic și de inovare regional pentru a dezvolta tehnologii și instrumente digitale pentru domenii cu grad ridicat de adopție: industrie, administrație publică, agricultură, healthcare etc. Rolul strategic al Hub-urilor Digitale de Inovare este și acela de a defini din punct de vedere geostrategic rolul României pe o hartă Europeană, dar și globală a digitalizării și inovației tehnologice. Hub-urile Digitale de Inovare vor deveni vectori strategici, conectați în rețeaua europeană a Hub-urilor Digitale de Inovare capabili să genereze și să transfere know-how și să genereze valoare în economie și societate.

România, care va avea un număr de hub-uri în principalele regiuni de dezvoltare, va utiliza la maximum oportunitățile oferite de aceste instrumente. Prin pilotarea acestor DIH-uri, Guvernul va face ca funcțiile acestora prevăzute în Regulamentul Europa Digitală - sprijin pentru identificarea investițiilor, instruire și sprijin în dobândirea compe-

tentelor digitale, testare înainte de investiție, crearea unui ecosistem pentru inovare și rețea – să contribuie direct și măsurabil la transformarea digitală a IMM-urilor, în corelare cu Strategiile de specializare inteligentă ale fiecărei regiuni de dezvoltare.

Măsurile concrete:

- Finanțarea prin Programele Operaționale Regionale a unor proiecte de testare a soluțiilor de tip smart city în principalele orașe din fiecare regiune de dezvoltare în parteneriat cu hub-urile regionale;
- Derularea de training-uri pentru funcționarii publici, pentru dobândirea de competențe digitale, la nivel local prin DIH-uri. Obiectivul final fiind acela de a avea un nivel minim de competente digitale pentru orice angajat în sistemul public din România;
- Finanțarea de programe prin care firmele IT de la nivelul DIH-urilor regionale vor oferi soluții de digitalizare a activității IMM-urilor din regiune. IMM-urile vor putea testa înainte de a adopta soluții, cu costuri mici și expertiza necesară pe toate palierele, dih-urile fiind un one-stop shop al transformării digitale;
- Inteligență strategică în valorificarea potențialului digital și de inovare la nivel regional și național;
- Crearea unui ecosistem funcțional care să asigure transferul de know-how și know-what;

- Crearea și utilizarea colaborativă a unor infrastructuri regionale comune:

- Programe de finanțare cu fonduri nerambursabile, de creditare în condiții avantajoase, garanții de stat pentru susținerea procesului de transformare digitală a IMM-urilor la nivel de procese, produse și modele de business;*

- Crearea unui fond de investiții dedicat startup-urilor inovative, în parteneriat cu investitori privați.*

Ponderea IMM-urilor capabile să atragă finanțarea externă pentru proiecte inovative dar și cu un grad mare de risc, este semnificativ mai mică decât cea a IMM-urilor care aglutinează resurse financiare externe în scopul implementării de proiecte în domenii tradiționale de business. Chiar dacă băncile pot reprezenta sursa principală de finanțare a produselor high-tech inovative, de foarte multe ori, acestea dovedesc, fie o lipsă de expertiză pentru a evalua corect proiectele digitale, fie nu au produse financiare potrivite pentru acest tip de business. Date fiind unele dintre caracteristicile unice ale proiectelor digitale (nu au garanții tangibile; IP-urile și imobilizările necorporale nu sunt recunoscute pe scară largă ca garanții), astfel de proiecte fiind pe bună dreptate catalogate ca propuneri cu un grad ridicat de risc. Prin urmare, există o nevoie strin-

DIRECȚII ALE EDUCAȚIEI DIGITALE

populația generală, funcționari și angajați ai autorităților publice, populația școlară

gentă de instrumente inovatoare care să susțină finanțarea acestor produse digitale care pot avea un extraordinar efect de leverage în economie.

Pe de altă parte statul nu are instrumentele de evaluare corectă a gradului de inovare tehnologică sau de business pe care o companie îl propune și de cele mai multe ori criteriile de finanțare sunt bazate pe grile care elimină riscurile și finanțează soluții mai puțin inovative, acest lucru fiind contrar ideii de start-up high-tech. Soluția este realizarea unui parteneriat în care sunt atrași alături de statul român, parteneri din mediul privat capabili să își asume în egală măsură riscul cofinanțării și calitatea de evaluator în același timp.

Educație digitală

Un segment important pentru acțiunea guvernamentală este acela a dezvoltării abilităților digitale la nivelul tuturor segmentelor de populație și ale forței de muncă. Conform Indicelui Societății și Economie Digitale publicat de Comisia Europeană (DESI), România se plasează în acest domeniu la coada clasamentului european, cu mai

puțin de 30% din populație având competențe digitale de bază. Guvernul va acționa realist, dar structurat în acest domeniu, pentru a reuși să aibă un impact pozitiv concret măsurabil și coordonat cu implementarea soluțiilor de digitalizare ale administrației publice. În acest fel, pentru prima oară după mulți ani, se vizează apariția primelor modificări generate în acest domeniu, de măsuri guvernamentale.

Pentru a fi eficiente, atât obiectivele cât și măsurile aferente acestui domeniu vor fi organizate pe segmente și nevoi asociate lor. Astfel, segmentele vizate de măsuri guvernamentale în domeniul competențelor digitale vor fi următoarele:

- Populația generală pentru nevoile uzuale ale vieții cotidiene și ale utilizării noilor servicii publice digitalizate;
 - Programe de alfabetizare digitală, pentru persoanele care nu au competențe digitale minime, prin intermediul televiziunii publice;
 - Creare în zonele rurale de sisteme de tip Punct de Acces Public la Informație (PAPI) care vor fi flexibile, mobile și vor fiacompaniate de formatori;
 - Tutoriale ce însoțesc platformelor dedicate “evenimentelor de viață” și la nivelul Punctului de Contact Unic Electronic (PCUe).
- Funcționarii și angajații autorităților publice – atât centrale cât mai ales

locale – pentru nevoile de a furniza servicii folosind noile instrumente digitale de e-guvernare. Obiectivul este acela de a avea la nivelul tuturor angajaților din sistemul public până în 2024, un nivel minim de competențe:

- Evaluare constantă a nivelului de abilitați digitale în administrația publică;
- Programe naționale de formare a funcționarilor publici, cu un calendar adaptat evoluției sistemelor informatice din administrația publică, dar și corelarea acestora cu evoluția tehnologică propriu-zisă.
- Populația școlară, pentru nevoile de dobândire a competențelor digitale aferente fiecărui nivel educațional, cu accent pe zona pre-universitară:
 - Evaluarea și modificarea curriculei școlare pentru a include atât ore de digitalizare specifice vârstei și nivelului școlar cât și un demers de digitalizare transversală a modului de predare pentru toate disciplinele.
- Investiții în competențele digitale de bază ale personalului didactic în programe regulate de training și în transferul de resurse umane IT către zonele deficitare:
 - Program anual de skilling pentru profesori în care vor fi implicate cadrele didactice din școli, pe principiul mecanismului, train-the-trainer.

- Dezvoltarea competențelor digitale avansate ale specialiștilor din zona IT pentru tehnologii emergente – Quantum Computing, AI, Blockchain, IoT, etc. - cu efectul creșterii valorii-adăugate a serviciilor și produselor dezvoltate de către companiile din domeniul IT&C românești și pentru a rămâne o economie competitivă la nivel mondial:
 - ▭ Facilități fiscale/împrumuturi din fonduri UE/granturi publice sub formă de vouchere acordate firmelor care investesc în reskilling sau upskilling în tehnologii emergente ale propriilor angajați IT;
 - ▭ Derularea de programe de training pentru upskilling prin intermediul Digital Innovation Hubs.
- Dezvoltarea unor competențe și abilități noi specifice organizațiilor digitale ale viitorului în noua paradigmă a tehnologiilor și inovațiilor digitale. Noi competențe manageriale și de afaceri specifice Organizației 4.0 și Industriei X.0;
- Dezvoltarea de noi competențe și abilități bazate pe gândire critică și creativă care să pună în valoare adopția de tehnologii și inovații digitale în organizații. Aceste abilități vor duce la alte inovații de produse, servicii, sau noi portofolii în sfera economică, socială, sau publică, care au la bază tehnologii și inovații digitale.

Crearea unui cadru legal național pentru a asigura aplicarea tuturor tipurilor de semnături electronice, în conformitate cu Regulamentul e-IDAS. Legislația națională ar trebui să fie flexibilă și să permită utilizarea celor 3 versiuni ale semnăturii electronice (simplă, avansată și calificată) pentru a crește procesul de digitalizare în România.

Solutii.gov.ro - O platformă de soluții alimentată de datele guvernului și ale sectorului privat - O platformă digitală colaborativă în care sectorul privat poate avea o abordare practică asupra soluționării problemelor ridicate de administrația publică oferind soluții existente sau dezvoltând altele noi pentru a face față acestor probleme. Această platformă a soluțiilor va beneficia, de asemenea, de datele deschise de sectorul public și privat pentru a construi soluții și decizii cu privire la informații transparente.

Accesul transparent și ușor al companiilor private la proiecte publice, precum și posibilitatea – acolo unde regulile de protecție a datelor permit – dezvoltării de aplicații utile pe platforme publice cu acces software pe baza de API-uri. Acest sistem permite, pe de o parte, creșterea și transparentizarea pieței publice de IT&C, pe de altă parte, deschide potentialul enorm al aplicațiilor private construite în ecosistem public – ceea ce poate aduce acces exponențial la servicii digitale extrem de valoroase cetățenilor României.

PIAȚA MUNCII, PENSII ȘI ASIGURĂRI SOCIALE

În ultimul an, actul de guvernare a fost marcat în cea mai mare parte de reglementarea și aplicarea, în termen de urgență, a măsurilor pentru păstrarea locurilor de muncă ca urmare a efectelor pandemiei Covid-19. Această provocare a oferit ocazia de a demonstra faptul că poate fi mobilizată administrația în rezolvarea problemelor oamenilor, dar și că pot fi folosite sisteme electronice pentru operaționalizarea relației dintre serviciile Ministerului Muncii și cetățeni. A fost furnizat în timp record (printre primele state din Uniunea Europeană) sprijinul necesar pentru angajații și angajatorii din România afectați de efectele pandemiei tocmai pentru că instituțiile MMPS au înțeles că trebuie să se mobilizeze, să se adapteze cerințelor actuale ale pieței muncii. Au fost deblocate probleme de mulți ani rămase nesoluționate – precum dosare de pensii naționale și internaționale cu întârzieri majore, recunoașterea și respectarea condițiilor de muncă civilizate pentru românii care lucrează în alte state membre ale Uniunii Europene.

Viziunea pe termen mediu

Acțiunile Ministerului Muncii și Protecției Sociale se vor concerta, în continuare, pe două paliere cu importanță majoră. Unul este legat de introducerea digitalizării în toate domeniile de activitate și la toate palierele de interacțiune cu cetățeanul, ceea ce presupune dezvoltarea sistemului informatic existent, precum și transferul în format electronic a tuturor serviciilor oferite

de instituțiile din subordinea/aflăte în coordonarea ministerului („zero timp de așteptare, zero hârtii”). Al doilea palier este legat de abordarea personalizată și integrată în funcție de profilul beneficiarului: acesta este preluat de specialiștii sistemului de protecție socială care îi vor oferi toată paleta de servicii și beneficii sociale, dar și consiliere și mediere pentru piața muncii (în prezent, aproximativ 286.000 de șomeri) sau pentru pensionare (în prezent, 4,9 milioane de pensionari). Este imperativ ca fondurile europene pe care România le are la dispoziție să fie valorificate în sensul dezvoltării serviciilor MMPS și asigurării accesului tuturor cetățenilor la acestea. Totodată, Ministerul Muncii și Protecției Sociale se va asigura de respectarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați prin toate politicile și programele naționale care vor fi elaborate, în scopul realizării de noi progrese și accelerării ritmului acestora la nivelul societății.

I. Obiective orizontale

- **Interconectarea bazelor de date între instituțiile din coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale și între acestea și cele ale altor instituții de ale căror informații depinde furnizarea promptă a serviciilor Ministerului.**

Calitatea serviciilor oferite de Ministerul Muncii și Protecției Sociale respectiv de instituțiile din coordonare depinde astăzi, în mod direct, de digitalizarea sistemului

public. Din păcate fiecare instituție din sistemul public și-a dezvoltat, în timp, aplicații pe bază de diferite sisteme de operare prin colaborarea cu operatori economici care au păstrat codul-sursă, făcând autoritățile captive în respectiva colaborare inclusiv din perspectiva unor necesare dezvoltări ale acestor aplicații. Pași importanți au fost făcuți, în pofida rezistenței instituțiilor publice, la nivelul Ministerului Muncii, în anul 2020, ca angajații ANOFM, ai ANPIS și ai Caselor de Pensii să aibă acces în programul Revisal pentru a verifica sau prelua informații despre angajații din România, astfel încât, în livrarea serviciilor, să nu mai fie responsabilitatea cetățenilor să se deplaseze de la o instituție la alta ci acestea din urmă să comunice între ele. Demersul va fi continuat prin introducerea accesului la baza de date ANAF, în vederea verificării în timp real și fără să mai fie o povară pentru contribuabili (beneficii sociale, pensii, etc.), a datelor necesare.

Obiectivul propus, și anume digitalizarea serviciilor publice va pune accent pe interfața de comunicare cu cetățenii. Toate instituțiile din coordonarea ministerului vor utiliza comunicarea prin mijloace electronice în mod prioritar. Nu se va interzice comunicarea la ghișeu, dar România trebuie să facă pași spre digitalizare inclusiv la nivelul arhivelor, găsite într-o situație deplorabilă de Ministrul Muncii în 2019 și puse la punct între timp. O prioritate importantă în acest

context va consta în pregătirea profesională a angajaților.

■ **Stabilirea și implementarea de indicatori de performanță cuantificabili pentru angajații fiecărei instituții din coordonare, îndeosebi la nivelul funcțiilor de conducere.**

Va fi implementat un nou sistem de evaluare a angajaților din sistemul public, pe baza unor proceduri de evaluare concepute în coordonare cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici. Indicatorii de performanță vor ține de cont de input-ul beneficiarilor, al cetățenilor, or în acest moment, funcționarii se evaluează între ei, parcurgând etape profund impactate de formalism și chiar subiectivism, funcție de relațiile de colaborare între șefi și subalterni. Va fi efectuat un audit real în sistemul public, în general, și unul cu prioritate pentru Ministerul Muncii și instituțiile din subordine/aflăte în coordonare, moment de la care trebuie stabilit un mecanism cu adevărat obiectiv de evaluare a salariiștilor din sistem. Digitalizarea trebuie să producă și ea schimbări prin prioritizarea pregătirii personalului, de unde și accentul în evaluare pe aceste competențe care trebuie dobândite de urgență.

■ **Întărirea capacității de absorbție a fondurilor structurale, mai ales, pentru domeniul măsurilor active/de sprijin destinate beneficiarilor instituțiilor din coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale.**

Toate instituțiile din coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale vor beneficia de resursele puse la dispoziție de Uniunea Europeană pentru modernizarea aparatului de lucru, respectiv pentru eficientizarea livrării serviciilor pentru cetățeni. S-a format capacitate de management în proiecte doar la nivel central – în Minister – nu și în instituțiile din coordonare. Aceste deficiențe sunt vizibile mai ales în plan local, unde nu s-au format echipe de management proiect și se ratează oportunități de a face investiții din fonduri europene. De aceea, o prioritate a următorului mandat al Ministrului Muncii va fi accesarea de fonduri externe nerambursabile, mai ales în plan local.

II. Obiective asociate instituțiilor din subordine/coordonare

Politici active de ocupare/de stimulare a muncii

În România sunt peste **6 milioane de angajați activi**. În ultimul an, Guvernul liberal a reușit să sprijine pe o bună parte dintre aceștia pentru a nu își pierde locurile de muncă, lucrând în parteneriat activ cu angajatorii. Cu experiența din perioada pandemiei, dar și pe baza evaluării eficienței de până acum a ANOFM, devine evident faptul că Agenția trebuie să se adapteze noilor tendințe din piața muncii, punând accent pe dobândirea de abilități în folosirea tehnologiei de către angajați. O serie de modificări sunt vizibile pe piața muncii, între care și

ponderea în creștere a activităților desfășurate în telemuncă.

Dintre toate categoriile de persoane, rămân vulnerabile categoriile cuprinse în grupa de vârstă 16 – 29 ani și cele din grupa de vârstă 50+, inclusiv pentru românii întorși din diaspora, pentru care măsurile de atragere de fonduri europene trebuie să fie intensificate în continuare. Pe de altă parte, având în vedere vulnerabilitățile la care sunt expuse persoanele fără educație, exigențele pentru accesul la cursuri de formare pentru persoanele cu 4 clase absolvite trebuie relaxate, obiectivul final fiind acela de a sprijini cetățenii să muncească.

Nevoile de formare se văd cel mai bine de către angajatori, și nu dinspre instituțiile publice, cum ar fi ANOFM. De aceea, în locul programelor de formare stabilite anual de către ANOFM, nu întotdeauna printr-o amplă consultare a pieței, accesul la fonduri pentru formare trebuie facilitat pentru angajatori, astfel încât aceștia să gestioneze ei înșiși granturi pentru formarea candidaților la diferite poziții din companii. Angajatorii știu cel mai bine ce fel de resursă umană calificată le este necesară și vor putea administra fonduri externe nerambursabile în acest sens.

Obiectiv: Eficientizarea politicii de ocupare și de stimulare a muncii, astfel încât să se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă. Partidul

Național Liberal pune accent pe măsurile active care să sprijine fomarea continuă, măsuri adaptate actualelor nevoi emergente, întrucât crede în importanța investiției în creșterea competențelor angajaților. Programele trebuie să fie adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități și trebuie să ofere perspective care să răspundă inclusiv solicitărilor românilor din diaspora.

De asemenea, va continua colaborarea cu miniștrii muncii de la nivelul Uniunii Europene pentru corecta informare a românilor care merg să lucreze în străinătate cu privire la condițiile de muncă, respectiv pentru elaborarea unui pachet minimal de protecție socială, indiferent de țara în care lucrează.

Principalele măsuri:

- ▢ Creșterea capacității Agenției de identificare a oportunităților de angajare și sprijinirea, prin resurse proprii sau externalizate, a șomerilor, în găsirea unui loc de muncă;
- ▢ Facilitarea accesului angajatorilor la resurse europene/naționale pentru pregătirea angajaților astfel încât să crească eficiența programelor de formare;
- ▢ Creșterea capacității Agenției de a realiza prognoze/evaluări ex-ante privind evoluția pieței muncii, astfel încât să se anticipeze prioritățile în domeniu respectiv să se fundamenteze corespunzător luarea deciziilor;

- ▢ Evaluarea măsurilor de sprijin pentru acordarea de beneficii persoanelor vulnerabile din punct de vedere economic. Descurajarea dependenței persoanelor apte de muncă de ajutoare sociale prin monitorizarea aplicării politicilor de stimulare a muncii inclusiv a măsurilor de sistare a ajutoarelor sociale în caz de refuz a ofertelor de muncă;
- ▢ Actualizarea în conformitate cu nevoile pieței muncii a legii privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
- ▢ Continuarea măsurilor de sprijin a angajaților și angajatorilor în perioada post-pandemie Covid-19, inclusiv prin susținerea acestora din fonduri europene sau alte mecanisme (SURE);
- ▢ Îmbunătățirea conținutului programelor de formare pentru ca cererea de locuri de muncă să se intersecteze cu oferta angajatorilor, inclusiv pentru categoriile de persoane care și-au pierdut locul de muncă în perioada pandemiei, prin prioritizarea dobândirii de cunoștințe în folosirea tehnologiei IT;
- ▢ Sprijinirea Ministerului Educației și Cercetării în dezvoltarea unui program național de educație vocațională, precum și în modificarea legii educației naționale pentru a elimina barierele administrative care împiedică dezvoltarea

tarea învățământului vocațional în sistem clasic sau în sistem dual.

Politici corecte și eficiente vizând pensiile

Legislația din România s-a schimbat în acest domeniu în ultimii ani, separat de cadrul general, o serie de excepții și de privilegii fiind obținute prin legi speciale în Parlament. Acest lucru a creat, la nivelul celor 4,9 milioane de pensionari, diferite tipuri de pensii stabilite nu numai pe criteriul contributivității. Partidul Național Liberal susține aplicarea generală a principiului contributivității în stabilirea dreptului la pensie și va continua să majoreze anual valoarea punctului de pensie pentru a acoperi 100% rata inflației și minim 50% din rata de creștere a salariului mediu brut pe economie. Dincolo de cadrul legal, o serie de probleme de management în casele de pensii, ascunse de prea mulți ani, au fost scoase la iveală de un management axat pe criterii de performanță impus de Ministrul Muncii în anul 2020. Vor fi consolidate în continuare abilitățile de management la nivelul conducerii caselor de pensii, prin fixarea, de la începutul anului 2021 a unor indicatori de performanță clari pentru toate casele. Un criteriu de evaluare esențial se va referi la recuperarea în totalitate a întârzierilor (unele extrem de mari) în emiterea deciziilor de pensionare, a deciziilor de recalculare respectiv a deciziilor pentru pensiile comunitare. În noua abordare de management, consultând și modele europene în domeniu, parte din activitățile necesare în vederea stabilirea dreptului la

pensie ar putea fi externalizate pentru a degreva sistemul public de anumite sarcini care aglomerează personalul.

Toate informațiile vor fi publice, casele de pensii având un deficit de comunicare cu pensionarii ceea ce, pe fondul permanentelor schimbări la nivelul cadrului legal, induce o neîncredere a pensionarilor în sistem.

Anul 2020, afectat direct de efectele pandemiei, nu a putut genera, în condiții de obiectivitate, o dezbatere publică necesară privind contribuțiile la pilonul 2 de pensii. Obiectivul rămâne prioritar pentru Guvernul PNL.

Obiectiv: Va crește nivelul de informare a pensionarilor cu privire la întreg cadrul legal și implicit la modificările din ultimii ani și capacitatea sistemului, de identificare și implementare a soluțiilor de creștere a eficienței în furnizarea serviciilor pentru pensionari, indiferent de locul de reședință.

Principalele măsuri:

- 📄 Creșterea capacității caselor de pensii în folosirea tehnologiei pentru rezolvarea solicitărilor pensionarilor;
- 📄 Întărirea capacității de comunicare/răspuns la solicitările de informații ale beneficiarilor;
- 📄 Eficientizarea activității caselor de pensii, inclusiv prin evaluarea oportunității externalizării unor componente în furnizarea serviciilor;
- 📄 Stabilirea unui mecanism privind predictibilitatea creșterii anuale a punctului de pensie;
- 📄 Evaluarea impactului legii pensiilor din sistemul public în urma activității unui grup de lucru cu Ministerul Finanțelor Publice, cu Casa Națională de Pensii Publice și cu Comisia Națională de Strategie și Prognoză în urma căreia să se identifice măsuri pentru reducerea inechităților din sistemul public de pensii (cu apreciere pentru activitatea celor care au muncit cu un nivel redus de contribuții la stat);
- 📄 Creșterea contribuțiilor către Pilonul II de pensii cu un punct procentual de la 3,75%, cât este în prezent, după transferul contribuțiilor sociale în sarcina angajaților, până la 4,75% în 2024;

📄 Promovarea unor soluții legislative pentru dezvoltarea sistemului de pensii private:

- Contribuții la completarea cadrului legislativ care vizează regimul fiscal aplicabil fondurilor de pensii ocupaționale, administratorilor acestora, participanților la fonduri și angajatorilor;

- Susținerea adoptării cadrului legal necesar introducerii produselor pan-europene de pensii ca nou vehicul de economisire pentru investiții europene și finanțare durabilă;

- Promovarea cadrului legal care vizează organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiilor private (proiect de Lege privind plata pensiilor private).

📄 Flexibilizarea și dezvoltarea legislației de pensii facultative, prin adaptarea profilului de risc la parametrii persoanei în cauză (vârstă, obiectiv), a criteriilor de deductibilitate completă a cheltuielilor angajatorilor care contribuie la pensiile facultative și crearea de noi produse de acest tip.

📄 *Politici publice eficiente pentru salariații din România, inclusiv prin descurajarea încălcării legislației privind relațiile de muncă printr-o activitate eficientă a Inspecției Muncii*

În evaluarea Ministrului Muncii, pe baza analizei făcute în anul 2020, Inspekția Muncii este ineficientă, iar schimbările trebuie să fie de profunzime, dublate de o reorganizare a activității salariaților.

Rolul inspectorilor va crește, statutul lor trebuie întărit iar acest lucru se poate face doar în condițiile recâștigării încrederii în instituție. Prea multe sesizări ale angajaților nu sunt luate în seamă, instituția pare ruptă de problemele salariaților, actele de control sunt subiect de presă, lăsând să se înțeleagă că între inspekția muncii și anumiți angajatori sunt relații de colaborare care impiedică asupra celerității rezultatelor acțiunilor de control. Mediul de afaceri are nevoie și de sprijin în înțelegerea legislației respectiv a obligațiilor iar IM nu joacă acum acest rol necesar pentru a nu bloca, ci a permite funcționarea corespunzătoare a mediului privat.

Problemele de management sunt evidente și la nivelul acestei instituții, așa cum sunt și la alte instituții din subordinea/coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Conducerea este acum asigurată de oameni care cunosc domeniul, dar nu au abilități de management, repartizarea după planificarea acțiunilor de control nu este făcută eficient și nu există o practică a evaluării eficienței activităților de control.

Deși existau oportunități în cadrul exercițiului financiar actual, Inspekția Muncii nu a

fost interesată să depună fișe de proiect pentru îmbunătățirea platformei Revisal, ale cărei funcționalități tehnice sunt depășite. Investițiile, cu costuri reduse, vor constitui prioritatea următorului mandat pentru că, în lipsa acestora, datele înregistrate de către angajatori în platformă nu pot fi, din păcate, valorificate corespunzător pentru fundamentarea politicilor publice.

Guvernul va urmări permanent îmbunătățirea dialogului cu partenerii sociali, în procesul de elaborare a politicilor publice în domeniul ocupării forței de muncă, a asistenței sociale și a asigurărilor sociale.

Obiective: Va fi implementat un mecanism obiectiv de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată. Va fi profesionalizată activitatea Inspekției Muncii.

MĂSURI PENTRU SALARIAȚII DIN ROMÂNIA

proiect de lege privind Inspekția Muncii, organigramă bazată pe eficiență

Principalele măsuri:

- Elaborarea unui proiect de lege privind organizarea și funcționarea Inspekției Muncii, corelat cu standardele de lucru ale instituțiilor similare din UE;
- Elaborarea unei Organigrame axate pe eficiență;

- Elaborarea de proceduri de lucru care să pună accent pe sesizările cetățenilor;
- Sprijinirea Ministerului Finanțelor Publice (prin analizarea facilităților fiscale oportune) și a autorităților locale din marile aglomerări urbane pentru amenajarea de creșe în incinta clădirilor de birouri, ca o măsură activă de stimulare a reîntoarcerii la serviciu înainte de expirarea perioadei de 2 ani, și implicit, de creștere a natalității;
- Sprijinirea Ministerului Finanțelor Publice în aplicarea unor măsuri de deductibilitate pentru familiile cu mai mulți copii, ca măsură activă de încurajare a creșterii natalității; această măsură trebuie corelată cu o activă implicare a autorităților locale în dezvoltarea infrastructurii necesare pentru îngrijirea copiilor, astfel încât părinții să fie încurajați să revină la muncă;
- Colaborarea cu Ministerul Finanțelor Publice pentru a analiza oportunitatea și forma revizuirii actualului nivel de impozitare a muncii în România. O asemenea măsură va contribui la reducerea fenomenului muncii la negru;
- Digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestora și simplificarea mecanismelor de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă);
- Elaborarea unui proiect de lege cu privire la principiile de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată, luând în calcul: productivitatea muncii, indicele inflației și un coeficient de corecție în funcție de dinamica creșterii economice, negociat cu partenerii sociali;
- Creșterea capacității partenerilor sociali pentru angajarea activă și eficientă în desfășurarea negocierilor colective;
- Înregistrarea tuturor salariaților din România (indiferent de forma contractuală) într-un sistem unic de evidență (REFORMA);
- Demararea unei ample evaluări obiective asupra criteriilor care stau la baza salarizării în sistemul public, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr.153/2017). În acest sens, criteriile precum complexitatea muncii trebuie evaluate, în mod obiectiv, pentru necesare corelări între muncă și nivelul de salarizare din sistemul public. De asemenea, este nevoie de o evaluare a justeței cu care coordonarea de proiecte cu fonduri externe nerambursabile în administrația publică se reflectă în salarizarea întregului personal implicat direct sau

indirect în desfășurarea activităților, respectiv în îndeplinirea sarcinilor uzuale de serviciu pentru care funcționarii sunt remunerați din fonduri naționale.

Asistență socială îndreptată către nevoile reale ale beneficiarilor. Asigurarea egalității de șanse

Peste 830.000 de persoane cu dizabilități și aproximativ 70.000 de copii cu nevoi speciale vor beneficia de servicii adaptate nevoilor lor și familiilor în comunitățile în care trăiesc. Serviciile de tip respiro au fost identificate ca fiind o nevoie fundamentală, având un impact pozitiv asupra calității vieții familiilor persoanelor cu dizabilități și un rol semnificativ în prevenirea instituționalizării.

Aproape 18.000 de persoane cu dizabilități instituționalizate în centre de dimensiuni mari sau medii vor beneficia de o regândire a mecanismului de dezinstituționalizare, orientat pe alternative de viață independentă sau semi-independentă în comunitățile urbane și suburbane, pentru a evita perpetuarea izolării și lipsa de servicii la care au fost condamnați în ultimele decenii. Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități va urmări incluziunea socială a acestora și dezvoltarea abilităților de viață independentă în comunitate, acolo unde există servicii și resurse, deopotrivă publice și private. 49.765 de copii din sistemul de protecție au dreptul la un cămin și la o familie, capabilă să le ofere securitate și îngrijire.

Pentru a fi asigurată un viitor optim, bazat pe alternative de îngrijire și un proces de adopție ce urmărește interesul superior al fiecărui copil. Timpul petrecut în sistemul de protecție va fi redus substanțial. De asemenea, tinerii care părăsesc sistemul de protecție vor fi însoțiți de măsuri de sprijin și de încurajare a abilităților de viață independentă.

Nevoile persoanelor vulnerabile vor fi abordate coordonat și intersectorial cu măsuri țintite, fie că vorbim de accesibilizarea mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități, de întărirea capacității de intervenție integrată în cazurile de violență domestică sau de nevoile specifice ale clientului vulnerabil din sistemul energetic.

Vor fi asigurate servicii competitive care abordează integrat nevoile familiilor în dificultate și ale categoriilor sociale vulnerabile, beneficiari care se dezvoltă în cadrul serviciilor furnizate. Sistemul de asistență socială va trece printr-o transformare radicală în care accentul să fie pus pe măsuri de prevenție, precum și pe furnizarea de servicii sociale, comparativ cu sistemul

actual axat pe beneficii sociale și intervenție ex post.

Principalele măsuri:

- Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități – închiderea centrelor de capacitate mare și asigurarea incluziunii acestora în comunitate;
- Stabilirea măsurilor de protecție socială pentru clientul vulnerabil din sistemul energetic;
- Implementarea etapelor de creștere a alocațiilor pentru copii, așa cum au fost stabilite la nivel legislativ în anul 2020 (20% la 1 ianuarie 2021, 20% la 1 iulie 2021, 20% la 1 ianuarie 2022, 20% la 1 iulie 2022);
- Stabilirea unui mecanism obiectiv de creștere anuală a alocațiilor pentru copii;
- Stabilirea unui mecanism obiectiv de creștere anuală a indicelui social de referință;
- Monitorizarea procesului de adopție și a managementului de caz, în urma modificărilor de procedură de adopție internă inițiate de ANDPDCA;
- Colaborarea cu Ministerul Educației și Cercetării și cu Ministerul Sănătății, în vederea furnizării de servicii și beneficii integrate;
- Dezvoltarea unui sistem integrat de management al informațiilor din

domeniul asistenței și beneficiilor sociale;

- Îmbunătățirea procedurilor de realizare a inspecției sociale;
- Întărirea capacității de intervenție integrată în cazurile de violență domestică, prin formarea tuturor categoriilor persoanelor responsabile;
- Dezvoltarea de noi servicii la nivelul celor 236 centre pentru victimele violenței domestice, intensificarea colaborării cu autoritățile locale pentru cunoașterea serviciilor la nivelul comunităților și pentru încurajarea apelării la acestea;
- Colaborarea cu Ministerul Afacerilor Interne, inițiator al măsurilor legislative specifice, pentru implementarea soluțiilor de urmărire a agresorilor și prevenire a violențelor împotriva victimelor (operaționalizarea brățărilor electronice);
- Sprijinirea Ministerului Afacerilor Interne pentru eficientizarea activității în domeniul dispariției minorilor;
- Dezvoltarea serviciilor de tip respiro/centre de zi pentru adulți și copii cu dizabilități;
- Verificarea aplicării măsurilor de promovare a accesibilizării mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități.

SĂNĂTATE

Viziunea pe termen mediu

Sistemul de sănătate din România trebuie să asigure servicii de sănătate întregii populații, la standarde europene. Astfel, Guvernul va demara și implementa atât de necesara reformă a sistemului de sănătate care să conducă la îmbunătățirea speranței de viață a românilor, la creșterea calității vieții și la îmbunătățirea accesului pacienților la un sistem public de sănătate, modern și eficient.

Sistemul de sănătate românesc se află acum în fața unei duble provocări, pentru că, pe lângă nevoia de reforme structurale, trebuie să răspundă crizei fără precedent cauzată de pandemia de Covid-19, a cărei durată nu poate fi estimată la momentul actual.

Investițiile în aparatură, atragerea de fonduri europene, crearea capacităților în zonele de risc, pregătirea capitalului uman și atragerea personalului sanitar în sistem, crearea facilităților optime pentru tratament și asigurarea medicației la standarde europene, precum și programe naționale țintite pentru creșterea calității vieții pacienților sunt pilonii pe care se bazează programul de guvernare în domeniul sănătății.

Sustenabilitate

România cheltuie mai puțin pentru sănătate decât orice altă țară din UE. Creșterea cheltuielilor pentru sănătate, dacă fondurile sunt utilizate în mod eficient, ar putea îmbu-

nătăți accesul la asistență medicală eficientă și furnizată la timp, ceea ce, ar putea reduce mortalitatea prin cauze tratabile. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate constituie principala sursă de finanțare, dar, având în vedere gama largă de scutiri, practic doar un sfert din populația totală eligibilă contribuie efectiv la finanțare.

Alte tendințe pun în pericol sustenabilitatea pe termen lung a sistemului, inclusiv îmbătrânirea populației (ceea ce determină o mai mare cerere de servicii de asistență medicală și o restrângere a bazei de resurse) și emigrația persoanelor de vârstă activă (care are ca efect reducerea contribuțiilor și restrângerea și mai acută a bazei de resurse).

Cadrul specific crizei Sars-Cov2

În ultimul an au fost generate o serie de măsuri specifice pentru gestionarea crizei Sars-Cov2, care definesc un cadru particular de funcționare, astfel:

- Modificări legislative care să permită, în condiții de siguranță epidemiologică, accesul cetățenilor la servicii medicale, medicamente și dispozitive medicale în perioada stării de urgență, precum și în perioada stării de alertă, declarate pe teritoriul României, conform legii, în condiții de siguranță epidemiologică;
- Măsuri ample de informare-conștientizare a populației și furnizarea de informații necesare profesioniștilor;

- Măsuri de carantinare de persoane și localități și de autoizolare la domiciliu;
- Acordarea de stimulente salariale personalului medical implicat în gestionarea cazurilor de Covid-19;
- Asigurarea capacității de diagnostic și tratament necesare la nivelul sistemului de sănătate pentru diminuarea consecințelor bolii;
- Investiții realizate în rețeaua sanitară în perioada de criză.

Managementul pandemiei cu Sars-Cov-2

- Managementul crizei de sănătate publică generată de pandemia cu Sars-Cov2 reprezintă, în principal, o provocare multi-stratificată. Guvernul va continua să acționeze pe toate sectoarele, prin:
 - Analiza continuă a situației epidemiologice și generarea de recomandări științifice medicale, pe baza cărora să fie implementate măsuri de sănătate publică, care să conducă la controlul pandemiei;
 - Asigurarea managementului logistic al tuturor resurselor existente și organizarea acestora în funcție de evoluția epidemiologică;
 - Alocarea de resurse financiare necesare implementării tuturor

măsurilor de sănătate publică necesare;

- Continuarea extinderii rețelei de diagnostic și alinierea tuturor măsurilor de testare în funcție de evoluțiile tehnologice, standardele europene și recomandările organizațiilor internaționale;
- Continuarea asigurării tuturor stocurilor necesare pentru tratamentele medicamentoase utilizate în protocolul terapeutic pentru tratamentul pacienților infectați cu virusul Sars-Cov2;
- Pregătirea logistică a distribuției vaccinului anti-Sars-Cov2 și implementarea unei strategii eficiente de vaccinare imediat după apariția unui vaccin. (asigurarea lanțului de frig, materiale sanitare, pregătirea personalului implicat, informarea pacienților);
- Asigurarea tuturor echipamentelor și suportului logistic necesar tratamentului pacienților critici infectați cu virusul Sars-Cov2.

Sistemul de sănătate

Concomitent, obiectivele pentru România, pe care PNL le consideră imperative în domeniul sănătății în perioada 2021-2024, vizează situarea pacientului în centrul sistemului de sănătate și asigurarea accesului acestuia la servicii de sănătate la standarde

europene. Astfel, Guvernul PNL se angajează cu toată răspunderea să demareze și să finalizeze atât de necesara reformă a sistemului de sănătate, care să conducă la îmbunătățirea speranței de viață a românilor, la creșterea calității vieții și la îmbunătățirea accesului pacienților la un sistem public de sănătate, modern și eficient.

Pentru îndeplinirea acestor deziderate, obiectivele strategice din sănătate privesc următoarele aspecte:

I. Reformarea administrativă a sistemului de sănătate.

Reformarea sistemului de sănătate trebuie să aibă la bază un cadru legislativ nou, modern și eficient, care să permită atingerea obiectivelor europene. Astfel, una din prioritățile noastre este de elaborare a unei noi legi a sănătății. Modernizarea sistemului de sănătate implică și reorganizarea instituțiilor publice din domeniu. În acest sens, a fost făcut un prim pas prin reorganizarea Ministerului Sănătății. Acest proces va continua cu reorganizarea direcțiilor de sănătate publică și, ulterior, a tuturor instituțiilor din domeniul sanitar.

DIRECȚII PENTRU **INVESTIȚIILE ÎN SĂNĂTATE**

**creșterea finanțării la 6% din PIB;
fonduri europene; Programul
Operațional Sănătate**

II. Investiții masive în sănătate prin:

a) Creșterea finanțării sistemului de sănătate. Speranța de viață a populației – cu o stare bună a sănătății este un factor cheie pentru creșterea economică. România a alocat în anul 2017, 5% din PIB pentru sănătate, în timp ce media europeană s-a situat la 9,8% din PIB (cea mai mică alocare bugetară pentru sănătate din UE atât pe cap de locuitor, cât și ca proporție din PIB). Astfel, direcțiile prioritare în vederea reducerii decalajului de finanțare comparativ cu celelalte state UE sunt:

- Creșterea finanțării publice pentru sănătate până la 6% din PIB;
- Asigurarea unui grad de absorbție ridicat a fondurilor europene dedicate domeniului sănătății în perioada 2021-2027 și valorificarea acestei oportunități ca o sursă suplimentară de finanțare a sistemului de sănătate din România;
- Dezvoltarea asigurărilor complementare și suplimentare de sănătate cu creșterea fondurilor private, care să acopere astfel cerințele de servicii medicale ce nu pot fi oferite de asigurarea socială de sănătate și stimularea cercetării clinice, ca sursă alternativă de finanțare;
- Crearea unui cadru legislativ și creșterea deductibilității fiscale pentru asigurările complementare de sănătate;

- 📄 Introducerea de criterii de performanță și sisteme de monitorizare (inclusiv digitalizare) în vederea eficientizării managementului bugetului alocat sănătății;
- 📄 Implementarea bugetării multianuale, în direcția creșterii graduale a procentului din PIB alocat sănătății cu scopul atingerii mediei europene privind ponderea cheltuielilor pentru sănătate în bugetul național.

b) Investiții de cel puțin 1,8 miliarde Euro din fonduri europene prin Planul Național de Redresare și Reziliență pentru îmbunătățirea accesului la servicii medicale al pacienților critici cu scopul de a asigura acces la tratament în regim de urgență și de a reduce mortalitatea pacienților aflați în stare critică pe perioade/crize pandemice, prin investiții în infrastructura institutelor de boli cardio-vasculare, îmbunătățirea accesului la servicii medicale al pacienților oncologici, creșterea accesului la servicii publice de sănătate de înaltă calitate și îmbunătățirea accesului la servicii multidisciplinare prin investiții în infrastructura spitalelor județene de urgență, a spitalelor de urgență, a spitalelor clinice, a spitalelor de pediatrie, a institutelor de pneumoftiziologie/gerontologie și geriatrie, îmbunătățirea calității serviciilor medicale furnizate pacienților diagnosticați cu tuberculoză, prin investiții în infrastructura unităților spitalicești de pneumoftiziologie și asigurarea accesului la servicii de sănătate prin implementarea soluțiilor de digitalizare în sistemul de sănătate. Pentru

domeniul sănătate, în Planul Național de Reziliență și Redresare sunt avute în vedere investiții în 10 unități sanitare noi, inclusiv extinderi ale spitalelor existente; investiții în infrastructura medicală oncologică: București, Cluj, Iași, Timișoara și secțiile de oncologie din municipiile reședință de județ; investiții în institutele de boli cardio-vasculare și secțiile cardio-vasculare din municipiile reședință de județ.

c) Investiții în sănătate de cel puțin 2,8 miliarde Euro din fonduri europene prin Programul Operațional Sănătate, prin investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major, creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară și a serviciilor oferite în regim ambulatoriu, servicii de reabilitare, paliativ și îngrijiri pe termen lung, adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității, digitalizarea sistemului medical și măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament.

d) Accesarea de fonduri europene pentru sănătate din programele centralizate gestionate de Comisia Europeană EU4Health, Digital Europe și Horizon Europe.

e) Realizarea unei infrastructuri medicale moderne prin:

- 📄 Implementarea măsurilor strategice din cadrul politicii investițiilor publice, care se

măsuri strategice de investiții publice; consolidarea clădirilor unităților sanitare

subscriu domeniului sănătății, prin aplicarea Programului de investiții al Ministerului Sănătății, vizând prioritar finanțarea dezvoltării și modernizarea infrastructurii sanitare precum și dotarea unităților sanitare cu aparatură medicală, echipamente și mijloace de transport sanitar specifice, construirea unor spitale regionale (Iași, Cluj-Napoca și Craiova) și finalizarea obiectivelor de investiții începute în anii precedenți, cu respectarea termenelor pentru finanțarea acestora;

- Investiții prin programele de finanțare de dezvoltare locală:
 - 1.450 de centre medicale în mediul rural**, din 2.000 necesare la nivel național, cu o valoare de **9,5 miliarde de Lei**;
 - 25 spitale județene**, cu o valoare de **2 miliarde Lei** – reabilitare;
 - 110 spitale orășenești**, cu o valoare de **4 miliarde Lei** – reabilitare;
 - 10 spitale**, inclusiv maternități, cu o valoare de **4 miliarde de Lei** – construire.
- Continuarea derulării programului de consolidări și a altor lucrări de intervenții pentru clădirile unităților sanitare, estimările pentru perioada 2021-2024 fiind de 140.000.000 lei;

- Dotarea unităților sanitare cu aparatură medicală, echipamente și mijloace de transport sanitar specifice. Estimările aferente acestui domeniu sunt de 1.250.933.000 lei pentru perioada 2021-2024;
- Extinderea pe o perioadă de 4 ani și obținerea unei finanțări adiționale de 150 milioane Euro pentru Proiectul privind Reforma Sectorului Sanitar - Îmbunătățirea Calității și Eficienței Sistemului Sanitar, finanțat de către Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) astfel încât să permită finalizarea în 2024 a celor 3 centre de mari arși (Timișoara, Târgu Mureș, Grigore Alexandrescu) precum și a celorlalte obiective (13 centre de radioterapie, 8 laboratoare de patologie pentru screening-ul cancerului de col uterin, etc.);
- Derularea proiectului „Consolidarea capacității de gestionare a crizei sanitare COVID-19” din cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare, în care au fost depuse 297 de cereri de finanțare de către spitalele publice pentru echipamente medicale, materiale sanitare și substanțe biocide. Astfel, acest program

a devenit cel mai amplu program de dotare al spitalelor publice din România, cele 297 de proiecte depuse însumând o valoare estimată de 1,3 miliarde de Euro.

f) Stimularea investițiilor în cercetare și inovație în medicină prin:

- Deschiderea de apeluri pentru proiecte naționale de țară în domeniul cercetării;
- Crearea de programe dedicate cercetătorilor din România, în parteneriat internațional;
- Optimizarea proiectelor de cercetare medicală la nivelul Agenției Naționale a Medicamentelor și Dispozitivelor Medicale din România.

III. Reconfigurarea sustenabilității sistemului de sănătate

Reorganizarea serviciilor medicale în asistența medicală primară, ambulatorie și spitalicească astfel încât să se poată asigura servicii medicale simultan atât pentru patologii acute și cronice, cât și să se poată răspunde optim în condiții epidemice/pandemice (să fie asigurate servicii medicale concomitent pacienților Covid -19, precum și celor non-Covid-19).

Extinderea serviciilor medicale de asistență medicală primară și ambulatorie, urmărindu-se creșterea graduală a ponderii medicinei primare în cadrul bugetului FNUASS, astfel încât până în anul 2024 procentul alocat să atingă 10%, pentru a

reduce presiunea asupra nivelului superior al piramidei serviciilor de sănătate (spitale).

Asigurarea accesului la medicina primară și de urgență în zonele greu accesibile și izolate prin realizarea unui program de acoperire a unor servicii de sănătate pentru populația defavorizată, indiferent de zona în care se află (medicamente, servicii stomatologice, servicii medicale auxiliare).

IV. Resurse umane în sănătate

- Adoptarea politicilor naționale pentru formarea resurselor umane specializate (ex. asistenți medicali, pentru îngrijirea populației îmbătrânite și cu nevoi speciale medico-sociale, îngrijiri acordate mamei și copilului, asistență comunitară etc);
- Continuarea și dezvoltarea politicii de stimulare a medicilor (medici de familie, medici specialiști, stomatologi) și asistenților pe baza evaluărilor profesionale și a criteriilor de eficiență a serviciilor acordate;
- Identificarea soluțiilor privind atragerea de personal de specialitate (medici și farmaciști) în zonele defavorizate și mai puțin accesibile, precum și retenția acestora, prin:
 - Creșterea numărului locurilor alocate diferitelor specialități la rezidențiat, astfel încât să fie asigurat necesarul de specialiști în domenii prioritare;

- ▣ Creșterea capacității de intervenție în acțiuni de sănătate publică, prin creșterea numărului de posturi alocate la rezidențiat la specializările epidemiologie, sănătate publică și identificarea de măsuri de atragere și menținere a specialiștilor în sistem (stimulente salariale, precum și prin adoptarea altor măsuri în acest sens);
- ▣ Creșterea capacității de formare a medicilor prin lărgirea sferei de atestate de studii complementare în concordanță cu cerințele actuale ale medicinei moderne;
- ▣ Stabilirea de stimulente pentru atragerea absolvenților de medicină și farmacie în zonele rurale;
- ▣ Asigurarea de spații corespunzătoare pentru cabinete medicale și farmacii, precum și spații de locuit pentru personalul medical.
- ▣ Modificarea legislației pentru compensarea inechităților produse de legea salariizării unitare, precum și a regulamentului de sporuri, între toate categoriile de personal medical și mai ales a biologilor și chimiștilor, a personalului auxiliar, cadrelor universitare cu încadrare clinică, a personalului medical ce activează în domenii cu grad înalt de risc;
- ▣ Ministerul Sănătății va continua reforma rezidențiatului prin includerea de noi centre de pregătire (publice și private) și prin actualizarea bibliografiei, corelarea

locurilor și posturilor scoase la concurs cu proiecția pe minimum 5 ani a specialităților deficitare și cu distribuția geografică a acestora, prin actualizarea tematicii și bibliografiei de examen, prin restabilirea curriculei pentru fiecare specialitate în parte, astfel că, încă din timpul rezidențiatului, tinerii medici să poată căpăta competențele necesare practicării medicinei la standardele tehnologice și de calitate actuale;

- ▣ Concursurile pentru posturi în sistemul public de sănătate se vor desfășura cu impunerea meritocrației și a experienței efective în practica medicală;
- ▣ Ministerul Sănătății și autoritățile locale vor susține finanțarea programelor de educație medicală continuă, dobândirea competențelor și abilităților pentru personalul medical din spitalele publice, dar și din medicina primară și de ambulatoriu;

- ▶ Potențarea resursei umane din diaspora prin facilitarea echivalării studiilor.

V. Prevenția și educația în sănătate - transformarea paradigmei actuale într-o paradigmă preventivă:

- ▶ Se va susține adoptarea cât mai rapidă în Parlament a legii vaccinării. În același timp, Ministerul Sănătății va susține desfășurarea de campanii de informare cu privire la vaccinare, aprovizionarea cu vaccinuri, precum și asigurarea din fonduri europene și bugetul național a dotărilor la nivelul autorităților locale și a medicilor de familie pentru integralitatea lanțului de frig;
- ▶ Se va urgenta începerea derulării programelor naționale de screening și extinderea acestora cu finanțare de la UE în domeniul bolilor cronice cu cea mai mare incidență în populația României: boli cardio-vasculare, diabet zaharat, cancer pulmonar, colo-rectal, cancer de sân, de col uterin, de prostată;
- ▶ Guvernul României va integra, îmbunătăți și extinde capacitatea de prevenție și reacție la crize și evenimente de sănătate publică prin măsuri specifice. În cadrul actualei situații generate de prezența noului tip de coronavirus (Covid-19) pe teritoriul României, Guvernul va lua toate măsurile pentru a actualiza cadrul legal specific și organizatoric și va finaliza procedurile de achiziție și dotări cu echipa-

mente necesare. În același timp, Guvernul va asigura completarea și menținerea stocurilor necesare pentru actuala situație, precum și pentru alte posibile situații sau evenimente de sănătate publică;

- ▶ Dezvoltarea Planului Național pentru Supravegherea și Combaterea Rezistenței Antimicrobiene și alocarea de finanțare în vederea implementării;
- ▶ Elaborarea Strategiei Naționale de prevenire a infecției HIV/SIDA și promovarea măsurilor necesare prevenirii transmiterii bolii, dar și a celor necesare reducerii stigmatizării și percepției despre boală în populația generală;
- ▶ Finanțarea/implementarea unor programe/campanii de comunicare dedicate de sănătate publică pentru creșterea educației în domeniul sănătății – educație pentru sănătate și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos;
- ▶ Crearea și promovarea unei culturi a prevenției în rândul populației încă de la nivelul școlii - introducerea educației sanitare în școli/ ore de educație sanitară cu privire la însușirea măsurilor de prim ajutor, precum și atragerea copiilor în activități de voluntariat în domeniul sănătății, prin activități de promovare a unui comportament și de stil de viață sănătos, sprijinite prin politici și măsuri legislative adecvate.

VI. Ameliorarea continuă a calității serviciilor medicale și îmbunătățirea sănătății populației

IMPLEMENTAREA PLANULUI EUROPEAN DE CANCER

prevenție, screening, acces rapid la tratamente, terapii și îngrijire, viața după învingerea cancerului

- Alocarea obiectivă de fonduri destinate sănătății prin dezvoltarea unui model de finanțare care să aibă la bază indicatori de performanță și calitate a serviciilor oferite pacienților;
- Creșterea gradului de satisfacție a pacientului referitor la calitatea îngrijirilor acordate în spital, prin identificarea curențelor existente, obiectivate de observațiile curente ale pacienților privind actul medical (stabilirea corectă a diagnosticului, acordarea celui mai eficient tratament, ameliorarea calității îngrijirilor primite în unitățile sanitare, inclusiv ameliorarea serviciilor hoteliere: paturi, nutriție, servicii de infirmerie);
- Evaluarea și îmbunătățirea programelor de sănătate existente, prin asigurarea finanțării corespunzătoare rezultate din evaluarea indicatorilor cost-eficiență și integrarea măsurilor de îmbunătățire în Strategia Națională de Sănătate 2021-2024;
- Acordarea de servicii de îngrijire medicală echitabile, fără discriminare sau privilegii nefondate;
- Extinderea rețelei de cabinete medicale școlare, inclusiv stomatologice, și asigu-

rarea de investiții care să asigure amenajarea și dotarea acestora, precum și unele stimulente pentru atragerea personalului de specialitate;

- Extinderea pachetului minimal de servicii medicale în medicina primară pentru pacienții neasigurați și finanțarea acestor servicii de la bugetul de stat în conformitate cu obiectivele asumate în cadrul proiectului realizat în parteneriat cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) - Program for Results;
- Asigurarea infrastructurii și a unui număr acoperitor de cadre medicale pentru comunitățile defavorizate din România, care să asigure: servicii medicale în ambulatoriu, triajul pacienților, educația membrilor comunității cu privire la menținerea stării de sănătate și reducerea riscului de îmbolnăvire, principalul punct de contact pentru medicul din spitalele din proximitate;
- Dezvoltarea/implementarea și finanțarea Planului Național de Control al Cancerului (PNCC) - Abordarea integrată a luptei împotriva cancerului – de la prevenție, screening, diagnostic precoce, acces

rapid la tratament, terapii și îngrijire, viața după învingerea cancerului, în concordanță cu Planul European de Cancer lansat în februarie 2020;

- Dezvoltarea și implementarea unui program de sănătate care să adreseze în mod integrat sănătatea vârstnicului;
- Dezvoltarea unui Plan Național privind bolile cardio-reno-metabolice, ca parte a Strategiei Naționale de Sănătate, fundamentat pe abordarea integrată a pacientului cu afecțiuni cardio-reno-metabolice prin programe de prevenție, screening, acces la tratament, monitorizare adecvată, și calibrarea unor acțiuni prioritare pentru afecțiunile cu ratele de complicații și mortalitate cele mai ridicate (ex. diabet, HTA, insuficiență cardiacă, boală renală cronică);
- Măsuri de îmbunătățire a activităților privind domeniul Mama și Copilul, în vederea reducerii ratei mortalității materne în România, precum: finanțarea unui program național de servicii medicale pentru sănătatea mamei (investigații, analize de laborator, vizite medicale destinate gravidei, informarea femeilor din toate comunitățile, asigurarea gratuității contraceptivelor în special pentru femeile din zonele defavorizate);
- Dezvoltarea sistemului de sănătate publică la nivel național, regional și local în vederea eficientizării supravegherii și controlului bolilor transmisibile, netrans-

misibile și impactului factorilor de mediu asupra sănătății populației, inclusiv prin dezvoltarea continuă a capacității instituționale a autorităților publice centrale și locale din domeniul sănătății, astfel încât acestea să își îndeplinească în mod eficient și eficace funcțiile specifice.

VII. Digitalizare și E-Sănătate

- Înființarea agenției e-Health care să coordoneze toate activitățile sistemului informatic din sistemul de sănătate;
- Elaborarea și implementarea unei Strategii Naționale de e-Sănătate clare, cu termene de implementare clare și cu finanțare susținută, cu rolul de a integra și asigura interoperabilitatea și de a reglementa soluțiile digitale necesare furnizării de servicii medicale în condiții optime, inclusiv modernizarea și operaționalizarea sistemelor digitale existente (Platforma informatică din asigurările de sănătate – care cuprinde sistemul informatic unic integrat, sistemul dosarului electronic de sănătate al pacientului – Nomenclator medicamente, Canamed);
- Asigurarea implementării unui sistem informatic integrat vizând principalii furnizori de servicii medicale din sănătatea publică, prioritizată de contextul actual al crizei sanitare mondiale provocate de pandemia cu Sars -Cov-2, care impune imperativ fluidizarea accesului pacienților la serviciile medicale în regim de urgență;

- Optimizarea Dosarului Electronic de Sănătate, instrument medical modern pentru a cărui funcționalitate se are în vedere perfecționarea cadrului legislativ de reglementare;
- Extinderea reglementărilor în domeniul telemedicinii și a serviciilor asociate, prin asigurarea unor norme de reglementare specifice, dar și a resurselor financiare necesare implementării acestui important palier din domeniul sanitar;
- Implementarea registrelor electronice care să vină în sprijinul deciziilor în domeniul politicilor de sănătate aliniate principiilor de decizii luate în baza dovezilor și a medicinei bazate pe rezultat;
- Transparentizarea datelor din sănătate (date deschise) și utilizarea soluțiilor digitale în debirocratizarea instituțiilor sistemului de sănătate (CNAS, ANMDMR, ANMCS).

VIII. Asigurarea accesului pacienților la medicamente și dezvoltarea sistemului de evaluare a tehnologiilor medicale în vederea utilizării medicamentelor inovative eficiente și a altor tehnologii inovative, concomitent cu asigurarea accesului la medicamente generice

- Elaborarea unei politici publice în domeniul medicamentului, în cadrul Strategiei Naționale de Sănătate 2021-2024, care să asigure accesul continuu al paci-

enților la medicamente la standarde europene;

- Redefinirea mecanismului de evaluare a tehnologiilor medicale în scopul asigurării accesului pacienților la noi terapii inovative decontate din fonduri publice;
- Continuarea și îmbunătățirea procesului introducerii în regim de compensare a medicamentelor inovative;
- Creșterea ponderii consumului de medicamente generice și biosimilare și încurajarea industriei locale producătoare de medicamente să asigure medicamentele deficitare;
- Reforma ANMDMR vizând creșterea capacității administrative și a rolului acesteia de autoritate națională de referință în domeniul medicamentului de uz uman, al evaluării tehnologiilor medicale și al dispozitivelor medicale, creșterea eficienței procesului de

asigurare a populației cu medicamente eficiente și sigure în același timp cu dezvoltarea de mecanisme care să stimuleze cercetarea clinică, dar și minimizarea riscului și a impactului apariției discontinuităților determinate de probleme de fabricație și defecte de calitate prin implementarea de planuri de acțiune eficiente și dezvoltarea de bune practici de comunicare privind discontinuitățile la medicamente;

- Implementarea eficientă a prevederilor legislative actuale în domeniul studiilor clinice și creșterea capacității administrative a Departamentului de Studii Clinice din cadrul ANMDMR. Astfel se asigură accesul pacienților români la tratamente noi, prin reducerea decalajului dintre România și alte țări membre UE în ceea ce privește accesul la noi tratamente inovatoare;
- Revizuirea cadrului de reglementare existent și elaborarea de noi norme legislative în domeniul suplimentelor alimentare, în acord cu rolul acestora asupra sănătății.

XI. Dezvoltarea și menținerea unui sistem performant de asistență medicală de urgență

- Integrarea optimă a serviciilor medicale de urgență în cadrul sistemului de sănătate va include proceduri rapide de diagnosticare și tratament pentru

pacienții care reprezintă o urgență medicală. În actualul context sanitar dominat de criza provocată de pandemia cu coronavirus, guvernul a adoptat deja măsuri referitoare la îmbunătățirea serviciilor medicale de urgență, prin crearea de unități sanitare mobile de triaj și tratament al pacienților critici, dotate cu paturi de cea mai înalta performanță tehnică, respectiv echipamente performante adaptate la nevoile pacientului critic (monitoare, ventilatoare, instalații de oxigen, injectomate). Aceste măsuri se referă la îmbunătățirea/ scurtarea continuă a timpului de răspuns între solicitare și tratamentul efectiv, și constituie priorități pe agenda reformei în sănătate;

- Asigurarea unor structuri de urgență corespunzătoare, precum și a unor mijloace de transport specifice, care să satisfacă, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ, nevoia de tratament și transport medicalizat a pacienților;
- Organizarea într-o manieră funcțională și efectivă a serviciilor medicale de urgență este o prioritate a serviciilor medicale de sănătate publică asupra căreia presiunea este în continuă creștere.

E EDUCAȚIE ȘI CERCETARE

Viziunea pe termen mediu

Educația reprezintă șansa pe care fiecare stat și-o acordă pentru viitor. Fără educație o țară nu poate garanta nici sănătatea, nici securitatea și nici prosperitatea. România Educată este indispensabilă unei Români puternice și prospere. România trebuie să fie țara în care fiecare cetățean își găsește șansa de a-și îndeplini potențialul, plecând de la accesul echitabil la o educație de calitate. Însă, ca educația să reprezinte fundația solidă pentru o societate democratică și modernă, trebuie să existe o viziune coerentă, **care să reunească soluțiile la provocările actuale, precum și strategia pentru adaptarea la viitor.** Pentru Partidul Național Liberal, această viziune este dată de asumarea dezideratelor și a soluțiilor proiectului *România Educată*, inițiat de Președintele României, Klaus Iohannis. Rezultatele proiectului sunt bazate pe cea mai largă consultare publică realizată vreodată în România. Astfel, acesta reprezintă cea mai bună bază de plecare pentru construcția programului de guvernare în educație pentru perioada 2021-2024, proiectul România Educată fiind inclus și în Strategia Națională de Apărare a Țării, adoptată de Parlamentul României.

Probleme structurale ale educației din România

Educația din România se confruntă cu o serie de probleme structurale, care afectează negativ societatea și economia

României. Cele mai importante probleme structurale includ accesul redus și calitatea scăzută a actului educațional. Accesul este limitat în mai multe puncte:

România are una dintre cele mai mici rate de acces la educația timpurie pentru copiii de 0-3 ani din Uniunea Europeană – 14,1%, media UE fiind 35,2%;

Rata de părăsire timpurie a școlii este a treia ca nivel din Uniunea Europeană, peste obiectivul național asumat în strategia Europa 2020;

Ponderele tinerilor de 30-34 de ani cu o diplomă universitară este cea mai mică din UE. Practic, România pierde zeci de mii de copii și tineri „pe drum”, oferindu-le calificări insuficiente pentru o carieră de succes;

Rata de participare a adulților la programe de formare este cea mai mică din Uniunea Europeană, situată la doar 1,3% în 2019;

Nevoia unor măsuri integrate în procesul educațional, prin colaborarea dintre Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației.

Problema accesului este dublată de calitatea slabă a actului educațional din multe școli sau licee. Conform testelor PISA, nivelul de competență la citire, matematică și științe plasează elevii de 15 ani din România pe ultimele locuri din Uniunea Europeană. Dintre aceștia, 44% sunt analfabeți funcțio-

nal, afectând negativ participarea viitoare a acestora la viața civică și economică. De asemenea, discrepanța mare de rezultate indică o problemă de inechitate structurală. O altă problemă importantă este și faptul că la proporția de studenți la mia de locuitori, România ocupă ultimul loc din Uniunea Europeană.

În același timp, **cercetarea din România** a suferit de pe urma subfinanțării cronice. Cu cea mai mică pondere a PIB alocată cercetării din UE, nu este deloc surprinzător că România a ajuns să fie calificată de către Comisia Europeană drept inovator modest.

Toate aceste probleme sunt agravate de o calitate precară sau chiar lipsă a infrastructurii. De la lipsa creșelor, la o pondere ridicată a clădirilor școlare fără apă curentă sau autorizare ISU, copiii și profesorii din România nu beneficiază de condiții adecvate de învățare.

Existența acestor probleme structurale limitează capacitatea României, în ansamblu, de a construi o societate dezvoltată în contextul unei economii globale competitive și bazată pe cunoaștere.

Provocările și oportunitățile crizei sanitare

Pandemia generată de virusul Sars-Cov-2 a forțat trecerea educației în mediul online și a adus în prim plan nevoia de a accelera o serie de reforme structurale – digitalizarea,

personalizarea educației, debirocratizarea, structurarea și adecvarea curriculumului, concentrarea pe competențe cheie și adaptarea la cerințele actuale ale unei societăți aflată în transformare accelerată. De asemenea, pandemia a făcut și mai vizibile clivajele între medii sociale. Este probabil ca anul școlar și universitar 2020-2021 să se desfășoare integral în regim hibrid și online, existând nevoia planificării revenirii la școală post-pandemie. Astfel, va fi adresată atât nevoia de recuperare, cât și cea de păstrare a evoluțiilor pozitive din această perioadă.

În acest context, Partidul Național Liberal își propune prin programul său de guvernare următoarele deziderate, așa cum sunt ele exprimate în strategia România Educată.

Dezideratele de îmbunătățire și dezvoltare ale sistemului educațional

Sistemul de educație formează cetățeni activi.

Sistemul de educație formează cetățeni activi, cu valori europene, adaptați condițiilor economice și sociale, cu o cultură civică și democratică solidă. Cel care învață depășește un nivel minim de alfabetizare funcțională și digitală. Este autonom în învățare și își poate identifica și gestiona singur emoțiile, fiind capabil să comunice astfel încât să aibă relații armonioase, în familie și societate. Totodată îi este încura-

dată creativitatea încă din timpul educației timpurii și, ulterior, îi este susținută maturizarea înspre demersuri inovative și antreprenoriale. Beneficiarul educației dobândește un set de competențe diverse, pe care încearcă să le dezvolte permanent, începând cu educația timpurie și continuând pe tot parcursul vieții sale.

Educația este individualizată, centrată pe nevoile și aspirațiile celui care învață și pe specificul fiecărei comunități de învățare.

Fiecare om este diferit, fiind mai predispus la performanță într-un domeniu sau altul. Sistemul de educație asigură în permanență condițiile ca elevii și studenții să-și dezvolte propriul potențial, ajutându-i să exceleze în domeniile spre care au înclinație, dar și în domenii aflate în aria lor de interes. De aceea, consilierea școlară, serviciile educaționale de sprijin de tipul „școala după școală”, portofoliul educațional și materiile opționale capătă o importanță mult mai mare în formarea, evaluarea și definirea parcursului școlar/universitar. Infrastructura educațională este adecvată, oferind fiecărui elev/student șansa maximizării propriului potențial – de exemplu prin învățare experiențială, lucru în echipă etc. Pentru atingerea acestui deziderat, clasele/grupele sunt dimensionate și dotate astfel încât profesorii să poată acorda atenția necesară fiecărui elev/student, oferindu-i contexte semnificative și motivante de învățare. Întreg procesul de educație încurajează reflecția și învățarea ca valori practice de-a lungul întregii vieți, atât de către

elevi/ studenți, cât și de către profesori.

Educația începe cât mai devreme în viața unui copil și continuă pe tot parcursul vieții sale.

În contextul declinului demografic, concomitent cu îmbătrânirea populației, trebuie **să motivăm și să ajutăm fiecare copil** în demersul de a-și maximiza potențialul. Investiția în educația timpurie este esențială pentru dezvoltarea armonioasă a personalității fiecărui om, pentru succesul său educațional, împlinirea și integrarea sa socială. Ea devine cu atât mai importantă pentru copiii care provin din medii dezavantajate sau comunități sărace, cărora le lipsesc alternativele de dezvoltare personală. De aceea, oportunitățile de înscriere a copiilor într-o formă de educație timpurie, atât pentru nivelul ante-preșcolar, cât și cel preșcolar, sunt esențiale în dezvoltarea sustenabilă pe termen lung a comunităților.

În același timp, copiii și tinerii trebuie sprijiniți pentru a putea finaliza învățământul secundar superior, fie pentru a urma un traseu de învățământ terțiar, fie pentru a obține o calificare pentru integrarea lor ulterioară pe piața muncii și în societate. O abordare incluzivă, de calitate, a întregului parcurs educațional este esențială și poate fi facilitată de **eliminarea barierelor de acces și participare pentru copiii din categorii dezavantajate**. Pentru a reduce părăsirea timpurie a școlii este nevoie de măsuri care să permită identificarea, din timp, a situațiilor de risc, dar și de instrumente flexibile pentru corectarea acestora. În scopul atingerii acestor deziderate, se asigură o infrastructură adecvată și suficientă, care să respecte cel puțin un set minimal de standarde (care includ nu doar caracteristicile spațiului interior, ci și ale spațiului exterior, dotările, personalul etc). Se adoptă un curriculum gândit în succesiune logică de la nivelul ante-preșcolar până la cel universitar, coerent și adecvat profilului divers al copiilor și specificului etapelor de dezvoltare a acestora, pentru întreg sistemul de educație. Este esențială asigurarea personalului didactic format astfel încât să poată aplica acest curriculum în diferite comunități și situații, pentru a răspunde adecvat unei mari diversități de elevi/studenți, cu profiluri, nevoi și aspirații proprii.

Profesorii sunt mentori și facilitatori, veritabili profesioniști în educație.

Societatea recunoaște rolul și importanța profesorilor pentru formarea viitorilor cetățeni. Cadrele didactice, indiferent de ciclul de învățământ la care predau, sunt absolvenți de studii universitare. Formarea inițială a tuturor cadrelor didactice include etape de mentorat, o perioadă de practică de minim șase luni și un proces riguros de selecție. În predarea la clasă, cadrele didactice beneficiază de contribuția/

DEZIDERATELE DE ÎMBUNĂȚĂȚIRE ALE SISTEMULUI EDUCAȚIONAL

educația formează cetățeni activi; educație individualizată; eliminăm barierele de acces

ajutorul unor specialiști (consilieri, psihologi, profesori de sprijin, logopezi etc.) și au acces la programe de formare continuă de calitate, adecvate nevoilor acestora și ale comunității educaționale. Acestea le permit să fie la curent cu ultimele schimbări din practica pedagogică și să îndeplinească multiplele roluri care le revin, în școală și comunitate.

Pe termen mediu, este necesar un sistem integrat de management al carierei didactice. Într-un astfel de sistem, cadrele didactice cu performanțe deosebite sunt stimulate, iar cele cu carențe în activitate sunt ajutate și trec printr-o etapă intermediară de sprijin didactic pentru ca, ulterior, să fie identificate, dacă este cazul, soluții indi-

viduale, onorabile, de reorientare profesională sau ieșire din sistem.

Pentru educație se alocă resurse suficiente, în mod transparent și eficient.

Finanțarea educației se face în raport cu viziunea și strategia asumate, precum și cu performanțele înregistrate și nevoile existente, ținând cont de descentralizarea sistemului educațional și capacitatea autorităților publice locale de a susține educația fără a afecta calitatea acesteia. Se asigură finanțare pentru resurse de învățare și pentru infrastructură educațională, conform standardelor naționale, inclusiv pentru extinderea cu prioritate a infrastructurii către acele zone în care cea existentă este insuficientă sau neadecvată. Finanțarea asigură resursele de învățare și infrastructură adecvate pentru elevii / studenții cu diverse forme de dizabilitate sau cu cerințe educaționale speciale. Finanțarea este corelată cu obiectivele formulate la nivel național și cu cele asumate de fiecare instituție de învățământ. Sistemul de finanțare cuprinde mecanisme de compensare care, indiferent de algoritmul de finanțare folosit, garantează alocarea de resurse suficiente pentru a acoperi nevoile locale.

Sistemul de educație este unul echitabil și de calitate pentru fiecare elev.

Se asigură echitatea în sistem, la nivel de acces, participare și finalizare. Se dorește reducerea pierderilor din sistem (abandon

școlar, părăsire timpurie a școlii, absentism). Fiecare elev/ student contează (indiferent de vârstă, mediu socio-economic, nevoi speciale sau de religie, etnie, opțiune politică, orientare sexuală), iar formarea fiecăruia este esențială pentru viitorul României. Pentru aceasta trebuie să existe un grad suficient de autonomie instituțională în gestiunea resurselor, în funcție de nevoile beneficiarilor și de tipul comunității deservite, dar bazat pe standarde minime de calitate și garantarea unor trasee educaționale personalizate și flexibile.

Suplimentar, există programe naționale de sprijin pentru elevii și studenții din medii dezavantajate, iar școlile care deservește preponderent comunități sărace au acces la resurse suplimentare, inclusiv pentru angajarea de personal suport și activități de implicare a comunității în viața școlii.

Tinerii pot opta pentru trasee flexibile în educație.

Tinerii beneficiază de posibilitatea de a alege o parte a materiilor, activitățile extra-curriculare și alte forme de educație complementare utile. În urma consilierii, aceștia au posibilitatea de a opta pentru trasee vocaționale, profesionale sau teoretice, în funcție de domeniul spre care au înclinație, fără a suferi de pe urma unor bariere neacademice în accesul către un ciclu superior de educație sau către un alt traseu. Le va fi clar explicat ce parcurs educațional pot urma în funcție de alegerea lor și care sunt beneficiile și costurile fiecărei

opțiuni. Astfel, rutele educaționale sunt flexibile și asigură maximizarea potențialului individual, iar consilierea asigură cadrul necesar luării deciziilor informate privind viitorul lor.

Sunt stabilite mecanisme active și funcționale pentru înțelegerea anticipativă a nevoii de forță de muncă ca structură, competențe și abilități cerute de dinamica tehnologică și socială și, implicit, a nevoii de formare inițială și formare continuă.

Pentru maximizarea flexibilității sistemului, elevii și studenții beneficiază de posibilitatea evaluării cunoștințelor dobândite în afara sistemului educațional formal. Evaluarea învățării efective este centrată pe o logică a dezvoltării de facto a abilităților și competențelor și nu pe una a duratei participării formale.

Sistemul de educație românesc este atrăgător pentru comunitățile academice din România și din întreaga lume, facilitând o intensitate crescută a mobilităților internaționale.

Programele de mobilitate sunt o componentă esențială la toate nivelurile de învățământ, atât pentru elevi și studenți, cât și pentru profesori, cercetători și personalul administrativ. Elevii din educația secundară superioară și studenții din învățământul terțiar au acces la semestre de studiu/cercetare în alte țări. Profesorii și cercetătorii din România beneficiază de diferite programe de formare și/sau predare, respectiv cercetare, în școli, universități și

laboratoare de cercetare europene/internaționale.

Parteneriatele interinstituționale internaționale permit organizarea de programe în co-tutelă, inclusiv sub regimul Universităților Europene. Un număr ridicat de studenți și profesori străini sunt activi în universitățile românești și un număr proporțional cu cel al altor state europene de studenți și profesori români beneficiază de mobilități în universități, centre de cercetare și companii internaționale, din afara României. În învățământul terțiar este o regulă ca programele de masterat să fie predate și într-o limbă de circulație internațională. Dezvoltarea curriculară ia în calcul evoluțiile științifice și tendințele din mediul internațional.

România participă la programele europene de mobilitate cu o pondere din totalul beneficiarilor proporțională cu greutatea sa demografică în cadrul Uniunii Europene. În acest sens sunt atinse **țintele minime de mobilitate prestate: de 20% la nivel de licență și masterat, și de 90% pentru studiile doctorale. Simultan, cel puțin 5% din programele de studiu sunt derulate în comun cu alte universități europene sau internaționale. De asemenea, entitățile de educație și cercetare românești accesează minimum 4% din totalul alocării de fonduri europene, pentru întărirea cooperării universitare și pe domeniul cercetării.**

Alfabetizarea funcțională a tuturor elevilor.

Elevii au capacitatea de a înțelege un text complex, inclusiv cu caracter juridic sau

economic, în momentul finalizării educației secundare. Absolvenții acestui nivel de studiu au capacitatea de a căuta și de a selecta informațiile de care au nevoie, în mod autonom, cu ajutorul Tehnologiei Informaticii și Comunicării (TIC). Au capacitatea de a le utiliza în siguranță, precum și de a se orienta în privința dezvoltării și educației lor ulterioare, optând pentru programe de formare necesare în cariera dorită. În mod concret, tinerii își dezvoltă competențe cheie necesare pe parcursul întregii vieți. Sistemul educațional deține infrastructura și dotările necesare, precum și parteneriate cu mediul privat, sau programe extra-curriculare care facilitează atingerea acestor obiective.

Etica și integritatea sunt valori care se transmit și se respectă pe tot parcursul educațional.

Întreg parcursul educațional are la bază dezvoltarea gândirii critice și creativității fiecărui copil. Etica și integritatea sunt valori care se cultivă și respectă pe tot parcursul educațional, existând regulamente clare care prevăd consecințele nerespectării acestor valori pentru toți cei implicați. Cultura integrității se transmite atât prin comportamente și norme instituționale, cât și prin repere curriculare.

Managementul educațional este unul profesionist și bazat pe inovație.

Funcționarea performantă a unui sistem modern de învățământ beneficiază de un

management profesionalizat, capabil să implementeze, monitorizeze și să ofere feedback politicilor publice din educație, în toate unitățile de învățământ. Implicarea părinților, a asociațiilor de elevi, a sindicatelor și a sectorului privat în deciziile școlilor este o caracteristică naturală a sistemului, iar în învățământul terțiar normalitatea este reprezentată de implicarea studenților ca parteneri egali în toate procesele decizionale, alături de angajatori și reprezentanți ai societății în ansamblu. Profesionalizarea managementului educațional și promovarea unei guvernante orientate spre integritate, calitate și echitate implică crearea de programe de formare inițială și continuă pentru managerii din educație, selectarea acestora prin concurs și separarea managementului economic-administrativ al școlilor de cel educațional.

Cadrul legislativ care guvernează educația este unul stabil și se bazează pe o viziune asumată

Capacitatea managerilor de a asigura o administrare eficientă a instituțiilor de învățământ este determinată de profesionalismul managerilor educaționali, de alocarea de resurse, dar și de cadrul legislativ existent. Acesta din urmă este stabil, permite planificarea pe termen lung, minimizează birocrația și încurajează inițiativa și autonomia fără a periclita calitatea actului educațional. El evită existența de „zone gri” în care responsabilitățile administrative nu sunt clar definite, existând viduri legislative sau suprapuneri de responsabilitate. În acest sens, un obiectiv central al guvernantei politice a întregului sistem este limitarea, până la eliminare, a intervențiilor și schimbărilor care nu sunt fundamentate pe date și studii de impact.

Obiective-cheie naționale

Programul de guvernare PNL își propune să demareze implementarea viziunii dezvoltate în cadrul Programului Național „România Educată” propus de Președintele României. Pentru operaționalizarea acestei viziuni, Guvernul va susține creșteri graduale, până în anul 2024, pentru finanțarea educației, de până la 18% din bugetul național (6% din PIB) și de până la 3% din bugetul național (1% din PIB) pentru finanțarea publică a cercetării.

Sunt prioritare următoarele obiective cu rol de reglementare a sistemului:

- **Revizuirea cadrului normativ național** pentru a oferi coerență, predictibilitate și stabilitate sistemului, fiind nevoie în primul rând de o nouă Lege a educației, dar și de un nou cadru legislativ adecvat care să încurajeze activitatea de cercetare și inovare;
- **Reforma carierei didactice.** Regândirea și flexibilizarea formării inițiale pe baze solide, mai ales prin activități practice la clasă, sub îndrumarea unor mentori cu experiență, dar și modele de bună practică din țară și din străinătate; formarea continuă se va corela cu nevoile de la nivel național și comunitar. Politici meritocratice de salarizare. Schimbarea modului de evoluție în carieră și diversificarea profilurilor profesionale, în ideea stimulării abordărilor transdisciplinare;
- **Regândirea și profesionalizarea guvernantei sistemului de educație în concordanță cu reforma administrației publice;**
- **Crearea unui sistem coerent de evaluare a sistemului de educație,** atât la nivel central, cât și local și corelarea cu sistemul de finanțare;
- **Digitalizarea procesului educațional și interconectarea bazelor de date,** atât la nivel de sistem educațional, cât și în raport cu alte domenii, pentru a permite abordări integrate: Wi-Fi Campus pentru toate școlile și universitățile de stat din

România + Biblioteca Virtuală + îmbunătățirea competențelor digitale atât pentru profesori, cât și pentru profesori;

- **Programe de incluziune socială și oferirea de șanse egale la educație** pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii și a analfabetismului funcțional.
- **Crearea unor rute complete pentru profilurile teoretic, profesional și vocațional, care să includă toate nivelurile de calificare.** Învățământul profesional redevine un nod esențial al legăturii educației cu piața muncii, nemaifiind considerat o opțiune negativă a candidaților;
- **Profesionalizarea managementului unităților și instituțiilor de învățământ,** astfel încât să se asigure stabilitatea, coerența și competența în procesul de conducere a acestora;
- **Regândirea infrastructurii educaționale și de cercetare,** pe baza tendințelor demografice, migratorii și socio-economice, pentru a reduce decalajele și a crește performanța sistemului de educație și cercetare. Introducerea considerentelor legate de sustenabilitate și protecția mediului în abordarea investițiilor în infrastructura școlară;
- Promovarea integrității și eticii în sistemul educațional. Realizarea unui Registru Unic Național Integrat al Diplomelor și Actelor de Studiu (RUNIDAS) prin interco-

nectarea și completarea bazelor de date din sistemul de învățământ preuniversitar - Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIIR), REI și respectiv din sistemul de învățământ superior - Registrul matricol unic al universităților din România (RMUR) și ANS, în vederea urmăririi parcursului educațional al absolvenților, precum și pentru prevenirea fraudelor în domeniul diplomelor/

OBIECTIVE-CHEIE NAȚIONALE PENTRU "ROMÂNIA EDUCATĂ"

revizuirea cadrului normativ; reforma carierei didactice; sistem coerent de evaluare

actelor de studii. RUNIDAS va cuprinde toate tezele de licență, disertațiile și lucrările de doctorat, dar și diplomele de bacalaureat, licență, master și doctor, eliberate de către unitățile și instituțiile de învățământ din România și va putea fi interogată în condițiile respectării prevederilor GDPR și a legislației privind drepturile de autor. Pentru o susținere eficientă a e-governanței, RUNIDAS va putea fi conectat cu Registrul de Evidență al Salariaților din România (REVISAL), precum și cu Baza de date a Evidenței Populației.

Învățământ preuniversitar: echitate și calitate

1. Obiective specifice

Educația timpurie: Acces pentru toți copiii în creșe și grădinițe

Extinderea rețelei de creșe în sistemul public, astfel încât să crească rata de cuprindere a copiilor cu vârste între 0-3 ani;

Generalizarea treptată a cuprinderii copiilor de 5, 4 și 3 ani în învățământul preșcolar, până în anul 2025;

Realizarea standardelor specifice de asigurare a calității educației timpurii, inclusiv cele privind spațiul educațional, dotările, activitatea psiho-pedagogică și activitățile suport (ex. standarde privind îngrijirea, hrana copiilor, consilierea și serviciile medicale);

Dezvoltarea și actualizarea standardelor de pregătire și a standardelor ocupaționale pentru personalul din educația timpurie;

Proiectarea unor modele arhitecturale standard pentru construcția de creșe și grădinițe, în colaborare cu Ordinul Național al Arhitecților.

Învățământ primar și secundar: Servicii educaționale de calitate pentru toți elevii

Creșterea accesului și participării la educație de calitate pentru toți copiii, indiferent de mediul de rezidență;

Scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii până la nivelul mediu înregistrat în Uniunea Europeană;

Scăderea semnificativă a ratei de analfabetism funcțional la copiii de 15 ani, similară mediei europene, conform cifrelor furnizate de testele PISA;

Generalizarea programelor *afterschool* în unitățile de învățământ de stat și creșterea calității serviciilor oferite;

Oferirea serviciilor de consiliere și orientare (inclusiv logopedie) pentru toți elevii;

Revizuirea arhitecturii curriculare prin centrarea conținuturilor pe profilul celui care învață, pe competențele cheie și pe maximizarea potențialului fiecărui copil;

Formarea cadrelor didactice în acord cu arhitectura curriculară și pentru integrarea tehnologiei în procesul educațional;

Valorificarea evaluărilor naționale și a evaluărilor curente, în vederea realizării intervențiilor remediale pentru asigurarea progresului școlar;

MĂSURI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR ȘI SECUNDAR

scaderea ratei de părăsire a școlii; afterschool în unitățile de stat; revizuirea curriculei

Realizarea și implementarea standardelor de evaluare la fiecare disciplină și an de studiu;

Introducerea portofoliului educațional digital pentru actualizarea și monitorizarea permanentă a parcursului educațional al fiecărui copil și identificarea imediată a măsurilor remediale necesare; inclusiv din perspectiva activității extra-școlare;

Introducerea /pilotarea unor modele noi de formare și evaluare în ciclul superior al liceului (ex. bacalaureatul internațional);

Dezvoltarea programelor extra-curriculare și a activităților educaționale simulate (experimente, proiecte și simulări) care urmăresc încurajarea elevilor în domeniul educației STEAM, a inovării, creativității și antreprenoriatului;

Dezvoltarea unui sistem de identificare a ariilor de performanță ale elevilor (ex. identificarea talentelor în sport, artă, șah, abilități practice etc.) și de sprijinire a celor cu abilități și talente deosebite pentru a atinge excelența;

Reconfigurarea ciclurilor de învățământ astfel încât toate traseele educaționale să permită accesul spre o formă superioară de formare, indiferent de profilul urmat;

Certificarea calificărilor din sistemul de învățământ secundar superior în vederea valorificării lor pe piața muncii sau în tranziția către alte forme de educație, inclusiv la

filiera teoretică (ex. certificări informatică, limbi străine);

Realizarea rețelei școlilor pilot, în vederea dezvoltării unor programe educaționale inovative;

Dezvoltarea centrelor educaționale integrate/incluzive pentru elevii cu cerințe educaționale speciale;

Învățământ profesional și vocațional: Rute profesionale și vocaționale pentru o societate emergentă

Dezvoltarea rutelor de educație profesională în regim dual la nivel secundar și terțiar;

Extinderea programelor de tip dual până la 30% din totalul programelor de educație profesională;

Revizuirea ofertei educaționale, a curriculum-ului și a programelor pentru ruta tehnologică și profesională, pentru meserii emergente de pe pieței muncii naționale și internaționale;

Realizarea unui pachet de sprijin social pentru elevii din medii defavorizate care accesează învățământul profesional și dual, din surse europene/guvernamentale;

Dezvoltarea campusurilor școlare, mai ales în localitățile care oferă educație profesională în regim dual, pe baza indicatorilor din cadrul strategiei privind infrastructura școlară, elaborată cu sprijinul Băncii Mondiale;

Dezvoltarea centrelor regionale de învățământ dual pentru toate cele opt regiuni de dezvoltare ale României, corelate cu cerințele operatorilor economici din zona respectivă;

Crearea unui sistem național de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii sau a continuării studiilor într-o formă superioară de educație, prin interoperabilitatea sistemelor informatice din sectoare diferite de activitate (educație, muncă, finanțe etc);

Cariera didactică: Profesioniști în educație

Regândirea sistemului de formare inițială, valorificarea liceelor pedagogice în cariera didactică și extinderea masteratului didactic;

Creșterea gradului de pregătire practică a profesionistului în educație și diversificarea contextelor de formare (DPPD, Masterat didactic etc);

Formarea cadrelor didactice pentru identificarea situațiilor de risc de abandon școlar și crearea instrumentelor necesare pentru gestionarea acestora;

Realizarea profilului de competențe al cadrului didactic pentru fiecare nivel de învățământ;

Dezvoltarea unor mecanisme de monitorizare a impactului programelor de formare asupra calității procesului educațional;

Salarizarea atractivă diferențiată pe criterii de performanță și specificul comunității educaționale;

Managementul unităților de învățământ: Management profesionist în fiecare unitate de învățământ

Profesionalizarea managementului prin asigurarea accesului la programe de formare adecvate și la resurse de calitate pentru directorii unităților de învățământ și pentru aspiranții la cariera managerială;

Creșterea autonomiei unităților de învățământ atât în privința resursei umane, curriculumului, cât și a managementului financiar, pe baza unor contracte de management cu indicatori măsurabili;

Digitalizarea proceselor de management și administrative la nivelul unităților de învățământ preuniversitar;

Suținerea financiară a autorităților locale pentru rezolvarea integrală a situațiilor unităților de învățământ cu toalete în curte, fără acces la apă și canalizare sau fără internet;

Clarificarea atribuțiilor și responsabilităților inspectoratelor școlare, în vederea reducerii birocrăției, a limitării suprapunerilor de responsabilități cu alte instituții și a eficientizării activității acestora;

Dezvoltarea unor instrumente de guvernare care să stimuleze participarea activă a partenerilor educaționali (precum reprezentanții elevilor, părinților, sindicatelor și ai mediului privat);

Infrastructura școlară

- 1. Construirea de creșe și grădinițe**, în acord cu obiectivele privind rata de cuprindere a copiilor cu vârsta 0-6 ani;
- 2. Realizarea unor proiecte cu versiuni moderne de arhitectură** a instituțiilor educaționale care să faciliteze personalizarea educației pentru nevoile elevilor/studentilor - inclusiv prin utilizarea opțiunilor de digitalizare a resurselor învățării;
- 3. Elaborarea unui proiect național de reabilitare și extindere a rețelei de școli gimnaziale, școli profesionale și licee**, în conformitate cu Strategia privind infrastructura școlară.

Măsurile operaționale

Pe termen scurt și mediu am identificat mai multe măsuri specifice - parte din **planul operațional de transformare a sistemului de educație prin implementarea strategiei România Educată**, după cum urmează:

Pentru extinderea accesului la educație de calitate pentru toți elevii:

- Deschiderea unor linii de finanțare din fonduri europene pentru construcția și/sau modernizarea creșelor și grădinițelor** în baza unui **plan național multianual** de asigurare a necesarului de unități de învățământ ante-preșcolar și preșcolar, cu prioritate în zonele cu deficit de ofertă educațională pentru segmentul de vârstă 0-6 ani;

- Organizarea stagiilor de formare a resursei umane din creșe și grădinițe;**
- Deducerea parțială a investiției din impozitele plătite de către companiile cu peste 100 de angajați pentru a le încuraja să construiască grădinițe și creșe;**
- Acordarea creditului fiscal pentru înscrierea copiilor la creșe și grădinițe.** Angajatorii vor avea posibilitatea de a acoperi parțial costurile de creșă și grădiniță ale angajaților în schimbul unor deduceri de impozit;
- Continuarea programelor de sprijin financiar pentru familiile cu posibilități reduse, pentru asigurarea pachetului educațional:** acordarea de tichete valorice, vouchere,

ghiozdane și rechizite, din fonduri europene;

- **Aplicarea unui sistem unitar la nivel național de acordare a burselor pentru elevi fără discriminare în funcție de resursele bugetare ale comunităților locale;**
- **Dezvoltarea și îmbunătățirea curriculumului pentru educația timpurie și pilotarea acestuia;**
- **Armonizarea abilităților cognitive și vocaționale ale elevilor și facilitarea dezvoltării competențelor în cele cinci tipuri de literații:** literația citirii/comunicării, literația digitală, literația matematică, literația științifică și literația culturală;
- **Lansarea concursurilor pentru selectarea mediilor și materialelor de învățare care sunt cele mai inovative și propice pentru creșterea calității educației timpurii;**
- **Realizarea evaluării complexe a copiilor la intrarea în sistemul de educație;**
- **Dezvoltarea unui mecanism de monitorizare permanentă a evoluției educaționale a unui copil (situația școlară, evaluare psiho-socială și comportamentală, activități extracurriculare) și semnalizarea din timp a situațiilor cu risc de părăsire timpurie a școlii;**

Pentru îmbunătățirea formării cadrelor didactice:

- **Focalizarea formării cadrelor didactice către dezvoltarea competențelor digitale și de realizare și utilizare a resurselor educaționale deschise;**
- **Finanțarea de la bugetul de stat a locurilor de studiu alocate programelor de masterat didactic;**
- **Revizuirea tuturor programelor de formare continuă disponibile cadrelor didactice și dezvoltarea sistemelor de recunoaștere și validare a învățării dobândite în contexte informale și non-formale;**
- **Configurarea unor trasee flexibile în carieră pentru cadrele didactice:** mentorat, coaching, asigurarea calității, cercetare, programe extracurriculare etc;
- **Finanțarea din fonduri europene a proiectelor pentru formarea personalului de sprijin (consilieri, psihologi, logopezi, profesori de sprijin și mentori școlari) și pentru încadrarea lor în școli astfel încât raportul dintre consilieri și elevi să se reducă la 1:400;**

Pentru infrastructura educațională și siguranța spațiilor de învățământ:

- **Pentru accesul în mod egal la educație al copiilor și al tinerilor și asigurarea condițiilor de desfășurare a procesului educațional într-un singur schimb, vor fi realizate investiții prin programele de dezvoltare locală în:**

- 📄 **2.500 de creșe**, grădinițe și școli (construcții noi și reabilitări), cu o valoare **12,5 miliarde de Lei**;
- 📄 **2.000 școli** (construcții noi și reabilitări), cu o valoare **10 miliarde de Lei**;
- 📄 **40 campusuri școlare** (școală, liceu, internat, teren sport, ateliere, laboratoare, cantină), cu o valoare de **2 miliarde de Lei**;
- 📄 **30 cămine studențești** (10.000 locuri de cazare cu o valoare de **1,4 miliarde de Lei**);
- 📄 **8 centre universitare** - reabilitare, cu o valoare de **1,5 miliarde de Lei**;
- 📄 **40 tabere școlare**, cu o valoare de **1 miliard de Lei**.
- 📄 **Dotarea corespunzătoare a spațiilor educaționale/ unităților de învățământ** cu mobilier modular ergonomic, materiale didactice și tehnologice adecvate erei digitale;
- 📄 **Extinderea infrastructurii pentru înființarea de noi clase, cu efective mai mici, acolo unde școlile au cereri foarte mari, prin eliminarea excepțiilor cu privire la depășirea numărului maxim de elevi din clasă, pe baza revizuirii legislației actuale;**
- 📄 **Completarea flotei de microbuze școlare în zonele defavorizate;**

- 📄 **Accesibilizarea tuturor spațiilor educaționale pentru copii cu CES** sau diverse forme de handicap;
- 📄 **Clarificarea și simplificarea procedurilor cu privire la obținerea autorizațiilor sanitare și a avizelor ISU;**
- 📄 **Organizarea de programe educaționale în parteneriat cu reprezentanții societății civile pentru reducerea fenomenului de bullying din școli;**

Pentru digitalizarea unităților de învățământ:

- 📄 **Dezvoltarea platformei E-portofoliu** care va gestiona portofoliile educaționale digitale ale elevilor. Portofoliul va fi generat automat, după completarea catalogului electronic, și va cuprinde note, evaluarea sumativă a elevilor pe întreg parcursul școlar, observațiile consilierilor școlari, finalizându-se cu realizarea unui profil și a unor recomandări de recuperare, dacă este cazul;
- 📄 **Realizarea și aplicarea bateriilor de teste standardizate digitale** în vederea orientării profesionale și vocaționale a tuturor elevilor;
- 📄 **Operaționalizarea Bibliotecii Virtuale** și asigurarea de resurse educaționale deschise pentru care să acopere integral conținuturile aferente pregătirii elevilor pentru examenele naționale până în anul 2021;

- Implementarea generalizată a Catalogului Virtual începând cu anul școlar 2022-2023;
- Conectarea la internet a tuturor unităților de învățământ în regim de urgență;
- Transparentizarea managementului școlar prin publicarea pe pagina web a fiecărei unități de învățământ a tuturor documentelor de interes public (regulament intern, decizii CA, execuție bugetară, rapoarte, evaluări externe etc);
- Asigurarea competențelor digitale și de integrare a tehnologiei în formarea inițială, prin module de tehnologie în programele academice universitare;
- Alinierea unităților de învățământ la conceptul de „Smart School”, în concordanță cu Strategia de Digitalizare a Educației din România, 2021-2027;

Pentru finanțarea unităților de învățământ din zone vulnerabile:

- Creșterea capacității instituționale a școlilor din zone defavorizate prin dezvoltarea programelor de tip colaborativ între unitățile de învățământ din medii de rezidență diferite;

- Finanțarea resurselor suplimentare pentru școlile care **deservesc preponderent comunități sărace**, inclusiv pentru angajarea de personal suport și activități de implicare a comunității în viața școlii, prin programe europene;
- Finanțarea unor pachete de sprijin pentru școlile din mediul rural și/sau din comunități dezavantajate, pentru a atrage cadre didactice motivate și pregătite care să asigure educație de calitate copiilor din aceste zone;
- Oferirea pachetelor de servicii integrate pentru elevii cu risc crescut de abandon școlar și celor cu cerințe educaționale speciale: servicii de consiliere, cazare, servicii de masă, servicii medicale, servicii educaționale de sprijin, servicii sociale, acces la echipamente și resurse educaționale specifice pentru cei cu nevoi educaționale speciale sau cu diverse forme de dizabilitate etc;
- Acordarea de granturi, din fonduri europene, pentru dezvoltarea unor programe educaționale inovative de către unitățile de învățământ.

Învățământ superior - integritate și performanță

Obiective specifice și măsuri de implementare

1. Reforma universităților pentru a spori performanța, autonomia și adecvarea lor socială:

DIRECȚII DE FINANȚARE PENTRU ȘCOLILE DIN ZONE VULNERABILE

creșterea capacității instituționale și pachete de sprijin

- **Actualizarea modului de finanțare a universităților** în concordanță cu obiectivele de dezvoltare națională, cu misiunea asumată și cu performanța asociată obiectivelor strategice. Principiul de baza este că *finanțarea trebuie să urmeze performanța și interesele strategice ale României*;
- **Clasificarea universităților în funcție de performanță, de misiunea asumată și de rolul pe care îl joacă la nivel internațional, național sau regional**; acest lucru se va face prin finalizarea dezbaterii și asumarea unei metodologii transparente de clasificare a universităților și ierarhizare a programelor de studii;
- **Consolidarea autonomiei universitare, prin completarea cadrului legal, în sensul flexibilizării utilizării** finanțării de bază și veniturilor proprii, pentru susținerea activităților didactice și de cercetare, inclusiv pentru cheltuieli de capital, în paralel cu creșterea răspunderii publice a universităților față de transparența decizională și financiară a acestora;
- **Utilizarea eficientă a resurselor și creșterea competitivității în plan internațional**, prin încurajarea creării de consorții universitare performante de tipul *universităților metropolitane* (modelul francez), care să asigure și o cooperare intensificată între universități și institute de cercetare;
- Promovarea unor politici publice care să încurajeze înființarea de către universități a programelor de studii interdisciplinare, ca de exemplu *artificial intelligence, behavioral economics, cognitive sciences*, corelate cu cererile de pe piața forței de muncă;
- **Continuarea implementării masteratului didactic**, pentru a avea o resursa umană bine pregătită și adaptată în scopul formării actualelor generații de elevi prin aplicarea unor tehnici pedagogice apte pentru ca aceștia să dobândească competențe și abilități suficiente pentru dezvoltarea personală și profesională. Astfel, vom avea un corp profesionalizat de cadre didactice bine pregătite, la curent cu cele mai noi tehnici pedagogice. Abordarea formării inițiale pentru cariera didactică într-o nouă paradigmă pentru a asigura posibilitatea unor trasee multiple de acces în carieră;
- **Consolidarea studiilor terțiare non-universitare**, ca nivel superior de pregătire al rutei profesionale, cu precădere în domenii deficitare pe piața muncii, ținându-se cont de tendințele actuale ale pieței muncii și de migrația forței de muncă;
- **Asigurarea cadrului legal pentru dezvoltarea în universități de rute diferențiate de carieră pentru cercetători și cadre didactice**: posturi exclusiv didactice, posturi exclusiv de cercetare și posturi mixte;

- Asigurarea sprijinului financiar pentru studenți prin stabilirea unui cuantum minim al burselor studentești;
- Creșterea transparenței procesului de stabilire a priorităților ce vor fi susținute prin fonduri europene, prin înființarea unui organism consultativ compus din actori sociali;
- Participarea reală a studenților în luarea deciziilor – prin garantarea a minimum 25% reprezentare în toate structurile decizionale sau consultative universitare.

Internaționalizarea învățământului superior, pentru creșterea competitivității și compatibilizarea cu universitățile europene:

- Susținerea universităților românești membre ale unor Rețele de Universități Europene prin alinierea practicilor administrative la cele recomandate la nivel european, pentru a facilita realizarea obiectivelor;
- Simplificarea procedurilor de admitere și înmatriculare a studenților străini, prin generalizarea pre-admiterii condiționate și susținerea optimizării timpului de obținere a vizei de studiu;
- Dezvoltarea dimensiunii internaționale a învățământului terțiar și atingerea unui nivel de participare în programe de mobilități pentru minimum 20% dintre studenții înmatriculați în programe de licență și master și 80% dintre doctoranzi;

- Reglementarea cadrului legal cu privire la *joint degree*; în absența reglementării legale a acestui concept, cele 10 universități românești deja integrate în Rețele Europene nu vor putea elibera diplome *joint degree*, neputându-și valorifica internațional expertiza și potențialul academic, și nici obiective deja asumate în proiectele câștigate prin competiție europeană;

- Reformarea cadrului legal aplicabil calificărilor și standardelor ocupaționale, precum și evaluării calității în învățământul superior. Pentru a avea un învățământ superior flexibil și adaptat la nevoile societății, în plan intern și internațional se vor susține prioritar învățământul dual, dubla specializare, procesul de *lifelong learning*, focalizarea pe *learning outcomes* și reglementarea *joint degree*.

3. Consolidarea performanței și integrității cercetării universitare

- Dezvoltarea cercetării în universități prin finanțarea universităților publice în acord cu Planul Național de Relansare și Reziliență, în regim competitiv, cu scopul de a dezvolta resursele umane specializate în cercetare, infrastructurile de cercetare, precum și mecanisme de monitorizare și evaluare a calității și relevanței activităților de Cercetare-Dezvoltare-Inovare (CDI);
- Suplimentarea finanțării de bază printr-un capitol bugetar dedicat finan-

țării cercetării științifice din universități (în prezent universitățile nu primesc nici o formă de finanțare instituțională pentru cercetare științifică, în pofida rolului lor esențial în producția științifică). În acest fel se va susține dezvoltarea activităților CDI în universitățile publice, crescând performanța și vizibilitatea cercetării românești în plan internațional.

- **Evaluarea și reforma școlilor doctorale**, inclusiv prin evaluarea calității procesului educațional din cadrul acestui parcurs academic, pentru creșterea performanței școlilor doctorale, în condiții de transparență, etică și integritate academică;

Cercetare - dezvoltare - inovare (CDI):

Probleme structurale ale cercetării și inovării din România

La nivel național, în perioada 2014-2019 investițiile insuficiente în domeniul CDI din fonduri guvernamentale, nu întotdeauna corelate cu fondurile structurale, au produs puține transformări importante în sistemul românesc de CDI și au determinat o dinamică negativă a producției științifice, o slabă vizibilitate internațională a cercetătorilor și a rezultatelor cercetării românești, reducerea numărului de tineri doctori și doctoranzi, singurul efect pozitiv fiind, într-o oarecare măsură, îmbunătățirea infrastructurii CDI, pentru

care s-au utilizat resurse financiare puse la dispoziție din fondurile structurale. Datele existente indică și o capacitate foarte limitată de comercializare și transfer către utilizatori (în principal mediul economic) a rezultatelor cercetării și inovării românești. Antreprenoriatul, în mod special cel bazat pe inovare, este la un nivel redus, mult sub potențialul existent în România. Alocarea bugetului național pentru CDI este semnificativ sub țintele asumate prin documentele strategice naționale precum și în raport cu media UE. Alocările financiare guvernamentale pentru activități CDI, după ce au crescut la 0,26% din PIB în 2015, au scăzut la 0,18% în 2018 și 2019. România încheie ciclul de politici publice 2014-2020 în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), fără să fi fost realizată o evaluare intermediară sau un studiu de impact. În absența unui nivel suficient de finanțare publică a cercetării și inovării pentru perioada 2014-2020, obiectivele legate de competitivitate pentru cercetare și inovare, și ale strategiei de specializare inteligentă nu au putut fi atinse.

Având în vedere aceste aspecte, **guvernul își va asuma derularea evaluării externe, cu experți selectați de Comisia Europeană, a politicilor naționale în cercetare, dezvoltare și inovare**.

OBIECTIVE PENTRU SISTEMUL NAȚIONAL DE CERCETARE ȘI INOVARE

creșterea valorii și eficienței finanțării; managementul cercetării pe baze științifice

tare și inovare, a guvernancei și arhitecturii instituționale și implementarea recomandărilor primite de la Comisia Europeană, prin instrumentul Facilitate în Sprijinul Politicilor, cu finanțare integrală din programul Orizont 2020.

Această măsură va avea ca impact creionarea cât mai aproape de realitate a cauzelor dezechilibrelor actuale din sistemul CDI și identificarea unor măsuri care să reducă decalajele pe termen mediu și lung a indicatorilor specifici față de media UE, și va asigura un trend ascendent domeniului CDI, inclusiv creșterea șanselor de succes la viitorul Program european de cercetare „Orizont Europa” (2021-2027) și intensificarea transferului în economie a rezultatelor cercetării. Această reformă va conduce la stabilirea unor poli de excelență esențiali pentru formarea de parteneriate pe termen lung și pentru colaborarea în jurul unor infrastructuri și programe de cercetare de anvergură internațională, în domenii de frontieră ale științei și tehnologiei, în vederea unei mai bune integrări în Spațiul European al Cercetării.

Obiective specifice și măsuri de implementare

Schimbări structurale în sistemul național de cercetare și inovare, ca motor al dezvoltării economice și de creștere a competitivității României.

■ **creșterea valorii și eficienței finanțării pentru cercetare și inovare și atingerea**

țintei de 2% din PIB până în 2024 (1% finanțare publică + 1% finanțare privată) cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii atât a cercetării aplicative și inovării, cât și a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă/cu potențial de creștere;

- **armonizarea, actualizarea și simplificarea legislației privind organizațiile publice de cercetare conform principiilor „bunelor reglementări” („better regulation”) și evitarea birocratizării excesive.** Acest obiectiv specific se va realiza prin măsuri care să asigure finanțarea activităților de cercetare pe baza planificării bugetare multianuale, pentru a asigura convergența cu celelalte țări ale UE și cu planificarea cadrului financiar multianual (MFF) adaptate noilor provocări, cu un sistem de finanțare de inițiere tip „top-down” și de parcurs tip „bottom-up”. Acest lucru va permite atât stabilitatea și predicția bugetară cu rol în atragerea de capital privat și stabilizarea de resurse umane, cât și dezvoltarea de proiecte fanion de anvergură și stabilizarea absolvenților de studii universitare și reducerea migrării cercetătorilor români peste hotare;
- **stimularea proceselor decizionale în administrația managementului cercetării, pe baze științifice.**

Îmbunătățirea condițiilor cadru pentru cercetarea publică

- **Stimularea organizațiilor de cercetare** (institute de cercetare și universități) pentru a realiza cercetare de excelență;
- **Atragerea de resurse umane înalt calificate și de investiții în infrastructura de cercetare** din Institutele Naționale de Cercetare Dezvoltare (INCD-uri), din universități și din institutele de cercetare ale Academiei Române, în vederea creșterii performanței instituționale și a capacității de absorbție a fondurilor europene și, în mod special, de la programul cadru de cercetare și inovare al UE: Orizont Europa și din parteneriatele europene CDI. În acest fel, se urmărește recuperarea decalajelor pe care România le înregistrează față de media UE și față de țările din regiune;
- **Evaluarea politicilor de resurse umane, a cerințelor de formare pentru personalul din instituțiile de cercetare precum și reevaluarea modalităților de recrutare a personalului din organizațiile publice de cercetare;**
- **Sistematizarea, simplificarea și unificarea legislației privind funcționarea instituțiilor de cercetare (resurse umane, finanțare de bază, finanțarea în regim competitiv, agenda strategică de cercetare, infrastructura, relația cu agenții economici);**
- **Elaborarea unei strategii privind internaționalizarea instituțiilor de cercetare;**

- **Reforma organizatorică a INCD-urilor – cu accent pe modernizarea funcționării acestora și întărirea rolului lor în politica științei;**
- **Atragerea de cercetători de excelență din afara țării în regim competitiv** (români sau străini), în organizații publice de cercetare, care vor deveni centre de excelență;
- **Reforma politicilor investiționale în activități de cercetare și inovare din instituțiile publice de cercetare.**

Aceste măsuri vor conduce la:

- **atragerea și stabilizarea anual a 100-150 de cercetători români din diaspora și/ sau cercetători din străinătate**, prin proiecte CDI cu durata de 5 ani;
- **creșterea investițiilor în infrastructuri de cercetare** în vederea valorificării oportunităților de integrare în infrastructurile pan – europene de cercetare

(ESFRI) pentru asigurarea unei funcționări sustenabile;

- **reforma profundă a INCD-urilor în vederea racordării la prioritățile strategice ale Spațiului European al Cercetării.** Toate aceste măsuri vor fi finanțate prin intermediul Planului Național de Relansare și Reziliență;
- **dezvoltarea resurselor umane înalt calificate în cercetare** care să deschidă direcții de cercetare noi sau să aducă un plus de performanță celor existente, să formeze grupuri de cercetare solide, să atragă la rândul lor alți cercetători din diaspora și, nu în ultimul rând, să atragă noi fonduri de cercetare. Se urmărește ca proiectele de resurse umane finanțate să atragă fonduri în cuantum echivalent, sau mai mare decât bugetul alocat, din programul Orizont Europa și din parteneriatele europene CDI, iar numărul studenților la doctorat formați prin această inițiativă să reprezinte cel puțin dublul numărului de proiecte.
- **dezvoltarea Registrului Infrastructurilor de Cercetare la nivel Regional, Macro-Regional (regiunea Dunării și regiunea Mării Negre) și European, în contextul Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (SUERD) - pe baza *erris.gov.ro*.**
- **dezvoltarea unui sistem regional de știință, inovare și antreprenoriat în regiunea gazdă a infrastructurii de cercetare pan-europene ELI-NP - în zona**

de sud-vest a Bucureștiului, în jurul orașului Măgurele (gazda ELI-NP), cu impact asupra dezvoltării ecologice în București și județele Ilfov și Giurgiu (dar și județele limitrofe), ca pol de creștere economică și accelerator al transformării teritoriale sustenabile.

Dublarea fondurilor atrase din Orizont Europa în raport cu fondurile atrase din Orizont 2020, până în 2024 prin asigurarea unui cadru stimulativ pentru o participare de succes la programul cadru al UE Orizont Europa și a valorificării excelenței în domeniul infrastructurilor pan-europene de cercetare găzduite de România (ELI-NP și Danubius) pentru a deveni partener activ în cooperarea transnațională în Spațiul European de Cercetare.

Participarea României la *Programul Orizont 2020* (2014-2020) este modestă fiind comparabilă, din punct de vedere al sumelor atrase, cu cea a Estoniei, cu 214,8 milioane EUR atrase din bugetul Orizont 2020 și 787 contracte semnate în care sunt 1190 parteneri români. Această situație a fost generată, în principal, de subfinanțarea cercetării din fonduri publice, dar și de dificultățile în atragerea fondurilor private în cercetare și inovare, și de lipsa unor politici naționale susținute care să stimuleze activitatea CDI. Toți acești factori au produs efecte negative în sistemul românesc de CDI și au determinat un regres în ceea ce privește majoritatea indicatorilor din *Datele Statistice privind Inovarea Europeană (European Innovation Scoreboard 2019)*.

Astfel, România este pe ultimul loc din Uniunea Europeană din cauza reducerii numărului de cercetători cu 4,6% în raport cu 2017, a investiției firmelor private în activități CDI cu 51% în raport cu 2011, și a numărului de IMM-uri implicate în procesul de inovare cu 42,5% în raport cu 2011. România este, în acest moment, clasificată ca inovator modest (cu mai mult de 50% decalaj față de media UE).

Măsurile propuse sunt:

a) dezvoltarea unui sistem sustenabil de acordare de asistență promotorilor de proiecte la *Orizont Europa* prin crearea unui mecanism de corelare național-regional, prin stimularea centrelor suport performante care găzduiesc *Rețeaua Națională de Puncte de Contact Orizont Europa* și crearea unui sistem de promovare de informații prin asocierea rețelei *NCP Orizont Europa* cu centrele de transfer tehnologic și cu partenerii din rețeaua *European Enterprise Network*; în acest fel, fiecare regiune va beneficia de cel puțin un astfel de centru finanțat din Planul Național de Relansare și Reziliență, care să asigure asistența propunătorilor de proiecte pentru accesarea fondurilor nerambursabile și naționale în domeniul CDI, în timp real, de o manieră integrată și integral digitalizată;

b) susținerea finanțării infrastructurilor pan-europene de cercetare ELI-NP și DANUBIUS în vederea valorificării excelenței în CDI:

Tranziția graduală către faza operațională a infrastructurii ELI-NP și consolidarea unui parteneriat european și internațional solid pentru exploatarea capacității sale de cercetare (2023). România a investit \approx 300 mil. EURO FESI pentru construcția infrastructurii de cercetare pan-europene Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics (ELI-NP), cea mai mare și cea mai avansată instalație din lume centrată pe studiul fizicii fotonucleare și aplicațiilor tehnologice. ELI-NP oferă o oportunitate unică pentru spillovers de cunoaștere, comerciale și spațiale (teritoriale);

Finanțarea și demararea construcției centrului de cercetare DANUBIUS ca infrastructură pan-europeană de cercetare.

Stimularea cooperării public – privat ca motor al inovării, prin creșterea eficienței instrumentelor de finanțare și valorificarea rezultatelor cercetării în direcția comercializării acestora prin:

a) Intensificarea finanțării inovării, inclusiv a inovării sociale, în special prin implementarea platformelor de parteneriat pentru inovare între autorități locale, mediu de afaceri, universități și institute de cercetare, finanțată prin Planul Național de Relansare și Reziliență;

b) Măsuri de stimulare a organizațiilor publice de cercetare care atrag fonduri private prin alocarea de fonduri pentru activități CDI, până la concurența sumei atrase din mediul economic. Măsura are ca impact: stimularea cooperării public-privat și dez-

voltarea instituțională a organizațiilor publice de cercetare;

c) Dezvoltarea unui cadru național de transfer tehnologic prin: (1) clarificarea cadrului legislativ, (2) dezvoltarea unui cadru strategic național pentru transfer tehnologic, (3) pilotarea și stabilirea cadrului instituțional la nivel național și regional și (4) stabilirea unei scheme de investiții în resursele umane pe termen scurt, mediu și lung - pe baza unei analize a stării actuale, a nevoilor și a bunelor practici de la nivel european.

Popularizarea științei și asigurarea unei conexiuni sustenabile cu învățământul preuniversitar - „știința în școli” prin:

a) Dotarea a 3.000 de laboratoare în școli și licee, conectate într-un grid național educațional. Laboratoarele: (a) vor asigura accesul elevilor la tehnologie și dezvoltare tehnologică, (b) vor facilita organizarea de concursuri educaționale locale, regionale și naționale, (c) vor fi parte a dezvoltării bazate pe abordarea problem-solving, mai ales în domeniul combaterii poluării și a dezvoltării ecologice, (d) vor permite conexiuni cu dezvoltarea locală de tip *Smart Rural Area* și (e) vor fi compatibile cu toată programa de informatică începând cu clasa a 5-a. Școlile/liceele vor deveni *micro digital innovation hubs* pregătite pentru transformarea digitală și dezvoltarea ecologică;

b) Dezvoltarea a 5 hub-uri naționale partajate de tip *FabLab*, gestionate de centre universitare. Hub-urile (a) se vor axa pe utilizarea și dezvoltarea conținutului, a

tehnologiilor și aplicațiilor de fabricație aditivă (3D printing) și robotică (b) vor asigura o legătură funcțională a învățământului preuniversitar cu învățământul terțiar, (c) vor funcționa complementar proiectului ROSE și (d) vor dezvolta competențe de antreprenariat;

c) Dezvoltarea infrastructurii naționale corelat cu principiile învățământului dual:

(a) 15 laboratoare de tehnologii avansate în școli/licee și (b) infrastructură mobilă tehnologică (de tip caravană „smart rural, smart city & human capital”. Prin acestea se va asigura accesul elevilor la tehnologii avansate și dezvoltarea de competențe relevante; infrastructura mobilă va asigura popularizarea științei și a tehnologiei (în rândul copiilor) în toate zonele, inclusiv în spațiul rural și în zonele defavorizate. Infrastructura dezvoltată va utiliza resursele implementate prin proiectul *Wi-Fi Campus* și va stoca centralizat datele colectate și rezultatele experimentale în *Biblioteca Virtuală*.

VI. Învățarea pe tot parcursul vieții:

1. Armonizarea și flexibilizarea cadrului interinstituțional de colaborare, pentru creșterea participării adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții:

■ Inițierea unui parteneriat strategic între Ministerul Educației și Ministerul Muncii în vederea proiectării unui sistem de național pentru recunoașterea și validarea competențelor nonformale și

informale dobândite pe parcursul carierei și al întregii vieți;

- Proiectarea standardelor naționale privitoare la recunoașterea și validarea competențelor nonformale și informale dobândite pe parcursul carierei și al întregii vieți, în corespondență cu mecanismele și cu standardele existente la nivel european;
- Crearea unui Registru național al furnizorilor de formare profesională continuă în vederea facilitării accesului acestora la programe flexibile de recunoaștere și certificare;

2. Dezvoltarea unor programe la nivel național pentru dezvoltarea competențelor digitale ale adulților, inclusiv pentru cei din zone mai puțin dezvoltate economic;

3. Inițierea unor programe de evaluare a competențelor de literație/alfabetizare funcțională a adulților/părinților din zone vulnerabile;

4. Facilitarea participării adulților la programe de dezvoltare a competențelor antreprenoriale, în mod special pentru persoanele disponibilizate sau aflate în șomaj;

5. Reorganizarea ANC, pentru o mai bună eficientizare a activității instituției;

6. Triplarea procentului adulților care accesează programe de învățare pe tot parcursul vieții;

Proiectarea Sistemului de formare profesională continuă bazat pe rute alternative flexibile, prin utilizarea noilor instrumente curriculare de tip: micro-programe, micro-credențiale, articulate în corespondență cu noile calificări universitare europene;

Identificarea unor mecanisme de colaborare inter-instituțională între universități și furnizorii de formare profesională continuă, în vederea stabilirii unor standarde comune de construcție și armonizare a programelor de învățare pe tot parcursul vieții;

7. Încurajarea/Suținerea mediului privat în direcția accesării fondurilor europene pentru dezvoltarea profesională a personalului.

TINERET ȘI SPORT

În ultimii 10 ani, societatea românească a fost marcată structural de un declin al participării populației la activități fizice și sportive, mai ales a celei tinere, precum și de ruperea legăturii între segmente importante ale populației tinere și societate, prin migrație sau excluziune. La momentul investiției Guvernului, au fost constatate următoarele probleme majore:

- fenomenele de excluziune socială și economică a tinerilor;
- retragerea tinerilor din sfera participării și lipsa implicării lor în viața comunității;
- alienarea tinerilor față de mișcare și educația fizică;
- plafonarea înaltei performanțe din multe domenii sportive, din cauza restrângerii la un minim istoric a bazei de selecție;
- degradarea bazei materiale și a infrastructurii pentru sport și pentru tineret.

Criza Covid-19 a impus în prima etapă o oprire totală și, apoi, o repornire treptată și în condiții de siguranță a participării la activitatea sportivă, acest domeniu fiind unul din cele mai strict reglementate din punct de vedere sanitar. De asemenea, activitățile pentru tineret, bazate în bună măsură pe interacțiune și socializare, au fost reduse semnificativ.

Viziunea pe termen mediu

Dezvoltarea domeniilor sportului și tineretului în România va fi realizată ca o construcție de la bază spre vârf, în care conceptele-cheie pentru strategia Guvernului PNL sunt:

- renașterea sportului de masă, ca suport pentru performanță, educație și o viață sănătoasă, în special pentru copii și tineri;
- participarea activă a tinerilor în procesul decizional în viața comunității, precum și creșterea participării acestora la viața socială, economică și culturală, atingând, în acest mod, potențialul maxim de dezvoltare personală și profesională.

La 13 ani de la aderarea la UE, a fost demarată atragerea sistematică și la un nivel relevant de fonduri europene pentru sport și tineret. Următorul cadru financiar multianual 2021-2027 va fi valorificat pentru a revitaliza o parte importantă din infrastructura de sport și tineret cu bani europeni, pentru a oferi cluburilor mijloace financiare necesare dezvoltării, precum și pentru creșterea calității serviciilor publice oferite tinerilor, cu precădere celor cu oportunități reduse.

Reașezarea politicilor pentru sport și tineret într-o strategie pe termen mediu și lung va implica o schimbare fundamentală a cadrului legislativ și instituțional aferent. De aceea, va fi demarată modificarea cadrului legislativ, pentru a răspunde realităților anilor 2020.

I. TINERET

Obiective pe termen mediu pentru domeniul tineret:

- Elaborarea unui cadru legislativ modern care să asigure participarea tuturor tinerilor la viața societății;
- Dezvoltarea infrastructurii în domeniul tineretului;
- Creșterea finanțării pentru activitatea de tineret;
- Prezența digitală a autorităților în viața tinerilor;
- Tinerii la baza deciziilor - măsuri și politici dezvoltate pentru tineri, alături de tineri;
- Măsuri specifice pentru susținerea tinerilor - cu precădere a celor cu oportunități reduse și pentru tinerii antreprenori;
- Dezvoltarea capacității instituționale în activitatea de tineret.

Obiective și măsuri:

- Cadru legislativ modern pentru politicile publice adresate tinerilor. Îmbunătățirea cadrului legislativ și a politicilor în domeniul tineretului, pentru stimularea participării active a tinerilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică a țării.

Obiective specifice: Elaborarea strategiei naționale pentru tineret pe perioada

2021-2027, însoțită de planul de implementare;

- susținerea adoptării proiectului Legii tineretului;
- adoptarea de măsuri legislative privind patrimoniul de tineret.
- Dezvoltarea infrastructurii de tineret. Dezvoltarea infrastructurii fizice, a resurselor umane și a standardelor pentru activitățile derulate în cadrul rețelelor fizice (centre de tineret, centre de agrement, Case de Cultură ale Studenților).

Obiective specifice:

- Dezvoltarea Centrelor de Agrement:
 - Investiții susținute în infrastructura de tineret pe tot teritoriul țării, în conformitate cu Planul Național de Investiții și Relansare Economică - reabilitarea a 40 de tabere școlare/centre de agrement;
 - Modernizarea centrelor de agrement, prin accesarea de fonduri europene și prin parteneriat public-privat în baza Strategiei de Dezvoltare a Infrastructurii a MTS;
 - Dezvoltarea de standarde de calitate și cost pentru centre de agrement.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 300 de milioane de Euro.

- Dezvoltarea Centrelor de Tineret. Diversificarea ofertei de servicii și oportunități destinate tinerilor, prin programe de educație non-formală adaptate nevoilor reale ale tinerilor din fiecare comunitate:
- Dezvoltarea unor standarde pentru activitatea, resursa umană și infrastructura centrelor de tineret;
- Extinderea rețelei de centre de tineret în toate județele;
- Dezvoltarea unui program pilot de centre de tineret în mediul rural;
- Crearea unui centru național de resurse pentru tineret.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 50 de milioane de Euro.

- Dezvoltarea Caselor de Cultură ale Studenților. Extinderea rețelei de Case de Cultură ale studenților și creșterea calității serviciilor oferite de CCS, asigurând accesul la servicii tuturor studenților din centrele universitare. De asemenea, crearea unor standarde privind activitatea din CCS-uri și infrastructura necesară pentru activitate.

Pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 20 de milioane de Euro.

- Creșterea finanțării pentru activitatea de tineret. Creșterea alocărilor bugetare pentru concursurile naționale și locale de

proiecte finanțate din programele de tineret ale MTS și creșterea finanțării alocate pentru susținerea activităților de tineret, în Legea bugetului de stat pentru anul 2021, la echivalentul a un 1 Euro/tânăr/an (de la 1,80 Lei/tânăr/an, în prezent).

Obiective specifice:

- Elaborarea de metodologii/ghiduri ale solicitanților și evaluatorilor clare și ușor de utilizat;
- Dezvoltarea unui sistem de indicatori pentru monitorizare și evaluare;
- Implementarea unui program pilot pentru granturi operaționale, pentru finanțarea activităților de bază ale organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 500 de mii de Euro.

- Prezența Digitală. Dezvoltarea de servicii online de și pentru tineret adaptate la tiparele de participare digitală ale tinerilor și înțelegerea modului în care noile tehnologii influențează tinerii.

Obiective specifice:

- Crearea unei platforme a MTS cu următoarele funcții: oferirea de informații unitare din diverse domenii de interes pentru tineri; suport pentru consultarea online a tinerilor; monitorizarea de indicatori relevanți referitor la viața tinerilor și politicile pentru tineret, prezentarea interactivă a situației politicilor locale pentru tineret etc;
- Dezvoltarea de programe în vederea pregătirii tinerilor pentru cerințele pieței muncii, inclusiv prin alocarea de fonduri pentru dezvoltarea de cursuri online;

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 200 de mii de Euro.

Tineri la baza deciziilor. Dezvoltarea mecanismelor care asigură participarea tinerilor la procesul de decizie - structuri deschise, transparente, decizii luate pentru tineri și alături de tineri, consultarea permanentă a tinerilor și ONGT-urilor.

Acțiuni:

- Susținerea activității Consiliului Național pentru Tineret;

- Introducerea principiului bugetării participative pentru activitatea de tineret a MTS;
- Încurajarea dezvoltării unor mecanisme de consultare publică în domeniul tineretului la nivelul autorităților locale.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 30 de mii de Euro.

Măsurile specifice pentru susținerea tinerilor.

Dezvoltarea unor măsuri specifice pentru incluziunea tuturor tinerilor, cu precădere a tinerilor din mediul rural, a tinerilor cu oportunități limitate, precum și pentru susținerea tinerilor cu inițiativă și a tinerilor antreprenori.

Acțiuni:

Incluziunea socială:

- Dezvoltarea unor programe specifice care să se adreseze tinerilor aflați în situații de risc, celor care părăsesc sistemul de protecție a copilului, cu dizabilități, NEET sau din mediul rural;
- Sprijinirea UAT-urilor în vederea integrării tinerilor instituționalizați în comunitate;
- Acordarea de asistență suplimentară, inclusiv de ordin medical, tinerelor mame, în special a celor minore, pentru a oferi șansa dezvoltării optime a nou-născuților.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 100 de milioane de Euro.

Suștinerea antreprenoriatului în rândul tinerilor:

- Acordarea de facilități fiscale tinerilor pentru demararea propriei afaceri, cu accent pe mediul rural;
- Subvenționarea dobânzilor de către stat pentru creditele acordate tinerilor care își dezvoltă propria afacere;
- Sprijinirea activităților care presupun antreprenoriat social și economie circulară, îndeosebi în comunitățile afectate de pandemie.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 50 de milioane de Euro.

Programe de integrare pe piața muncii:

- Acordarea de facilități pentru agenții economici care angajează tineri din medii defavorizate;
- Îmbunătățirea modului prin care se realizează cursurile de formare profesională a adulților cu vârsta de până în 35 de ani;
- Diversificarea schemelor de stimulente financiare pentru angajare, acordate întreprinderilor care angajează tineri după absolvire.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 20 de milioane de Euro.

Voluntariat:

- Îmbunătățirea sistemului de atestare și recunoaștere publică a activității de voluntariat și recunoașterea ca experiență profesională;
- Informarea, în rândul tinerilor, asupra beneficiilor pe care le pot dobândi prin implicarea în activități de voluntariat.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 200 de mii de Euro.

Stil de viață sănătos și promovarea sportului pentru toți:

- Programe specifice care să încurajeze participarea tuturor, mai ales a tinerilor, la competiții sportive de masă;
- Implementarea unui program de finanțare pentru proiecte proprii și concursuri de proiecte pentru promovarea sportului pentru toți;
- Realizarea unui studiu pentru evaluarea incidenței bolilor psihice în rândul tinerilor;
- Programe și măsuri pentru atragerea tinerilor cu abilități limitate către practicarea sportului, oferind condițiile adecvate de acces, inclusiv în centrele de agrement și case de cultură ale studenților;

- Dezvoltarea unui program pentru susținerea tinerilor care se confruntă cu probleme cauzate de pandemia Sars-Cov-2.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 400 de mii de Euro.

Contribuția tinerilor la un mediu durabil și ecologic:

- Implementarea de proiecte care să contribuie la conștientizarea de către tineri a efectului acțiunilor lor asupra mediului;
- Susținerea de proiecte care să vizeze creșterea capacității tinerilor de a acționa ca factori ai schimbării pentru dezvoltare durabilă și protecție a mediului.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 300 de mii de Euro.

Cooperare internațională:

- Consolidarea și extinderea programelor internaționale adresate tinerilor;
- Consolidarea colaborării pe domeniul tineret cu Uniunea Europeană, Consiliul

Europei, Națiunile Unite, Organizația Internațională a Francofoniei, precum și cu țările din Parteneriatul Estic, în special cu Republica Moldova;

- Sprajin pentru tineri și organizații, în vederea participării active la structuri de reprezentare a tinerilor la nivel european și internațional, inclusiv a facilitării de schimburi de experiență între organizații de profil din România și din alte țări;

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 300 de mii de Euro.

Dezvoltarea capacității instituționale în activitatea de tineret, resurse umane și dezvoltare instituțională:

Obiective specifice:

- Consolidarea rețelei de lucrători de tineret la nivel național;
- Formarea profesională și perfecționarea specialiștilor în lucrul cu tinerii, facilitatorilor comunitari, profesorilor și consilierilor de carieră, animatorilor socio-educativi;
- Înființarea unei structuri de cercetare în domeniul tineretului în cadrul Direcției de Politici pentru Tineret;
- Profesionalizarea muncii cu tinerii la nivelul instituțiilor din cadrul MTS și al organizațiilor de tineret;

implementarea unor proiecte de conștientizare, creșterea capacității tinerilor de a acționa

- Constituirea unei rețele proprii de formatori ai MTS care să pregătească ONG-uri și comunitățile locale în domenii de interes pentru politica de tineret.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 500 de mii de Euro.

II. SPORT

Obiective pe termen mediu, în domeniul sportului:

- Reformarea sistemului sportiv românesc prin redefinirea cadrului legislativ care să asigure participarea, practicarea, performanța și excelența sportivă;
- Dezvoltarea sportului de masă;
- Sprijinirea sportului de performanță;
- Dezvoltarea infrastructurii sportive printr-un plan de investiții integrat, prin colaborarea autorităților publice centrale, a autorităților publice locale și a sectorului privat;
- Îmbunătățirea finanțării sportului;
- Sisteme informatice integrate pentru sport;
- Cercetarea științifică și inovarea în sport;
- Dezvoltarea resursei umane.

Obiective specifice și măsuri:

- Redefinirea cadrului legislativ în domeniul sportului. Obiectiv: Promovarea unui cadru legislativ modern și a politicilor publice pentru sportul de masă și sportul de performanță.

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea cadrului legislativ în ceea ce privește îndrumarea și controlul în sport prin instituțiile din subordine, în acord cu modelele europene;
- Elaborarea Strategiei generale de organizare și dezvoltare a activității de educație fizică și sport din România și a Planului de acțiune aferent pentru perioada 2021-2027;
- Adoptarea de măsuri legislative privind îmbunătățirea felului în care este administrat patrimoniul sportiv;
- Ratificarea Convenției Consiliului Europei privind manipularea competițiilor sportive (Convenția Macolin);
- Dezvoltarea Platformei naționale pentru combaterea manipulării competițiilor sportive, dezvoltarea și implementarea unui plan de acțiune pentru combaterea tuturor formelor de manipulare;
- Continuarea activității Grupului de lucru interministerial în domeniul anti-doping. Promovarea unei propuneri legislative prin care traficul de substanțe dopante

cu grad mare de risc să fie introdus în categoria infrafracționalității.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 1 milion de euro.

Dezvoltarea sportului de masă - Creșterea numărului de practicanți ai sportului de masă.

Obiective specifice:

- Dezvoltarea sportului de masă, practicat individual sau în mod organizat;
- Creșterea gradului de participare activă a populației de toate vârstele, dar mai ales a copiilor și tinerilor, la activități sportive cu caracter permanent;
- Creșterea numărului de competiții sportive adresate copiilor și tinerilor, organizate în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării și diferitele federații sportive naționale;
- Promovarea alfabetizării în domeniul sportiv a copiilor;
- Realizarea Programului „Integrare prin sport”, adresat copiilor care provin din medii defavorizate.

O nouă serie de programe de finanțare:

- Programul Național „Educație prin sport” pentru creșterea numărului de practicanți și pentru promovarea rolului educativ și social al sportului în rândul

populației, la un nivel de 80.000 de practicanți pe an;

- Programul Național „Șanse egale”. Organizarea de concursuri de proiecte deschise cluburilor sportive private, pentru finanțarea proiectelor adresate îmbunătățirii accesului la sport al populației;
- Elaborarea și realizarea unei campanii naționale de promovare a sportului de masă în cadrul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial, liceal și universitar;
- Informarea și educarea autorităților locale asupra avantajelor pe care le pot obține pentru comunitățile pe care le coordonează din dezvoltarea sportului de masă.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 10 milioane de Euro.

Promovarea sportului și a obiectivelor fizice specifice pentru sănătate:

- Elaborarea și implementarea politicilor publice de îmbunătățire a stării de sănătate a cetățenilor prin sport și activitate fizică;
- Realizarea Strategiei privind activitatea fizică și sportul pentru îmbunătățirea sănătății și a Planului de acțiune (Strategia HEPA);
- Promovarea Programului Național Sănătate prin sport – HEPA;

- Stabilirea și promovarea unor instrumente financiare care să sprijine practicarea sportului pentru sănătate și stilul de viață sănătos;
- Dezvoltarea la nivel local a programelor durabile pentru sănătate și sport;

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 10 milioane de Euro.

Accesul la sport al persoanelor cu dizabilități:

- Formarea inițială și continuă a profesorilor de educație fizică, a antrenorilor, a altor specialiști și a voluntarilor, pentru a lucra cu persoanele cu dizabilități;
- Asigurarea accesibilității infrastructurii sportive pentru persoanele cu dizabilități;
- Sprijinirea persoanelor cu dizabilități în accesarea echipamentelor și a tehnologiilor asistive pentru practicarea activității fizice și sportului.

Pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 10 milioane de Euro.

Sprijinirea sportului de performanță

Obiectiv: Creșterea numărului de sportivi care practică sportul la cel mai înalt nivel și a calității reprezentării României la cele mai înalte competiții sportive de performanță.

Obiective specifice:

- Asigurarea tuturor condițiilor de pregătire și concurs pentru loturile care s-au calificat sau se află în curs de calificare la Jocurile Olimpice de la Tokyo;
- Coordonarea eforturilor administrației publice centrale și locale pentru desfășurarea în bune condiții a meciurilor din cadrul Turneului Final al Campionatului European de Fotbal Euro 2020, care ar putea fi găzduite de București în iunie 2021, în funcție de contextul pandemic;
- Colaborarea între MTS, COSR și federațiile sportive naționale pentru asigurarea finanțării sportului de performanță;
- Colaborarea între MTS și Comitetul Național Paralimpic și federațiile sportive naționale pentru pregătirea participării la Jocurile Paralimpice – Tokyo, 2021;

- Dezvoltarea și aplicarea unei metodologii transparente, cu obiective clare și măsurabile pentru finanțarea de la bugetul de stat a federațiilor sportive naționale și a cluburilor, pe baza principiilor de bună guvernanță;
- Promovarea Programului Național „Dublă carieră în sport – învățare continuă în sport”;
- Crearea unui nou program de finanțare, Programul de Excelență, adresat federațiilor sportive naționale care își depun candidatura pentru organizarea unor competiții internaționale pe teritoriul României.

Promovarea unor programe la nivel național pentru creșterea bazei de selecție pentru sportul de performanță și a numărului sportivilor legitimați:

- Continuarea programului de vouchere pentru echipament sportiv și extinderea lui de la 30.000 de beneficiari la 100.000;
- Realizarea Programului Național „Generația 28”, pentru atragerea și pregătirea pentru sportul de performanță a 60.000 de copii și tineri pe an.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 50 milioane de Euro.

Dezvoltarea infrastructurii sportive printr-un plan de investiții integrat, prin colaborarea autorităților publice centrale, a celor locale și a sectorului privat.

Obiectiv: Alături de rolul pe care îl are Ministerul Tineretului și Sportului, un rol esențial în realizarea acestui obiectiv îl au autoritățile administrației publice centrale și locale, care trebuie să colaboreze și să contribuie la corelarea sectorului public cu cel privat, pentru a crea condiții optime de practicare a activităților fizice la scara întregii populații. În condițiile alinierii României la cerințele europene de promovare a sportului de masă, precum și din perspectiva stimulării sportului românesc de mare performanță vor fi identificate strategii și resurse financiare pentru îmbunătățirea facilităților sportive existente și crearea unora noi.

Obiective specifice:

- Revitalizarea infrastructurii sportive locale și naționale prin implicarea directă și cointeresarea autorităților administrației publice locale în crearea, modernizarea și dezvoltarea bazei sportive;
- Modernizarea complexurilor sportive naționale;
- Crearea sau adaptarea unor spații destinate desfășurării de activități fizice pentru categorii speciale de populație plecând de la nevoile specifice ale acestora;
- Elaborarea unor planuri de menținere și modernizare a bazelor și instalațiilor sportive la nivel național în vederea dezvoltării sportului de masă și a celui de performanță;

- Inițierea unor măsuri care să dea posibilitatea cetățenilor de a beneficia de diverse instalații sportive existente la nivel local (abonamente low-cost la cluburile locale, ziua porților deschise la cluburi etc);
- Armonizarea bazei materiale sportive cu potențialul uman, geografic și material al fiecărei regiuni a țării;
- Modernizarea și crearea de noi cabinete de medicină sportivă în bazele sportive de antrenament și competiții;

Investiții susținute în infrastructura sportivă pe tot teritoriul țării, în conformitate cu Planul Național de Investiții și Relansare Economică:

- Construirea a 3 centre de pregătire și competiție noi în diverse zone ale țării atent selecționate prin strategiile de dezvoltare locală și prin strategiile integrate de dezvoltare regională;
- O nouă Sală Polivalentă și un nou patinoar în București, care să corespundă normelor internaționale în domeniu și să permită organizarea competițiilor de anvergură;
- construirea a 12 complexuri sportive cu o capacitate cuprinsă între 3.000-30.000 de locuri, a 8 bazine olimpice, a 5 săli polivalente, cu o capacitate cuprinsă între 5.000-16.000 de locuri, a 5 patinoare artificiale pentru competiții, a 250 de săli de sport școlare, a 45 de bazine didactice, a 400 de baze sportive, a 10 centre sportive

de performanță pentru sporturi olimpice, care să cuprindă săli de antrenament, școală, internat, cantină, școală de antrenori, centru medical.

Pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 3 miliarde de Euro.

Îmbunătățirea finanțării sportului

Obiectiv: Finanțarea activității sportive trebuie să se realizeze în acord cu următoarele principii:

- Transparentă în alocarea fondurilor;
- Alocarea prioritară a resurselor în funcție de rezultatele sportive propuse și realizate;
- Îmbunătățirea cadrului legislativ, pentru a permite direcționarea cu mai mare ușurință a fondurilor private către sport prin sponsorizări și investiții;
- Atragerea de fonduri europene pentru finanțarea obiectivelor de infrastructură sportivă dedicate sportului de masă;
- Administrația locală să poată finanța mult mai ușor cluburile sportive.

Pentru o bună gestionare de către Guvern a mijloacelor financiare dedicate sportului și atragerea de noi surse de finanțare se vor avea în vedere următoarele măsuri:

- Dezvoltarea și integrarea unui sistem bine definit de alocare a resurselor;

- Atragerea de noi resurse financiare din mediul privat: parteneriate private, ONG;
- Accesarea fondurilor europene în domeniu;
- Un program de granturi, prin care cluburile sportive pot aplica pentru a primi finanțare de până la 200.000 de Euro fiecare, pentru investiții în infrastructura sportivă, tehnologie modernă, medicină sportivă etc.

Sisteme informatice integrate, care să fie de folos atât sectorului guvernamental, managerilor sportivi, dar și publicului larg

Obiectiv: Implementarea unui sistem informatic integrat pentru managementul activității sportive, creșterea nivelului de digitalizare a serviciilor publice pentru sport.

Obiective specifice:

- Asigurarea unui mediu de comunicare și de lucru între partea guvernamentală și terți (asociații sportive, federații și cluburi sportive, alte instituții publice și private, parteneri internaționali) în vederea preluării și transmiterii de date și informații în timp real, pentru facilitarea elaborării politicilor publice și evaluării rezultatelor implementării acestora;
- Crearea unei platforme digitale care să includă: Managementul Activității

Sportive; Registrul sportiv; Anuarul Sportului; Registrul bazelor sportive; Calendarul sportiv intern și internațional; Indicatori activitate sportivă; Gestiunea fluxului de informații; Comunicare; Integrarea cu sistemul de mesagerie electronică.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 1 milion de Euro.

CULTURĂ, CULTE ȘI PATRIMONIU

Sectoarele cultural-creative și patrimoniul național au fost neglijate de guvernările anterioare, care s-au limitat doar la sprijin declarativ, fără a le fi valorificat potențialul. În numai 12 luni de mandat, Guvernul liberal a reușit să deblocheze câteva proiecte de referință, între care un loc aparte îl ocupă inaugurarea Muzeului Național Brătianu la Vila Florica, fosta reședință a familiei Brătianu din Ștefăneștii Noi (județul Argeș), un spațiu al memoriei, unde au fost dezbătute decizii de importanță crucială pentru istoria românilor. De asemenea, a fost reluată procedura de înscriere a dosarului „Peisaj Cultural Minier Roșia Montană” în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. O realizare tardivă pentru spațiul cultural românesc o reprezintă organizarea primului eveniment la Muzeul Național Constantin Brâncuși, care – din cauza lipsei de interes a guvernelor precedente – a rămas închis până în 19 februarie 2020. A fost renegociat și contractul de închiriere a Castelului Peleş cu Casa Regală a României. În 22 iunie 2020 a fost acceptată donația casei Vârnav Liteanu.

Totodată, pentru diminuarea impactului negativ al pandemiei asupra sectoarelor cultural-creative, Guvernul a adoptat o serie de măsuri în contextul crizei sanitare Sars-Cov-2, discutate în cadrul consultărilor periodice cu reprezentanții acestui domeniu. Prin programul Acces Online de finanțare a sectorului independent, programul de achiziție de artă contemporană, indemnizația echivalentă cu 75% din salariul brut mediu pe țară pentru cei care obțin venituri exclusiv

din drepturi de autor și drepturi conexe și a căror activitate a fost suspendată din cauza restricțiilor impuse de Covid-19, micro-granturile și granturile privind capitalul de lucru și de investiții, reglementarea modalității de transformare a biletelor achiziționate de public la festivalurile care nu au putut fi desfășurate în anul 2020 în vouchere culturale și măsura temporară privind exibilitatea impozitului pentru rezidenți și nerezidenți, a fost asigurată reziliența sferei culturale în ciuda restricțiilor impuse.

Viziunea pe termen mediu

Adaptarea domeniului cultural la dinamica schimbărilor din societate și dezideratul conservării valorilor identitare românești vor reprezenta cele două obiective care vor sta la baza reformei pe care Guvernul o va demara, care va urmări valorificarea rolului tuturor instituțiilor din această sferă, prin definirea de obiective măsurabile prin intermediul unor indicatori de performanță reali. Vor fi demarate parteneriate reale cu instituțiile cu obiective similare, astfel încât să fie asigurată utilizarea eficientă a resurselor acestora. Un obiectiv transversal va consta în corelarea demersurilor culturale cu alte instituții din administrația centrală și locală, precum și cu societatea civilă, în vederea dezvoltării turismului cultural. Totodată, prin cooperarea cu Ministerul Educației și Cercetării și ONG-uri specializate va fi implementat un plan național pentru educație culturală și artistică în școlile din România, care va prevedea inclusiv introducerea în programa școlară a unor elemente ce țin de

importanța protejării patrimoniului cultural național. Va fi intensificat dialogul între instituțiile publice culturale și sectorul independent, în vederea generării unor efecte de sinergie în privința livrării de produse culturale racordate la așteptările societății.

Institutul Cultural Român va fi capacitat să devină promotorul unor proiecte sau manifestări culturale de anvergură în străinătate, care să genereze interes atât pentru parteneri instituționali internaționali, cât și la nivelul publicului participant. Vor fi sprijinite industriile conexe și turismul, prin atragerea de public nou și consolidarea relațiilor internaționale, precum și a parteneriatelor cu sectorul cultural din Republica Moldova.

Proiectele promovate de către minoritățile naționale vor fi susținute prin bugetul Ministerului Culturii, care va elabora o strategie comună în acest sens în cooperare cu Departamentul pentru Relații Interetnice.

O altă prioritate pentru guvernarea liberală va fi consolidarea relației cu Societatea Română de Radiodifuziune și Societatea Română de Televiziune, care vor deveni principalii promotori ai sectoarelor cultu-

ral-creative prin programe atractive de dezvoltare a audienței, realizate în parteneriat cu Ministerul Culturii.

Obiective culturale pentru perioada 2021-2024

■ **Elaborarea și implementarea unei scheme de ajutor de stat pentru sectoarele cultural-creative pentru susținerea activităților cultural-artistice în perioada 2021-2022.**

Sectoarele cultural-creative au fost puternic afectate de pandemie, în primul rând, din punctul de vedere al interacțiunii cu publicul. Va continua activitatea grupului de lucru pentru stabilirea unui mecanism de consultare transparent și eficient alături de reprezentanții sectoarelor cultural-creative. Linia de finanțare va fi destinată inclusiv sectorului independent, beneficiarii fiind și ONG-urile din domeniul cultural.

Pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 100 de milioane de euro, pentru cca. 1.000 de beneficiari, persoane juridice.

■ **Realizarea Registrului Sectoarelor Cultural-Creative (RSCC)**

Realizarea hărții sectoarelor cultural-creative (SCC), care să stea la baza elaborării de politici publice specifice prin identificarea tuturor formelor de activitate economică, a categoriilor de liber profesioniști din cadrul SCC și a indicatorilor

OBIECTIVE CULTURALE

ajutor de stat pentru sectoarele cultural-creative și cultural-artistice

socio-economi ai domeniului cultural reprezintă unul dintre obiectivele prioritare. În anul 2020, Ministerul Culturii prin Institutul Național de Cercetare și Formare Culturală (INCFC) a demarat proiectul Registrul Sectorului Cultural, care are drept scop inventarierea entităților/persoanelor care activează în domeniul cultural și care fac parte din următoarele categorii: organizații neguvernamentale și lucrători (persoane fizice) din domeniul cultural. RSCC va îngloba toate informațiile cu privire la toți participanții din domeniul cultural, care va contribui la actualizarea înțelegerii rolului, formelor de manifestare și impactului culturii în societate, atât la nivelul decidenților, cât și la nivelul opiniei publice.

■ **Digitalizarea Ministerului Culturii și a instituțiilor din subordine**

Este programată crearea unei platforme unice, la nivelul Ministerului Culturii, care să gestioneze toate aplicațiile financiare reglementate prin Ordonanța nr.51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, Ordonanța Guvernului nr.39/2005 privind cinematografia, precum și alte tipuri de finanțare. Totodată, această platformă va putea fi folosită pentru depunerea documentației pentru obținerea acordului scris, în cazul executării lucrărilor și va asigura o mai eficientă și transparentă gestionare a timpului pentru soluționarea dosarelor. Termenul de implementare este estimat la 12 luni, iar alocarea bugetară la aproximativ 1

milione de euro, din fonduri nerambursabile – POCID 2021-2027.

■ **Statutul lucrătorului cultural (modificarea Legii nr.8/ 1996)**

Se impune realizarea modificării legislației în vederea creării cadrului necesar pentru elaborarea și adoptarea statutului lucrătorului cultural. Este necesară încadrarea legală a tuturor profesiilor din sectoarele culturale, pentru a asigura cadrul elementar de protecție socială pentru artiștii și lucrătorii culturali din România, pentru a permite buna finanțare a activității lor și pentru a reda încrederea și prestigiul profesiilor artistice și culturale. Pentru multe dintre aceste profesii, cadrul legal va fi actualizat, pentru altele va fi creat.

Se va elabora cu maximă celeritate un proiect legislativ care să reglementeze corect acest domeniu, în concordanță cu nevoile societății.

Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național.

Definirea patrimoniului cultural trebuie să aibă în vedere specificul fiecărui tip de patrimoniu: material-imaterial, mobil-imobil, subacvatic. În acest sens, va fi prioritizată implementarea următoarelor proiecte:

- Codul Patrimoniului: elaborarea și adoptarea proiectului de lege care să cuprindă toate prevederile legale în vederea creionării unui cadru unitar la nivelul patrimoniului național din România (proiectul este finanțat deja prin FSE - POCA, în valoarea 2.990.000 Lei, și are termen de finalizare luna septembrie 2021);
- Managementul siturilor UNESCO: realizarea cadrului legal necesar pentru salvagardarea siturilor înscrise în lista mondială a patrimoniului UNESCO;
- Planul de acțiuni Roșia Montană:
 - Transferarea Muzeului Mineritului din administrarea Întreprinderii Miniere Roșia Montană în cea a Ministerului Culturii, pentru înființarea Muzeului Național al Mineritului Aurifer;
 - Continuarea finanțării restaurării obiectelor din Lista Monumentelor Istorice prin PNR sau prin Timbrul Monumentelor Istorice;

- Sprijinirea administrației locale, în vederea realizării Planului Urbanistic General;

- Continuarea demersului de înscriere a sitului „Peisajul Cultural Minier al Roșiei Montane” în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO, alături de alte obiective incluse pe lista indicativă UNESCO (Ansamblul Monumental Calea Eroilor realizat de Constantin Brâncuși la Târgu Jiu, Limesul roman de pe teritoriul României etc).

- Realizarea Hărții patrimoniului cultural subacvatic și descărcarea arheologică pe segmentele de interes strategic și economic. Timpul de implementare estimat este de 5 ani, iar finanțarea ce va fi asigurată se ridică la 100 de milioane de Euro;
- Finanțarea programului de salvagardare a patrimoniului imaterial - de la Tezaur Uman Viu, la rute culturale, care să cuprindă și un proces de digitalizare a arhivelor patrimoniului imaterial. Acest proces va fi derulat anual, iar finanțarea necesară se ridică la 1 milion de Lei/anual;
- Bugetarea corespunzătoare a Programului Național de Restaurare a monumentelor istorice (PNR) și dublarea eforturilor prin linia de finanțare Regenerare Urbană a Programul Național de Relansare și Reziliență. Programul

va beneficia de o finanțare de 50 de milioane de Lei/anual;

📄 Digitalizarea și reglementarea Listei Monumentelor Istorice, care conține peste 33.000 de obiective. Realizarea acestui obiectiv necesită un termen de implementare de 3 ani și un buget de 15 milioane de Euro, fonduri nerambursabile - POCID 2021-2027;

📄 Colectarea Timbrului Monumentelor Istorice.

📌 **Timișoara – Capitală Europeană a Culturii**

Sprrijinirea de către toate instituțiile centrale a Programului Timișoara - Capitală Europeană a Culturii, pentru implementarea tuturor proiectelor asumate de către municipiu, reprezintă un alt obiectiv major. Modificarea și completarea OUG nr.42/2019, în vederea corectei adaptări a situației pe care a generat-o criza Covid-19, precum și asigurarea finanțării pentru proiectele culturale și pentru obiectivele de investiții, reprezintă acțiuni pe termen scurt ce vor fi realizate în scopul asigurării succesului acestui program. Sursele de finanțare sunt asigurate: 52,9 milioane de Lei din bugetul de stat pentru proiecte culturale și 114,65 milioane de Lei prin transferuri către unitățile administrativ-teritoriale, în scopul realizării a 6 obiective de investiții în Municipiul Timișoara și Județul Timiș.

📌 **Arta contemporană** – Continuarea campaniei de achiziție de artă contemporană și transformarea acesteia într-un program permanent al Ministerului Culturii.

În anul 2020 s-au alocat, după 12 ani, primele fonduri pentru achiziția de artă plastică pe care o gestionează Muzeul Național de Artă Contemporană. 430 de artiști s-au înscris în această competiție, iar patrimoniul statului urmează să-și mărească portofoliul cu unele dintre cele mai cunoscute lucrări ale artiștilor români contemporani. Pentru următoarele 48 de luni sunt alocate sume în valoare de 8 milioane de Lei, de la bugetul de stat.

📌 **Educația prin Cultură** – Dezvoltarea unui program național, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, privind introducerea în curricula școlară obligatorie a informațiilor aferente sectoarelor cultural-creative, prin dezvoltarea conceptului de interdisciplinaritate. Această activitate, cu un buget de aproximativ 30 de milioane de Euro, va fi finanțată din fonduri europene nerambursabile.

📌 **Cinematografie** – Eficientizarea Schemei de ajutor de stat privind sprijinirea industriei cinematografice, elaborarea și adoptarea legii cinematografiei și actualizarea metodologiei privind alimentarea fondului cinematografic.

Valoarea adăugată a sectorului cinematografic, atât din punct de vedere economic,

cât și din punctul de vedere al capacității sale de internaționalizare a produselor culturale românești, reprezintă o prioritate strategică pentru România. Prin dialog constant cu reprezentanții industriei, Guvernul liberal și-a însușit necesitatea actualizării și modificării legislației, ca un pas esențial pentru dezvoltarea acesteia. Sursele de finanțare pentru eficientizarea instrumentelor de susținere a cinematografilei sunt: fondul cinematografic și bugetul de stat, prin cele 250 milioane de Euro aprobate pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind sprijinirea industriei cinematografice.

Reglementarea statutului școlilor de artă și meserii

Școlile populare de artă și meserii reprezintă pentru multe județe singurele alternative de formare culturală. Ele instruiesc peste 25.000 de cursanți și asigură, inclusiv, transmiterea obiceiurilor meșteșugărești către tinerele generații. Pentru adaptarea acestora la evoluțiile sociale și culturale, va fi promovat un nou proiect de lege, pe baza unui dialog cu reprezentanții acestor entități.

Cultura scrisă - Promovarea artiștilor și culturii scrise românești în interiorul și în afara granițelor țării. Prin parteneriate bilaterale, Ministerul Culturii va promova programele de traduceri și internaționalizarea produselor culturale literare. Vor fi susținute inițiative care vizează atragerea și pregătirea unor traducători din alte spații culturale, astfel încât interesul

pentru cultura scrisă din România să crească substanțial. Pentru acest obiectiv se estimează alocarea unui buget minim de 1 milion de Lei/anual.

Arta spectacolelor - dezvoltarea parteneriatului public-privat la nivelul tuturor instituțiilor de spectacol și concerte.

România se bucură de 178 de instituții și companii de spectacol cu multe producții recunoscute la nivel național și internațional. Totodată, artiștii și profesioniștii din artele spectacolului sunt apreciați în cele mai înalte foruri, de la actori, la interpreți, la balerini și regizori. Va fi promovată modificarea cadrului normativ, astfel încât sectorul independent al artelor spectacolului să poată utiliza spațiile și infrastructura pe care instituțiile culturale publice le au în administrare, pentru dezvoltarea creativității acestui segment. Suplimentar, instituțiile naționale de spectacol vor avea obligativitatea ca 50% din repertoriul ales să susțină creațiile românești, ca modalitate de sprijin pentru artiștii români, mai ales în această perioadă dificilă, dar și pentru identificarea și promovarea de noi produse culturale în rândul publicului existent sau cu scopul atragerii unui public nou.

Elaborarea unei Strategii Naționale pentru Cultură și alinierea urgentă a tuturor documentelor strategice din domeniul culturii cu politicile europene și internaționale reprezintă un alt obiectiv imediat de guvernare. Prin alinierea la Noua Agendă Europeană pentru Cultură

a Comisiei Europene și la Noua Agendă Urbană a Națiunilor Unite, va fi asigurată nu doar compatibilitatea de direcție între politicile culturale din România și cele internaționale, dar și eligibilitatea pentru finanțare a eforturilor pentru o reformă coerentă și durabilă a culturii în România. Totodată, această strategie va cuprinde planuri de acțiune pentru fiecare subdomeniu al culturii, inclusiv pentru dezvoltarea culturii în mediul rural și în micile așezări urbane.

■ **Campanie de comunicare publică a sectoarelor cultural-creative** - Promovarea corectă și eficientă a activității Ministerului Culturii, a instituțiilor din subordinea acestuia și a activităților sectoarelor cultural-creative, cu scopul dezvoltării publicului.

Sunt necesare acțiuni pentru actualizarea înțelegerii rolului, formelor de manifestare și impactului culturii în societate atât la nivelul decidenților, cât și la nivelul opiniei publice. Bugetul derulării campaniilor se ridică la 1 milion Lei/an, sume asigurate de la bugetul de stat.

■ **Investiții infrastructură culturală:**

■ **Construirea unei Săli Naționale de concerte și spectacole în Municipiul București.** Guvernul liberal are ca obiectiv construirea unui spațiu cultural la nivelul marilor săli internaționale de concerte și spectacole, care să genereze plusvaloare pentru industriile cultural-creative, care să aibă toate dotările sceno-tehnice necesare și care să se bucure de o acustică optimă. Valoarea estimată a investiției este 40 de milioane de Euro, finanțarea programată din fonduri europene nerambursabile.

- **Consolidarea, restaurarea și amenajarea Vilei „Ion I.C. Brătianu” din București, sediu al Serviciului Colecții Speciale al Bibliotecii Naționale a României.** Clădirea din Strada Biserica Amzei nr. 5-7, Sector 1 este un imobil aflat în domeniul public al statului și în administrarea Bibliotecii Naționale a României. Are statutul de monument istoric, fiind înscris în Lista monumentelor istorice, cu denumirea „Așezămintele I.C. Brătianu”. Întrucât nu au mai fost făcute reparații, expertiza tehnică realizată în cursul anului 2020 relevă faptul că structura de rezistență este deosebit de grav afectată. Valoarea estimată a investiției este de 8,8 milioane de Euro și este programată în portofoliul de investiții al Companiei Naționale de Investiții.
- **Consolidarea, restaurarea și modernizarea Muzeului Național de Istorie a României din București.** Clădirea a fost serios afectată de cutremurele din 1940 și 1977, prezentând o multitudine de vulnerabilități structurale. Muzeul are în administrare aproximativ 700.000 de piese, reprezentând cea mai valoroasă și semnificativă parte a patrimoniului arheologic, numismatic și istoric al țării, multe dintre ele fiind unicate în Europa și în lume. Valoarea totală a investiției se ridică la 155,3 milioane de euro, din care, în perioada 2002-2006 s-au realizat lucrări la

clădirea muzeului de numai 9 milioane de Euro.

- **Restaurarea Teatrului Național „Lucian Blaga” și a Operei Naționale Române din Cluj-Napoca.** Obiectivul de investiții este impus de vechimea imobilului și de faptul că, de la darea sa în folosință, în anul 1919, nu a trecut niciodată printr-un proces de restaurare, actualmente fiind afectate învelitoarea, instalațiile electrice, de încălzire, sanitare, de curenți slabi și ventilație, la fel pardoselile, tencuielile și decorațiile impresionante în stil Secession. Valoarea totală a investiției se ridică la 20 de milioane de Euro.
- **Restaurarea, amenajarea și dotarea clădirii fostei Comenduri a Garnizoanei Timișoara, destinate Muzeului Național al Revoluției Anticomuniste din Decembrie 1989, Timișoara.** La ora actuală, nu există în România o instituție muzeală de rang național dedicată reprezentării momentului revenirii la democrație, iar proiectul realizării acestui obiectiv suscită un interes în creștere din partea societății. Valoarea totală a investiției se ridică la 15,2 milioane de Euro.
- **Restaurarea și amenajarea domeniului și a Vilei „Florica” de la Ștefănești din județul Argeș, dată în folosință recent înființatului Muzeu Național „Brătianu”.** Imobilul a fost păstrat într-o stare bună, cu precădere la

interior, deși există zone cu infiltrații și escoriații, iar o serie de elemente originale au fost distruse în cadrul unor intervenții neconforme, realizate de-a lungul timpului. Din cele aproape 40 de încăperi, se remarcă în mod excepțional camerele bibliotecilor ce adăposteau o colecție impresionantă de volume; în fapt, cea mai însemnată colecție particulară din România. Pereții lambrisați cu biblioteci vaste din lemn, plafoanele sculptate și decorațiile vor trebui restaurate, tratate și conservate, precum și întreaga tâmplărie a vilei și sobele de teracotă. Costul total al investiției se ridică la 8 milioane de Euro.

- 📌 **Consolidarea, restaurarea și amenajarea Conacului „Vârnav Liteanu” de la Liteni (județul Suceava), în care va funcționa un centru de formare a restauratorilor.** Construcția istorică din orașul Liteni, situat la 30 de kilometri de Suceava, a fost ridicată la 1740 de către întemeietorul așezării, boierul Iorgu Vârnav Liteanu, ca locuință familială. Imobilul este compus din parter și un etaj și are o suprafață totală de 1.600 mp, înconjurat de un teren de 6.170 mp. Astăzi, conacul este înscris în Lista Monumentelor Istorice. Costul total al investiției se ridică la 6 milioane de Euro.
- 📌 **Construirea unui sediu propriu pentru Opera Națională Română Iași.** Opera Națională Română din Iași își desfășoară

șoară activitatea în aceeași clădire cu Teatrul Național „V. Alecsandri”, care este și administrator al imobilului. Având în vedere faptul că, din punct de vedere acustic, sălile de teatru sunt diferite de cele dedicate genului liric, este nevoie de o sală nouă. Noul edificiu va fi proiectat cu respectarea specificului sălilor de operă, dar care va cuprinde și elementele tehnice necesare pentru acoperirea altor genuri muzicale sau de arte ale spectacolului, respectiv cu dimensiuni, tehnică de scenă, acustică și design adecvat. Valoarea totală a investiției se ridică la 15 de milioane de Euro.

- 📌 **Refacerea și modernizarea clădirii Teatrului Național „Marin Sorescu” Craiova,** prin efectuarea de lucrări de consolidare, reabilitare termică, înlocuire instalații funcționale și pentru spectacole existente, modificări interioare de compartimentări pentru respectarea normelor ISU, înlocuirea tâmplăriei exterioare cu menținerea (geometriei) sterotomieii existente, funcționalizarea spațiului tehnic de la subsolul S2 prin schimbarea de destinație din spațiu tehnic în centru expozițional și asigurarea de circulații către parterul clădirii, cu modificări structurale și nestructurale, prin acțiuni specifice realizării de investiții pentru creșterea eficienței energetice. Valoarea totală a investiției se ridică la 18,3 de milioane de Euro.

- ▀ **Muzeul Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului din România.** În anul 2019, Parlamentul României a adoptat Legea nr.174/2019 privind înființarea Muzeului Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului din România în subordinea Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”. Guvernul României se angajează să susțină financiar, tehnic și logistic realizarea în cel mai scurt timp al acestui muzeu.
- ▀ **Muzeul Național al Ororilor Comunismului.** În anul 2019, Parlamentul României a adoptat Legea nr.157/2019 privind înființarea Muzeului Ororilor Comunismului în România, prin care a fost creat cadrul legal în acest sens. La acest moment, Ministerul Culturii a realizat toate procedurile pentru preluarea în administrare a două clădiri care să găzduiască patrimoniul acestui muzeu: Fortul 13 Jilava și clădirea fostei cazarme Malmaison. Valoarea totală a investiției se ridică la 20 de milioane de Euro.
- ▀ **Restaurare, consolidare și punere în valoare a imobilului Casa „Barbu Gănescu” - sediul Muzeului Național „Constantin Brâncuși” și a incintei.** Imobilul Casa „Barbu Gănescu”, care a devenit sediul Muzeului Național „Constantin Brâncuși”, este monument istoric categoria B, fiind o construcție în stil neoromânesc, realizată pe un nucleu datând din anul 1790. În acest moment, imobilul prezintă fisuri structurale în masivul de zidărie, umiditate din cauza pânzei

freatice foarte ridicate și infiltrațiilor, iar învelitorile, jgheburile și burlanele acoperișului sunt degradate, unele dintre elementele de șarpantă fiind distruse. Incinta clădirii adăpostește alte două monumente istorice „Masa rotundă” și „Mesele de piatră” aranjate de Constantin Brâncuși. Incinta este neamenajată, „Mesele de piatră” sunt dezmembrate, parțial lipsă. Valoarea totală a investiției se ridică la 3,5 de milioane de Lei.

- ▀ **Muzeul Național „Brukenthal” – Clădire-Depozit Centralizat pentru colecțiile de Științele Naturii, Istorie și Arheologie și Laborator de Conservare – Restaurare pentru aceste colecții.** Condițiile de depozitare din actualele locuri trebuie îmbunătățite, iar depozitele puse în legătură directă cu laboratorul de restaurare specializat pentru aceste colecții. Funcționarea propusă al clădirii va fi cu un regim de înălțime P+3E și o suprafață utilă de 725,57 mp. Valoarea totală a investiției se ridică la 2 de milioane de Lei.
- ▀ **Teatrul Național „Mihai Eminescu” Timișoara - Extindere Sala Studio a Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Timișoara, reabilitare fațade și echipare cu mecanisme de scenă.** Structural, se impune cu necesitate transformarea Sălii 2, conform proporțiilor specifice sălilor de spectacole, astfel încât să răspundă standardelor spectacolului de teatru al secolului XXI. În urma finalizării investiției, Sala 2 va deveni o sală multifuncțională pentru spectacole, cu dotările tehnice și

funcționale necesare. Înălțarea și extinderea Sălii 2 vor multiplica opțiunile scenografice, vor crea o serie de spații adiacente și, nu în ultimul rând, vor realiza facilități complementare pentru cetățeni, cu efecte importante în regenerarea urbană a zonei. Valoarea totală programată a investiției se ridică la 30 de milioane de Lei.

■ **Programul Național „Case Memoriale”** – prin care se acordă sprijin financiar nerambursabil pentru protejarea și punerea în valoare a caselor memoriale din România. Pentru finanțarea proiectelor depuse se organizează o sesiune de selecție de proiecte. Bugetul alocat programului este de 50 milioane de Euro.

■ **Internaționalizarea culturii naționale:**

2021: ONU, Anul internațional al Păcii și Încrederii.

2021: Conferința ICOM-ICR va avea loc la Muzeul Național al Bucovinei.

2022: România va propune către Consiliul Europei ca Forumul Mondial pentru Democrație să aibă tema Dreptul la Cultură.

2023: România propune ca anul 2023 să fie Anul European al Rezilienței prin Cultură.

2023: Conferința EURHO va avea loc la Cluj-Napoca, în organizarea Muzeului Etnografic al Transilvaniei și Universității „Babeș-Bolyai”.

PARTEA III.

JUSTIȚIE, SIGURANȚA CETĂȚEANULUI, APĂRARE NAȚIONALĂ ȘI AFACERI EXTERNE

Românii trebuie să beneficieze de un stat capabil să ofere siguranță individului și comunității, să impună ordine și respect față de lege la nivelul întregii societăți.

A

JUSTIȚIE, REFORMĂ CONSTITUȚIONALĂ, LEGISLATIVĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

1. În anii 2018 și 2019, **reglementările cu caracter normativ au suferit numeroase modificări criticate nu numai pe plan intern dar și pe plan extern**, de către organismele europene, pe motiv că aduc atingere independenței justiției, fiind elaborate fără respectarea principiilor de transparență privind adoptarea actelor normative, ori fără existența unei dezbateri reale la nivelul sistemului judiciar, într-un cadru larg ori pentru o perioadă suficient de lungă de timp.

Încă de la preluarea mandatului, pentru îndeplinirea obligațiilor decurgând din rapoartele MCV, GRECO, avizele Comisiei de la Veneția, dar și ca urmare a Referendumului pentru justiție declanșat la inițiativa președintelui României, **s-a acționat în direcția regândirii, rediscutării și modificării legilor justiției** și așezării acestora pe baze transparente, coerente, cu accent pe independența judecătorilor și procurorilor, funcționalitatea instanțelor, a CSM, dar și a Ministerului Public, pe răspunderea efectivă a magistraților, dar și pe protecția lor în fața oricăror ingerințe și abuzuri, separația, echilibrul și cooperarea loială dintre puterea judecătorească și executiv.

2. O situație deosebită, existentă la preluarea mandatului PNL, a fost aceea a interpretării date Constituției prin decizii ale Curții Constituționale prin care au fost admise excepții de neconstituționalitate. Trenarea de către fosta guvernare a punerii în acord a Codului penal ori a Codului de procedură penală cu Constituția, așa cum

a fost aceasta interpretată de către CCR, a condus la crearea premiselor nerespectării unor obligații ce revin României în calitate de stat membru al Uniunii Europene, ori a încălcării caracterului obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

Situația deosebită, existentă la preluarea mandatului, a fost cu atât mai profundă, în contextul efectelor deciziilor controversate ale CCR care au creat preocupări la nivelul Ministerului Justiției și al organismelor europene, fapt reflectat și Raportul de țară MCV.

De la preluarea mandatului de către guvernul PNL, și în spiritul rezultatului Referendumului pentru justiție, s-a acționat în sensul accelerării procesului de evaluare a Codului penal și a Codului de procedură penală, în vederea finalizării procesului de adoptare a proiectelor de acte normative având ca obiect punerea în acord a codurilor menționate cu normele constituționale **dar și în direcția elaborării proiectului de lege privind desființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție.**

3. Inițierea procesului de revizuire a Constituției. Guvernul PNL va declanșa procedura de elaborare a unui proiect de revizuire a Constituției, în baza articolului 150, alineatul 1 din Legea fundamentală care prevede că *„Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului”*.

REVIZUIREA CONSTITUȚIEI

Vom elabora un proiect de revizuire a Constituției în baza voinței exprimate la Referendumul din 2019

În data de 26 mai 2019, a avut loc referendumul național convocat de Președintele României, Klaus Iohannis, în urma căruia cetățenii și-au exprimat acordul pentru interzicerea amnistiei și grațierii pentru infracțiuni de corupție și pentru interzicerea adoptării de către Guvern a ordonanțelor de urgență în domeniul infracțiunilor, pedepselor și al organizării judiciare și cu extinderea dreptului de a contesta ordonanțele direct la Curtea Constituțională.

PNL se angajează să elaboreze un proiect de revizuire, astfel încât Legea fundamentală să fie completată cu aceste prevederi, precum și cu mențiuni suplimentare privind asigurarea integrității în funcții publice. În spiritul referendumului național din data de 26 mai 2019 și a Acordului Politic Național pentru consolidarea parcursului european al României, din 13 iunie 2019, Guvernul PNL va transpune și în legislație toate măsurile pentru aplicarea voinței suverane a națiunii române.

În privința revizuirii Constituției, se impune, de asemenea, și reformarea instituției Curții Constituționale în sensul eliminării acelor factori care au condus la politizarea decizi-

ilor acestui organism fundamental într-o democrație.

Propunerile de revizuire vor fi temeinic pregătite, pe baza consultărilor publice cu reprezentanții societății civile și experți în materie constituțională, pentru a face mai suplul și mai funcțional mecanismul constituțional din România.

4. La preluarea guvernării, Ministerul Justiției s-a confruntat cu existența unei legislații neclare, referitoare la cariera și statutul magistraților, ale cărei efecte s-au răsfrânt asupra sistemului judiciar, creând disfuncționalități și neclarități criticate de către asociații ale magistraților și organizații ale societății civile.

În ceea ce privește gradul de ocupare al posturilor din sistem, la momentul noiembrie 2019, în statele de funcții ale instanțelor judecătorești erau **vacante 707 posturi**. Majoritatea posturilor vacante erau de judecător, respectiv 568 posturi în noiembrie 2019, la toate gradele de jurisdicție.

Ministerul Justiției a acordat atenție sporită asigurării resurselor financiare necesare finanțării posturilor din sistemul judiciar, dar și **respectării procedurii legale, exigențelor constituționale în ceea ce privește procedura de ocupare a posturilor**, astfel încât, la începutul anului 2020, în schemele instanțelor au fost ocupate peste 300 posturi vacante.

Procedura de numire a funcțiilor vacante de conducere - Procuror general al Parche-

tului de pe lângă ÎCCJ, Procuror șef al DNA și Procuror șef al DIICOT, a respectat toate cerințele legale, fiind o procedură laborioasă, bazată pe analiza dosarelor profesionale și a interviurilor temeinice, desfășurate în deplină transparență, în fața comisiei de interviu compusă din reprezentanți ai ministerului dar și din reprezentanți ai CSM, INM și ASE. Această procedură a fost **transparentizată și formalizată**, fiind stabilite, clar, fără echivoc, procedura de selecție și criteriile obiective și transparente de selecție a procurorilor cu funcții de conducere de rang înalt, modul de susținere a interviurilor pentru ocuparea posturilor în sistem, criteriile de evaluare pentru fiecare categorie de funcție, exigențele intrării în competiție.

5. La preluarea guvernării de către PNL, exista riscul adoptării unei rezoluții interimare, de către Comitetul Delegațiilor Miniștrilor în format Drepturile Omului (CM-DH) dedicată supravegherii executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, pe fondul aspectelor problematice privind: supraaglomerarea și deficitul de locuri de detenție, populație penitenciară repartizată neuniform, în raport cu regimul de executare a pedepsei privative de libertate.

Infrastructura penitenciară învechită, întârzierea avizării în Consiliul Tehnico-Economic, a studiilor de fezabilitate aferente obiectivelor de investiții, întârzierile în implementarea proiectelor cu finanțare externă dar și insuficienta priorizare a măsurilor privind reintegrarea socială a deținuților, au avut un impact negativ

asupra supraaglomerării înregistrate la nivel sistemic.

În ultimul an, Ministerul Justiției a acționat pentru impulsionearea politicii investiționale a Administrației Naționale a Penitenciarelor, avizarea documentațiilor tehnico-economice și a studiilor de fezabilitate aferente obiectivelor de investiții Berceni și Unguriu, **promovării proiectului hotărârii guvernului privind Strategia națională de reintegrare socială a persoanelor private de libertate.**

Viziunea pe termen mediu

Mecanismele promovării și menținerii democrației și statului de drept depind, în mare măsură, de modul de funcționare a justiției, componentă esențială a statului de drept. Justiția nu incumbă unui anumit sector, disparat, ci tuturor actorilor din sistemul judiciar sau cu competența asigurării îndeplinirii actului de justiție, alături de celelalte puteri – legislativă și executivă, cu și pentru cetățean. În acest scop, atât

cadrul legislativ cât și întreaga activitate din justiție trebuie să răspundă atât nevoilor sistemului cât și justițiabililor. Utilizarea corectă și completă a tuturor resurselor este necesar a se centra pe profesionalizarea în toate domeniile, dar, în special, în cele vulnerabile. Eficiența, profesionalismul dar și asumarea, reprezintă eșafodajul pe care se va edifica în următorii ani o justiție modernă, care să permită realizarea unui act de justiție eficient, accesibil și de calitate, bazat pe un management strategic integrat și o abordare coerentă și integrată a tuturor resurselor umane și financiare, ținând seama de principiile independenței și al descentralizării, care să permită adaptare și înnoirea prin raportare la noile tehnologii și produse apărute.

Obiectivele programului de guvernare în domeniul justiției sunt stabilite plecând de la competențele legale ale Ministerului Justiției, de la nevoile sistemului judiciar și Justiției în ansamblul său, resursele financiare aflate la dispoziția ministerului, evoluțiile instituționale din interiorul sistemului judiciar, recomandările și obiectivele din cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare în domeniul justiției, precum și de la obiectivele României exprimate de ministrul justiției în cadrul Consiliului JAI din ianuarie 2020, desfășurat la Zagreb, odată cu preluarea Președinției croate a Consiliului, ținând seama de importanța și necesitatea alinierii la tendințele europene, de evoluțiile de la nivelul UE referitoare la conceptul de digitalizare a justiției, în scopul asigurării

unui sistem organizațional și de management competent, apt să confere actului de justiție un plus de valoare.

Reformele structurale propuse de Ministerul Justiției și realizarea celorlalte condiționalități aflate în sarcina Parlamentului, Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Public vor deschide calea ridicării Mecanismului de Cooperare și Verificare.

A) OBIECTIVE PE TERMEN SCURT

Consolidarea independenței justiției

Calitate superioară în actul de justiție/Eliminarea practicilor neunitare

Ca urmare a analizării cerințelor Raportului MCV al Comisiei Europene, a rapoartelor și avizelor GRECO și ale Comisiei de la Veneția, în conformitate cu numeroase luări de poziție ale unor asociații ale magistraților și a numeroase organizații ale societății civile făcute la data modificării legilor justiției în anii 2018/2019, care au contestat respectivele modificări, în conformitate cu numeroase semnale primite de Ministerul Justiției din partea a numeroși magistrați și reprezentanți ai societății civile în același sens, plecând, de asemenea, de la necesitatea regândirii, rediscutării și modificării legilor justiției, Ministerul Justiției a elaborat în cursul anului 2020 următoarele proiectele de lege care vor rămâne în dezbateri

publică până cel târziu la finalul lunii martie 2021:

- **proiectul de Lege privind statutul magistraților din România;**
- **proiectul de Lege privind organizarea judiciară;**
- **proiectul de Lege privind Consiliul Superior al Magistraturii.**

Actele normative actuale au suferit, de la adoptare până în prezent, numeroase modificări și completări care, fie au creat disfuncționalități ale sistemului, fie neclarități în aspecte esențiale care privesc sistemul judiciar, respectiv cu privire la statutul și cariera magistraților. De asemenea, în anii 2018 și 2019, reglementările au suferit numeroase modificări criticate atât de asociații ale magistraților și de societatea civilă, cât și de organismele europene pe motiv că aduc atingere independenței justiției și că nu au respectat principiile de transparență privind adoptarea actelor normative ori nu au fost dezbătute la nivelul sistemului judiciar, într-un cadru larg ori pentru o perioadă suficient de lungă de timp.

Prin urmare, principiile care au stat la baza propunerilor de reglementare au fost: independența judecătorilor și procurorilor, funcționalitatea instanțelor, a CSM, dar și a Ministerului Public, răspunderea efectivă a magistraților, dar și protecția lor în fața oricăror ingerințe și abuzuri, separația,

echilibrul și cooperarea loială dintre puterea judecătorească și executiv, obligațiile noastre care decurg din rapoartele MCV, GRECO, avizele Comisiei de la Veneția și, mai nou, Mecanismul "Stat de Drept", lansat recent de Comisia Europeană, la care se adaugă jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cererea nr. 3594/19 din 5 mai 2020), precum și necesitatea implementării deciziilor obligatorii ale Curții.

PROIECT DE LEGE

Sușținem desființarea Secției pentru Investigarea Infraacțiunilor din Justiție

Analizând situația Secției pentru Investigarea Infraacțiunilor din Justiție și acționând în spiritul referendumului asupra justiției desfășurat la inițiativa Președintelui României, Ministerul Justiției a elaborat și a supus dezbaterii publice, în cursul anului 2020, **proiectul de lege privind desființarea Secției pentru Investigarea Infraacțiunilor din Justiție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției.** Ministerul Justiției va acționa, în continuare, pentru îndeplinirea acestui obiectiv.

Politica de resurse umane

- Concentrându-se pe asigurarea tuturor condițiilor optime desfășurării actului de justiție, în contextul pandemiei create de COVID-19, ținând seama de dinamica evoluției situației epidemiologice naționale, dar și internaționale și ca urmare a solicitărilor din practică, Ministerul Justiției a elaborat și supus dezbaterii publice, în cursul lunii septembrie 2020, **proiectul de lege privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19**. Proiectul propune reglementarea în domeniul justiției a unor măsuri specifice, temporare, aplicabile pe durata stării de alertă precum și pentru o perioadă de 30 de zile de la încetarea acesteia, care să permită, pe de o parte, asigurarea unei protecții adecvate în contextul activităților judiciare împotriva îmbolnăvirii cu coronavirusul SARS-CoV-2, salvagardându-se astfel drepturile la sănătate, la integritate fizică și la viață, iar, pe de altă parte, continuarea, în condiții optime, a activităților de înfăptuire a justiției.
- Pentru sistemul de probațiune, Ministerul Justiției va acționa în vederea suplimentării anuale a schemei de personal, numărul posturilor alocate fiind stabilit în funcție de evoluția cazuisticii, a numărului de persoane sancționate penal cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii, ținând seama de atingerea unui număr optim de personal, în concordanță cu standardele în domeniu.

- În cursul lunii iunie 2020, Ministerul Justiției a supus dezbaterii publice **proiectul de Lege privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiați, precum și la concursul de admitere în magistratură**, proiect de act normativ cu caracter temporar propune reglementarea, în raport cu dispozitivul și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 121/2020, a aspectelor esențiale referitoare la organizarea și desfășurarea concursului de admitere în magistratură în anii 2020 și 2021, a concursului de admitere la Institutul Național al Magistraturii în anii 2020 și 2021, formarea profesională inițială și examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii pentru auditorii de justiție admiși la Institutul Național al Magistraturii în anii 2020 și 2021, precum și stagiul și examenul de capacitate ale acestora. Ministerul Justiției va urmări finalizarea dezbaterii acestui proiect în cadrul comisiilor parlamentare. Proiectul crează premisele organizării concursurilor pentru admiterea la Institutul Național al Magistraturii, respectiv a celorlalte concursuri/examene privind cariera magistraților și soluționării atât a problemelor de personal, cât și altor aspecte legate de

cariera magistraților, în condițiile stabilite de instanța constituțională.

- **Proiectul de Lege privind statutul personalului de specialitate judiciară și al altor categorii de personal din cadrul instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea și al Institutului Național de Expertize Criminalistice**, aflat în curs de elaborare la nivelul grupului de lucru constituit de Ministerul Justiției pentru elaborarea statutului personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, vine în completarea măsurilor propuse de către Ministerul Justiției, spre finalizare, pentru perioada următoare.

Implementarea unor reforme legislative structurale

- În continuarea eforturilor sale de abordare a recomandărilor exprese importante din Raportul MCV, Ministerul Justiției acționează în sensul accelerării **procesului de evaluare a Codului penal și a Codului de procedură penală**, la nivelul Ministerului Justiției fiind constituit un grup de lucru la care au fost invitați reprezentanții instituțiilor din sistemul justiției. Rezultatul acestei activități va fi transmis și Parlamentului, în vederea finalizării procesului de adoptare a proiectelor de act normative având ca obiect fie punerea în acord a codurilor menționate cu normele constituționale, fie tran-

spunerea unor directive pentru care termenul de transpunere a expirat deja.

Alte măsuri pe termen scurt, în domeniul legislativ:

- **Proiect de Lege privind registratorii de registrul comerțului și activitatea de înregistrare în registrul comerțului** (prin proiect se transpune și Directiva Digitalizare, recent adoptată).

Obiectivele proiectului care urmează a fi supus dezbaterii publice:

- a. Fluidizarea fluxului de înregistrare, astfel încât să fie încurajată înregistrarea online și să fie posibilă constituirea integral online a unei societăți [cerință în transpunerea Directivei Digitalizare (2019/1151/UE), termen de transpunere: 1.08.2021];
- b. Simplificarea procedurii de înregistrare în registrul comerțului:
 - control prealabil realizat de registrator, într-o procedură mai suplă;

Documente mai puține;

- depunerea de documente înlocuită, în măsura posibilului, cu comunicarea între autorități, respectiv cu utilizarea de documente aflate deja la dispoziția acestora (principiul once only);
- costuri mai reduse pentru înființarea unei societăți sau depunerea de documente la registrul comerțului;

transformarea unor proceduri, din judiciare în administrative, cu includerea în competența registratorului.

c. Codificarea legislației în domeniul înregistrării în registrul comerțului și sistematizarea acesteia, în raport de reglementările în domeniul societăților, în materia prevenirii și combaterii spălării banilor, a protecției datelor cu caracter personal.

Transpunerea instrumentelor de drept al Uniunii Europene aflate în portofoliu, precum:

în domeniul pre-insolvenței și insolvenței: Directiva (UE) 2019/1023 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind cadrele de restructurare preventivă, remiterea de datorie și decăderile, precum și măsurile de sporire a eficienței procedurilor de restructurare, de insolvență și de remitere de datorie și de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 (**Directiva privind restructurarea și insolvența**). Termen de transpunere - 17 iulie 2021. România va beneficia în acest proces de transpunere de asistența Comisiei Europene, care a aprobat în cadrul Programului Strategic de Reforme Structurale (PSRS) aplicația de proiect elaborată și depusă de Ministerul Justiției - „Mecanisme de alertă timpurie și cadre de restructurare preventivă în România”.

în domeniul societăților:

Directiva (UE) 2019/1151 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește utilizarea instrumentelor și a proceselor digitale în contextul dreptului societăților comerciale (**Directiva Digitalizare**). Termen de transpunere - 1 august 2021.

Reintegrarea socială a persoanelor private de libertate

Luând în considerare rolul probațiunii în sistemul execuțional penal românesc, **Ministerul Justiției își propune să dezvolte instrumentele de lucru, procedurile, programele de reintegrare specifice în lucrul cu persoanele sancționate cu măsuri alternative** la pedeapsa închisorii. În acest sens, se va diversifica schema programelor folosite la nivelul serviciilor de probațiune cu programe noi, adaptate tipurilor de infracțiuni săvârșite de persoanele aflate în evidență (cu titlu de exemplu: programe pentru infracțiuni economice, pentru interacțiunea în mediul familial).

Prevenirea și combaterea corupției

Ministerul Justiției va primi auditare externă independentă a actualei Strategii Naționale Anticorupție, în baza căreia va redacta viitoarea strategie.

Având în vedere că **Proiectul de lege pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme**

de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) din data de 9 iulie 2019 este finalizat, în perioada următoare acesta este propus pentru aprobare de către Guvern, **Ministerul Justiției intenționând transmiterea ulterioară** în Parlament în vederea adoptării.

Investiții în infrastructura din justiție

- **Ministerul Justiției se va concentra pe continuarea proiectului „Cartierul pentru Justiție”** – care presupune gruparea tuturor instituțiilor de justiție din Capitală într-un singur areal imobiliar-deziderat Ministerului Justiției fiind finalizarea negocierii acordului de împrumut dintre Guvern și Banca Mondială, acord necesar pentru finanțarea lucrărilor de construcții și de instalații aferente Cartierului pentru Justiție, inclusiv ratificarea acestuia prin lege.
- Totodată, **o atenție sporită se va acorda finalizării livrării și instalării infrastructurii hardware necesare ONRC și celor 42 de oficii teritoriale care funcționează pe lângă tribunale**, ca bază pentru funcționarea corespunzătoare a numeroaselor aplicații de lucru ale registrelor, finalizării dotării parchetelor de pe lângă instanțe cu sisteme de videoconferință moderne necesare audierii la distanță, obiective care au ca finanțare Banca Mondială, până la finele anului 2023.

- **Ministerul Justiției intenționează refacerea rețelelor de comunicații LAN** (Local Area Network) la nivelul tuturor instanțelor, rețele depășite fizic și moral de aproximativ 15 ani, cele mai vechi sedii de instanțe fiind cablate în perioada 2000-2006, toate acestea în condițiile în care rețeaua LAN este absolut necesară pentru buna funcționare a aplicațiilor judiciare de lucru la nivelul instanțelor.
- Referitor la nedivulgarea on-line a identității victimelor traficului de persoane, aspect prevăzut în diferite instrumente internaționale ratificate de România, sub forma unei obligații pentru Statele Părți de a asigura protecția victimelor în acest sens, precum și sub formă de recomandare în cadrul unor rapoarte internaționale privind eforturile de prevenire și combatere a fenomenului de trafic de persoane, Ministerul Justiției intenționează dezvoltarea actualei aplicații ECRIS.
- Ministerul Justiției va acționa pentru realizarea upgrade-ului tehnologic pentru modernizarea infrastructurii IT din sistemul judiciar (inclusiv implementarea sistemelor automate de administrare și securitate a infrastructurii informatice), implementarea de noi platforme online, facilitarea muncii de la distanță prin adoptarea soluțiilor de calcul mobile, implementarea sistemelor integrate de înregistrare, management și arhivare a documentelor, digitizarea fondului arhivistic existent, implementarea sistemelor informatice dedicate de prelucrare și

gestionare a informațiilor clasificate, sisteme integrate de supraveghere și control acces.

La nivelul penitenciarelor, Ministerul Justiției a luat, începând cu finalul anului 2019, o serie de măsuri care să conducă la îmbunătățirea condițiilor de detenție. În continuarea demersurilor sale, Ministerul Justiției își va îndrepta eforturile spre asigurarea resurselor financiare necesare realizării obiectivelor de investiții și a lucrărilor de intervenții pentru realizarea de noi locuri de deținere și modernizarea celor existente. Obiectivele vizate fac parte integrantă din Planul de Acțiune pentru perioada 2020-2025, elaborat în vederea executării Hotărârii -pilot Rezmiveș și alții împotriva României, precum și a hotărârilor pronunțate în grupul de cauze Bragadireanu împotriva României, etapizat în ceea ce privește implementarea măsurilor cu privire la infrastructură, astfel:

Etapa I (2021)- 210 locuri noi de cazare, 318 locuri modernizate ;

Etapa II (2022) -445 locuri noi de cazare, 85 locuri modernizate.

B) OBIECTIVE PE TERMEN MEDIU ȘI LUNG

Transpunerea instrumentelor de drept al Uniunii Europene aflate în portofoliu:

Directiva (UE) 2019/2021 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește fuziunile, divizările și transformările transfrontaliere (**Directiva Mobilitate**). Termen de transpunere - 31 ianuarie 2023.

Reintegrarea socială a persoanelor private de libertate

Strategia Națională de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2020-2024 a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 430/2020, astfel încât Ministerul Justiției se va concentra pe implementarea acesteia. Comitetul interministerial pentru coordonarea și implementarea prevederilor Strategiei a fost înființat și a avut deja prima ședință.

Prevenirea și combaterea corupției

Adoptarea și implementarea noii Strategii Anticorupție pentru 2021-2024.

Prevenirea și combaterea criminalității organizate

Ministerul Justiției se va concentra pe coordonarea eforturilor de elaborare a unei abordări strategice a fenomenului criminalității organizate, care să

pornească de la o radiografie onestă a manifestării fenomenului la nivel național și, corelativ, a capacității naționale de răspuns. Abordarea va reprezenta o viziune integrată, armonizată inter-instituțional, cu privire la misiunea și obiectivele necesar a fi asumate, cu scopul de a crește siguranța populației și reziliența mediului social și economic în fața amenințărilor generate de criminalitatea organizată.

- Ministerul Justiției își va concentra eforturile pe sprijinirea, prin mijloacele instituționale de care dispune, a consolidării capacității naționale de reacție la două forme particulare, extrem de nocive, de manifestare a criminalității organizate transfrontaliere: traficul de persoane și traficul de copii.

Elaborarea unei Strategii de dezvoltare a justiției din România

- Odată cu adoptarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării 2020-2024, la cel mai înalt nivel s-a luat decizia **continuării demersului strategic ANTICORUPȚIE pentru ciclul 2021-2025**. În acest sens, Ministerul Justiției a întreprins demersurile pentru auditarea externă independentă a actualei strategii, ca premisă pentru elaborarea viitorului document. Atât raportul de evaluare a strategiei în vigoare cât și propunerile de redactare a celei viitoare vor fi supuse unui amplu proces de consultare publică, similar celui care a

condus în anul 2016 la adoptarea actualei SNA, Ministerul Justiției estimează că viitoarea strategie va fi adoptată în a doua jumătate a anului viitor.

- În contextul în care actuala strategie de dezvoltare a sistemului judiciar a avut în vedere orizontul de timp 2015-2020, se impune elaborarea unei noi strategii și a unui plan de acțiune aferent pentru perioada 2021-2027. Viitoarea strategie va defini cadrul de dezvoltare a sistemului judiciar, pentru a asigura o evoluție pre-

DEMERS STRATEGIC

Lupta anticorupție, parte a Strategiei Naționale de Apărare a Țării 2020-2024

dictibilă și coerentă, constituind în acest sens un instrument necesar pentru sprijinirea îndeplinirii responsabilităților Consiliului de Management Strategic (COMS) de stabilire a strategiei de dezvoltare pe termen mediu și lung și a priorităților generale ale sistemului judiciar.

Politica de resurse umane

- Continuând politica de personal demarată la finalul anului 2019, **Ministerul Justiției se concentrează și în perioada următoare, atât pe alocarea personalului suficient pentru desfășurarea actului de justiție** dar și pe baza așezării unor

competențe ale instanțelor și parchetelor care să asigure o încărcătură echilibrată și scăderea volumului de dosare pe fiecare magistrat și grefier, continuând demersurile pentru completarea schemelor de personal și extinderea celor existente.

Investiții în infrastructura din justiție pe termen mediu și lung:

- **Se va acționa pentru demararea și finalizarea lucrărilor de construcții** (civile și instalații) a noilor sedii de instanțe dar și pentru reabilitarea sediilor existente, **în cadrul Proiectului de Îmbunătățire a Serviciilor Judiciare finanțat de Banca Mondială prin Acordul de Împrumut nr. 8695 – RO ratificat prin legea nr. 173/2017.**

- **Ministerul Justiției va continua programul investițional** în infrastructura sistemului judiciar și a parchetelor, demarat prin **Compania Națională de Investiții - C.N.I. S.A.**, acordând totodată o

atenție sporită și identificării surselor de finanțare pentru satisfacerea necesarului investițional pentru sediile instanțelor de judecată aflate în stare avansată de degradare sau pentru instanțe care, în prezent, funcționează în imobile închiriate.

- **La nivelul penitenciarelor**, Ministerul Justiției își va îndrepta eforturile spre asigurarea resurselor financiare necesare realizării obiectivelor de investiții și a lucrărilor de intervenții pentru realizarea de noi locuri de deținere și modernizarea celor existente, în cadrul Planului de Acțiune etapizat pentru perioada 2020-2025, cu privire la infrastructură, astfel :

- Etapa III (2023) – 1275 locuri noi de cazare, 363 locuri modernizate;
- Etapa IV (2024) – 5.419 locuri noi de cazare, 180 locuri modernizate;
- Etapa V (2025) - 500 locuri noi de cazare, Penitenciarul P47 – Berceni.

- Raportat la demersurile pentru înființarea noilor penitenciare Berceni și Unguriu, Ministerul Justiției și Administrația Națională a Penitenciarelor vor avea în vedere Memorandumul cu tema: Decizie privind oportunitatea finanțării infrastructurii fizice a sistemului penitenciar român, printr-un proiect finanțat din fonduri externe rambursabile, prin care se propune conceptul de proiect național – Investiții în infrastructura penitenciarelor. Acest proiect național presupune

crearea a 1.900 de locuri noi de detenție, prin construirea și înființarea a două noi penitenciare, respectiv P47 Berceni, cu o capacitate de 1.000 locuri de cazare și P 48 Unguriu, cu o capacitate de 900 locuri de cazare. În acest sens, a fost semnat Memorandumul privind aprobarea raportului negocierii Acordului-cadru de împrumut dintre România și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei privind contractarea unui împrumut în valoare de 177 milioane Euro, în vederea sprijinirii proiectului privind Modernizarea infrastructurii judiciare în România, iar legea privind aprobarea acordului - cadru de împrumut a fost promulgată de către Președintele României prin Decretul nr. 324/2020, devenind Legea nr.90/2020.

■ **Pentru crearea condițiilor optime desfășurării activității Direcției de Probațiune**, astfel încât capacitatea sistemului de probațiune să poată ajunge treptat la nivelul cerut de aplicarea legislației penale, **Ministerul Justiției intenționează, pe lângă măsurile cuprinse în politica de resurse umane, construirea unui sediu central** pentru Direcția Națională de Probațiune și Oficiul Național al Registrului Comerțului și asigurarea de spații pentru serviciile de probațiune din teritoriu.

■ În contextul pandemiei COVID-19, **Ministerul Justiției acordă atenție și instituțiilor sanitare aflate în subordinea sa**, respectiv Spitalul Prof. Dr. Constantin Angelescu, urmărind realizarea lucrărilor

de intervenții și modernizări/extindere cu finanțare prin Compania Națională de Investiții.

■ Pentru eficientizarea actului de justiție, **este necesară implementarea digitalizării**, a măsurilor cuprinse în planul național de digitalizare a sistemului judiciar care cuprinde atât digitalizarea structurii Ministerului Justiției cât și digitalizarea întregii activități a instanțelor de judecată. În acest sens, Ministerul Justiției va acționa pentru realizarea înființarea / modernizarea centrelor de date, cât și pentru implementarea de roboți informatici pentru realizarea activităților recurente/ repetitive asigurarea stațiilor și a fondului de carte în format digital (inclusiv audiobook), automatizarea proceselor din justiție prin mecanisme de inteligență artificială, în cazurile și situațiile care permit acest lucru.

Ministerul Justiției se va concentra pe dezvoltarea aplicației ECRIS de management a dosarelor din instanțe și parchete (care conține și portalul instanțelor de judecată) cu toate modulele sale aplicației, în cadrul proiectului „Dezvoltarea sistemului de management al cauzelor – ECRIS V”. Valoarea estimată a proiectului este de 125.000.000 de lei iar fișa de proiect a fost aprobată în data de 02.10.2020

B SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

Responsabilitățile Ministerului Afacerilor Interne (MAI) cuprind domenii esențiale pentru asigurarea siguranței individului și comunității, pentru funcționarea și securitatea internă a statului. La preluarea guvernării, dosarul 10 August și cazul Caracal reprezentau subiecte încă prezente în dezbaterile publice, astfel încât una dintre provocările majore a fost de a restabili încrederea populației în capacitatea și dorința MAI și a instituțiilor subordonate de a servi și proteja interesul public. La aceasta se adăugau gestionarea în condiții de deplină legalitate a alegerilor prezidențiale, întărirea climatului de ordine și siguranță publică, cu accent pe siguranța în școli, protejarea frontierelor de stat în fața afluxului crescut de migranți.

Însă declanșarea și evoluția pandemiei de COVID-19 au determinat revizuirea considerabilă a tuturor planurilor de activități, MAI și instituțiile subordonate concentrându-se astfel pe gestionarea fenomenului din perspectiva a două mari componente: situațiile de urgență și ordinea publică. MAI a luat o serie de măsuri legislative și operaționale, pentru a asigura stocurile de urgență medicală necesare, ținând cont că din cauza subfinanțării domeniului rezervelor de stat România avea lipsuri grave în acest sens.

Viziunea pe termen mediu

România va beneficia de un sistem capabil să ofere siguranță individului și comunității, să impună ordine și respect față de lege, la nivelul întregii societăți, și să asigure un mediu favorabil pentru dezvoltarea de servicii publice de calitate.

Instituțiile MAI vor fi principalii actori în realizarea dezideratului, dar și parte din această viziune. Responsabilitatea, modul de lucru pro-activ și îmbrățișarea valorilor europene vor governa activitatea instituțiilor MAI. Performanța acestora va fi susținută de angajați profesioniști, competenți, integri și dedicați realizării serviciului public și agendei cetățeanului.

Menținerea contextului epidemiologic actual va impune ca activitatea MAI să rămână centrată, în linii mari, pe cele două componente enunțate. Totuși, chiar și în acest context, sistemul MAI va evolua,

pornind de la dezideratul de a transforma situația de criză într-o șansă ca instituțiile publice să își îmbunătățească interacțiunea cu cetățenii, pentru a răspunde cu responsabilitate și în condiții de transparență agendei reale a acestora.

În acest sens se vor depune diligențele pentru rezolvarea unei probleme recurente în MAI legată de deficitul de personal, întrucât la data de 30 septembrie 2020 gradul total de ocupare a posturilor era de doar 84,97%, iar aproximativ 25.300 de cadre au o vechime de nu mai mult de 5 ani.

Soluțiile viitoare nu se vor limita doar la refacerea numărului angajaților încadrați,

care va funcționa instituția de formare inițială a ofițerilor din MAI.

Dezvoltarea unor servicii publice de calitate, mai ales în contextul unei transformări digitale a activității MAI, impune gestionarea eficientă a documentelor elaborate de-a lungul timpului. Va continua procesul de optimizare a infrastructurii IT&C, început în anul 2020, urmând a fi extins și în ceea ce privește dezvoltarea și utilizarea bazelor de date.

România se situează printre statele europene cu cel mai redus grad de siguranță rutieră. Din perspectiva MAI, acest indicator poate fi îmbunătățit inclusiv prin adoptarea unor măsuri corecte în domeniul legislației rutiere. Astfel, va fi reevaluat modul în care sunt utilizate sistemele video de monitorizare a traficului (existente), care ar putea contribui decisiv la reducerea riscului unor accidente rutiere. Informațiile furnizate de acestea vor fi folosite la impunerea disciplinei în trafic și, în general, la prevenirea și combaterea încălcării legislației în domeniu.

Contextul actual reclamă creșterea capacității de prevenție și reacție imediată, a rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc. Dezvoltarea Departamentului pentru Situații de Urgență ca principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă, reprezintă o prioritate a MAI pentru perioada următoare.

DEMERS STRATEGIC

Reevaluăm modul în care sunt utilizate sistemele video de monitorizare a traficului

ci vor lua în considerare mai multe paliere: optimizarea structurilor dedicate unui anumit domeniu și redistribuirea resurselor între noile structuri astfel formate, îmbunătățirea pregătirii profesionale și extinderea utilizării tehnologiei (aplicații software, dispozitive mobile) în activitățile curente. În acest context, este important ca reforma pregătirii profesionale să înceapă încă de la momentul recrutării. De aceea, va fi acordată o atenție deosebită modului în

Poliția Română și Jandarmeria Română sunt principalii actori în gestionarea ordinii publice, iar rolul și responsabilitățile acestora vor fi mai bine delimitate în cadrul unei noi strategii în domeniu. Urmând modul de organizare al Poliției de Frontieră Române, vor fi realizate optimizări în ceea ce privește structura și funcționarea Jandarmeriei Române.

Este recunoscut faptul că frontierele României îndeplinesc toate condițiile tehnice asumate pentru a face posibilă aderarea la Spațiul Schengen. MAI va continua să-și îndeplinească misiunile pentru ca obiectivul aderării la spațiul Schengen să rămână realizabil, inclusiv prin întărirea cooperării operaționale pentru securizarea frontierelor, în cadrul Agenției FRONTEX, respectiv prin adoptarea măsurilor de ordin tehnic, legislativ și material din competență pentru implementarea sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate¹ și asigurarea interoperabilității acestora.

Obiective generale

Pornind de la problemele enunțate și având în vedere posibilele soluții identificate, în perioada 2021-2024, se va urmări atingerea următoarelor obiective generale:

1. Adaptarea și modernizarea instituțiilor MAI, pentru a răspunde nevoilor cetățeni-

lor și societății, într-un sistem coerent, guvernat de principii și responsabilitate;

2. Consolidarea capacității de intervenție și de reacție a MAI, pentru impunerea respectării legii;
3. Implementarea unui sistem modern de recrutare, formare și evoluție profesională a personalului MAI;
4. Simplificarea administrativă și transformarea digitală a serviciilor publice și procedurilor interne de lucru.

Obiective specifice

I. Adoptarea unei noi Strategii naționale de ordine și siguranță publică

MAI va defini și implementa, împreună cu alți actori statali și cu sprijinul societății civile, o nouă strategie națională, care să confere mecanisme și responsabilități precise în planul ordinii și siguranței publice. Implementarea acesteia va contribui la asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor, comunităților și patrimoniului acestora, prin eliminarea suprapunerilor de competență între instituțiile MAI, în principal Poliția Română și Jandarmeria Română, și la consolidarea mecanismelor de prevenire a criminalității – printr-o prezență activă în segmentul stradal, în locurile și mediile cu

¹ Inspectoratul General al Poliției Române, pentru componenta națională a Sistemului centralizat privind cazierile cetățenilor terți (ECRIS-TCN); Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, pentru componenta națională a Sistemului de Intrare/ Ieșire (EES) și a Sistemului european de informare și autorizare privind călătoriile (ETIAS); Inspectoratul General de Imigrări, pentru componenta națională a Sistemului pentru compararea amprentelor digitale ale cetățenilor terți (EURODAC); Centrul Național SIS, pentru componenta națională a Sistemului de Informații Schengen (SIS).

potențial criminogen, în raport cu concluziile unor analize de risc ce vor avea în vedere nevoile de siguranță specifice fiecărei comunități sau grup vulnerabil.

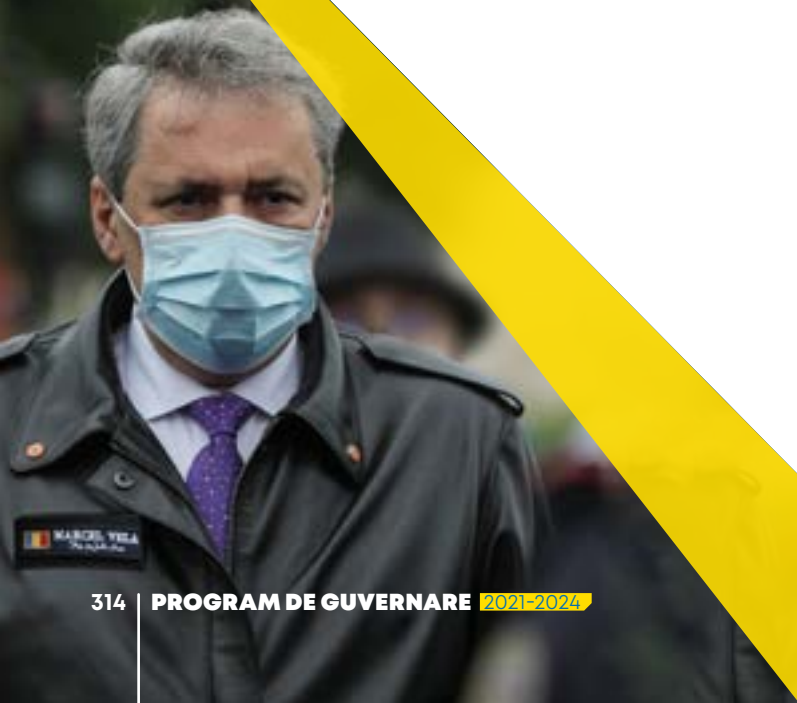
Căutarea persoanelor dispărute, siguranța școlară, prevenirea delincvenței juvenile, combaterea violenței domestice, prevenirea agresiunilor de natură sexuală, precum și a infracționalității cu grad ridicat de impact emoțional și psihologic în comunitate sunt subiecte de interes direct pentru fiecare cetățean. MAI va urmări ca aceste priorități să fie corelate cu cele naționale și internaționale referitoare la prevenirea și combaterea criminalității grave, a celei organizate și transfrontaliere, precum și a celei cu impact negativ asupra bugetului național și european.

II. Consolidarea Sistemului Național Integrat pentru Situații de Urgență

MAI își va consolida capacitatea de prevenție și reacție imediată, va asigura creșterea rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc, într-un mod adaptat la nevoile actuale. Departamentul pentru Situații de Urgență se va consolida și își va dezvolta rolul de principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă, iar împreună cu instituțiile din coordonare, va asigura dezvoltarea progresivă și continuă a capacităților de răspuns în situații de urgență și de protecție civilă, adaptarea mecanismelor de management al resurselor umane (sub toate aspectele care vizează încadrarea, dezvoltarea, pregătirea, formarea și perfecționarea personalului din sistemul național de urgență), creșterea rezilienței comunităților, dezvoltarea relației cu societatea civilă și a componentei de relații internaționale în domeniul protecției civile.

III. Optimizarea funcțională a structurilor MAI

MAI va continua acest proces, prin reconsiderarea rolului sau comasarea unor structuri conexe, eliminarea situațiilor în care aceeași materie este gestionată de mai multe structuri și prin echilibrarea repartizării resurselor. Finalitatea acestui demers se va traduce în rezultate concrete: îmbunătățirea sistemului de asigurare a ordinii publice, cu accent pe activitatea de prevenire,

respectiv pe extinderea utilizării monitorizării video în misiunile de pază (ale Jandarmăriei Române); întărirea capacității de funcționare și reacție a structurilor operative; eficientizarea structurilor de suport, inclusiv prin crearea unui mecanism unitar, la nivelul județelor, care să asigure resurse materiale pentru toate structurile operative ale MAI; impunerea utilizării procedurilor de lucru electronice și a sistemelor de management electronic al documentelor.

IV. Consolidarea mecanismelor de prevenire și combatere a încălcării legislației rutiere, prin utilizarea sistemelor de monitorizare a traficului rutier

Există sisteme de monitorizare a traficului dezvoltate de unitățile administrativ-teritoriale. Dincolo de funcția generală pe care acestea o îndeplinesc – suport pentru luarea unor decizii de dirijare a traficului rutier – este necesar ca informațiile pe care le oferă să poată fi utilizate și pentru impunerea respectării legii. O astfel de măsură, care va contribui decisiv la decongestionarea arterelor rutiere și la respectarea regulilor de circulație, rezultat de care vor beneficia: participanții la trafic, comunitatea, unitatea administrativ-teritorială, sistemul de impunere a legii.

V. Dezvoltarea capacității MAI de poliție aeriană

Mobilitatea elementelor criminogene face necesar ca, la nivelul Inspectoratului General de Aviație, să funcționeze o structură care va sprijini misiunile MAI ce implică o componentă de poliție aeriană.

VI. Consolidarea mecanismelor de realizare a comunicării publice

Contextul actual a arătat pericolul pe care îl generează diseminarea în spațiul public a informațiilor de tip „Fake news”. MAI își va amplifica eforturile pentru corecta și completa informare a cetățeanului cu privire la evenimentele de interes, necesitatea respectării unor măsuri de protecție specifice unor situații de risc, precum și la subiecte care vizează activitatea personalului/structurilor MAI.

VII. Reconsiderarea rolului instituțiilor de formare profesională ale MAI și a mecanismelor de recrutare și formare

În principal, rolul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București va fi reconsiderat, pentru a răspunde nevoilor actuale de pregătire profesională a ofițerilor, în cele două domenii majore: ordine publică și situații de urgență. În cadrul acesteia vor funcționa Facultatea de Ordine și Securitate Publică, care va prelua atribuțiile formative, elementele de structură și personalul didactic ale Facultății de Poliție, Facultății de Jandarmi, Facultății de Poliție de Frontieră și Facultății de Științe Juridice și

Administrative, precum și Facultatea de Pompieri. Totodată, va fi implementat un nou sistem de formare inițială a ofițerilor (poliție, poliție de frontieră și jandarmi) prin programe de masterat profesional, destinate absolvenților de studii universitare de licență. La finalizarea acestor studii de masterat, absolventul va primi grad profesional și va fi repartizat potrivit nevoilor beneficiarului.

VIII. Implementarea unui sistem unitar, integrat, de pregătire profesională.

În plan teritorial va fi utilizată o infrastructură comună de pregătire profesională. În fiecare județ va exista o bază de pregătire unică, care va asigura nevoile de pregătire profesională pentru polițiști, polițiști de frontieră, jandarmi, pompieri sau personal de protecție civilă. Acolo unde nu există o asemenea infrastructură, vor fi valorificate programele de investiții ale Companiei Naționale de Investiții, dedicate realizării unor astfel de obiective. În cadrul procesului de formare profesională va fi consolidată utilizarea metodelor moderne de instruire (platforme de tip "e-learning", cursuri on-line) și vor fi revizuite mecanismele de evaluare a competențelor și abilităților profesionale. Simultan, ținând cont de specificul misiunilor în teren ale structurilor MAI, va fi realizată consolidarea pregătirii tactice, fizice și psihologice a personalului.

IX. Reconsiderarea unor elemente de statut profesional

În vederea eficientizării actului managerial, este necesar ca funcțiile de conducere să fie ocupate prin concurs și nu doar cu caracter temporar. Va fi introdusă o limitare a procedurilor de împuternicire, strict la acele situații obiective când altă modalitate de ocupare nu este posibilă. Totodată, pentru anumite funcții de conducere în structuri ale MAI, este necesar ca ocuparea postului să se realizeze pentru o perioadă determinată, în baza unui mandat. În acest fel, va exista un element care va conferi stabilitate pe post persoanei respective și, în același timp, va obliga instituția să stabilească obiective clare, iar titularul postului să le îndeplinească.

X. Transformarea digitală a unor servicii publice și activității interne a structurilor MAI

MAI dezvoltă în prezent procese de transformare digitală. O serie de obiective de interes deosebit, precum proiectul „Sistem informatic integrat pentru emiterea actelor de stare civilă”, proiectul cărții electronice de identitate, transformarea serviciilor publice în domeniul înmatriculării vehiculelor și emiterii permiselor de conducere și HUB-ul de servicii al MAI vor fi finalizate și implementate. Astfel, MAI va contribui decisiv la transformarea modului în care se face administrație publică în România, pe de o parte, prin aducerea propriilor servicii publice în mediul electronic, iar pe de altă

parte, prin contribuția la ecosistemul de realizare a serviciilor digitale.

XI. Îmbunătățirea sistemului de management și de control al resurselor financiare repartizate MAI

În activitatea sa, MAI utilizează atât fonduri repartizate de la bugetul de stat, cât și fonduri externe nerambursabile. În cadrul financiar european multi-anual 2014-2020, fondurile europene au constituit cea mai importantă sursă de investiții a MAI. Și în acest domeniu, deficitul de personal a avut efecte asupra eficienței gestionării resurselor financiare.

Pentru realizarea obiectivului propus va fi realizată simplificarea fluxurilor interne aferente procedurilor de achiziție publică, prin generalizarea utilizării la nivelul MAI a unei aplicații informatice dedicate (PIMAP),

DEMERS STRATEGIC

Instituțiile de formare profesională vor răspunde nevoilor actuale de pregătire profesională a ofițerilor

optimizarea costurilor aferente consumurilor energetice, prin valorificarea informațiilor reieșite din monitorizarea consumurilor de energie electrică și gaze, impunerea utilizării exclusive a unor proceduri electronice, în procesul de atragere, gestionare, control și raportare a fondurilor externe nerambursabile, respectiv în cadrul procedurilor de promovare a proiectelor care vizează actualizarea inventarului domeniului public al statului.

APĂRARE NAȚIONALĂ

Viziunea pe termen mediu

Pornind de la orientările formulate de Strategia Națională de Apărare a Țării (S.N.A.T.) și concluziile rezultate în urma desfășurării „Analizei Strategice a Apărării 2020” (A.S.A.) de a concepe și realiza proiectele de securitate și apărare ca un tot unitar, Guvernul va avea în vedere consolidarea posturii de apărare și descurajare, prin dezvoltarea unor capacități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate deopotrivă descurajării unei agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns interinstituțional adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul hibrid.

Acțiunile destabilizatoare din proximitatea estică a României, derulate pe multiple paliere și într-o manieră sincronizată, continuă să influențeze și să modifice situația de securitate din regiunea Mării Negre, prin perpetuarea instabilității, întreținerea conflictelor prelungite și influențarea parcursului european și euro-atlantic al statelor din acest areal.

Astfel, sunt necesare cinci elemente esențiale: capacități de înaltă tehnologie, o resursă umană înalt educată și foarte bine instruită, restartarea industriei de apărare autohtonă, dezvoltarea unei culturi instituționale centrată pe cunoaștere și inovație și, nu în ultimul rând, reziliența

națională, inclusiv bazată pe pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare.

Pentru ca toate acestea să nu rămână doar simple deziderate, prin Programul de guvernare au fost prevăzute resursele necesare, existând premise temeinice pentru alocarea nivelului stabilit prin Acordul politic național privind creșterea finanțării pentru apărare pentru perioada 2017-2027 și în perspectiva următorilor ani.

Obiective pe termen mediu

I. Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO și UE

În cadrul Alianței Nord-Atlantice, rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în context NATO pentru finanțarea apărării (**minim 2% din PIB, din care cel puțin 20% pentru înzestrare și modernizare, respectiv 2% pentru cercetare, dezvoltare și inovare**); dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție; asigurarea ofertei naționale relevante pentru implementarea inițiativelor NATO în planul dezvoltării capacității colective de reacție a Alianței; participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capacități aliate comune¹; participarea la misiuni și

¹Între proiectele mai noi menționăm Inițiativa de constituire a unei capacități aeriene multinaționale interimare de patrulare maritimă - „Accelerated Interim Multinational Maritime Patrol Aircraft Solution - AIM2S”.

operații NATO; contribuția la implementarea prezenței aliate înaintate pe teritoriul altor aliați estici și gestionarea provocărilor de securitate de pe flancul sudic al NATO din ce

DEMERS STRATEGIC

Modernizarea, înzestrarea și operaționalizarea structurilor de forțe pentru rolul României în NATO

În ce mai complexe și diverse, la care se adaugă, pe lângă amenințările convenționale, amenințări cibernetice și hibride, cu factor mare de multiplicare, generat de tendința exponențială a evoluției tehnologice (inteligența artificială, megadate, tehnologia cuantică, drone, etc), fapt ce impune adaptarea organismului militar pe aceste noi coordonate.

Pe acest fond, principalele linii de efort, care vor asigura un accent superior profilului strategic al României în cadrul NATO, vor urmări implementarea programelor și proiectelor în planul modernizării, înzestrării și operaționalizării structurilor de forțe, care vor determina un nivel calitativ superior și semnificativ al contribuției naționale la arhitectura colectivă de securitate și apărare NATO.

În paralel, eforturile naționale vor avea în vedere continuarea promovării profilului

României ca pilon de securitate și stabilitate în regiune, monitorizarea, stimularea și asigurarea progreselor determinante în ceea ce privește consolidarea posturii aliate de descurajare și apărare în Sud-Estul Europei și regiunea Mării Negre pe toate cele trei componente operaționale principale (terestru, aerian și maritim) și, în context, operaționalizarea și maturizarea proiectelor multinaționale NATO de pe teritoriul național (ex. Brigada Multinațională Sud-Est/MNBDE-SE, Comandamentul Multinațional de nivel Corp Sud-Est/MNC-SE HQ).

O atenție aparte va fi acordată definirii și implementării parametrilor optimi, măsurilor și proceselor specifice în planul asigurării rezilienței, atât la nivel național cât și în cadrul integrat aliat, prin derularea unor programe de perfecționare continuă pe linia asigurării securității cibernetice, a sistemelor de comunicații și a combaterii amenințărilor de tip hibrid, în vederea creșterii rezilienței în fața noilor provocări. În acest context este necesară creșterea rezilienței bazate pe comunicații civile, inclusiv 5G, deoarece comunicațiile de generații viitoare vor afecta societățile de la transport, asistență medicală și educație până la operațiunile militare. România va participa alături de celelalte 29 de state membre NATO la elaborarea unui plan de răspuns la pandemii, pe baza lecțiilor desprinse și a celor mai bune practici existente la nivelul statelor aliate în contextul actualei crize Covid-19. Astfel, vor fi luate măsuri în domeniul rezilienței și a pregătirii civile, a utilizării mecanismelor și capacităților

NATO în caz de criză. De asemenea, planul de răspuns național la pandemii va viza protejarea industriilor critice, îmbunătățirea planificării continuității activităților Alianței, cooperarea strânsă cu partenerii internaționali, precum Uniunea Europeană.

Știrile false și acțiunile informative ostile prezintă o provocare cu incidență asupra domeniului politico-militar, deoarece sunt derulate atât în scopul influențării percepției sociale și afectării încrederii populației în instituțiile statului, cât și pentru obținerea de informații necesare pentru influențarea procesului decizional. Gestionarea riscurilor și amenințărilor din mediul virtual impun crearea și dezvoltarea de capacități specializate, la nivelul forțelor armate, pentru contracararea acțiunilor informaționale, a propagandei cu scop destabilizator și campaniilor de tip hibrid. Vor fi înglobate, pe lângă noile concepte care au apărut sau au cunoscut evoluții semnificative (apărare și descurajare, reziliență, cooperare interinstituțională, tehnologii emergente și disruptive, digitalizare) și lecțiile învățate din recenta pandemie de Covid-19, în special în domeniul contribuției forțelor armate la sprijinirea autorităților civile, precum și în gestionarea fenomenelor asociate, cum ar fi propaganda disruptivă sau știrile false.

La nivel național, se va avea în vedere implementarea pachetului de **Ținte de capacități 2021 și implementarea Programului privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2040**, în cadrul căruia se cuvine a menționa

accentul pe operaționalizarea noilor capacități și planificarea multianuală a numărului de posturi finanțate de la bugetul de stat.

Pe fondul acestor eforturi aplicate, se va asigura o atenție aparte asigurării unei abordări aliate echilibrate, unitare și coerente în ce privește politicile, măsurile și inițiativele vizând asigurarea posturii aliate înaintate pe flancul de Est al Alianței.

România va rămâne pe mai departe un promotor al unei relații trans-atlantice consolidate și substanțiale, ca reper esențial pentru securitatea europeană. Pentru România, NATO este instrumentul primordial și central al apărării colective fundamentată pe indivizibilitatea securității aliaților.

Partea română va continua susținerea consistentă a maximizării cooperării și coordonării NATO-UE, în special pe palierul dezvoltării capacităților și gestionării riscurilor și amenințărilor de securitate, cu asigurarea complementarității și sinergiei între acțiunile celor două organizații, în vederea evitării duplicării eforturilor sau a competiției.

La nivelul UE, în vederea îndeplinirii acestui obiectiv, se va urmări dezvoltarea unui profil activ al României, atât prin participarea la procesul de luare a deciziilor în cadrul *Politicii de securitate și apărare comună* (PSAC) și la inițiativele și procesele de dezvoltare a capacităților în formatele de cooperare multinațională oferite de Agenția Europeană de Apărare, cât și prin contribu-

ția la operațiile și misiunile desfășurate sub egida UE.

Măsurile propuse au în vedere:

- consolidarea rolului și prezenței naționale în operațiile și misiunile militare și civile ale Uniunii Europene, prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes pentru România, în funcție și de alte angajamente asumate în plan internațional;
- participarea la consolidarea industriei europene de apărare și a cercetării-dezvoltării în domeniul apărării prin susținerea participării industriei naționale de apărare la proiectele care vizează capacități prioritare pentru România, inclusiv cyber, CBRN, comandă-control, UAV, inteligență artificială;
- optimizarea nivelului de implicare în cadrul programelor și proiectelor de dezvoltare a capacităților militare derulate la nivelul Agenției Europene de Apărare (EDA);
- participarea la inițiativele și procesele UE dedicate dezvoltării de capacități militare (PESCO – inclusiv mobilitate militară, CARD, EDF, EDIDP), în coerență cu angajamentele asumate în cadrul NATO și respectând principiul setului unic de forțe;
- promovarea consolidării legăturii transatlantice cu relevanță accentuată în actualul context strategic, prin susținerea

implementării Declarațiilor comune privind cooperarea UE-NATO;

- asigurarea sprijinului și asistenței statelor membre UE care fac obiectul unor agresiuni armate pe teritoriul lor, conform clauzei de asistență mutuală (art. 42/7 din Tratatul UE).

II. Consolidarea parteneriatului strategic cu SUA

În ideea continuității și coerenței, precum și în contextul direcționărilor prevăzute de Carta albă a apărării 2020, pe linia politicii de apărare se va urmări **intensificarea dialogului politico-militar în cadrul parteneriatului strategic cu SUA, în perspectiva consolidării palierului strategic**. Sprijinul și asistența oferite de partea americană rămân esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare.

Astfel, într-un context de securitate instabil și provocator, este mai mult ca niciodată oportună aprofundarea mecanismelor bilaterale permanente de consultare/cooperare, de coordonare și armonizare a abordărilor și punctelor de vedere la nivel politico-militar în vederea adoptării unor poziții comune pe subiectele, politicile și proiectele de interes vizând securitatea europeană și regională. România va continua să-și dovedească calitatea de aliat statornic și durabil al SUA, în paralel cu aprofundarea dimensiunii de apărare a parteneriatului strategic.

În acest context, implementarea inițiativelor de cooperare bilaterală în domeniul apărării se va derula în cadrul asigurat de Foaia de Parcurs (Roadmap) a Parteneriatului Strategic în domeniul apărării 2020-2030.

III. Intensificarea cooperării bilaterale în domeniul apărării

În contextul evoluțiilor politice și de securitate relevante, este de subliniat importanța unei abordări echilibrate, care să permită menținerea unor contribuții substanțiale în regiunile de interes prioritar pentru România (Marea Neagră/vecinătatea estică, Balcanii de Vest) și în același timp să asigure o prezență relevantă în cadrul eforturilor operaționale din vecinătatea sudică. O astfel de abordare este cu atât mai relevantă având în vedere globalizarea amenințării și atenția sporită acordată de NATO și UE evoluțiilor de securitate din Africa și Orientul Mijlociu, Estul Mediteranei, Caucazul de Sud și Estul Ucrainei, inclusiv pe palier operațional.

Cooperarea internațională în domeniul apărării, atât în plan bilateral, cât și în format multinațional, în cadrul organizațiilor internaționale din care România face parte, este un factor important în atingerea obiectivelor asumate de România.

Prioritățile de cooperare internațională în domeniul apărării pentru perioada următoare vizează implementarea politicilor de cooperare internațională, contribuind la derularea programelor de instruire și

pregătire ale Armatei Românei cu partenerii externi, îndeplinirea obligațiilor în conformitate cu angajamentele asumate la nivel NATO, UE, ONU, OSCE și în cadrul inițiativelor regionale, precum și sprijinirea promovării intereselor strategice ale statului român în regiunea sud-est europeană.

În vederea consolidării profilului strategic al României, mijloacele specifice politicii de cooperare internațională în domeniul apărării, prin care se va acționa, vizează cooperarea:

- cu partenerii strategici, în primul rând cu SUA;
- în cadrul organizațiilor/organismelor internaționale la care România este parte (NATO, UE, ONU și OSCE);
- bilaterală cu statele membre NATO și/sau UE;

- cu statele partenere, cu care sunt încheiate acorduri de cooperare în domeniul apărării și/sau industriilor de apărare și cu care au fost identificate domenii de interes comun, precum și cu state din regiuni de interes cu care există potențial pentru dezvoltarea unor programe de cooperare, în special în domeniul tehnico-militar și cercetare-dezvoltare-inovare;
- în cadrul inițiativelor regionale.

GARANȚIA SECURITĂȚII ROMÂNIEI

Intensificarea dialogului politico-militar în cadrul parteneriatului strategic cu SUA

În cadrul relațiilor bilaterale, pe termen scurt și mediu, se va urmări promovarea rolului României în cadrul eforturilor Alianței Nord-Atlantice de creștere a credibilității posturii de descurajare și apărare de pe Flancul Estic, dezvoltarea profilului strategic al României în cadrul Uniunii Europene și afirmarea României ca furnizor și garant de securitate în Regiunea Mării Negre și în Balcani.

Totodată, pe parcursul întrevederilor bilaterale se va promova importanța acordată aprofundării Parteneriatului Strategic cu SUA, ca pilon al arhitecturii de politică

externă și de apărare, precum și extinderea și consolidarea altor parteneriate strategice și a relațiilor de cooperare cu ceilalți actori internaționali cu care România a dezvoltat bune relații de cooperare bilaterală în domeniul apărării.

În context regional, în vederea consolidării profilului României de stat furnizor de securitate și promotor al stabilității internaționale și regionale, Ministerul Apărării Naționale va continua demersurile pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), precum și pentru gestionarea aspectelor politico-militare și implementarea obligațiilor asumate prin documentele internaționale privind regimurile în domeniul controlului armamentelor convenționale și al neproliferării armelor de distrugere în masă.

Totodată, va fi dezvoltată cooperarea regională în domeniul apărării, prin continuarea participării la inițiativele din Europa de Sud-Est și Regiunea Extinsă a Mării Negre, la alte formate regionale (co-prezidarea formatului București 9, Inițiativa celor Trei Mări), precum și la formatele destinate combaterii fenomenului terorist și fundamentalismului islamic. În acest sens continuarea și consolidarea cooperării în formatul trilateral România-Turcia-Polonia, dar și promovarea unei viziuni integrate a apărării pe întreg flancul estic, Marea Baltică - Marea Neagră, va contribui la stabilitatea regională a flancului estic european.

De asemenea, o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării cadrului juridic al cooperării internaționale în domeniul apărării cu partenerii strategici, statele aliate și parteneri, precum și cu alte state din zone de interes pentru România.

IV. Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capabilităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României, principalele linii de interes imediat fiind:

- elaborarea și implementarea planurilor de acțiune subsecvente și identificarea de soluții focalizate în special pe cooptarea industriei românești în implementarea planului multianual de înzestrare și re tehnologizarea acesteia pentru asigurarea unei reziliențe militare industriale pragmatice;
- demararea contractului Corvete multifuncționale și monitorizarea îndeplinirii obligațiilor offset asumate de furnizorul străin;
- contractarea celui de-al treilea sistem HIMARS în cadrul programului de înzestrare Sistem Lansator Multiplu de Rachete cu bătaie mare;
- contractarea a 6 sisteme radar de contrabaterie AN/TPQ-53 în cadrul programului de înzestrare Sistem Lansator Multiplu de Rachete cu bătaie mare;
- derularea procedurii de achiziție pentru Sistem de instalații mobile de lansare rachete antinavă (SIML);
- derularea contractului multianual pentru „Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 Standard din dotarea Ministerului Apărării Naționale în configurația IAR-99 SM” (parte a programului „Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 din dotarea Ministerului Apărării Naționale”);
- derularea procedurii de achiziție pentru „Revitalizarea și eliminarea obsolescenței sistemelor aeronavelor IAR-99 ȘOIM din dotarea Ministerului Apărării Naționale” (parte a programului „Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 din dotarea Ministerului Apărării Naționale”);
- derularea a 2 acorduri-cadru pentru 2.902 platforme de transport și 363 remorci și semiremorci, cu monitorizarea îndeplinirii obligațiilor offset asumate de furnizorul străin;
- derularea contractelor subsecvente pentru achiziționarea de rachete SPIKE ER pentru Forțele Aeriene și asigurarea unei participări semnificative a industriei naționale de apărare în contractele subsecvente;
- alocarea resurselor financiare necesare participării ACTTM/MApN, alături de operatori economici din industria națională de apărare la proiecte NATO și

UE în domeniul cyber, CBRN, UAV, în concordanță cu prioritățile prevăzute în Carta Albă a Apărării 2020;

- inițierea altor programe de achiziții necesare îndeplinirii obligațiilor asumate de România în cadrul procesului NATO de planificare a apărării;
- în funcție de alocările bugetare și derularea programelor deja inițiate, vor fi efectuate demersuri pentru pregătirea inițierii și/sau derulării altor programe de înzestrare în vederea asigurării de noi capacități structurii de forțe ale Armatei Române.

V. Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului

Se va avea în vedere continuarea activităților de elaborare/armonizare a legislației naționale care reglementează activitatea diverselor instituții din sistemul de securitate națională în domenii cu valențe inter-instituționale (managementul crizelor, securitate cibernetică, reziliență, etc) în scopul eficientizării mecanismelor instituționale.

Abordarea sistemului medical militar din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și siguranță națională, ca domeniu

integrat, ce necesită noi evaluări conceptuale și legislative, în contextul transformării NATO/UE și al combaterii pandemiilor.

Dezvoltarea rezervei operaționale a Armatei Române, cu accent pe rezerva voluntară și serviciul militar în termen voluntar, o condiție esențială pentru realizarea acestui obiectiv reprezentând-o revizuirea cadrului legislativ.

Concomitent, o atenție deosebită va fi acordată revizuirii cadrului normativ aplicabil la nivel național sau intern MAPN pe linia soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, veteranilor, invalizilor, văduvelor de război și văduvelor veteranilor de război, cadrelor militare în rezervă/retragere, a veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare, precum și a urmașilor celor decedați în acțiuni militare.

D POLITICA EXTERNĂ

Viziunea conceptuală

Politica externă a României va continua să fie una **predictibilă, coerentă, de consens național**, axată pe îndeplinirea responsabilității a angajamentelor asumate în plan extern, pe promovarea și apărarea obiectivelor și intereselor naționale și va deservi în mod direct și eficient interesele cetățenilor români și va contribui la bunăstarea și securitatea acestora. Îndeplinirea obiectivelor naționale ale României în plan extern se va realiza în coordonare strânsă cu Președintele României, ca factor de decizie în domeniul politicii externe.

Concret, în mediul extern, **România își va atinge obiectivele pe baza triadei esențiale a politicii sale externe: creșterea rolului și influenței țării noastre în UE și, respectiv, Alianța Nord-Atlantică (NATO) și dezvoltarea și aprofundarea Parteneriatului Strategic cu Statele Unite ale Americii**, concomitent cu susținerea și promovarea **valorilor democratice, stabilității și securității** atât în regiune, cât și la nivel global, cu **promovarea și respectarea strictă a dreptului internațional, susținerea multilateralismului și corelarea politicii externe în materie de obiective și priorități cu politica de securitate și apărare**, care vor rămâne elemente esențiale.

În noul context internațional generat sau accelerat de pandemie, **Guvernul va dezvolta acțiuni și instrumente concrete prin care obiectivele politicii externe să fie implementate într-un mod mai eficient și să**

fie adaptate la noile realități și evoluții în plan internațional în context post-pandemic.

Lecțiile învățate de diplomația română în contextul actualei crize pandemice - importanța esențială a multilateralismului și nevoia eficientizării cooperării internaționale și a acțiunii organizațiilor internaționale, necesitatea consolidării rezilienței la nivel statal și al organizațiilor internaționale din care România face parte, inclusiv întărirea capacității de combatere a acțiunilor ostile de tip hibrid și a celor de dezinformare, importanța consolidării legăturii transatlantice și clarificarea dezbaterii privind autonomia strategică a UE, importanța promovării dreptului internațional și a valorilor democratice - reprezintă liniile directoare de urmat pentru atingerea obiectivelor de politică externă.

I. Creșterea rolului României în UE

În scopul consolidării rolului și vizibilității României în UE, acțiunile Guvernului vor continua să vizeze asigurarea unei contribuții pragmatice și în spirit constructiv la întărirea Uniunii, mai ales în contextul generat de criza de COVID-19, și la avansarea politicilor de la nivel UE pentru a răspunde acestui obiectiv. Uniunea trebuie să iasă întărită din provocările determinate de criză, iar România poate promova o coordonare sporită în acest sens.

Printre obiectivele prioritare, Guvernul României va urmări: continuarea implicării active în procesul decizional la nivel UE, prin menținerea racordării la nucleul statelor care promovează consolidarea UE, în paralel cu menținerea dialogului cu toate statele membre pe ansamblul agendei europene; implicarea activă în implementarea Agendei Strategice 2019-2024 și reiterarea importanței principiilor de unitate, solidaritate și coeziune europeană consacrate prin Declarația de la Sibiu, adoptată la 9 mai 2019; în perspectiva Conferinței pe tema viitorului Europei va fi susținută consolidarea solidarității și a unității europene, a capacității de coordonare, la nivel european, a sprijinului european pentru sistemele de sănătate, precum și a instrumentelor și mecanismelor care vor permite Uniunii și statelor membre să răspundă mai eficient provocărilor curente; asigurarea implementării Planului european de redresare și a Cadrului financiar multianual 2021-2027, cu accent pe direcționarea coerentă a fondurilor către investiții în infrastructură, reforme structurale, creșterea rezilienței economice și sociale, dar și pe accelerarea tranziției ecologice și digitale, în conformitate cu interesele României.

Guvernul va continua demersurile pentru aderarea României la Spațiul Schengen și la Zona Euro, cu luarea în considerare a evoluțiilor la nivel UE privind reforma spațiului Schengen și a consolidării Uniunii Economice și Monetare. De asemenea, Guvernul va continua demersurile de finalizare a MCV, pe baza unor progrese reale în ce privește

independența și eficiența sistemului judiciar românesc, și participarea la noul mecanism general european de evaluare privind statul de drept, aplicabil tuturor statelor membre.

În ceea ce privește viitorul relației UE-Regatul Unit, România va continua să susțină definirea parteneriatului în parametri care să depășească palierul economic, promovând o cooperare ambițioasă și cuprinzătoare între cele două părți, precum și asigurarea sprijinului pentru cetățenii români în accesarea drepturilor prevăzute în Acordul de retragere.

Guvernul va susține în continuare o serie de obiective importante la nivel UE:

- demersurile pentru adoptarea și implementarea la nivelul Uniunii a unei politici sustenabile în domeniul gestionării migrației;
- consolidarea pieței interne a Uniunii Europene, cu asigurarea libertăților circumscrise acesteia, precum și creșterea accesului companiilor, IMM-urilor românești la aceasta și la lanțurile valorice europene;
- asumarea de către UE a rolului de lider în domeniul combaterii schimbărilor climatice și implementarea obiectivelor formulate prin Pactul Ecologic European, cu asigurarea unor condiții juste și echitabile de implementare;

- consolidarea domeniului social, mai ales din perspectiva protejării drepturilor lucrătorilor;
- clarificarea conceptului de autonomie strategică a UE și a implicațiilor sale, cu accent pe creșterea rezilienței strategice a UE și statelor membre;
- de asemenea, va fi continuată promovarea unei prezențe românești consolidate în instituțiile europene, mai ales la nivel de conducere.

Totodată, Guvernul va promova o implicare mai activă a României în acțiunea externă a Uniunii, pe baza evoluțiilor în plan internațional.

România va continua să fie un **susținător al politicii de extindere cu statele din Balcanii de Vest**, pe baza meritelor proprii ale candidaților, evidențiate în procesul de reformă, și a asigurării unei dinamici reale a procesului de negociere, care să contribuie la obiectivul asigurării dezvoltării, stabilității și securității în regiune.

De asemenea, MAE va urmări promovarea unei viziuni strategice post-2020 pentru **Parteneriatul Estic**, bazată pe continuarea agendei de reforme pro-europene în regiune, susținerea proceselor democratice și a societății civile, precum și o abordare ambițioasă de cooperare, inclusiv pe dimensiunea de securitate.

România va continua să joace un rol activ în politica UE în Vecinătatea Estică și cea Sudică.

În ceea ce privește **Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC)**, principalele direcții de acțiune vor urmări continuarea implicării active în implementarea măsurilor de consolidare a rolului UE în domeniul securității și apărării, atât pe linie militară, în cooperare cu MAPN, cât și civilă. MAE va urmări menținerea nivelului de angajament în cadrul inițiativelor dezvoltate sub egida PSAC, precum și în cadrul angajamentelor operaționale derulate de UE în domeniul managementului crizelor. Pe linie PSAC civil, principalele direcții de acțiune vor urmări continuarea implementării angajamentelor prevăzute în Pactul Civil în domeniul PSAC, precum și a obiectivelor cuprinse în Strategia Națională pentru Implementarea Pactului Civil pe toate liniile de acțiune, în special prin promovarea unui cadru normativ pentru detașarea experților români în misiuni civile internaționale, inclusiv în domeniul PSAC.

DEMERS STRATEGIC

România va continua să fie un susținător al politicii de extindere UE

II. Creșterea rolului României în NATO

Se va continua dezvoltarea profilului activ pe care România l-a obținut în cadrul NATO, prin îndeplinirea obligațiilor care revin țării noastre, asigurarea de contribuții în plan conceptual și participarea la misiunile și operațiile aliate. O atenție sporită va fi acordată procesului de implementare a deciziilor aliate, în special **întărirea coeziunii Flancului Estic** și punerea în practică a măsurilor pe linia **descurajării și apărării** de relevanță sporită, cu impact direct pentru România, mai ales în ce privește **sporirea securității la Marea Neagră**, ca zonă de interes major pentru securitatea transatlantică. Ministerul Afacerilor Externe va continua să utilizeze dezbaterile în cadru aliat și reuniunile de nivel înalt pentru promovarea obiectivelor naționale, în paralel cu valorificarea dialogului cu partenerii strategici, în formate bilaterale și regionale.

III. Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA

Demersurile în scopul consolidării și extinderii Parteneriatului Strategic cu SUA vor continua. Se va urmări organizarea celei de-a șaptea sesiuni de Dialog Strategic bilateral, la Washington, în prima parte a anului 2021, când va fi marcată cea de-a **10-a aniversare a adoptării Declarației Comune privind Parteneriatul Strategic pentru Secolul XXI între România și Statele Unite ale Americii** și a semnării **Acordului între România și SUA privind amplasarea în România a sistemului de apărare al Statelor**

Unite împotriva rachetelor balistice. Astfel, interesul prioritar va fi acordat în continuare cooperării pe planurile politic și militar, inclusiv în ceea ce privește creșterea prezenței militare americane în România; va continua să fie acordată o importanță deosebită securității energetice, prin sprijinirea eforturilor ministerelor cu responsabilități în materie; vor continua eforturile de intensificare a cooperării în domeniul securității cibernetice, inclusiv al rețelelor de comunicații de tip 5G, în conformitate cu Memorandumul de înțelegere semnat în august 2019 și în baza toolbox-ului UE. Un element prioritar care va trebui extins îl reprezintă stimularea dimensiunii economice și de investiții a acestui parteneriat. Vor continua demersurile active de aderare a României la programul *Visa Waiver*, în continuarea acțiunilor realizate în acest sens, cât și pentru dezvoltarea cooperării pe linie de educație, inovare, cultură, cercetare. Se va urmări identificarea și valorizarea de domenii suplimentare de interes comun, inclusiv cu privire la proiectele prioritare de interconectare promovate de România în cadrul Inițiativei celor Trei Mări, cu accent pe proiectele Rail2Sea și Via Carpathia.

România va continua ferm **susținerea și consolidarea relației transatlantice**, care este esențială pentru prezervarea comunității de valori și securitate din care țara noastră face parte.

IV. Priorități la nivel bilateral, regional, global și multilateral

La nivel european, România va continua demersurile de **consolidare a relațiilor și parteneriatelor strategice** cu Germania, Franța, Italia, Marea Britanie, Polonia, Turcia, Spania, Ungaria, de actualizare și urmărire a implementării, acolo unde este cazul, a Planurilor de Acțiune sau Foilor de Parcurs ale Parteneriatelor strategice bilaterale, inclusiv recalibrarea Parteneriatului Strategic cu Marea Britanie în context post-Brexit. De asemenea, în relație cu statele membre UE, statele SEE și cele ale AELS, se are în vedere dezvoltarea formatelor de cooperare aprofundată în plan sectorial, european și multilateral. Vor fi extinse și aprofundate acele relații bilaterale și multilaterale ce contribuie la securitatea și prosperitatea României, cu adaptarea cooperării la noile provocări gestionate de pandemia de COVID-19, promovarea solidarității și cooperării în relația cu statele partenere.

Totodată, în consonanță cu interesul major al României de dezvoltare a relației transatlantice, **Canada** rămâne un partener important al țării noastre, în special în ceea ce privește abordarea comună în domeniul securității, care va fi consolidată de dinamizarea dialogului politic și intensificarea legăturilor economice.

Vor continua acțiunile de consolidare a rolului României ca **vector de propagare a valorilor comunității europene și eu-**

ro-atlantice în Balcanii de Vest, urmărind și sprijinind asumarea valorilor democratice de către statele vizate și accelerarea reformelor pe calea integrării europene și euro-atlantice. Asistența României va fi ajustată cererii punctuale a țărilor beneficiare, planului economic și investițional al UE pentru regiune și provocărilor generate de pandemie.

În **formatele de cooperare regională**, România va continua să se profileze ca un **actor solidar și responsabil**, promovând coordonarea pentru limitarea efectelor pandemice și redresarea socio-economică a vecinătății sale. Va contribui la facilitarea acțiunii concertate a UE și a formatelor regionale prin valorificarea parteneriatelor existente și a instrumentelor de sprijin al Uniunii pentru țările din estul Europei. **Va continua participarea activă la dezvoltarea mecanismelor de dialog și cooperare regională la crearea cărora țara noastră și-a adus în mod direct contribuția.**

DEMERS STRATEGIC

România va continua să susțină parcursul european al Republicii Moldova

România va acorda atenție formatului **trilateral România-Polonia-Turcia, formatului B9** și altor formate regionale. Va menține un rol activ în dezvoltarea **Inițiativei celor Trei Mări** și va promova consecvent proiectele strategice de interconectare ale României, în vederea valorificării depline a potențialului prezentat de I3M în plan politic, economic și strategic.

România va continua să susțină parcursul european al Republicii Moldova. Sprijinul oferit de România Republicii Moldova, inclusiv cel financiar, va continua să fie strict condiționat de acțiunile concrete ale autorităților de la Chișinău pentru asigurarea dezvoltării democratice a Republicii Moldova și a parcursului său european, respectiv de realizarea reformelor esențiale asumate prin Acordul de Asociere și prin Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/DCFTA) cu Uniunea Europeană. Totodată, vor continua acțiunile de sprijin în beneficiul direct al cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv în actualul context COVID-19. Se vor depune, de asemenea, eforturi pentru avansarea proiectelor bilaterale strategice, mai ales a celor cu rol de interconectare. Vor fi continuate eforturile pentru promovarea comunității de limbă, istorie și cultură cu Republica Moldova.

România va continua să promoveze o reglementare cuprinzătoare, pașnică și durabilă a conflictului transnistrean, cu respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în frontierele sale recunoscute internațional și cu neafectarea vectorului său pro-european.

În ceea ce îi privește pe **ceilalți vecini direcți ai României**, vor fi continuate eforturile de optimizare a acestor relații, în funcție de elementele specifice ale fiecăreia. Relația cu **Ungaria** va continua să fie abordată în cadrul oferit de Tratatul de bază din 1996 și de Declarația de parteneriat strategic din 2002, precum și în spiritul buneii vecinătăți. Se va urmări reluarea activității Comitetului de specialitate bilateral privind minoritățile. Partea română va continua să promoveze o relație bilaterală bazată pe valori europene, orientată spre viitor, cu obiectivul restabilirii climatului de încredere și de respect reciproc. Consolidarea relației bilaterale poate avea loc printr-o abordare pragmatică și constructivă, în vederea identificării unor proiecte reciproc avantajoase, care să contribuie la prosperitatea ambelor state și bunăstarea cetățenilor acestora. În relația cu **Bulgaria**, se vor continua demersurile de consolidare a relațiilor bilaterale și a cooperării atât la nivel regional, cât și în cadrul UE și NATO, și se va urmări reluarea negocierilor pentru finalizarea delimitării spațiilor maritime în Marea Neagră, demarcarea frontierei pe Dunăre, îmbunătățirea navigabilității pe cursul comun al fluviului prin efectuarea de dragaje, asigurarea învăță-

mântului în limba maternă pentru etnicii români. În privința relației cu **Serbia**, va fi promovată diversificarea și consolidarea cooperării bilaterale și va continua susținerea parcursului său european. O atenție specială va continua să fie acordată promovării drepturilor și identității românilor din Serbia, indiferent de regiunea unde trăiesc pe teritoriul statului vecin, inclusiv reluarea activității Comisiei bilaterale în domeniu. În relația cu **Ucraina** se va urmări avansarea cooperării bilaterale prin focalizarea asupra problematicii drepturilor persoanelor aparținând minorității române din Ucraina și deschiderea de noi oportunități. Va continua sprijinirea parcursului european și euroatlantic al Ucrainei și a procesului de transformări sistemice din statul vecin. De asemenea, România va continua susținerea soluționării pe cale pașnică a conflictului din estul Ucrainei și respectarea strictă a regimului de nerecunoaștere a anexării ilegale a Peninsulei Crimeea de către Rusia, precum și menținerea regimului de sancțiuni față de Federația Rusă.

În relația cu **Rusia** este necesară în continuare o relație pragmatică și predictibilă, care depinde în principal de implicarea de o manieră constructivă a Rusiei în soluționarea conflictelor din Vecinătatea Estică, dar și de alte evoluții conexe. Respectarea angajamentelor internaționale și a dreptului internațional rămâne o condiție necesară pentru intensificarea dialogului. Vor fi continuate demersurile de sprijinire a activității *Comisiei comune româno-ruse pentru*

studierea problemelor izvorâte din istoria relațiilor bilaterale, inclusiv problema Tezaurului României deșus la Moscova în perioada Primului Război Mondial.

În relațiile cu statele din regiunea **Caucazului de Sud**, MAE va continua să acționeze pentru consolidarea relațiilor acestora cu UE și NATO, în dependență de nivelul de ambiție al fiecăruia. MAE va continua să susțină aspirațiile euroatlantice ale Georgiei și va coopera cu partea georgiană în vederea încheierii unui Parteneriat Strategic între țările noastre.

Vor continua demersurile în direcția dezvoltării relațiilor parteneriale cu statele din **Asia Centrală**, mai ales pe dimensiunea politico-economică, inclusiv prin dezvoltarea interconectivității și a proiectelor în acest sens.

De asemenea, vor fi dezvoltate relațiile cu alte state din **Asia, Orientul Mijlociu, Africa și America Latină**, cu accent pe dimensiunea economică.

Va fi dezvoltată pe mai departe relația cu caracter strategic cu **Statul Israel**, inclusiv pe dimensiunea securitară, de cooperare economică și sectorială, pe baza contactelor foarte bune din anul 2020. Va fi continuată politica dezvoltării relațiilor cu **statele arabe** și va fi acordată o atenție specială **statelor din Golf și Nordul Africii**. Poziția României privind Procesul de Pace din Orientul Mijlociu va continua să se bazeze pe dreptul internațional, iar România se va

implica activ în susținerea eforturilor comunității internaționale de reluarea a dialogului și negocierilor directe între părți, în conformitate cu obiectivul soluției celor două state, care să conviețuiască în pace, securitate și prosperitate, ca singura formulă de natură a răspunde aspirațiilor legitime ale părților.

Efortul de consolidare a relațiilor României cu statele din Asia va fi continuat atât bilateral, cât și ca parte a procesului mai larg de gestionare a provocărilor comune cu care se confruntă Europa și Asia. În acest sens va fi valorizat și potențialul unor formate de cooperare precum Asia-Europa (ASEM - Asia-Europe Meeting) sau ASEAN (Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei). Accentul va fi pus inclusiv pe conectivitatea dintre Europa și Asia, una dintre componentele importante de implementare a Strategiei Globale UE, precum și în baza Strategiei UE pentru conectivitatea Europa-Asia, cu obiectivul promovării principiilor și valorilor europene, care să depășească tendințele unilaterale, pentru implementarea unui model de cooperare sustenabil, cuprinzător și bazat pe norme și reguli.

În ceea ce **privește relația cu China** vor fi continuate activitățile care decurg din par-

teneriatul amplu și de cooperare, cu respectarea intereselor economice și strategice ale României și în conformitate cu Comunicarea Comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant pentru Afaceri Externe și de Securitate din 2019.

În relația cu **Japonia** se va urmări semnarea Parteneriatului strategic bilateral, în contextul special al celebrării în anul 2021 a 100 de ani de relații diplomatice bilaterale.

Vor continua eforturile de dezvoltare a parteneriatului strategic cu **Republica Coreea** și a parteneriatului extins cu **India**.

Pe linia **diplomației economice** se va urmări activ în continuare atragerea de investiții străine și identificarea de oportunități investiționale pentru companiile din România, precum și stimularea schimburilor comerciale. Printre priorități se numără continuarea demersurilor intense de susținere a aderării României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, continuarea derulării de acțiuni comune MAE cu CCIR, în cooperare cu Camere de Comerț și Industrie bilaterale, buna pregătire a participării României la Expoziția mondială 2020 „*Connecting Minds, Creating the Future*” (Dubai, 1 octombrie 2021-31 martie 2022), continuarea demersurilor interinstituționale în scopul concretizării proiectului strategic al Coridorului de transport internațional de mărfuri Marea Neagră-Marea Caspică, ceea ce va contribui la consolidarea profilului regional al României.

DEMERS STRATEGIC

Continuă restructurarea MAE pe principii de profesionalism

România va continua să fie un **susținător activ al unui multilateralism eficient** în cadrul tuturor organizațiilor din care face parte – Organizația Națiunilor Unite, Consiliul Europei, OSCE, Comunitatea Democratărilor, Organizația Internațională a Francofoniei, Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului (*International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA*), precum și în cadrul Coaliției globale anti-Daesh, organisme în care România va continua să promoveze activ valorile democrației și statului de drept, combaterea și prevenirea antisemitismului, xenofobiei, rasismului, intoleranței, precum și combaterea terorismului, prin promovarea unor soluții conforme dreptului internațional. Va continua susținerea creșterii rolului României în plan multilateral, inclusiv prin promovarea unor candidaturi românești la conducerea unor organizații internaționale, inclusiv regionale.

Pe linia **cooperării pentru dezvoltare** se va urmări activ consolidarea și sporirea relevanței cooperării internaționale pentru dezvoltare și a asistenței umanitare ca instrument esențial de politică externă, cu implicații pentru securitatea și dezvoltarea economică a României și pentru obiectivele de politică externă ale țării noastre, în conformitate cu *Programul multianual strategic de cooperare internațională pentru dezvoltare și asistență umanitară în perioada 2020-2023*. Demersurile țării noastre vor fi îndreptate, cu precădere, spre promovarea de acțiuni în vederea consolidării păcii și securității, democrației și statului de drept,

respectării drepturilor omului, dezvoltării economice durabile, combaterii efectelor schimbărilor climatice și creșterii rezilienței în statele mai puțin dezvoltate și localizate geografic în regiuni de relevanță strategică pentru România, precum și pentru minimizarea efectelor negative ale pandemiei de COVID-19.

De asemenea, va continua promovarea domeniului educațional-științific ca instrument al cooperării internaționale pentru dezvoltare și **stabilirea tematicii „educația și tinerii”** ca prioritate a României, de natură să contribuie la consolidarea stabilității în regiuni de interes pentru țara noastră.

V. Continuarea eforturilor de restructurare a MAE pe criteriile de eficiență

Vor fi continuate demersurile de **restructurare a MAE pe principii de profesionalism**, pe liniile de acțiune deja inițiate și dezvoltate. **În ceea ce privește situația administrativă și financiară**, se va urmări în continuare asigurarea resurselor necesare pentru o

funcționare pe criteriile de eficiență a MAE, inclusiv asigurarea unui sediu adecvat pentru buna desfășurare a activității instituției. De asemenea, va continua programul multianual de reabilitare a clădirilor proprietate a statului român în străinătate, în care își desfășoară activitatea o parte din misiunile diplomatice, oficiile consulare și institutele culturale române.

Se vor continua demersurile de **consolidare a colaborării cu mediul academic, societatea civilă și think-tank-urile de profil, precum și o comunicare publică profesionistă și eficientă**. În planul diplomației publice și al comunicării strategice se va urmări dezvoltarea și implementarea activităților rezultate din direcțiile de acțiune ale Strategiei Naționale de Comunicare Strategică din perspectiva afacerilor externe, atât în raport cu partenerii instituționali naționali și externi, cât și pentru publicul larg intern și extern.

VI. Activitatea consulară și sprijinul pentru românii din afara granițelor

În plan consular, Guvernul va continua demersurile de consolidare și diversificare a **capacității de gestionare a problemelor comunității românești** din afara granițelor țării, prin oferirea de servicii, asistență și protecție consulară de înaltă calitate. **De asemenea, Guvernul se va asigura că drepturile cetățenilor români sunt respectate atât la nivelul Uniunii Europene, cât și pe spații extra-UE.**

În acest sens, vor continua demersurile de **redimensionare și modernizare a rețelei consulare** a României, necesitate evidențiată inclusiv în contextul crizei pandemice, se va urmări **optimizarea programelor de pregătire** inițială și continuă a personalului consular, **creșterea calității și digitalizarea** serviciilor consulare, facilitarea accesului la acestea, inclusiv prin optimizarea sistemelor informatice folosite în activitatea consulară, precum și **consolidarea capacității de reacție la crize consulare**, pornind de la lecțiile învățate în gestionarea pandemiei.

În ceea ce privește **sprijinul pentru românii din afara granițelor** pe linia programelor de diplomație culturală, printre priorități se vor afla demersurile continue de susținere, în cooperare cu Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului, care are un rol principal în acest sens, a inițiativelor menite să stimuleze promovarea limbii, culturii și civilizației românești în rândul diasporei române; susținerea demersurilor de deschidere a noi lectorate de limba română în universitățile din străinătate; cartografierea nevoilor cultural-educative ale minorităților românești din statele vecine; protejarea patrimoniului și expresiilor culturale specifice; dezvoltarea cooperării transfrontaliere în domeniul cultural-educativ și sprijinirea promovării patrimoniului comun la nivelul UNESCO.

PROGRAM DE GUVERNARE

2021-2024